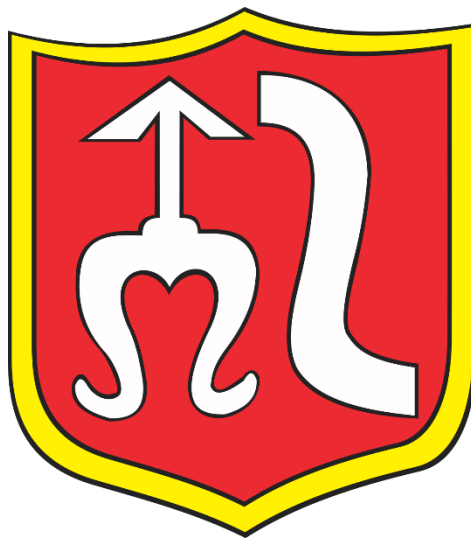

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY SZYDŁOWIEC**

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXV/248/21

Rady Miejskiej w Szydłowcu

z dnia 22 listopada 2021 r.

Szydłowiec 2021

WYKONAWCA:
e-GIS Pracownia Urbanistyczno-Projektowa Sp. z o.o.
ul. Bednarska 24/29, 93-030 Łódź
email: egis.lodz@gmail.com

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE	9
1.STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SZYDŁOWIEC JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO	9
1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego	9
1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania.....	9
2. CELE ROZWOJU	12
II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	14
1.WYTYCZNE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DOTYCZĄCE GMINY SZYDŁOWIEC.....	14
2. WYTYCZNE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU DOTYCZĄCE GMINY SZYDŁOWIEC	15
3. GMINA SZYDŁOWIEC W STRATEGII ROZWOJU POWIATU SZYDŁOWIECKIEGO	18
III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	20
1.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU.....	20
1.1. Podstawowe informacje o gminie	20
1.2. Dotychczasowa struktura przestrzenna	21
1.3. Obszary otwarte.....	23
1.4. Uzbrojenie terenów	23
2.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY.....	24
2.1. Miasto	25
2.2. Gmina	25
2.3. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	26
3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	28
3.1. Położenie fizyczno-geograficzne	28
3.2. Budowa geologiczna.....	29
3.3. Zasoby surowcowe	30
3.3.1. Piaskowce	32
3.3.2. Kruszywa naturalne	33
3.3.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin.....	33
3.4. Warunki podłoża budowlanego.....	34
3.5. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne	35
3.5.1. Główne zbiorniki wód podziemnych	35
3.5.2. Jednolite części wód podziemnych	37
3.5.3. Wody powierzchniowe.....	38
3.5.4. Zagrożenie powodziowe.....	41
3.6. Warunki klimatu lokalnego	42
3.7. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna	42
3.8. Lasy i szata roślinna	43
3.9. Świat zwierząt.....	44
3.10. Uwarunkowania ekologiczne	44
3.10.1. Stan powietrza atmosferycznego	44
3.10.2 Stan czystości wód powierzchniowych.....	47

3.10.3. Stan czystości wód podziemnych.....	49
3.10.4. Zagrożenie środowiska przez odpady.....	50
3.10.5. Zagrożenia środowiska przez hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	51
3.10.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	52
3.11. Ochrona przyrody.....	53
3.11.1. Obszar Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011.....	54
3.11.2. Rezerwy przyrody.....	55
3.11.3. Stanowiska dokumentacyjne.....	56
3.11.4. Pomniki przyrody.....	57
3.11.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko- Szydłowieckie.....	58
3.11.6. Użytki ekologiczne.....	58
3.12. Uwarunkowania przestrzenne związane z możliwościami turystycznego wykorzystania obszaru gminy.....	59
4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.....	61
4.1. Rys historyczny i krajobraz kulturowy.....	61
4.2. Zasoby ochrony konserwatorskiej.....	63
4.2.1. Obiekty objęte ochroną.....	63
4.2.2. Stanowiska archeologiczne.....	64
4.2.3. Gminna Ewidencja Zabytków.....	67
5. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ OKREŚLONE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANICE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH.....	72
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA.....	73
6.1. Szkolnictwo.....	73
6.2. Zasoby kulturowe.....	73
6.3. Stowarzyszenia.....	74
6.4. Ochrona zdrowia.....	75
6.5. Sport i rekreacja.....	75
6.6. Bezpieczeństwo publiczne.....	76
6.7. Działalność gospodarcza, bezrobocie.....	77
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU WŁASNOŚCI TERENÓW.....	78
8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	78
8.1. Zagrożenie powodziowe.....	78
8.2. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych.....	78
8.3. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego.....	79
9. UWARUNKOWANIA WNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH.....	79
10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA.....	79
11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	81
12. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	82
13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	82

13.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji.....	82
13.2. Zaopatrzenie w wodę.....	89
13.3. Gospodarka ściekowa	90
13.4. Zaopatrzenie w gaz	91
13.5. Elektroenergetyka	91
13.6. Zaopatrzenie w ciepło.....	92
13.7. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej.....	93
11.8. Gospodarka odpadami	93
14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY SZYDŁOWIEC ...	93
IV. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ DLA GMINY SZYDŁOWIEC	94
1. WPROWADZENIE	94
1.1. Cel opracowania	94
1.2. Przepisy regulujące	94
2. ANALIZA EKONOMICZNA	96
3. ANALIZA ŚRODOWISKOWA	101
4. ANALIZA SPOŁECZNA	103
4.1. Liczba ludności i jej zmiany	103
4.2. Warunki mieszkaniowe	107
5. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA.....	109
6. GŁÓWNE CZYNNIKI DETERMINUJĄCE ROZWÓJ I POLITYKĘ PRZESTRZENNĄ GMINY	112
7. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ.....	112
7.1. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkaniowej	113
7.2. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej.....	113
7.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcjach produkcyjnych.....	114
8. CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ	115
9. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ ORAZ SUMY POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY (SUMY CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ ORAZ CHŁONNOŚCI OBSZARÓW POZA W PEŁNI WYKSZTAŁCONĄ ZWARTĄ STRUKTURĄ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNĄ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ, PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ)	118
10. POTRZEBY INWESTYCYJNE WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH FINANSOWANIA Z BUDŻETU GMINY	123
10.1. Koszty związane z budową nowych dróg gminnych	123
10.2. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury technicznej.....	123
10.3. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury społecznej.....	123
V. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	124
1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW	124
2. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM.....	125
3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	125
3.1. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji mieszkaniowej	126
3.2. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji usługowych	130
3.3. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji produkcyjnych	132

3.4. Tereny przeznaczone do zagospodarowania o funkcji obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych ...	133
3.5. Tereny przeznaczone do zagospodarowania związane z obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej, obsługą komunikacji.....	134
3.6. Tereny wyłączone spod zabudowy i o ograniczonych możliwościach zabudowy dla których nie określa się parametrów i wskaźników urbanistycznych.....	135
3.6.1. Tereny rolne - kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej	136
3.6.2. Tereny lasów - kierunki i zasady kształtowania lasów i leśnej przestrzeni produkcyjnej	137
3.6.3. Tereny cmentarzy (ZC).....	138
3.6.4. Tereny zieleni urządzonej (ZP).....	138
3.6.4. Tereny ogródków działkowych (ZO).....	138
3.6.5. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (W).....	138
3.6.6. Tereny obsługi kolei (KK)	138
4. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	139
4.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska przyrodniczego	139
4.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	140
4.3. Ochrona zasobów glebowych	140
4.4. Ochrona powietrza atmosferycznego	141
4.5. Ochrona klimatu akustycznego.....	141
4.6. Ochrona zieleni urządzonej i zadrzewień	142
4.7. Ochrona lasów	142
4.8. Obszary występowania surowców mineralnych chronionych przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem.....	142
4.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte	143
4.10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	143
4.11. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych.....	143
4.11.1. Obszary Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011.....	143
4.11.2. Rezerваты przyrody.....	144
4.11.3. Stanowiska dokumentacyjne	144
4.11.4. Pomniki przyrody	146
4.11.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko- Szydłowieckie	146
4.11.6. Użytki ekologiczne.....	146
4.12. Krajobraz kulturowy	146
5. STREFY UZDROWISKOWE	147
6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	147
6.1. Obszary i obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Mazowieckiego:	147
6.2. Ochrona zespołów budowlanych oraz obiektów architektury i budownictwa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków	147
6.3. Strefy ochrony archeologicznej.....	148
6.4. Obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną	148
7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI	149
7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej	149
7.1.1. Utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi).....	149
7.1.2. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie	150
7.1.3. Zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym.....	150
7.1.4. Odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami;.....	150
7.1.5. Poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania.....	150

7.1.6. Obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich	151
7.1.7. Preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych;	151
7.1.8. Zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych;	151
7.2. Kierunki rozwoju komunikacji kolejowej	151
8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	152
8.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę	152
8.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych	153
8.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło	153
8.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz	154
8.5. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną	154
8.6. Kierunki rozwoju i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami	155
8.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji	155
9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	156
10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM	156
11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	157
12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	157
13. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	158
14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	158
15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 r. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY	159
16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	159
17. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	159
18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	159
19. OBSZARY ZDEGRADOWANE	159
20. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH	159
21. WYMOGI OBRONNOŚCI I OCHRONY CYWILNEJ	160
22. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE	160
23. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (W TYM O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW), A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU	160

24. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY	161
25. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM	162
26. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM	162
VI. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ	163
VII. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM	164

I. WPROWADZENIE

Pierwotna wersja studium przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Szydłowcu Nr 169/XXVIII/2000 z dnia 14 listopada 2000 r. była opracowana według nieaktualnej na dzień dzisiejszy ustawy o planowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r., wg której ranga studium była inna. Wstępne analizy (zarówno stanu prawnego, aktualnych uwarunkowań, potrzeb rozwoju) wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych, tamtego dokumentu. Opracowując niniejsze studium uznano, że zmiany nie mogą dotyczyć poszczególnych ustaleń. Mają one równocześnie uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. jak i rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej. Konsekwencją tego było opracowanie jednolitego tekstu i rysunków studium mających ujednoczoną formę, ale w rzeczywistości stanowiącego nowe opracowanie, w którym wykorzystano część zapisów ze studium z 2000 r., oraz jego zmiany przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Szydłowcu Nr 97/XVI/12 z dnia 26 marca 2012 r.

Elementy, z jakich składa się Studium, są ściśle określone w art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 741 z późn. zm.) oraz w §4 ust.1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2004 r., nr 118, poz. 1233).

1. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY SZYDŁOWIEC JAKO ELEMENT SYSTEMU PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

1.1. Studium jako element krajowego i regionalnego systemu planowania przestrzennego

Potrzeba koordynacji działań w zarządzaniu gospodarką przestrzenną zarówno na poziomie lokalnym jak i ponadlokalnym wymaga uściślenia roli poszczególnych elementów krajowego systemu planowania przestrzennego i ich wzajemnych powiązań.

Zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Szydłowiec ma obowiązek uwzględnienia zasad określonych w strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy.

Od treści zarówno strategii jak i polityki krajowej i wojewódzkiej samorząd oczekiwać powinien informacji umożliwiających określenie zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej gminy.

Uwarunkowania te, szczególnie w przypadku, gdy planowane są ponadlokalne inwestycje publiczne, będą miały często decydujące znaczenie dla rozwoju gminy.

1.2. Studium jako element lokalnego systemu planowania

Studium jest wymagane ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. i ma służyć określeniu polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Sporządza je Burmistrz Szydłowca, a uchwała Rada Miejska w Szydłowcu. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz ustalania lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ustalenia tego dokumentu jakkolwiek obowiązują zarówno Radę Miejską, Burmistrza, jak i organy i jednostki podlegające Radzie, nie mają jednak mocy obowiązującej w stosunku do podmiotów samodzielnie

gospodarujących na obszarze gminy. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego:

- 1) nie jest aktem prawa miejscowego;
- 2) jest elementem lokalnego systemu planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów sformułowanych w strategii rozwoju gminy;
- 3) jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążąc organy i jednostki samorządu lokalnego oraz organy, które je uzgodniły i zaopiniowały.

Prace planistyczne nad Studium mają charakter ciągły, a aktualność jego zapisów podlega okresowej ocenie przeprowadzanej co najmniej raz w kadencji samorządu.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające w szczególności z:

- 1) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;
- 2) stanu ład przestrzennego i wymogów jego ochrony;
- 3) diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby strategii rozwoju gminy;
- 4) stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- 5) stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 6) rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych;
- 7) warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia, oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem;
- 8) zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;
- 9) potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniając w szczególności:
 - a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
 - b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,.,
 - c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 10) stanu prawnego gruntów;
- 11) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;
- 12) występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;
- 13) występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla;
- 14) występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;
- 15) stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;
- 16) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
- 17) wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Zgodnie z zapisem ustawy w Studium określono w szczególności:

- 1) uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w ust. 1 pkt 7 lit. d:
 - a) kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego;
 - b) kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy;
- 2) obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- 3) obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 4) kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 5) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym;
- 6) obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- 7) obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej;
- 8) obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- 9) kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 10) obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych;
- 11) obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny;
- 12)) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. z 2015 r. poz. 2120);
- 13) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 14) obszary zdegradowane
- 15) granice terenu zamkniętego i jego strefy ochronnej, w tym stref ochronnych wynikających z decyzji lokalizacyjnych wydanych przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów w związku z realizacją inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 16) obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
- 17) rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.
- 18) inne obszary problemowe, wynikające z uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie Szydłowiec;

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ma służyć w zarządzaniu rozwojem gminy, w celu maksymalnego wykorzystania instrumentów gospodarki przestrzennej dla realizacji celów społeczno-gospodarczych. Jest dokumentem określającym zarys polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniający uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego.

Do dokumentów określających politykę władz gminy zalicza się ponadto Strategię Rozwoju Gminy Szydłowiec, Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Szydłowiec. Stanowią one wraz ze studium pierwszy poziom szeroko pojętego planowania w gminie.

Drugi poziom systemu planowania w gminie tworzą opracowania o charakterze operacyjnym, a wśród nich mogą znaleźć się między innymi: Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej itp.

Na trzecim poziomie lokalnego systemu planowania znajdują się akty i opracowania o charakterze regulacyjnym, takie jak plany miejscowe, decyzje administracyjne (decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o pozwoleniu na budowę), które pośrednio lub bezpośrednio służą realizacji celów rozwoju i działań określonych w ww. dokumentach o charakterze politycznym i operacyjnym.

Studium jako dokument przyjmowany uchwałą Rady Miejskiej podlega ocenie formalno-prawnej przeprowadzanej przez Wojewodę.

2. CELE ROZWOJU

Zostały one sformułowane w Strategii Rozwoju Gminy Szydłowiec na lata 2015-2025. Wyodrębniono **cele strategiczne**, które mają przyczynić się do osiągnięcia stanu wyrażonego w powyższym zapisie misji rozwoju. Są one następujące:

- 1) Poprawa jakości życia mieszkańców i funkcji osiedleńczych gminy poprzez stały rozwój infrastruktury technicznej i społecznej;
- 2) Efektywne wykorzystanie walorów przyrodniczych i pozaprzyrodniczych gminy w celu zwiększenia jej atrakcyjności turystycznej;
- 3) Stworzenie korzystnych warunków do rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy poprzez rozbudowę i poprawę oferty dla inwestorów.

Cele operacyjne stanowią konkretyzację celów strategicznych. Dla gminy Szydłowiec w perspektywie do roku 2025 wyznaczono następujące cele operacyjne:

- 1) budowa i modernizacja dróg gminnych,
- 2) współpraca z powiatem przy modernizacji dróg powiatowych,
- 3) modernizacja mostów gminnych,
- 4) budowa i modernizacja chodników,
- 5) budowa ścieżek rowerowych,
- 6) poprawa dostępności komunikacji publicznej,
- 7) rozbudowa i modernizacja sieci oświetlenia oraz wprowadzenie nowych technologii mających na celu poprawę jakości oświetlenia ulicznego i spadek zużycia energii związanej z jego użytkowaniem,
- 8) budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczalni ścieków,
- 9) budowa stacji uzdatniania wody,
- 10) rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej – szczególnie w sołectwach,
- 11) rozbudowa i modernizacja rowów melioracyjnych,
- 12) systematyczna modernizacja systemu ciepłowniczego gminy wraz z ewentualnym wprowadzeniem proekologicznych źródeł energii,
- 13) budowa nowych parkingów i rozbudowa istniejących,
- 14) bieżące opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem terenów inwestycyjnych,
- 15) wsparcie dla rozwoju budownictwa społecznego w celu rozwoju funkcji osiedleńczych,
- 16) rozbudowa i modernizacja zasobów mieszkaniowych gminy, w tym mieszkań komunalnych i socjalnych,
- 17) wsparcie dla rozwoju budownictwa wielorodzinnego,

- 18) budowa świetlic na terenie sołectw,
- 19) rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowej,
- 20) rozbudowa i poprawa stanu obiektów sportowych przy placówkach oświatowych,
- 21) doposażenie infrastruktury oświatowej, w tym infrastruktury przedszkolnej,
- 22) tworzenie systemu umożliwiającego podnoszenie poziomu kształcenia, dostosowanie edukacji do norm europejskich oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży przy jednoczesnym monitorowaniu wydatków związanych z prowadzonymi przez gminę szkołami i placówkami oświatowymi,
- 23) stała poprawa poziomu edukacji w szkołach – rozwój programów stypendialnych i oferty pozalekcyjnych zajęć edukacyjnych i sportowych,
- 24) likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej,
- 25) poprawa bezpieczeństwa publicznego poprzez rozbudowę monitoringu ulicznego i utworzenie miejskiego centrum monitoringu,
- 26) wspieranie programów profilaktyki zdrowotnej na terenie gminy,
- 27) aktywizacja społeczności lokalnej,
- 28) wsparcie dla inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych,
- 29) wsparcie programów promujących aktywność fizyczną i sport,
- 30) rozwój infrastruktury sportowej, w tym budowa parku sportowo-rekreacyjnego,
- 31) budowa siłowni plenerowych,
- 32) integracja gminnej społeczności – niwelowanie antagonizmów między mieszkańcami Szydłowca a mieszkańcami sołectw poprzez wyrównywanie szans rozwojowych i dostępu do infrastruktury technicznej, społecznej i sportowej,
- 33) rozwój infrastruktury pomocy społecznej, w tym: rodzinnych domów pomocy, dziennych środowiskowych domów samopomocy, dziennych domów „senior-wigor” i jadalni,
- 34) rozwój poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego i rodzinnego) w gminie,
- 35) rewitalizacja i ochrona walorów kultury materialnej gminy,
- 36) rozwój otwartej przestrzeni kulturowej gminy poprzez wykorzystanie walorów ulicy radomskiej,
- 37) rozwój infrastruktury turystycznej przy szlakach turystycznych oraz tworzenie nowych szlaków,
- 38) poszukiwanie nowych, nieszablonowych sposobów promocji gminy (np. spotkania z lokalnymi autorytetami, rekomendowanie plenerów na terenie gminy do produkcji filmowych i telewizyjnych),
- 39) wsparcie dla inicjatyw mających na celu zachowanie czystości środowiska przyrodniczego gminy,
- 40) utrzymanie dobrego stanu walorów przyrodniczych w gminie poprzez rozwój nowoczesnych programów gospodarowania odpadami,
- 41) wsparcie dla rozwoju i promocji gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy,
- 42) wsparcie dla lokalnych twórców i artystów,
- 43) wsparcie dla lokalnych organizacji promujących walory turystyczne Szydłowca i okolic,
- 44) wytwarzanie i wykorzystanie lokalnych produktów turystycznych, m.in. tradycyjnych potraw regionalnych gminy,
- 45) rozwój aktywnego wypoczynku poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, m.in. ośrodka rekreacyjnego „Zalew”, placów zabaw, siłowni plenerowych.
- 46) wykorzystanie istniejącej infrastruktury sportowej do pobudzenia aktywności sportowej mieszkańców gminy,
- 47) współpraca przy organizacji imprez kulturalnych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym z innymi samorządami i organizacjami pozarządowymi,
- 48) wsparcie dla inicjatyw społeczno-kulturalnych służących integracji mieszkańców gminy,
- 49) współpraca z mediami lokalnymi w zakresie promocji turystycznej gminy (wykorzystanie nowych mediów – social media, blogosfera i vlogosfera, itp.).

- 50) wsparcie dla inicjatyw mających na celu podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gminy,
- 51) wsparcie dla rozwoju turystyki weekendowej i turystyki sakralnej (wędrówki „śladami kultury i tradycji wsi polskiej – historia i dzieje kapliczek przydrożnych”),
- 52) powstanie ujednoliconej identyfikacji wizualnej gminy (herb – logotyp – hasło),
- 53) utworzenie marki turystycznej gminy spójnej z identyfikacją wizualną samorządu,
- 54) promocja dzielnicy przemysłowej Szydłowca – wsparcie dla nowych inwestorów,
- 55) stała poprawa dostępności administracji gminnej (e-urząd, e-administracja),
- 56) poszukiwanie nowych terenów inwestycyjnych i pozyskiwanie przez gminę gruntów pod cele inwestycyjne (w tym na terenach wiejskich gminy),
- 57) scalenie terenów inwestycyjnych,
- 58) wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców, w tym wsparcie promocji surowców naturalnych gminy, np. piaskowca szydłowieckiego,
- 59) promocja piaskowca szydłowieckiego jako tradycyjnego elementu lokalnej gospodarki,
- 60) wzrost przedsiębiorczości mieszkańców obszarów wiejskich gminy – prowadzenie szkoleń i programów aktywizacyjnych i integracyjnych,
- 61) modernizacja i restrukturyzacja rolnictwa – rozwój agroturystyki i gospodarstw ekologicznych w miejsce nierentownych małych i średnich gospodarstw rolnych,
- 62) obecność przedstawicieli gminy na targach inwestycyjnych i innych wydarzeniach branżowych promujących gminę pozwalających pozyskać nowych inwestorów.
- 63) wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi i zrzeszeniami małych i średnich przedsiębiorstw,
- 64) pozyskiwanie funduszy unijnych na rozwój programów aktywizacyjnych skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób bezrobotnych.

II. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. WYTYCZNE Z PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DOTYCZĄCE GMINY SZYDŁOWIEC

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego sporządzony i przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego w 2018 r. poprzez przyjęcie uchwały nr 22/18 z dnia 19 grudnia 2018 r.

W Planie przyjęto zintegrowane podejście do prowadzenia polityki rozwoju, wyznaczając obszary funkcjonalne, które zawierają się w obszarach strategicznej interwencji wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030. W ten sposób Plan jest spójny z ustaleniami ww. strategii.

W Planie określa się obszary funkcjonalne województwa mazowieckiego:

- 1) miejski obszar funkcjonalny Warszawy;
- 2) obszary o najniższym dostępie do dóbr i usług;
- 3) wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych;
- 4) wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych

Gmina Szydłowiec została zaliczona do:

- 1) „**Obszaru o najniższym dostępie do dóbr i usług**”, dla którego wskazano poniższe zasady zagospodarowania:
 - a) działania ukierunkowane na ożywienie gospodarcze obszaru;
 - b) poprawę warunków życia mieszkańców,
 - c) zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych;

- d) podniesienie mobilności mieszkańców;
- e) zmniejszenie poziomu bezrobocia.

„Wiejskie obszary funkcjonalnego wymagające wsparcia procesów rozwojowych” - zgodnie z KPZK 2030 to obszary położone peryferyjnie, o utrudnionym dostępie do ośrodka wojewódzkiego, w niewielkim stopniu uczestniczące w procesach rozwojowych kraju. Istotne bariery rozwoju tych obszarów obejmują: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych w procesie gwałtownego poszukiwania alternatywnych dróg rozwoju, czy słabą jakość infrastruktury technicznej. Funkcjonowanie tych obszarów opiera się na niewyspecjalizowanym rolnictwie, a także agroturystyce z wykorzystaniem m.in. wartości kulturowych, czy innych obszarach gospodarki. Działania dążące do wewnętrznej integracji województwa, poprawy jego spójności, m.in. doinwestowanie takich obszarów, pomogą ograniczyć dysproporcje w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Wskazano dla nich poniższe zasady zagospodarowania:

- a) poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wspieranie prac scaleniowych i wymiany gruntów;
- b) kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej na gruntach najwyższych klas bonitacyjnych I-III;
- c) wielofunkcyjny rozwój obszarów o średniej i niskiej zdolności produkcyjnej, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego (m.in.: tradycyjnego krajobrazu rolniczego, wolnych przestrzeni użytkowanych rolniczo, trwałych użytków zielonych);
- d) poprawa dostępności komunikacyjnej, m.in. poprzez rozwój transportu publicznego, w tym przywrócenie połączeń kolejowych na nieczynnych liniach kolejowych, a także przebudowę/rozbudowę istniejącej sieci drogowej, w szczególności dróg powiatowych i gminnych;
- e) budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków;
- f) poprawa bezpieczeństwa energetycznego, m.in. poprzez budowę, rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej w zakresie niskich i średnich napięć;
- g) zwiększenie nasycenia infrastrukturą ICT (ang. Information and Communication Technologies), a także zapewnienie dostępu do systemu e-usług;
- h) tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych;
- i) objęcie ochroną unikalnych elementów architektury wiejskiej charakterystycznej dla poszczególnych regionów, w tym układów ruralistycznych.

2. WYTYCZNE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU DOTYCZĄCE GMINY SZYDŁOWIEC

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku została przyjęta przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 158/13 z dnia 28 października 2013 r.

Celem głównym strategii jest zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim, wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego Warszawy w Europie.

Układ celów Strategii został podporządkowany długookresowym priorytetom rozwoju regionalnego, wyrażonym w scenariuszu zrównoważonego rozwoju. Przy realizacji celów należy uwzględnić możliwość wystąpienia zmian uwarunkowań rozwoju przewidzianych i opisanych w poszczególnych scenariuszach rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem scenariusza wspierania konkurencyjności. Do każdego celu przypisane zostały kierunki działań, które zaprezentowane zostały w układzie terytorialnym i przyporządkowane obszarom miejskim, wiejskim oraz Warszawie wraz z obszarem metropolitalnym. Przypisanie kierunku działań do określonej kategorii

obszarów oznacza, że działania powinny dotyczyć przede wszystkim tej kategorii, nie wyklucza jednak ich wdrażania w pozostałych częściach województwa. Kierunki działań ujęto w dwóch wymiarach: budowa konkurencyjności lub sprzyjanie spójności. Kierunki działań zostały uszczegółowione.

Za priorytetowy cel strategiczny przyjęto **Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym**, który odnosi się do całego obszaru województwa. Jego osiągnięcie wymaga realizacji działań w następujących kierunkach:

- 1) Tworzenie warunków do generowania i absorpcji innowacji;
- 2) Rozwój produkcji: tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców;
- 3) Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych;
- 4) Umiędzynarodowienie gospodarcze;
- 5) Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych – głównie w przemyśle rolno-spożywczym.

Oprócz celu priorytetowego w dokumencie przyjęto trzy cele strategiczne, które odnoszą się pośrednio do obszaru gminy Szydłowiec i zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela 2.1 Struktura celów rozwojowych w obszarze gospodarki

Cel Strategiczny	Obszar Gospodarka	
Cel rozwojowy	Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii	
Wymiar polityki regionalnej:	SPÓJNOŚĆ	1) wzmacnianie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich, 2) zwiększenie dostępu do szerokopasmowego internetu i e-usług, 3) wspieranie rozwoju miast regionalnych i subregionalnych, 4) Restrukturyzacja miast w celu wzmocnienia ich funkcji społeczno-gospodarczych
	KONKURENCYJNOŚĆ	1) Wykorzystanie i wzmacnianie specjalizacji regionalnych, 2) Wspieranie rozwoju nowych technologii, w szczególności biotechnologii i biomedycyny, nanotechnologii, fotoniki i optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych i kosmicznych

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030

Tabela 2.2 Struktura celów rozwojowych w obszarze przestrzeni i transport

Cel Strategiczny	Obszar Przestrzeni i Transport	
Cel rozwojowy	Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego	
Wymiar polityki regionalnej:	SPÓJNOŚĆ	1) Spójność wewnątrzregionalna – koncentracja na najbardziej zapóźnionych, 2) Rozwój form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców,

		3) Udrożnienie systemu tranzytowego.
	KONKURENCYJNOŚĆ	1) Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu, 2) Zapobieganie nadmiernej suburbanizacji i kreowanie ładu przestrzennego.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030

Tabela 2.3 Struktura celów rozwojowych w obszarze społeczeństwo

Cel Strategiczny	Obszar Społeczeństwo	
Cel rozwojowy	Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki	
Wymiar polityki regionalnej:	SPÓJNOŚĆ	1) Wyrównywanie szans edukacyjnych, 2) Aktywizacja rezerw rynku pracy oraz działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej, 3) Wzrost wykorzystania zasobów ludzkich poprzez zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej, 4) Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, integracja społeczna, 5) Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz działania na rzecz ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego
	KONKURENCYJNOŚĆ	1) Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, 2) Rozwój priorytetowych dla regionu dziedzin nauki.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030

Uzupełnieniem powyższych celów strategicznych są dwa ramowe cele strategiczne.

Pierwszy z nich tj. **Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska** (obszar działań – środowisko i energetyka) będzie realizowany pośrednio na terenie gminy Szydłowiec poprzez działania w następujących kierunkach:

- 1) Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie;
- 2) Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji;
- 3) Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska;
- 4) Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej;
- 5) Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym;
- 6) Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń;
- 7) Produkcja energii ze źródeł odnawialnych

Drugi z nich tj. **Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia** (obszar działań – kultura i dziedzictwo) będzie wymagać realizacji działań w kierunku:

- 1) Wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu;
- 2) Kreowanie miast jako centrów aktywności kulturalnej;
- 3) Upowszechnienia kultury i twórczości;
- 4) Wspierania rozwoju przemysłu kreatywnego;
- 5) Wykorzystania dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej.

3. GMINA SZYDŁOWIEC W STRATEGII ROZWOJU POWIATU SZYDŁOWIECKIEGO

Strategia Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego przyjęta uchwałą Nr XVII/111/2012 Rady Powiatu w Szydłowcu z dnia 27 kwietnia 2012 roku. Kierunki rozwoju poszczególnych gmin powiatu są zgodne z dalekosiężnymi planami rozwojowymi Powiatu jak i kierunkami strategicznymi Polski określonymi w Narodowej Strategii Rozwoju jak i Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia. Mimo różnego charakteru gospodarczego każdej z gmin jak i ich geograficznych i historycznych uwarunkowań podstawowe cele strategiczne wpisują się w Strategię Powiatu. Różnicach jedynie może polegać na nazewnictwie i w priorytetach ich realizacji.

W ramach Strategii Rozwoju Powiatu Szydłowieckiego wskazano **Cele strategiczne**. Odnaczają się długim horyzontem czasowym, który wynika z wcześniej sformułowanej wizji powiatu. Wynikają one z potrzeb wewnętrznych, jak i zewnętrznych powiatu i są ich konkretyzacją. Wskazują kierunki działań, które prowadzą do zwiększenia przyszłych możliwości i konkurencyjności powiatu.

Cele strategiczne zostały następnie podzielone na **Cele pośrednie**, na które składają się konkretne **Działania**. Poniżej przedstawiono ten podział:

- 1) **Cel strategiczny I. Poprawa jakości życia mieszkańców Powiatu Szydłowieckiego oraz budowa społeczeństwa informacyjnego:**
 - a) I.1. Rozwój usług publicznych:
 - I.1.1. Zwiększanie dostępności i jakości usług medycznych ,
 - I.1.2. Lepsza obsługa mieszkańców w zakresie spraw administracyjnych ,
 - I.1.3. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ,
 - I.1.4. Sprawny system pomocy społecznej i działań socjalnych ,
 - I.1.5. Zapewnianie bezpieczeństwa społeczności i jednostce,
 - I.1.6. Zmniejszenie różnic w dostępności usług na terenie powiatu.
 - b) I.2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej:
 - I.2.1. Porządkowanie i tworzenie spójnego systemu gospodarki odpadami
 - I.2.2. Usprawnienie ciągów komunikacyjnych
 - I.2.3. Wzmocnienie potencjału rozwojowego miejscowości wiejskich po przez usprawnienie powiązań infrastrukturalnych
 - I.2.4. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia
 - I.2.5. Infrastruktura służąca pomocy społecznej
 - I.2.6. Infrastruktura służąca edukacji
 - c) I.3. Promocja integracji społecznej:
 - I.3.2. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - I.3.3. Wsparcie ekonomii społecznej,
 - I.3.4. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

- d) I.4. e-Rozwój Powiatu Szydłowieckiego:
 - I.4.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu,
 - I.4.2. Rozwój e- usług.

2) Cel strategiczny II. Zwiększanie konkurencyjności powiatu w układzie regionalnym:

- a) II.1. Rozwój kapitału ludzkiego:
 - II.1.1. Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw,
 - II.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych,
 - II.1.3. Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego,
 - II.1.4. Upowszechnianie kształcenia ustawicznego w formach szkolnych,
 - II.1.5. Integracja osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem poprzez zwiększanie dostępu zarówno do rynku pracy jak i edukacji,
 - II.1.6. Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.
- b) II.2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich:
 - II.2.1. Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich,
 - II.2.2. Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich
 - II.2.3. Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
 - II.2.4. Rozwój agroturystyki.
- c) II.3. Gospodarka i rynek pracy otwarty dla wszystkich:
 - II.3.1. Ułatwienie finansowania rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
 - II.3.2. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu,
 - II.3.3. Promocja gospodarcza,
 - II.3.4. Wspieranie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia,
 - II.3.5. Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia,
 - II.3.6. Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych.
- d) II.4. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości:
 - II.4.1. Budowa sieci współpracy edukacja-nauka gospodarka,
 - II.4.2. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą.

3) Cel strategiczny III. Wzrost spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej powiatu w warunkach zrównoważonego rozwoju:

- a) III.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego:
 - III.1.1. Integracja społeczności powiatu dla współdziałania na rzecz jego rozwoju ,
 - III.1.2. Realizowanie przedsięwzięć w partnerstwie publiczno-publicznym, publicznospołecznym i publiczno-prywatnym
 - III.1.3. Aktywizacja społeczności powiatowej na rzecz działalności społecznej,
 - III.1.4. Rozwój dialogu społecznego.
 - III.1.5. Rozwój potencjału trzeciego sektora,
 - III.1.6. Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej.
- b) III.2. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka:
 - III.2.1. Ochrona powierzchni ziemi,
 - III.2.2. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu,
 - III.2.3. Ochrona powietrza, energetyka.

- c) III.3. Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji:
- III.3.1. Rozwój turystyki,
 - I.3.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego powiatu,
 - III.3.3. Powiat Szydłowiecki turystyczną bramą Południowego Mazowsza.

III. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU

1.1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Szydłowiec jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowej części województwa mazowieckiego, w powiecie szydłowieckim, na pograniczu z województwem świętokrzyskim.

Opisywana jednostka graniczy z gminami: Wieniawa, Wolanów, Orońsko, Jastrząb, Chlewiska, Mirów oraz gminami Skarżysko - Kamienna, Bliżyn położonymi w województwie świętokrzyskim. Od miasta wojewódzkiego siedzibę gminy – miasta Szydłowiec dzieli odległość ok. 130 km. Jednocześnie znajduje się jedynie ok. 30 km na południowy- zachód od drugiego największego miasta w województwie mazowieckim – Radomia.

Według Urzędu Statystycznego, strukturę terytorialną gminy stanowi 28 miejscowości tworzących 22 sołectwa. Powierzchnia gminy wynosi 138 km².

Obszar gminy w 2020 r. zamieszkiwało 18 505 osób. Liczba ludności Gminy Szydłowiec stanowi ok. 47% liczby ludności powiatu szydłowieckiego i 2,8% liczby ludności województwa mazowieckiego. Gęstość zaludnienia w gminie to 136 mieszk./km² i jest wyższa niż dla powiatu - 88 mieszk./km² oraz niższa niż dla województwa – 152 mieszk./km².

Tabela 1.1. Podział administracyjny gminy Szydłowiec

Lp.	Sołectwo	Wsie wchodzące w skład sołectwa	Obręb geodezyjny (nazwa)	Powierzchnia obrębu geodezyjnego
1.	Szydłowiec (miasto)	Szydłowiec (miasto)	Szydłowiec (0001)	21,86 km ²
2.	Barak	Barak	Wola Korzeniowa (0017)	16,39 km ²
3.	Ciechostowice	Ciechostowice	Ciechostowice (0001)	7,17 km ²
4.	Chustki	Chustki	Chustki (0002)	2,6 km ²
5.	Hucisko	Hucisko	Hucisko (0003)	6,13 km ²
6.	Jankowice	Jankowice, Mszadla	Jankowice (0004)	5,22 km ²
7.	Korzyce	Korzyce	Korzyce (0005)	3,42 km ²

8.	Krzcięcin	Krzcięcin	Krzcięcin (0006)	3,02 km ²
9.	Łazy	Łazy	Łazy (0007)	2,76 km ²
10.	Majdów	Majdów	Majdów (0008)	6,57 km ²
11.	Omięcín	Omięcín	Omięcín (0009)	7,98 km ²
12.	Rybianka	Rybianka, Długosz, Marywil	Rybianka (0011)	3,91 km ²
13.	Sadek	Sadek	Sadek (0012)	20,07 km ²
14.	Szydłówek I	Szydłówek	Szydłówek (0014)	5,09 km ²
15.	Szydłówek II			
14.	Świerczek	Świerczek	Świerczek (0015)	2,21 km ²
15.	Świniów	Świniów	Świniów (0016)	2,21 km ²
16.	Wola Korzeniowa	Wola Korzeniowa	Wola Korzeniowa (0017)	16,39 km ²
17.	Wilcza Wola	Wilcza Wola	Wilcza Wola (0018)	2,55 km ²
18.	Wysoka	Wysoka	Wysoka (0019)	2,92 km ²
19.	Wysocko	Wysocko	Wysocko (0020)	3,98 km ²
20.	Zastronie	Zastronie	Zastronie (0021)	4,76 km ²
21.	Zdziechów	Zdziechów	Zdziechów (0022)	7,22 km ²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Szydłowcu oraz PODGiK w Szydłowcu.

Granice poszczególnych obrębów wskazano Na Zał.2 oraz Zał.3 jako „**Granice obrębów geodezyjnych**”.

1.2. Dotychczasowa struktura przestrzenna

Gmina Szydłowiec jest gminą miejsko-wiejską, co w bezpośredni sposób wpływa na sposób zagospodarowania przestrzeni i przeznaczenia pod poszczególne funkcje. Istniejące zagospodarowanie przestrzenne jest jednym z najistotniejszych czynników rzutujących na sformułowanie zasad przestrzennego rozwoju gminy.

Gminę charakteryzuje krajobraz przejściowy wysoczyzn i wyżyn, a jej południowa część wyróżnia się urozmaiconą rzeźbą terenu. W granicach miasta wyróżniają się ostrzejsze formy różnicujące krajobraz, w postaci nieczynnych kamieniołomów i łomików piaskowców szydlowieckich.

Rzeczki i potoki płyną w niewielkich dolinkach, wśród pól i lasów. W północnej części analizowanego terenu dominuje krajobraz łagodnie pofalowany, miejscami zupełnie płaski. Północ ma charakter rolniczy, choć ze względu na dość ubogie gleby bielcowe, łąki i nieużytki przeważają nad polami uprawnymi. Za wyjątkiem 200-hektarowego kompleksu koło Omięcina, lasów jest niewiele, a w rzadkich drzewostanach najczęściej rachitycznych brzoź i sosen. Widokowe wzniesienia są tutaj głównym atutem.

Tereny północne kontrastują ze znacznie wybitniejszymi wzgórzami południowej części gminy. Piętrzą się tam wzniesienia Garbu Gielniowskiego, kulminujące masywem Altany (408 m n.p.m.), a różnice poziomów między wierzchołkami, a obniżeniami dochodzą do 130 m. Ponadto południową część gminy zajmują duże zwarte kompleksy leśne.

Cechą charakterystyczną terenu jest dobrze rozwinięta sieć rzeczna, którą tworzą rzeczki spływające do głównych rzek tj. Szabasówki, Iłżanki, Kamiennej oraz Radomki. W północnej części gminy występują liczne tereny podmokłe oraz zatorfienia. W południowo-wschodniej części gminy występują natomiast obszary źródłiskowe rzeki Iłżanki.

Pokrycie terenu gminy jest zdominowane przez duże obszary leśne zajmujące część południową, a także znaczny fragment w północno-wschodniej części gminy. Są to zwarte, pozbawione zabudowy kompleksy leśne. Pozostały teren stanowią całkowicie bezleśne (co najwyżej z niewielkimi zagajnikami) obszary powstałe z dawnych polan leśnych, na których rozwinęły się wsie.

Bogactwa naturalne występujące na terenie całego powiatu szydłowieckiego były podstawą osadnictwa oraz rozwiniętej produkcji metalurgicznej i kamieniarskiej. Najwcześniejsze ślady obecności ludzi pochodzą z epoki kamienia, gdzie wytwarzano wyroby z krzemienia czekoladowego. Kamień ten był materiałem do wyrobu narzędzi i broni przez ludność koczowniczą. Narzędzia wytwarzane z kamienia były przedmiotem wymiany, a do komunikacji wykorzystywano rzeki Oronkę, Radomkę oraz Wisłę. Ludność miejscowa wykorzystywała lesistość terenu, a spory udział dębiny stanowił podstawę hodowli świń. Miejscami osadnictwo chłopskie o charakterze rolniczo-hodowlanym na marnych glebach miejscowych uzupełniane było przez pozyskiwanie miodu oraz wykorzystywanie rud darniowych i wypalanie węgla drzewnego do produkcji żelaza. Powszechność lasów potwierdzają późniejsze, bo XV-wieczne, nadania dla parafii szydłowieckiej, które obejmują m.in. lasy z pasiekami.

Warunki naturalne wpływały na rozplanowanie i kształt wsi. Osadnictwo wiejskie ulegało stopniowej normalizacji, bowiem rozrzucone dotychczas gospodarstwa przekształcały się w zwarte ulicówki, określono także prawa i powinności chłopów w oparciu o prawo niemieckie. Było to osadnictwo na prawie czynszowym, co pozwalało na zagęszczenie i unormowanie sieci osadniczej, wprowadzenie struktury wsi niwowej oraz trójpolewej gospodarki.

Obszary otwarte czyli: pola uprawne, łąki, zadrzewienia, nieużytki, wody otwarte itp. oraz lasy zajmują znaczącą część terenu gminy. Większość z nich pełni rolę produkcyjną, stanowiąc podstawę funkcjonowania lokalnego rolnictwa, leśnictwa, ogrodnictwa, hodowli. Jednocześnie obszary otwarte pełnią coraz bardziej dostrzeganą i docenianą rolę pozaprodukcyjną związaną z tworzeniem bazy przyrodniczej gminy i walorów krajobrazu. Walory te coraz częściej mają już swój wymiar promocyjny i ekonomiczny jako potencjalne środowisko rozwoju nowych funkcji, jak na przykład usługi turystyczne.

Duże zalesienie w południowej części gminy powoduje, że brak jest tu dużych, otwartych przestrzeni widokowych. Natomiast w północnej i centralnej części położone na otwartych przestrzeniach w poszczególnych miejscowościach oraz obszar miasta Szydłowiec, są widoczne z odległości uwarunkowanej ich rozległością. Ponadto w samym mieście Szydłowiec dość dobrze wyeksponowana są:

- 1) widoki panoramy Szydłowca z obwodnicy oraz z dróg dojazdowych do miasta,
- 2) widoki z Góry Trzech Krzyży we wszystkich kierunkach,
- 3) widoki na farę i wieżę ze wszystkich ulic, w których pojawia się jej sylweta,
- 4) widoki na ratusz i wieżę ratuszową ze wszystkich ulic, w których pojawia się sylweta budynku
- 5) widoki na zamek ze wszystkich ulic, w których pojawia się sylweta budynku i z przedzamcza

Przeprowadzona analiza wartości krajobrazu kulturowego pozwala na kilka ogólnych spostrzeżeń. W zdecydowanej większości wydzielonych obszarów określono typ krajobrazu jako naturalno-kulturowy (tereny

zabudowane) lub naturalny (tereny pozbawione zabudowy). Przeważająca część gminy Szydłowiec charakteryzuje się historyczną jednorodną bądź wielowarstwową zabudową i czytelnymi układami urbanistycznymi (np. centralna część miasta oraz wsie historyczne). Miasto Szydłowiec zachowało w centralnej części dawny układ urbanistyczny z całą siecią ulic, placów i przejść. Wsie charakteryzują się w większości dość regularnymi układami, co pozwoliło na uniknięcie chaosu w ich rozplanowaniu. Zabudowa mieszkaniowa poza miastem występuje głównie jako element zintegrowany zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, bądź ich pozostałości. Jednocześnie coraz częściej pojawiają się jednorodzinne, wolnostojące budynki mieszkalne, niezwiązane z prowadzeniem gospodarstwa.

Obszary zdewastowane krajobrazowo w gminie stanowią tereny wielowiekowej eksploatacji surowców naturalnych, droga ekspresowa S7 oraz linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć, wyraźnie dysharmonizujących z otoczeniem..

Jednocześnie pozytywnej ocenie krajobrazu kulturowego sprzyja brak znacznych przekształceń powodowanych przez wielki przemysł.

Zabudowa usługowa i produkcyjna wykazuje koncentrację na terenie miasta Szydłowiec jako ośrodka obsługi ludności, ponadlokalnego centrum rozwoju i ważnego ośrodka przemysłowego, produkcyjnego i kulturalnego regionu. W pozostałych miejscowościach występują nieliczne punkty handlowe i usługowe. Analiza rozmieszczenia obiektów usługowych na obszarze gminy pozwala stwierdzić, że obecne potrzeby jej mieszkańców w tym zakresie są zaspokojone. Rozwój zabudowy mieszkaniowej musi jednak pociągać za sobą równomierny wzrost zainwestowania funkcją usługową.

1.3. Obszary otwarte

Położenie geograficzne, ukształtowanie terenu oraz doliny rzek, mają znaczący wpływ na rodzaj i charakter zieleni występującej w Gminie Szydłowiec. Największą powierzchnię zajmują lasy oraz grunty orne, łąki oraz pastwiska, które ulegają sukcesywnemu zalesianiu. Naturalny system zieleni uzupełniony jest przez parki, skwery, cmentarze, sady oraz zieleń towarzyszącą zabudowie zagrodowej i mieszkaniowej. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje rekreacyjne, ekologiczne i zdrowotne wpływając na łagodzenie lub eliminację uciążliwości życia na terenach zabudowy. Kształtują ponadto układy urbanistyczne, wprowadzają ład przestrzenny oraz nadają specyficzny i indywidualny charakter miejscowości.

Lesistość gminy wynosiła w 2020 r. około 38,1% powierzchni gminy, a skupiska leśne w większości są duże oraz zwarte. Większość lasów jest własnością Lasów Państwowych. Użytki rolne stanowią drugi największy udział w powierzchni gminy Szydłowiec. Jednocześnie przeszkodą warunkującą rozwój rolnictwa w rejonie gminy jest słaba jakość gleb.

Na obszarze gminy występuje ponad trzydzieści udokumentowanych złóż kopalin surowców naturalnych, przeważnie piaskowców jurajskich oraz piasków czwartorzędowych, które podlegają po części eksploatacji.

1.4. Uzbrojenie terenów

W granicach gminy niemal wszystkie tereny pełniące funkcje mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, pozostają w zasięgu sieci wodociągowej z systemu lokalnych wodociągów miejskich i wiejskich. Poziom zaspokojenia potrzeb jest oceniany pod względem ilościowym, jako wystarczający. Stan zwodociągowania obszaru gminy w 2019 r. wynosił 94,4%. Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry.

W mieście Szydłowiec z kanalizacji korzystało w 2019 r. 88,5% mieszkańców gminy. Stan gospodarki ściekowej w Gminie Szydłowiec jest jeszcze jednak mało zadawalający, gdyż na obszarze gminy występuje niedoinwestowany rozwój kanalizacji sanitarnej. Odprowadzanie ścieków sanitarnych realizowane jest tam głównie w systemach indywidualnych, których uciążliwość jest tym większa im silniejszy jest stopień

zurbanizowania terenu. Na terenie gminy funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, która zlokalizowana jest na terenie miasta Szydłowiec.

Przeważająca część obszaru gminy jest odwadniana przez spływ powierzchniowy do rzeki Korzeniówki, oraz Oleśnicy. Funkcje odwadniające spełnia również system rowów otwartych i układ podziemnych urządzeń melioracyjnych.

Odbiorniki są uregulowane całkowicie lub częściowo i na ogół problemy z odprowadzaniem wód deszczowych w gminie nie występują. Lokalne podtopienia gruntów ornych i użytków zielonych występują w dolinie ww. rzek, przy wysokich stanach wód.

Energia elektryczna dostarczana jest do gminy przez sieć napowietrzną magistralną średniego napięcia (15kV) i stację transformatorowo - rozdzielczą GPZ Szydłowiec. W przypadkach awaryjnych jest możliwość zasilania tej sieci z analogicznych pobliskich GPZ. Do sieci magistralnych średniego napięcia łączących powyżej wymienione GPZ podłączone są stacje transformatorowe 15/0,4 kV, z których zasilani są odbiorcy liniami elektroenergetycznymi niskiego napięcia. Istniejący system zasilania liniami 15 kV zaspokaja obecne i perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne, przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju gminy i standardowych przerw w dostarczaniu energii.

W mieście Szydłowiec połowa mieszkańców korzysta ze zorganizowanej sieci ciepłowniczej. System ciepłowniczy pozostałej części miasta i gminy oparty jest na indywidualnych źródłach ciepła - małych kotłowniach domowych, opalanych przede wszystkim, węglem i drewnem oraz w niewielu przypadkach olejem opalowym bądź gazem ziemnym ze zbiorników naziemnych. Z takich rozwiązań korzysta większość mieszkańców gminy w celu ogrzania pomieszczeń i podgrzania c.w.u.

Zasoby mieszkaniowe charakteryzują się niską wydajnością energetyczną budynków, a niski stan techniczny sprawia, że wydatki związane z bieżącym utrzymaniem wzrastają. Z uwagi na rozproszenie zabudowy, w przeważającej ilości zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej w dalszej perspektywie nie przewiduje się scentralizowanego systemu dostawy ciepła poza obszarem miasta Szydłowiec, głównie ze względów ekonomicznych.

W 2019 r. z sieci gazowej mieście Szydłowiec korzystało 58,6% mieszkańców, natomiast na wsi jedynie 1,3%. Gazociąg ten bazuje na dwóch stacjach redukcyjno- pomiarowych w Szydłowcu oraz pomiarowej na wysokim ciśnieniu w Woli Korzeniowej. Istnieją potencjalne możliwości rozbudowy tego układu.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Gmina Szydłowiec ma charakter rolniczy. W jej powierzchni ogólnej wynoszącej 138 km², w 2020 r. aż 38,1 % powierzchni zaminowały lasy - w jej południowej części, gdzie średnia dla powiatu wynosi 32,8%, a dla województwa 23,4%.

Północna część gminy ma charakter wybitnie rolniczy. Grunty orne zajmują 5277 ha, sady 156 ha, łąki i pastwiska 1853 ha. Pod względem bonitacyjnym dominują gleby klas IV a i b, V i VI, z niewielkim udziałem gleb klasy III. Są to gleby w 90% gleby kwaśne i bardzo kwaśne. Gleby klasy III jedynie ok.2 %. Na obszarze gminy dominują gleby wytworzone na podłożu piaszczystym, wapieni, margli jurajskich, glin i piasków plejstocenyckich..

Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują łącznie ok. 1158 ha – 8,3% powierzchni gminy których największą część zajmują zabudowane grunty rolne. Jednocześnie tereny zainwestowane w obrębie miasta Szydłowiec zajmują ok. 465 ha, co stanowi ok. 40% wszystkich terenów zabudowanych. Pomimo dominacji funkcji rolniczej i drobnego przetwórstwa rolno-spożywczego na potrzeby lokalne, istotne znaczenie odgrywa samo miasto stanowiące lokalny i ponadlokalny ośrodek obsługi ludności i rolnictwa, przemysłu o charakterze nieuciążliwym oraz obsługi turystyki i wypoczynku.

2.1. Miasto

W mieście Szydłowiec strefa historycznej tkanki miejskiej śródmieścia stanowi centrum usługowo-mieszaniowe. Zabudowa mieszkalno-usługowa kwartałów przyległych do rynku składa się z zabudowy pierzejowej lub częściowo pierzejowej o wysokość 1-3 kondygnacji - w znacznej części w złym stanie technicznym. Charakter tej zabudowy określa dawna parcelacja na wąskie działki. Jednocześnie znaczna część zabudowy (nowsza) odbiega charakterem od tkanki historycznej. Na szczególną uwagę zasługuje również zabytkowy zespół zamkowy o funkcji usług kultury oraz teren zabytkowego młyna.

Strefa śródmiejską miasta stanowi zabudowa usługowa (handel, bankowość itp.) o wysokości 2-3 kondygnacji z przewagą nowej substancji, gdzie nie zostały zachowane linie zabudowy, a formy architektoniczne nie nawiązują do historycznej części miasta. Na północ i północny wschód od centralnej części miasta znajdują się osiedla bloków z pawilonami usługowymi i pasy zabudowy jednorodzinnej (m.in. wzdłuż ul. Kościuszki i ul. Radomskiej). W rejonie ul. Jastrzębskiej, ul. Stanisława Staszica i ul. Władysława Reymonta położone jest duże osiedle bloków 5 kondygnacyjnych. Zabudowa jednorodzinna w większości o niskim standardzie występuje przy dworcu PKS. Jest to zabudowa pierzejowa o wysokości 1-2 kondygnacji wzdłuż ulic: Radomskiej oraz Północnej. Pozostałe tereny stanowią w przewadze tereny zabudowy jednorodzinnej, częściowo wolnostojącej, częściowo pierzejowej oraz tereny przemysłowe w tym nieczynne oraz część terenów wolnych do zabudowy.

Strefa osiedli przybrzeżnych to tereny miasta znacznie oddalone od jej historycznej tkanki. W większości stanowią ją mieszkalnictwo jednorodzinne wolnostojące, 1-3 kondygnacyjne, miejscami przemieszane z zabudową usługową i rzemieślniczą (m.in. ul. Folwarczna, Partyzantów, Sportowa, Szydłowieckiego, Kopernika) Część terenów odznacza się znaczną ilością terenów wolnych od zabudowy. Im dalej od centrum tym tereny zajęte przez budownictwo jednorodzinne ulegają przemieszaniu z zabudową zagrodową (np. ul. Narutowicza). Resztę terenów zajmuje produkcja rolna.

Strefy przemysłowe w mieście Szydłowiec nie koncentrują się w jednym miejscu. Zabudowa produkcyjna, składy i magazyny znajdują się m.in.: na wschód od miasta, wraz z terenem ciepłowni miejskiej oraz przemieszaną zabudową mieszkaniową jednorodziną i zagrodową. Drugi obszar stanowi teren na północ od zamku wzdłuż ul. Browarskiej, ul. Słomianej oraz ul. gen. Józefa Sowińskiego w sąsiedztwie zabytkowej lodowni. Ostatnia - północna strefa przemysłowa to teren baz, składów i hurtowni oraz przemysłu w rejonie ul. Metalowej. Warto również wymienić tereny huty szkła w rejonie węzła drogi ekspresowej S7 w południowej części gminy przylegający bezpośrednio do granic miasta.

System przyrodniczy miasta i śródmiejskich terenów zielonych stanowią natomiast tereny produkcji rolnej, cmentarze, w tym zabytkowy cmentarz żydowski, zieleń urządzona izolowanych od reszty systemu przyrodniczego skwerów w centrum miasta, zieleń łąkowa i leśna przy zalewie w głównym ciągu ekologicznym miasta, zieleń wysoka o charakterze leśnym przy starym kamieniołomie, park zamkowy oraz ogródki działkowe.

2.2. Gmina

Obszar gminy Szydłowiec wykazuje stosunkowo silne zróżnicowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej. Dają się w nim wyodrębnić następujące strefy:

- 1) **I - Strefa zainwestowania związanego ze średniointensywnym rolnictwem** – północna część gminy (sołectwa: Omięcín, Korzyce, Wysoka, Wilcza Wola, Krzcięcin, Wysocko, Świniów, Kolonia Zdziechów, Jankowice, Chustki, Rybianka, Świerczek). W tej części gminy występuje zainwestowanie w formie zabudowy zagrodowej wsi o charakterze ulicówek; jedynym dającym się wyodrębnić ośrodkiem usług publicznych jest wieś Wysoka. Część wsi tej strefy jest słabo skomunikowana z ośrodkami obsługi ludności ze względu na brak nawierzchni utwardzonej dróg, dotyczy to jednak niewielkich zespołów zabudowy lub pojedynczych zagród. Północna część gminy jest praktycznie pozbawiona infrastruktury technicznej. Charakterystyczną cechą tego obszaru jest rozbudowana sieć systemu ekologicznego o znaczeniu lokalnym, na który składają się cieki wodne z przyległymi

terenami łąk i zadrzewień. Zagrożeniem dla jego walorów jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych przez leżące powyżej miasto.

- 2) **II - strefa zainwestowania miejskiego m. Szydłowiec** – środkowa część; szczegółowy opis tej strefy znalazł się powyżej.
- 3) **III - strefa zainwestowania aktywowanego powiązaniami z ośrodkami miejskimi** – obszary przyległe do miasta Szydłowiec (sołectwa: Szydłówek, Sadek oraz Wola Korzeniowa). W Szydłówku i Sadku poza zabudową zagrodową występuje zainwestowanie związane z funkcjami produkcji pozarolniczej oraz wyraźnie większe niż w strefie I nasycenie usługami publicznymi i komercyjnymi. Także wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest tutaj lepsze.
- 4) **IV - strefa zainwestowania uwarunkowanego systemem przyrodniczym** – południowa część gminy (tereny Lasów Państwowych Nadleśnictwa Skarżysko oraz sołectwa Huciska, Ciechostowice, Majdów i Łazy); Istotną determinantą procesów osadniczych w tej strefie jest izolacja wchodzących w jej skład sołectw powodująca konieczność wykształcenia własnego ośrodka obsługi ludności (Łazy). Ponadto inwestowanie w tej strefie podporządkowane jest funkcji przyrodniczej terenów wchodzących w skład obszaru krajobrazu chronionego.

Analiza sposobu zabudowy poszczególnych miejscowości oraz miasta na terenie gminy Szydłowiec przekonuje, że w dalszym rozwoju przestrzennym gminy należy uwzględnić:

- 1) rozwój terenów mieszkalnych we wsiach, często niezwiązanych z prowadzeniem gospodarstw rolnych,
- 2) rozwój terenów mieszkalnych mieście Szydłowiec,
- 3) rozwój funkcji produkcyjnych, usługowych i produkcyjno-usługowych, szczególnie we wschodniej części gminy oraz wzdłuż drogi ekspresowej S7,
- 4) lokalizację nowych potencjalnych terenów inwestycyjnych,
- 5) konflikty przestrzenne przy lokalizacji budynków inwentarskich, szczególnie takich przy których wymaga się obowiązku przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,
- 6) rozwój funkcji turystyki i wypoczynku,
- 7) konflikty przestrzenne wynikające z procesów urbanizacyjnych na obszarach sąsiadujących z udokumentowanymi złożami kopalni.
- 8) dopuszczalne sposoby użytkowania terenów położonych w obszarze bądź sąsiedztwie obszaru Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011,
- 9) szczególną kontrolę procesów urbanizacji na terenach położonych w obszarach chronionych, ich sąsiedztwie, bądź na terenach cennych pod względem przyrodniczym z punktu widzenia gminy.

2.3. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Dotychczasowy proces rozwoju zabudowy obszarów wiejskich, w oparciu o plany miejscowe ma niewielki wpływ na kształtowanie struktury przestrzennej obszarów wiejskich w gminie. Planowana zabudowa na obszarach nieobjętych zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wybudowana na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu jest zjawiskiem powszechnym. Odmienne sytuacja przedstawia się w mieście Szydłowiec, którego cała powierzchnia jest objęta ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 2 Wykaz obowiązujących planów miejscowych w Gminie Szydłowiec

Lp.	Nr uchwały data uchwalenia	Nazwa planu miejscowego	Ogłoszono w dniu DZ. URZ. WOJ. MAZ.
1.	193/XXXV/98 17 czerwiec 1998 r.	uchwała Nr 193/XXXV/98 Rady Miejskiej w Szydłowcu z 17 czerwca 1998 r. w sprawie uchwalenia częściowych zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Szydłowca	-
2.	212/XLIII/09 23.09.2009 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru Szydłowiec – Strefa historycznego centrum S1 w mieście Szydłowcu	28.11.2009 poz. 294
3.	222/XXXVII/14 30 stycznia 2014 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru miejscowości Ciechostowice, Majdów, Łazy – Gmina Szydłowiec	13.02.2014 r. poz. 1412
4.	236/XXXIX/14 26 maja 2014 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru południowo - zachodniej części miasta Szydłowca, część II	17.06.2014 r. poz. 5977
5.	256/XLIII/14 29 września 2014 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru sołectw Szydłówek I i Szydłówek II Gmina Szydłowiec – ETAP I	21.10.2014 r. poz. 9817
6.	107/XVIII/16 14 marca 2016 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru sołectwa Zdziechów i części obszaru sołectwa Świerczek Gmina Szydłowiec, część nr 1	11.04.2016 r. poz. 3364.
7.	XLI/270/17 18 grudnia 2017 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Szydłowiec dla obszaru osiedla „Wschód”	29.12.2017 r. poz. 12603.
8.	XLVIII/327/18 21.08.2018 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego południowo - zachodniej części miasta Szydłowca, część I	23.08.2018 r. poz. 8071
9.	X/64/19 17 lipca 2019 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego północno – wschodniej części miasta Szydłowiec	30.07.2019 r. poz. 9324.
10.	XX/137/20 30 czerwca 2020 r.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy nowej dzielnicy przemysłowej S2 w mieście Szydłowcu	08 lipca 2020 r. poz. 7555
	XXX/213/21 27 kwietnia 2021 r.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy nowej dzielnicy przemysłowej S2 w mieście Szydłowcu	07 maja 2021 r. Poz. 4151

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Szydłowiec

3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

3.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Według podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne (*regionalizacja wg J. Kondrackiego, 2002 r.*), obszar gminy Szydłowiec leży w obrębie trzech mezoregionów:

Tabela 3.1. Gmina Szydłowiec na tle regionów fizycznogeograficznych (od prowincji do mezoregionów) wg Kondrackiego (2002).

Nazwa	Regiony fizycznogeograficzne/ zasięg		
Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa – cały obszar gminy		
Prowincja	Wyżyny Polskie – większość obszaru gminy		Niż Środkowoeuropejski – niewielki północny fragment gminy
Podprowincja	Wyżyna Małopolska – większość obszaru gminy		Niziny Środkowopolskie – niewielki północny fragment gminy
Makroregion	Wyżyna Kielecka – większość obszaru gminy		Wzniesienia Południowomazowieckie – niewielki północny fragment gminy
Mezoregion	Przedgórze Iłżeckie – większość obszaru gminy	Garb Gielniowski - południowo-zachodni fragment gminy	Równina Radomska – niewielki północny fragment gminy

Źródło: Opracowanie własne

Obszar opracowania, według regionalizacji fizyczno-geograficznej [Kondracki, 2000], leży w makroregionie Wyżyny Kieleckiej, w obrębie dwóch mezoregionów:

- 1) **Przedgórze Iłżeckie** – stanowi północno-wschodnią część Wyż. Kieleckiej, między doliną Kamiennej na południu i Równiną Radomską na północy. Charakteryzuje się urozmaiconym krajobrazem, niewysokimi (do 270 m w okolicach Starachowic) wzniesieniami i garbami (wychodnie skał jurajskich - wapieni, piaskowców żelazistych, ilów rudonośnych) ciągnące się z północnego zachodu na południowy wschód, rozdzielone obniżeniami wypełnionymi czwartorzędowymi piaskami i glinami; ostańce form polodowcowych, m.in. ozy. Pod piaskami zachodzą zjawiska krasowe widoczne na powierzchni m.in. jako leje i zapadliska. Na obszarze Przedgórz Iłżeckiego w Gminie Szydłowiec, występuje eksploatacja piaskowców.
- 2) **Garb Gielniowski** – obejmuje południowo-zachodni fragment Gminy Szydłowiec w obrębach Hucisko, Ciechostowice, Majdów oraz Łazy. Garb ten stanowi pas wzniesień na Wyż. Kieleckiej o wysokość do 408 m.n.p. m.. Na jego obszarze występują szerokie wierzchowiny, ostańce skalne.

Niewielki fragment Gminy Szydłowiec w jej północnej części (obręb Omięcín), leży w obrębie mezoregionu **Równina Radomska**. Równina ta stanowi południowo-wschodnią część Wzniesień Południowomazowieckich, między Wyżyną Kielecką na południu, Doliną Białobrzeską i Równiną Koziennicką na północy i Małopolskim Przełomem Wisły na wschodzie. Pochylona na północny wschód równina denudacyjna. Zbudowana z utworów czwartorzędowych (gliny zwałowe, piaski i żwiry) ze skałami jurajskimi i kredowymi w podłożu.

3.2. Budowa geologiczna

Omawiany obszar położony jest w północnej części obrzeżenia mezozoicznego Gór Świętokrzyskich. Dominujące tu, skały osadowe wieku jurajskiego, stanowią generalnie monoklinę o nachyleniu warstw w kierunku północno-wschodnim. Na powyższą pierwotną strukturę nakładają się późniejsze procesy tektoniczne, które spowodowały powstanie dyslokacji drzewicko-lubieńsko-mnichowskiej (zwanej również brzezną w odniesieniu do utworów liasu) i dyslokacji wierzbicko-chlewiskiej. Strefę zawartą pomiędzy nimi przecinają dość liczne dyslokacje transwersalne, dzieląc omawiany obszar na bloki. W wyniku procesów kompresyjnych pomiędzy dyslokacjami, powstały struktury ciągłe: synklina Szydłowca-Starachowic i antyklina Smagowa.

Na powierzchni omawianego obszaru odsłaniają się osady jury, trzeciorzędu i czwartorzędu, a utwory starsze znane są wyłącznie z wierceń badawczych.

Najstarszymi osadami występującymi tu są utwory jury dolnej (liasu). Osady te wykształcone są jako piaskowce, mułowce i iłowce, miejscami piaskowce z wkładkami syderytów. W profilu jury dolnej wyróżnić można dziewięć serii litologicznych: zagajską, skłobską, zarzecką, ostrowiecką, koszorowską, gileniowską, drzewiecką, ciechocińską i borucicką.

Seria zarzecka zwana jest inaczej rudonośną. Reprezentuje ją tzw. II poziom rudonośny, w którego profilu występują piaskowce z wkładkami syderytów i iłowców brunatnowiśniowych. Objawy mineralizacji związkami żelaza pojawiają się w całym profilu jury, ale tylko seria zarzecka posiada dużą ich koncentrację. Jurajskie rudy żelaza wykształcone są w postaci syderytów, rzadziej sferosyderytów i zawierają średnio do 30% czystego metalu.

Serię gielniowską stwierdzono na powierzchni gminy w okolicy Szydłowca. W utworach tej serii występują poziomy rud syderytowych eksploatowanych w XIX wieku. W rozległych odsłonięciach w rejonie Szydłowca odsłania się seria drzewiecka, której piaskowce są powszechnie eksploatowane jako wysokiej wartości materiał okładzinowy w okolicznych kamieniołomach.

Utwory jury środkowej (doggeru) występują wąskim pasem wzdłuż wspomnianej wyżej dyslokacji brzeżnej. Reprezentowane są przez: piaskowce, mułowce, iłowce piaszczyste, czasem zlepierce z wkładkami syderytów i piasków syderyticznych.

Osady górnourajskie (malm) wykształcone są jako: wapienie, wapienie margliste i wapienie oolitowe, miejscami organodetrytyczne. Jednak na obszarze gminy nie występują ich udokumentowane złoża.

Osadów trzeciorzędowych na obszarze Gminy Szydłowiec nie stwierdzono. Występują one w sąsiedniej Gminie Orońsko, w rejonie wsi Dobrut. Są to piaski kwarcowe, pylaste oraz gliny wypełniające leje krasowe stwierdzone w kamieniołomie „Marylin”. W wyniku procesów wietrzeniowych w trzeciorzędzie piaskowce wapnisto-żelaziste jury środkowej uległy silnemu i głębokiemu wietrzeniu, co spowodowało ich odwapnienie i limonitację.

Utwory czwartorzędowe wykształcone są jako gliny zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe, piaski rzeczne, żwiry, gliny i rumosze deluwialne powstałe w wyniku zlodowaceń południowopolskich, środkowopolskich. Na przełomie plejstocenu i holocenu powstały piaski eoliczne występujące w wydmach na

całym opisywanym obszarze. Najmłodszymi utworami są piaski rzeczne, żwiry, namuły i torfy występujące w dolinie Szabasówki, Korzeniówki i mniejszych cieków.

Na obszarze arkusza do najważniejszych utworów o znaczeniu gospodarczym zaliczyć należy: serię drzewicką i ostrowicką liasu, z którymi związane jest występowanie przydatnych w budownictwie złóż piaskowców w gminie Szydłowiec oraz serię zarzecką (rudonośną).

3.3. Zasoby surowcowe

Piaskowce szydlowieckie stosowane były w budownictwie jako kamień okładzinowy i łamany. Wybudowano z nich wiele obiektów sztuki sakralnej i świeckiej (np. kościół pod wezwaniem świętego Zygmunta i ratusz w Szydłowcu). Ze względu na łatwość obróbki piaskowce te są doskonałym materiałem ornamentacyjnym i rzeźbiarskim. Od dawna stosowane były jako materiał ścierny do produkcji tarcz, kamieni młyńskich i oselek. Stosowano je również do produkcji sączków odwadniających skarpy.

Wzrost eksploatacji piaskowców jurajskich w rejonie Szydłowca nastąpił po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. W okresie międzywojennym w rejonie Szydłowca czynnych było wiele prywatnych kamieniołomów. Złoże „Szydłowiec” eksploatowane było do 1971 roku w trzech kamieniołomach: Pikiel, Podkowiński i Polanki. W kamieniołomach tych utworzone zostały stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej.

Kolejny wzrost wydobycia piaskowców jurajskich w rejonie Szydłowca miał miejsce na przełomie lat 40. i 50. XX wieku, kiedy to stosunkowo duże ilości piaskowców wykorzystywano do odbudowy Warszawy i innych zniszczonych w czasie wojny miast. Ostatnia koniunktura omawianego surowca przypada na lata dziewięćdziesiąte XX wieku, kiedy to nastąpiło zainteresowanie kamieniem naturalnym. W latach dziewięćdziesiątych wzrósł popyt na piaskowce typu szydlowieckiego (szczególnie za granicą u odbiorców niemieckich), którzy preferują odmiany o barwie żółto-kremowej.

Eksploatacja złóż piaskowców prowadzona jest piętrami o wysokości równej grubości urabianej ławicy piaskowca, jednak nie wyższym niż 2,5 m. Urabianie ławic piaskowca jest przeprowadzane sposobem ręcznym, przy użyciu młotów, klinów, wiertarek, a także materiału pęczniejącego. Wielkość wydobycia piaskowców osiąga kilka tysięcy ton rocznie, często nawet poniżej 1 000 ton rocznie. W niektórych złożach niekorzystnym parametrem utrudniającym wydobycie jest dość gruby nadkład. Nie jest on trudnourabialny, gdyż składa się z gleby, piasków, glin oraz rumoszu piaskowców. Jest on usuwany przy pomocy koparko-spycharek, a następnie składowany poza złożem lub wykorzystywany na bieżąco np. na nasypy drogowe (w miarę potrzeb) i do rekultywacji. W zakładach górniczych na składowiskach gromadzony jest głównie nadkład, gdyż odpadów eksploatacyjnych nie ma lub są wytwarzane w niewielkiej ilości.

Wydobyte ze złoża bloki skalne transportowane są do zakładów przerobczych, gdzie produkowane są płyty okładzinowe oraz inne elementy budowlane. Z cienkoławicowych piaskowców produkuje się tzw. łupankę. W kilku zakładach prowadzony jest wyrób budowlanych elementów architektonicznych.

Eksploatacja złóż kruszyw prowadzona jest przy wykorzystaniu koparek. Kopalina nie podlega przeróbce. Poziom wydobycia kruszywa jest zmienny, zależy od zapotrzebowania na surowiec.

Na obszarze Gminy Szydłowiec występują różnorodne kopaliny mineralne, jednak tylko niektóre spośród nich, ze względu na wielkość zasobów i parametry jakościowe, mają znaczenie gospodarcze. Są to: piaskowce dolnej jury, wapienie górnej jury, a także piaski oraz piaski i żwiry czwartorzędowe. Zlokalizowanych jest tutaj 37 złóż.

Tabela 3.3. Złoże kopalin na obszarze Gminy Szydłowiec

L.p.	ID złoże z bazy Midas	Nazwa Złoże	Kierunek zastosowań	Rodzaj kopaliny
1.	15156	Chustki 3	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
2.	10902	Chustki-Staszewscy	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
3.	9287	Chustki-Zagórski (Pole 1)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
4.	9287	Chustki-Zagórski (Pole 3)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
5.	15649	Chustki-Zagórski 3A	Kruszywa naturalne	Piaski i żwiry czwartorzędowe
6.	15095	Chustki-Zagórski II	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
7.	16182	Długosz III	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
8.	14188	Jankowice („Pole 1”)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
9.	14188	Jankowice („Pole 2”)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
10.	7594	Jankowice	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
11.	10490	Jankowice 2	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
12.	10556	Jankowice 3	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
13.	11002	Jankowice 4	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
14.	11976	Jankowice 5	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
15.	16495	Jankowice 6	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
16.	10137	Jankowice I	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
17.	14265	Mszadla	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
18.	8302	Omięcín	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
19.	1623	Szydłowiec	Kruszywa naturalne	Piaski, piaski i żwiry czwartorzędowe
20.	6704	Szydłowiec	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
21.	4870	Szydłówek	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
22.	10847	Szydłówek - Saspol	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
23.	15908	Szydłówek III	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
24.	10438	Szydłówek Maślikowski	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
25.	18430	Szydłówek Saspol I	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
26.	7127	Szydłówek-Bielecki	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
27.	13817	Szydłówek-Laskowski	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
28.	7125	Szydłówek-Mrozowski	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
29.	9132	Szydłówek-Skopek I	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
30.	8913	Szydłówek-Wojciech	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie

31.	6035	Wysoka	Kruszywa naturalne	Piaski i żwiry, piaski czwartorzędowe
32.	11881	Wysoka 5	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
33.	7489	Wysoka II	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
34.	13712	Wysoka VI	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
35.	16116	Wysoka- Zagórski	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
36.	19001	Zdziechów IV	Kruszywa naturalne	Piaski i żwiry czwartorzędowe
37.	17919	Zdziechów- Błaszczuk	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe

Źródło: PSG, Warszawa, 2021, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na 31 XII 2020 r.

Poniżej scharakteryzowano poszczególne rodzaje kopalin w Gminie Szydłowiec.

3.3.1. Piaskowce

Piaskowce są szeroko rozpowszechnione w północnym obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich. Znaczenie złożowe mają kompleksy piaskowców występujących w serii drzewieckiej i w mniejszym stopniu w serii ostrowickiej jury dolnej (liasu). Od tradycyjnego rejonu ich eksploatacji, w okolicy Szydłowca, piaskowce te są nazywane piaskowcami szydlowieckimi. Na omawianym terenie znajdują się 21 złoża tych piaskowców tj.: „Długosz III”, „Jankowice”, „Jankowice 1”, „Jankowice 2”, „Jankowice3”, „Jankowice 4”, „Jankowice 5”, „Jankowice 6”, „Jankowice I”, „Mszadla”, „Szydłówek”, „Szydłówek – Saspol”, „Szydłówek III”, „Szydłówek Maślikowski”, „Szydłówek Saspol I”, „Szydłówek-Bielecki”, „Szydłówek-Laskowski”, „Szydłówek-Mrozowski”, „Szydłówek-Skopek I”, „Szydłówek-Wojciech”.

Piaskowce z tych złóż są drobnodziarniste, często przekątnie warstwowane, o lepszemu krzemionkowym lub krzemionkowo-ilastym. Posiadają barwę białą-szarą lub szarą, a także kremowo-żółtą (ochrową), w przypadku gdy część spoiwa ilastego zastąpiona została spoiwem żelazistym pochodzącym od tlenków żelaza, występujących w formie cienkich przerostów między warstwami piaskowcowymi. Przestrzenne rozmieszczenie odmian koloru kremowo-żółtego nie ma związku z określonymi ławicami, ale raczej z systemem spękań, którymi migrowały związki żelaza.

W omawianych złożach występują dwie odmiany piaskowców: górne i dolne. Górne piaskowce mają charakter płytowy i występują w ławicach o grubości 0,1–0,3 m. Niżej leżące piaskowce dolne są gruboławicowe (ławice do 3 m grubości), co umożliwia uzyskanie dużych bloków. Średnia miąższość opisywanych złóż piaskowców waha się od 3,18 m („Jankowice I”) do 26,3 m („Śmiłów” – Gmina Jastrząb). Nadkład, zalegający nad tymi złożami, stanowią utwory piaszczyste i gliniaste oraz zwietrzelina piaskowcowo-ilasta oraz ciekolawicowe piaskowce. Średnia grubość nadkładu waha się od 1,34 do 5,8 m.

Walory użyteczne piaskowców szydlowieckich potwierdza kilkusetletnia tradycja ich zastosowania w architekturze i rzeźbie. Znane są już od XVI wieku, a eksploatowane na większą skalę od XIX wieku. Znajdują szerokie zastosowanie jako kamień dekoracyjny i okładzinowy. Z uwagi na dużą ścieralność mają ograniczone zastosowanie jako płyty chodnikowe i krawężniki uliczne. Cechą charakterystyczną tych piaskowców jest ich miękkość i łatwość obróbki w stanie świeżym po wydobyciu ze złoża. Wystawione na działanie warunków atmosferyczne twardnieją na powierzchni i uzyskują dużą odporność. Cechują się dużą porowatością oraz dużą nasiąkliwością wagową i ścieralnością na tarczy Boehmego. Ich podstawowym walorem jest duża bloczność oraz łatwość urabiania i obróbki kamieniarskiej.

Wszystkie ww. ze złóż piaskowców jest złożami suchymi, udokumentowanymi powyżej zwierciadła wód poziomu dolnojurańskiego. Piaskowce występujące w opisanych złożach zaliczone zostały do kopalin pospolitych.

3.3.2. Kruszywa naturalne

Obszar Gminy Szydłowiec położony jest w obrębie wychodni skał jurajskich, które tworzą wzniesienia o rozciągłości NW–SE. W obniżeniach pomiędzy wspomnianymi wychodniami zalegają plejstoceńskie osady piaszczysto–żwirowe. Reprezentowane są one przez piaski wodnolodowcowe, piaski i żwiry akumulacji szczelinowej oraz moren czołowych. W obrębie powyższych utworów zostało udokumentowanych 17 złóż kruszywa naturalnego, w tym: 13 złóż piasków „Chustki 3”, „Chustki-Staszewscy”, „Chustki-Zagórski” (Pole 1), „Chustki-Zagórski” (Pole 3), „Chustki-Zagórski II”, „Jankowice” (Pole 1), „Jankowice” (Pole 2), „Omięcin”, „Szydłowiec”, „Wysoka 5”, „Wysoka II”, „Wysoka VI”, „Wysoka-Zagórski”, „Zdziechów-Błaszczuk”, oraz 4 złoża piasków i żwirów: „Chustki-Zagórski 3A”, „Szydłowiec”, „Wysoka”, „Zdziechów IV”.

Udokumentowane w w/w złożach piaski są drobno- i średnioziarniste, na ogół bez domieszek organicznych i grudek glin. Miejscami zawierają znaczną ilość pyłów, a lokalnie różną domieszkę żwirów. Nadkład złóż stanowi gleba, piasek pylasty i gliński oraz glina, o zróżnicowanej, czasem znacznej grubości (maksymalnie nawet 8,5m).

W podłożu występują gliny, gliny piaszczyste, piaski pylaste oraz pył piaszczysty. W niektórych złożach („Wysoka”, „Wysoka II”) utwory piaszczyste nie zostały przewiercone do głębokości 15 m.

Pod względem technologicznym występujące tu kruszywo nadaje się do produkcji mieszanek drobnych, piasków zwykłych i klasyfikowanych dla drogownictwa. W zależności od składu petrograficznego kopalinę można stosować do zapraw, a w przypadku kruszywa grubego do betonów.

3.3.3. Perspektywy i prognozy występowania kopalin

Teren obejmujący swym zasięgiem obszar Gminy Szydłowiec był i nadal jest obszarem wykonywania wielu prac geologicznych związanych z poszukiwaniem i rozpoznaniem złóż kopalin. Na terenie tym prowadzone były prace geologiczne dotyczące poszukiwania złóż: rud metali, piaskowców, kruszywa naturalnego, surowców węglanowych i ilastych oraz kamieni ozdobnych. W chwili obecnej perspektywy i prognozy na udokumentowanie złóż związane są głównie z piaskowcami. W znacznie mniejszym stopniu dotyczą kruszywa naturalnego. Brak jest natomiast perspektyw na udokumentowanie złóż kopalin ilastych i rud żelaza.

Szczególnie intensywnie prowadzone były na omawianym obszarze prace geologiczne mające na celu poszukiwanie i udokumentowanie złóż piaskowców dolnojurajskich przydatnych w budownictwie lub drogownictwie. Dysponując bogatym materiałem z dużą ilością otworów wiertniczych wykonanych do tej pory w strefie występowania utworów dolnej jury oraz na podstawie obserwacji terenowych wyznaczono obszary perspektywiczne piaskowców przydatnych dla budownictwa. Obszary te zgrupowane są w rejonach miejscowości: Szydłowiec oraz Szydłówek. Piaskowce występują na tym obszarze najczęściej pod nadkładem o maksymalnej grubości kilku metrów (około 6 m) składającym się z gleby, piasków, glin oraz rumoszu piaskowców. Miąższość piaskowców jest znaczna i osiąga kilkanaście metrów.

Opierając się na danych z dokumentacji geologicznych oraz z istniejących opracowań surowcowych wyznaczono kilka obszarów prognostycznych. Ze względu na konieczność ochrony dolnojurajskiego GZWP nr 413 oraz 412 Goszczewice-Szydłowiec, zasoby Geologiczne w kat. „D” zostały obliczone tylko do zwierciadła wód dolnojurajskiego poziomu wodonośnego. Ogółem w obrębie opisanych obszarów prognostycznych istnieje baza surowcowa rzędu 50 mln ton piaskowców przydatnych dla budownictwa.

Prace poszukiwawcze za piaskowcami prowadzone w rejonie miasta Szydłowiec dały wyniki negatywne. W efekcie przeprowadzonych badań laboratoryjnych próbek pobranych z otworów zlokalizowanych na w/w obszarach okazało się, że tylko pojedyncze próbki (oddzielone od siebie przerostami nieużytecznymi) spełniały wymogi przewidziane dla piaskowców przydatnych do produkcji kamienia łamanego lub do produkcji kruszywa do nawierzchni drogowych. Nie ma również możliwości wydzielenia partii złoża o zasobach szacunkowych dla eksploatacji lokalnej

Tereny Gminy Szydłowiec charakteryzuje się tym, że pomimo dużej ilości wystąpień piasków i żwirów, nie ma dużych złóż stanowiących dobry surowiec dla budownictwa i drogownictwa. Na całym omawianym

obszarze wykonano stosunkowo dużo prac geologicznych związanych z poszukiwaniem i rozpoznaniem złóż kruszywa naturalnego.

Najczęściej wyniki tych prac były negatywne ze względu na jakość lub małą miąższość, a tylko pojedyncze wyrobiska spełniały wymagania stawiane piaskom i żwirom przez budownictwo i drogownictwo. W związku z powyższym na podstawie istniejących materiałów tj. wyników zamieszczonych w sprawozdaniach i orzeczeniach geologicznych, a także profili wierceń oraz na podstawie obserwacji terenowych wyznaczono obszary perspektywicznych, gdzie istnieją potencjalne możliwości udokumentowania złóż kruszywa naturalnego (piasków oraz piasków i żwirów). Obszary perspektywiczne wyznaczono w rejonie miejscowości: Omięcín, Jankowice, Zdziechów, Wola Korzeniowa oraz przy drodze Szydłowiec–Aleksandrów. Kruszywo na tych obszarach występuje pod niewielkiej grubości (około 0,2 m) nadkładem gleby, a jego miąższość jest zmienna i wynosi od 3,1 do 27,5 m, najczęściej wynosi kilka metrów.

3.4. Warunki podłoża budowlanego

Obszar arkusza Szydłowiec został oceniony pod względem warunków geologiczno-inżynierskich podłoża z wyłączeniem obszarów: złóż kopalin, terenów rolnych i leśnych, łąk na gruntach pochodzenia organicznego. Z oceny przydatności dla budownictwa wyłączono również obszar miasta Szydłowiec. Ocena przydatności dla budownictwa została przeprowadzona na podstawie dostępnych materiałów tj: Mapy geologicznej Polski, arkusz Szydłowiec w skali 1:50 000, oraz Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, arkusz Szydłowiec. O warunkach geologiczno-inżynierskich terenu decyduje skład litologiczny skał podłoża, ukształtowanie powierzchni terenu, a także głębokość zalegania zwierciadła wód podziemnych. Uwzględniając powyższe kryteria, wyróżniono obszary o warunkach korzystnych oraz niekorzystnych, utrudniających budownictwo.

W obszarze Gminy Szydłowiec występują zróżnicowane warunki geologiczno-inżynierskie dla rozwoju budownictwa. Rejony o warunkach geologiczno-inżynierskich korzystnych dla rozwoju budownictwa występują na przeważającym obszarze gminy. Są to obszary, gdzie na powierzchni występują grunty niespoiste, średnio zagęszczone i zagęszczone, w których zwierciadło wody gruntowej znajduje się na głębokości większej niż 2 m p.p.t. Grunty takie są reprezentowane przez piaski oraz piaski i żwiry akumulacji wodnolodowcowej i szczelinowej zlodowaceń środkowopolskich.

Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują obszary występowania gruntów morenowych, spoiстых w stanach: zwartym, półzwartym, twaroplastycznym. Są to gliny zwałowe zlodowaceń środkowopolski, uznawane za skonsolidowane, korzystne dla rozwoju budownictwa. W ich obrębie lokalnie mogą występować słabsze warunki dla budownictwa spowodowane uplastycznieniem glin, do którego może dochodzić w otoczeniu utworów wodonośnych. Podobne warunki występują na obszarach zbudowanych z mułków i piasków zastoiskowych, jednakże zajmują one niewielkie powierzchnie.

Rejony o warunkach geologiczno-inżynierskich utrudniających budownictwo zlokalizowane są przede wszystkim w dolinach rzek: Szabasówki, Korzeniówki i mniejszych cieków. Są to obszary płytkiego występowania zwierciadła wód gruntowych (na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t.) na terenie tarasów zalewowych, obszarów bagiennych i podmokłych. W dolinach w/w rzek występują również grunty słabonośne pochodzenia organicznego. Warunki niekorzystne występują ponadto w obrębie wydmi i piasków eolicznych. Budujące je piaski należą do gruntów niespoistych, luźnych, które mogą dawać zwiększone osiadania oraz ograniczoną nośność.

Warunki niekorzystne dla rozwoju budownictwa na terenie Gminy Szydłowiec występują również na obszarach o spadkach powyżej 12% w obrębie pagórów wodnolodowcowych i wałów wydmy. Ponadto w rejonie Góry Altana warunki niekorzystne związane są z wychodniami gruntów skalistych starszego podłoża, gdzie spadki terenu przekraczają 20%.

Do miejsc o niekorzystnych warunkach dla rozwoju budownictwa należy zaliczyć również piaskownie i żwirownie (nieudokumentowane), których największe skupienie występuje w środkowej części arkusza. W sąsiedztwie niektórych wyrobisk znajdują się składowiska o znacznych rozmiarach i niestabilnych warunkach geologiczno-inżynierskich.

3.5. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne

Na przeważającej części terenu wody czwartorzędowe stanowią pierwszy poziom wodonośny i są źródłem zasilania płytkich studni gospodarskich. Występują zwykle wśród piasków i żwirów. Cechuje je wyraźna zależność od opadów atmosferycznych stąd znaczne wahania poziomu zwierciadła. W czasie długotrwałej suszy lub mrozu może sporadycznie występować brak wody. Często są one silnie zanieczyszczone, szczególnie w obrębie gospodarstw wiejskich. Mają one tylko znaczenie lokalne dla użytkowników indywidualnych.

Zasadnicze źródło zaopatrzenia w wodę dobrej jakości stanowią utwory poziomu dolnojurańskiego, znajdujące się w tzw. piaskowcach szydlowieckich (jasnych, drobnziarnistych i gruboławicowych) o porowatości efektywnej od 12 do 30 %. Są one częściowo izolowane glinami zwietrzelinowym i zwałowymi, a miejscami warstwami bardzo słabo spękanego, monolitycznego piaskowca lub wkładkami mułowców i łupków. Łączna miąższość utworów wodonośnych dolnej jury jest bardzo zróżnicowana, waha się od kilku do ponad 40 m, lokalnie przekracza 100 m. Podobnie szeroki przedział cechuje wartość przewodności, od 100 do 1000 m²/d, lokalnie nawet ponad 1500 m²/d oraz wydajność potencjalną studzien od kilku do ponad 120 m³/h, przy wydajnościach jednostkowych studzien od poniżej 0,1 do ponad 50 m³/h/m. Najbardziej wydajna i zasobna część piętra liasowego w rejonie Szydłowca, w znacznym stopniu jest wykorzystywana przez ujęcia miejskie i drenowana przez kamieniołom Śmiałów.

Miąższość utworów wodonośnych środkojurańskich wynosi od 20–40 m, przewodności 100–200 m²/dobę, a wydajność potencjalna studzień 10–30 m³/h (lokalnie 70 m³/h). Woda z szeregu studni musi być uzdatniania ze względu na ponadnormatywne zawartości żelaza, manganu, cynku, miedzi i substancji specjalnych.

3.5.1. Główne zbiorniki wód podziemnych

Przeważająca część Gminy położona jest w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP): Zbiornik Szydłowiec - Goszczewice nr 413. Fragmentarycznie w północnych krańcach obszaru znajduje się zbiornik Szydłowiec - Goszczewice nr 412. Stanowią one w praktyce jeden zbiornik.

Opisywany zbiornik wód podziemnych wydzielono ze względu na występowanie wód podziemnych w ośrodku porowo-szczelinowo-krasowym. Piętro jurajskie charakteryzuje się ciągłością występowania, dodatkowo jest powiązane hydraulicznie z piętrzem kredowym.

Poziom zbiornikowy tworzą piaskowce jury dolnej, piaskowce oraz mułowce jury środkowej i wapienie margliste jury górnej. Ku wschodowi utwory jury zagłębiają się pod miąższy kompleks utworów kredy. W rejonach wcięć erozyjnych w stropie mezozoiku występują warstwy wodonośne neogeńsko-paleogeńskie. Piętro czwartorzędowe łączy się w tych miejscach z piętrzem jurajskim bądź kredowo-jurajskim.

Górnójurański użytkowy poziom wodonośny tworzą spękanne wapienie, margle i piaskowce odsłonięte lub częściowo izolowane przez osady neogeńsko-paleogeńskie i czwartorzędowe. W dolinie Radomki i Wiązownicy poziom górnójurański jest połączony z piętrzem czwartorzędowym. Wodonoścem są spękanne wapienie, margle i piaskowce tworzące zbiornik szczelinowo-krasowy. Zwierciadło wody występuje na głębokościach od kilku do ok. 50 m.

Poziom ten cechuje się dużym zróżnicowaniem parametrów hydrogeologicznych. Miąższość poziomu szacuje się od 20 do 40 m (lokalnie ponad 120 m), wodoprzewodność 3–1473 m²/d, wydajność potencjalna studni 240–2880 m³/d (przeważnie 240–1 680 m³/d). Współczynnik filtracji waha się od 0,1 do 12,7 m/d.

Środkowojurajski poziom użytkowy występuje w osadach piaskowców, piasków i niekiedy również w silnie spiaszczonych osadach mułowcowych. Jest to zbiornik porowo-szczelinowy. Zwierciadło wody ma charakter napięty i występuje na głębokościach 10–50 m. Zasilanie poziomu wodonośnego występuje na skutek infiltracji opadów atmosferycznych lub przesączanie przez przepuszczalny czwartorzęd. Parametry warstw wykazują następujące zróżnicowanie: współczynnik filtracji zawiera się w przedziale 2,1–15 m/d, wodoprzewodność od 100 m²/d do 1800 m²/d. Wydajność potencjalna studni wierconej mieści się w granicach 240–720 m³/d, lokalnie do ponad 1680 m³/d. Głębokość występowania tego poziomu jest zróżnicowana i wynosi od 5–15 do 50–100 m. Na większym obszarze utrzymuje się w zakresie głębokości 15–50 m. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi od kilkunastu do ok. 30 m.

Dolnojurajski poziom wodonośny tworzą drobno i średnioziarniste piaskowcowe zalegające naprzemianlegle z mułowcami i iłowcami. Wody tego poziomu mają z reguły charakter naporowy. Zasilanie występuje na skutek infiltracji opadów atmosferycznych przez osady czwartorzędowe oraz bezpośrednio na wychodniach. Łączna miąższość utworów wodonośnych jest bardzo zróżnicowana, waha się od kilkunastu do ok. 70 m. Zwierciadło wody ma najczęściej charakter napięty i występuje na bardzo zmiennej głębokości od kilku do ok. 90 m. Współczynnik filtracji wynosi 2–50 m/d. Wodoprzewodność zmienia się od ok. 120 do 896 m²/d (lokalnie nawet 1 000 m²/d), a wydajność potencjalna studzien od kilku do 2880 m³/d.

Wody w utworach jurajskich są wodami o typach hydrochemicznych: HCO₃-Ca; HCO₃-Ca-Mg; HCO₃-Ca-Na; HCO₃-Mg-Ca; HCO₃-Cl-Ca; HCO₃-SO₄-Ca; SO₄-HCO₃--Ca; SO₄-Cl-Ca-Na; HCO₃-Ca-Mg-Na; HCO₃-Cl-SO₄-Ca--Na; Cl-SO₄-HCO₃-Ca-Na. Wielojonowymi wodami charakteryzują się pozbawione izolacji w GZWP nr 412 utwory jury dolnej. W obrębie piętra jurajskiego dominują wody od bardzo dobrej do zadowalającej jakości. Łącznie do klas I–III kwalifikuje się 66% wyników analiz wód piętra jurajskiego. W świetle prowadzonego monitoringu wód podziemnych, wody poziomu dolnojurajskiego mają stale niezadowalającą jakość (IV klasa).

Na terenie GZWP znajduje się 76 ujęć wód podziemnych, w których łączny pobór w 2012 r. wyniósł 3 236 960 m³. Łączna wielkość poboru wynikająca z ważnych (stan na 1.06.2014 r.) pozwoleń wodnoprawnych z ujęć na obszarze GZWP nr 412 i 413 wynosi 17 615 m³/d. Średni pobór wód podziemnych (w 2012 r.) wyniósł 50% wielkości poboru wynikającego z ważnych pozwoleń wodnoprawnych.

Tereny średnio i mało podatne na zanieczyszczenie, które nie wymagają ustanowienia obszarów ochronnych stanowią 38% powierzchni GZWP nr 412 i 413. Czas infiltracji zanieczyszczeń jest szacowany przeważnie w przedziale 25–50 lat, ale lokalnie nawet powyżej 100 lat. Tereny tego typu występują w północnej części GZWP nr 413 i na większości obszaru zbiornika nr 412, gdzie mezozoiczne piętro wodonośne jest izolowane od powierzchni utworami czwartorzędowymi.

Praktycznie w centralnej i południowej części zbiornika dominuje czas przesączania z powierzchni terenu <5 lat (bardzo duża podatność poziomu zbiornikowego). Występujące lokalnie obszary o czasie przesączania z powierzchni terenu 5–25 lat (duża podatność) są związane z występowaniem nieco większych miąższości warstw neogeńsko– paleogeńskich i czwartorzędowych. Dotyczy to zwłaszcza dolin rzecznych oraz ich partii brzeżnych, a także obniżeń morfologicznych w powierzchni odsłoniętego poziomu zbiornikowego, gdzie wykształciła się miąższa warstwa zwietrzeli.

Sumaryczna powierzchnia terenów bardzo podatnych i podatnych na zanieczyszczenie stanowi 63% obszaru GZWP nr 412 i 413. Występują one przede wszystkim w dolinach rzecznych oraz w rejonie wychodni skał mezozoicznych.

Ukształtowanie powierzchni terenu oraz korzystne warunki klimatyczne i glebowe sprawiły, że obszar GZWP ma charakter typowo rolniczy. Około 95% powierzchni opisywanego obszaru zajmują tereny rolne, leśne i łąki. Obszary zurbanizowane są związane z większymi miastami i ich przedmieściami. Podstawą ochrony GZWP jest wyznaczenie i ustanowienie obszarów ochronnych w rejonach zasilania zbiornika w celu powstrzymania degradacji środowiska wód podziemnych i zachowania ich dobrej jakości dla wykorzystania w przyszłości. Na całym obszarze Gminy Szydłowiec wydzielono obszar ochronny GZWP. Na obszarze GZWP nr 412 i 413 proponuje się wprowadzenie szeregu zakazów, nakazów, ograniczeń i zaleceń, które ze względu na wysoką wrażliwość poziomu zbiornikowego na zanieczyszczenie, związaną z brakiem i słabą

izolacją oraz występującymi utworami szczelinowo- krasowymi, mają za zadanie zapobiec jakościowej degradacji wód oraz zapewnienie im ochrony ilościowej.

Zasięg występowanie GZWP został oznaczony na Zał.2 oraz Zał.3 jako „**Granice głównych zbiorników wód podziemnych**”.

3.5.2. Jednolite części wód podziemnych

Przeważająca część Gminy Szydłowiec położona jest w granicach Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 86, natomiast niewielki obszar na południu Gminy znajduje się w zasięgu JCWPd nr 102.

Zasilanie zbiornika **JCWPd nr 86** odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych. Na północnej granicy JCWPd na odcinku, gdzie biegnie ona wzdłuż północnej granicy subregionu hydrogeologicznego Środkowej Wisły-wyżyny i granicy z utworami kredy niecki lubelsko-radomskiej mają miejsce dopływy i odpływy boczne do JCWP nr 74 i 87. Pozostałe granice na (zachodnia, południowa i wschodnia) są hydrodynamiczne i biegną po działach wód podziemnych, które z pewnym przybliżeniem pokrywają się z działami wód powierzchniowych. Naturalnymi strefami drenażu są rzeki i ciekі powierzchniowe z tym, że dla głębiej położonych warstw wodonośnych w północno-zachodniej części terenu jest to góra Radomka, a części południowowschodniej góra Iżanka. Funkcję drenażu pełnią także liczne ujęcia wód podziemnych (studnie wiercone i kopane).

Kierunki krążenia wód podziemnych są często bardzo skomplikowane ze względu na zróżnicowaną przepuszczalność warstw wodonośnych i występowanie pomiędzy nimi utworów półprzepuszczalnych. Generalnie jednak wody wszystkich piętér/poziomów wodonośnych odpływają do naturalnych stref drenażu. Oddziaływanie ujęć zaburza ten kierunek tylko lokalnie na niewielkich obszarach. Duże leje depresji zaznaczają się tylko rejonie Cementowni w Wierzbicy (odwodnienie górnicze) i ujęcia komunalnego dla Starachowic w Trębówcu.

Zagrożeniem antropogeniczne zbiornika stanowią leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.

Stan ilościowy zbiornika w 2012 r. został oceniony jako słaby, stan chemiczny jako dobry. Ogólna ocena stanu JCWPd jest dobra. Zbiornik jest zagrożony ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych.

Zasilanie zbiornika **JCWPd nr 102** odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych. Na wschodnim odcinku północnej granicy JCWPd, na kontakcie z utworami jury górnej mają miejsce dopływy i odpływy boczne do JCWP nr 103. Pozostałe granice na są hydrodynamiczne i biegną po działach wód podziemnych, które z pewnym przybliżeniem pokrywają się z działami wód powierzchniowych. Naturalnymi strefami drenażu wewnątrz JCWPd są rzeki i ciekі powierzchniowe z tym, że dla głębiej położonych warstw wodonośnych jest nią rzeka Kamienna. Funkcję drenażu pełnią także liczne ujęcia wód podziemnych (studnie wiercone i kopane). Kierunki krążenia wód podziemnych są często bardzo skomplikowane ze względu na zróżnicowaną przepuszczalność warstw wodonośnych i występowanie pomiędzy nimi utworów półprzepuszczalnych. Generalnie jednak wody wszystkich piętér/poziomów wodonośnych odpływają do naturalnych stref drenażu. Oddziaływanie ujęć zaburza ten kierunek tylko lokalnie na niewielkich obszarach.

Zagrożeniem antropogeniczne zbiornika stanowią leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp..

Stan ilościowy zbiornika w 2012 r. został oceniony jako dobry, stan chemiczny jako słaby. Ogólna ocena stanu JCWPd- słaby. Zbiornik jest zagrożony ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych.

Słaby stan chemiczny spowodowany oddziaływaniem lokalnym ognisk zanieczyszczeń, brak podstaw do wskazania bezpośredniej przyczyny zanieczyszczeń. Użytkowanie rolnicze, nieuregulowania gospodarka wodnościekowa, oddziaływanie ze strony przemysłu. Istniejące przekroczenia stężeń azotanów, chlorków, siarczanów i potasu.

3.5.3. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe na obszarze Gminy Szydłowiec reprezentowane są przez dobrze rozwiniętą sieć rzeczną oraz kilka niewielkich zbiorników. Cechą charakterystyczną, układu hydrograficznego jest jego genetyczny związek z budową geologiczną, a zwłaszcza systemem dyslokacji. Na przeważającej części obszaru występuje kratowy układ systemu rzeczno. Cały obszar gminy należy do dorzecza Wisły.

Głównym ciekim powierzchniowym obszaru jest Korzeniówka, która bierze swój początek w rejonie Woli Korzeniowej (południowo-zachodni skraj Gminy). Przed Szydłowcem wpada do niej kilka lokalnych cieków zbierających wody w okolicach Budek, Woli Korzeniowej oraz ulic Książek Nowy i Książek Stary. Powyżej Szydłowca – w środkowej i częściowo północnej części obszaru – zasila ją kilka strumieni i cieków, spośród których, do największych należy Szabasówka oraz zmeliorowany ciek w rejonie Zdziechowa. Szabasówka jest prawym dopływem Radomki. Ma długość 22,8 km i powierzchnię zlewni 561,4 km². Południowo-wschodnią część Gminy odwadnia silnie rozwinięta sieć cieków i strumieni górnego dorzecza Oleśnicy – dopływu Kamiennej. Wody powierzchniowe są uzupełniane przez mniejsze zbiorniki wodne.

Na obszarze Gminy znajduje się kilka zbiorników wodnych. Służą one do celów przeciwpożarowych, do hodowli ryb lub jako zbiorniki retencyjne

Tabela 3.5.3.1. Zbiorniki wodne na obszarze Gminy Szydłowiec

Miejscowość /nazwa zbiornika	Powierzchnia w ha	Pojemność tys. m ³	Zlewnia	Przeznaczenie	Stan techniczny
Ciechostowice	0,50	6,00	Oleśnica	przeciwpożarowy retencyjny gospodarczy	dobry
Szydłowiec	4,00	69,00	Korzeniówka	rekreacja retencja	dobry
Długosz	0,15	1,50	Szabasówka Lewa	hodowla ryb gospodarcze retencyjne	średni
Długosz	0,20	2,00	Szabasówka Lewa	hodowla ryb gospodarcze retencyjne	średni
Marywil	1,5	17,00	Szabasówka Lewa	hodowla ryb gospodarcze retencyjne (dawny młyn wodny)	wymaga remontu
Krzcięcin	6,00	70,00	Szabasówka Lewa	gospodarcze retencyjne	wymaga remontu
Ziomaki	1,17	12,00	Szabasówka Lewa	hodowla ryb gospodarcze retencyjne	wymaga remontu
Korzyce	1,00	10,00	Wilczanka	przeciwpożarowy gospodarcze retencyjne	wymaga remontu
Razem	14,52	187,60			

Źródło: Raport o stanie Miasta i Gminy Szydłowiec

Powyższe zbiorniki zostały wskazane na Zał.2 oraz Zał.3 jako tereny wód powierzchniowych śródlądowych, przy których podano nazwę zbiornika.

W centrum Szydłowca, zlokalizowany jest staw z wyspą, na którym znajduje się zamek szydłowiecki. W północnej części Gminy w Krzcięcinie istnieje staw młyński – obecnie niekonserwowany zarasta roślinnością. W Chustkach i Długoszu znajdują się niewielkie zbiorniki wodne o charakterze przeciwpożarowym.

Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dziennik Ustaw z 2016 r. poz. 1911) przedmiotowy obszar znajduje się w granicach 6 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) zawartych w poniższej tabeli.

Tabela 3.5.3.2. Zestawienie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Gminy Szydłowiec wraz z określeniem ich stanu, statusu, obowiązującymi dla nich celami środowiskowymi oraz ryzykiem ich nieosiągnięcia.

I.p.	Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy
1.	RW20006252249	Kobyłka	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
2.	RW20001925229	Szabasówka od Kobyłki do ujścia	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
3.	RW200017252289	Jabłonica	naturalna część wód	dobry	niezagrożona	dobry stan ekologiczny
4.	RW20001725223	Szabasówka od źródeł do Kobyłki bez Kobyłki	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
5.	RW20006234329	Oleśnica	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny
6.	RW20005234312	Kamienna do Bernatki	naturalna część wód	zły	zagrożona	dobry stan ekologiczny

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – RZGW w Warszawie

Poniższa lista przedstawia Jednolite Części Wód Powierzchniowych dla których zastosowano odstępstwo termin osiągnięcia dobrego stanu:

JCWP RW20006252249 – Kobyłka, zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2021 r..

JCWP PLRW20001925229– Szabasówka od Kobyłki do ujścia, zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych. W programie działań zaplanowano działania podstawowe oraz uzupełniające, obejmujące opracowanie warunków korzystania z wód zlewni. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2021 r..

JCWP PLRW20001725223- Szabasówka od źródeł do Kobyłki bez Kobyłki, zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych oraz dysproporcjonalnych kosztów. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z tym w JCWP zaplanowano działanie mające na celu rozpoznanie rzeczywistego stanu ekologicznego – przeprowadzenie monitoringu badawczego. W przypadku potwierdzenia złego stanu po 2 latach wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2021 r..

JCWP PLRW20006234329 – Oleśnica, zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna i przemysłowa. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować presję komunalną w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Zaplanowano też działania obejmujące „przeгляд pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy – Prawo wodne”, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tych presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.

JCWP PLRW20005234312 - Kamienna do Bernatki, zastosowano odstępstwo od terminu osiągnięcia dobrego stanu wód z powodu braku możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym: utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych. Termin osiągnięcia dobrego stanu – 2021 r..

Tabela 3.5.3.3. Zestawienie poszczególnych JCWP na terenie Gminy Szydłowiec na których znajdują się obszary chronione.

Krajowy kod JCWP	Nazwa JCWP	Obszaru chronione w granicach JCWP
RW20005234312	Kamienna do Bernatki	1) Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie, 2) Obszar Natura 2000 PLH260011 Lasy Skarżyskie, 3) Pomnik przyrody - Klon jawor (Jawor) - Acer pseudoplatanus.
RW20006252249	Kobyłka	1) Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie, 2) Obszar Natura 2000 PLH260011 Lasy Skarżyskie 3) Rezerwat Cisowy Skarżysko, 4) Dwa pomniki przyrody: Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica, 5) Stanowiska dokumentacyjne: a) „Łom Podkowiński”, b) „Łom Pikiel”, c) „Łom na Polankach”.
RW20006234329	Oleśnica	1) Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie, 2) Obszar Natura 2000 PLH260011 Lasy Skarżyskie, 3) Rezerwat Cisowy Majdów, 4) Dwa pomniki przyrody: a) Klon jawor (Jawor) - Acer pseudoplatanus, b) Dąb szypułkowy - Quercus robur.
RW20001725223	Szabasówka od źródeł do Kobyłki bez Kobyłki	Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie
RW20001925229	Szabasówka od Kobyłki do ujścia	Użytki ekologiczne: a) Użytek 155, b) Użytek 156, c) Użytek 157.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

3.5.4. Zagrożenie powodziowe

Na terenie miasta i gminy jeszcze nie opracowano map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego. Jednocześnie mogą wystąpić podtopienia związane z lokalnymi warunkami gruntowo-wodnymi i wiosennymi roztopami.

3.6. Warunki klimatu lokalnego

Klimat opisywanego obszaru jest typowy dla całego Mazowsza, ma charakter klimatu przejściowego, przenikają się tu wzajemnie cechy klimatu oceanicznego i kontynentalnego.

Według podziału klimatycznego R. Gumińskiego (1948) omawiany rejon leży w południowej części łódzkiej dzielnicy klimatycznej. Średnia temperatura roku waha się w granicach 7,4–7,8°C. Najchłodniejszym miesiącem jest luty –1,8°C, zaś najcieplejszym lipiec ze średnią temperaturą 18,7°C. Dni mroźnych jest 30–50 w roku, a dni z przymrozkami 100–118. Czas trwania pokrywy śnieżnej od 50 do 60 dni. Długość okresu wegetacyjnego waha się od 210 do 217 dni i jest dłuższy o 14 dni od północnej części województwa. Średni wskaźnik agroklimatu dla obszaru gminy określony został na poziomie 10,8 pkt, w skali 15 pkt przy średnim dla byłego województwa radomskiego 11,4 pkt.

Roczna suma opadów to 625–650 mm. Latem i jesienią dominują wiatry zachodnie. Wiosną znaczny udział mają wiatry z kierunku północnego, a zimą częste są wiatry południowo-wschodnie.

W województwie mazowieckim największe zachmurzenie obserwuje się od listopada do lutego. Średnie roczne wynosi około 5,3 - 5,7 w skali pokrycia nieba 0 - 8 (oktanty). Obszar znajduje się w strefie przeważających wiatrów zachodnich. W miesiącach letnich i jesienią dominują wiatry zachodnie, wiosną więcej wiatrów z sektora północnego, natomiast zimą głównie z południowego - wschodu. Zazwyczaj są to wiatry słabe i umiarkowane z prędkością od 2 do 10 m/s.

Sumy opadów atmosferycznych na terenie Mazowsza wynoszą od 450 do 650 mm. Na terenie Gminy Szydłowiec opady wynoszą średnio 600 - 620 mm. Najwyższe występują na przełomie czerwca i sierpnia, kiedy to średnie sumy miesięczne wynoszą 60 - 80 mm. Zimą sumy opadów nie przekraczają 40 mm. Pokrywa śnieżna w południowej części województwa pojawia się najwcześniej w grudniu i maksymalnie utrzymuje się do połowy marca.

3.7. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Geneza gleb pokrywających teren Gminy Szydłowiec jest ściśle związana z utworami pochodzenia lodowcowego, na których się wykształciły. Wytworzyły się one z utworów akumulacji lodowcowej – glin i piasków zwałowych. Południowa część Gminy jest skałą macierzystą pokrytą przez piaskowce i wapienie. Typologicznie są to w większości gleby pseudobielicowe oraz brunatne wylugowane i czarne ziemie. Odsłonięte partie Garbu Gielniowskiego posiadają gleby typu szkieletowego. W północnej i środkowej części Gminy, w obrębie wsi: Omięcín, Krzcięcín, Wysoka, Majdów i miasta Szydłowiec występują gleby okresowo nadmiernie nawilgocone, przydatne do uprawy roślin pastewnych.

Rolniczą jakość (czyli potencjalną produktywność) gleb określają klasy bonitacyjne, a przydatność gruntów do uprawy określonych roślin lub ich zespołów - kompleksy glebowo - rolnicze. Dobrą orientację w możliwościach produkcyjnych gruntów na danym terenie daje syntetyczny wskaźnik jakości i przydatności rolniczej gruntów. Gmina zajmuje 54 miejsce wśród 63 gmin subregionu radomskiego wg wartości wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (gmina - 52,7 punktów w skali 100 pkt., województwo - 61,6 punktów).

W gminie przeważają gleby średnio przydatne dla rolnictwa. Dominują gleby średnie i słabe i najslabsze klasy IV, V i VI. Są one ubogie w substancje organiczne, uprawa na tych gruntach wiąże się z ryzykiem niskich plonów, z kolei są to dogodne obszary do rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Udział gleb najlepszych, bardzo dobrych i dobrych jest znikomy, w dużej mierze wynika to z warunków fizjograficznych obszaru.

Gmina Szydłowiec dysponuje mało korzystnymi warunkami przyrodniczymi. Świadczy o tym niski wskaźnik bonitacji gleb oraz niski wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Obszar gminy cechuje się glebami o średniej przydatności do produkcji rolniczej. Udział w poszczególnych klasach bonitacyjnych wynosi odpowiednio:

- 1) Klasa III - 15 %
- 2) Klasa IV - 23 %
- 3) Klasa V i VI - 62 %

Największe kompleksy dobrych gleb występują w północnej i centralnej części gminy w obrębie wsi: Omięcín, Krzcięcín, Wysoka, Majdów i miasta Szydłowiec.

Gleby organiczne szczególnie chronione występują na trwałych użytkach zielonych w dolinie rzek: Szabasówki, Korzeniówki, Oleśnicy i cieką bez nazwy - dopływ Jabłonicy.

Produkcja rolna oparta jest na gruntach ornych średniej i drobnej jakości, które należą głównie do kompleksów żytńich wszystkich klas, pszennych i zbożowo-pastewnych. Są to przede wszystkim gleby pseudobielicowe (przemyte) i brunatne wylugowane rzadziej czarne, zdegradowane. W okolicach rzek występują gleby torfowe, mułowo-torfowe oraz madowe.

Na terenie gminy Szydłowiec uprawia się głównie zboża – żyto, pszenicę ozimą i jara, jęczmień ozimy i jary, owies oraz pszenżyto ozime i jare, a także ziemniaki. Największe pogłowie zwierząt hodowlanych stanowią kolejno: drób, bydło, trzoda chlewna.

Powierzchnia geodezyjna gminy ogółem wynosi - 15.686 ha, w tym grunty orne stanowią 6476 ha (41,3 %).

3.8. Lasy i szata roślinna

W związku z historycznie i przyrodniczo uwarunkowanym rozwojem rolnictwa, a w dalszej kolejności osadnictwa pierwotna roślinność gminy uległa znaczącej zmianie. Miejsce lasów zajęły pola uprawne, a następnie zabudowa oraz tereny komunikacyjne.

Jednocześnie w południowej części gminy zachowała się roślinność szuwarowo-torfowiskowa zajmująca łąki wilgotne, łąki bagienne i torfowiska. Ogólnie zbiorowiska szuwarowo-torfowiskowe dominują w centralnej części kompleksu leśnego ALP Nadleśnictwa Skarżysko. Zalegają one wzdłuż silnie rozwiniętej sieci cieków i strumieni dorzecza Oleśnicy i Korzeniówki. Obszary te posiadają cenne walory przyrodnicze, na które składają się chronione gatunki roślinne oraz różnorodne gatunki zwierzęce (m.in. Obszar Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011). Rola zbiorowisk szuwarowo-torfowiskowych w pozostałej części gminy została jednak w większości zdegradowana poprzez liczne zrealizowane melioracje oraz zalesienia m.in. w okolicach miejscowości Omięcín, Korzyce, Wilcza Wola, Zastronie, Wysoka oraz Zdziechów.

Las jest jednym z najważniejszych komponentów środowiska przyrodniczego. Znaczenie lasu wypływa z wielorakich jego funkcji, wśród których zazwyczaj wymienia się:

- 1) Funkcję ochronną polegającą na tym, iż las jest główną formacją roślinną oddziaływującą dodatnio na wiele elementów środowiska: klimat, stosunki wodne, skład chemiczny wody i powietrza. Lasy zabezpieczają przed takimi zjawiskami jak: wiatr, zmniejszają zanieczyszczenie powietrza, produkują tlen, chronią przed hałasem, przetrzymują wilgoć,
- 2) Funkcję produkcyjną, polegającą na dostarczaniu surowca drzewnego i innych dóbr jak: owoce leśne, grzyby,
- 3) Funkcję społeczną, polegającą na tym, że lasy są niezastąpionym terenem dla turystów i rekreacji.

Lasy w Gminie Szydłowiec zajmują powierzchnię 5 267 ha, co stanowi 38,1 % powierzchni Gminy (2020 r.). W północnej części Gminy, która mimo ubogich gleb ma charakter rolniczy, lasów jest niewiele; przeważają w nich sosny i brzozy. Atutem krajobrazowym jest lekko pofalowany krajobraz.

Na południu dominują lasy, a wśród nich sosny i jodły z domieszką buków i jaworów, modrzewie – ich naturalne skupisko zachowało się w masywie Altany, a także liczne naturalne skupiska cisów, których okazy dorastają do 9 m wysokości.

Obszar Gminy Szydłowiec należy do Nadleśnictw: Radom i Skarżysko wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

Gmina jest nierównomiernie zalesiona, zróżnicowane są też wielkości kompleksów leśnych w różnych jej częściach. Najwięcej lasów występuje w południowej części Gminy. Północna i środkowa część prawie nie posiada lasów (wyjątek – kompleks 200 ha w okolicy wsi Omięcin). Północne obszary należą do Nadleśnictwa Radom, w którym wyróżniamy dwa leśnictwa: Łaziska w północnej części oraz Makowiec w północno-zachodniej części Gminy. W południowej części Gminy znajduje się Nadleśnictwo Skarżyska. Dominującymi siedliskowymi typami lasy są: las mieszany wyżynny i las mieszany świeży. Przeważają siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego z dominacją sosny, jodły i brzozy, olchy i dębu. Drzewostany z panującą sosną występują głównie w obrębie m. Szydłowiec.

Podjęmowane są działania w zakresie pielęgnacji lasu, do których zalicza się np. cięcia pielęgnacyjne. Na podstawie obserwacji terenowych oraz zapisów planu urządzenia lasu stan zdrowotny lasów należy uznać za dobry. Nadleśnictwo nie sprawuje nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

Lasy znajdują się w sytuacji stałego zagrożenia zdrowotnego przez czynniki abiotyczne, biotyczne i antropogeniczne. Należy tu wspomnieć o zanieczyszczeniach atmosferycznych, które w dalszym ciągu są dużym zagrożeniem dla ekosystemów leśnych. Stała akumulacja zanieczyszczeń w obszarach leśnych zwiększa ryzyko choroby lasów. Warunki atmosferyczne także potęgują choroby lasów, ze względu na coraz częściej spotykane anomalie, takie jak susze, powodzie, huragany, ekstremalne temperatury. Ponadto są niezmiernie ważnym elementem krajobrazu i stanowią naturalne środowisko leśnych gatunków zwierząt.

Na obszarze Gminy Szydłowiec występują lasy ochronne, które zostały oznaczone na Zał.2 i 3 jako „Granice zasięgu powierzchni lasów ochronnych”.

3.9. Świat zwierząt

Gmina Szydłowiec, zwłaszcza w swoich granicach administracyjnych nie stanowi odrębnego, specyficznego ekosystemu, który wyraźniej rysuje się dopiero w szerszym kontekście obszaru, zwanego często Ziemią Szydłowiecką. Przy zbiornikach wodnych występują gatunki ptaków charakterystyczne dla trzcinowisk jak bąki i bączki z rodziny czaplówatych. Licznie teren odwiedzają bociany, zakładające co roku gniazda. Spotkać można także cietrzewie, jarzabki i orły bieliki. Faunę ssaków reprezentują liczne gatunki zwierząt łownych, wśród których napotkać można stada saren, a także dziki i losie. Często spotyka się tu również koszatki leśne i popielice. Na północ od m. Szydłowiec wiosną można dostrzec żerujące bobry. Na terenie obszaru występuje stanowisko traszki górskiej – jest to jedyne miejsce na terenie województwa mazowieckiego, gdzie można spotkać ten gatunek (dane Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie).

3.10. Uwarunkowania ekologiczne

3.10.1. Stan powietrza atmosferycznego

Powietrze atmosferyczne jest elementem środowiska naturalnego o szczególnym znaczeniu dla istnienia życia na ziemi. Ze względu na powszechność występowania i brak naturalnych barier dla przenikania substancji gazowych i pyłów jest ono odbiorcą dużego ładunku zanieczyszczenia. Łatwa dyfuzja i ruch mas powietrza umożliwiają rozprzestrzenianie się szkodliwych substancji na znaczne odległości, co uniemożliwia ograniczenie zanieczyszczenia do miejsca jego powstania.

Do powietrza dostawać mogą się różnego rodzaju zanieczyszczenia będące substancjami chemicznymi w postaci pyłów lub gazów, lub części czy też całe organizmy żywe. Mogą one być naturalnymi składnikami powietrza występującymi w nadmiarze lub nie występującymi w nim w stanie naturalnym.

Do emitorów zanieczyszczeń powietrza zlokalizowanych na terenie Gminy Szydłowiec zaliczyć należy przede wszystkim niskosprawne piece i piony kominowe gospodarstw domowych na węgiel i drewno oraz transport samochodowy. Niska emisja jest źródłem takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, pył w tym b(a)p, sadza, a więc typowych zanieczyszczeń powstających podczas spalania paliw stałych i gazowych. W przypadku emisji bytowej, związanej z mieszkalnictwem jednorodzinnych zanieczyszczenia uwalniane na niedużej wysokości często pozostają i kumulują się w otoczeniu źródła emisji. Ponadto na terenie Gminy zlokalizowane są jednostki produkcyjne i usługowe, które również są źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza. Znaczna część zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy to emisja napływowa z województwa świętokrzyskiego.

Szczególnie uciążliwa dla środowiska jest obecnie niska emisja (w ramach emisji powierzchniowej). Duża ich ilość i niekorzystne warunki rozprzestrzeniania na ograniczonym terenie mogą lokalnie powodować wysokie stężenia substancji zanieczyszczających. Zjawiska takie występują ze szczególnym natężeniem na terenach o zwartej zabudowie. Sytuacja jest korzystniejsza na terenach o zabudowie rozproszonej, gdzie istnieją korzystniejsze warunki przewietrzania i rozpraszania zanieczyszczeń. Na takich terenach stężenia zanieczyszczeń są niższe. Charakterystyczną cechą emisji niskiej jest jej sezonowość, z maksimum w sezonie grzewczym.

Na obszarze Szydłowca sprawami dotyczącymi użytkowania i wykorzystywania systemu ciepłowniczego oraz zarządzaniem nim zajmuje się wydzielona w tym celu gminna jednostka organizacyjna Ciepłownia Miejska Spółka z o.o., której celem jest dostarczanie energii cieplnej. Energia cieplna wytwarzana jest w kotłowni systemowej zlokalizowanej poza obszarem ścisłej zabudowy, przy ulicy Kolejowej 21 zarządzanej przez „Ciepłownia Miejska sp. z o.o.". Wybranymi największymi odbiorcami pod względem zużycia energii cieplnej są:

- 1) Szydłowiecka Spółdzielnia Mieszkaniowa,
- 2) Zespół Edukacji i Finansów Oświaty,
- 3) Zespół Opieki Zdrowotnej,
- 4) Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek,
- 5) Spółdzielnia Inwalidów Elektron,
- 6) Urząd Miejski,
- 7) PKO BP,
- 8) Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Szydłowcu, ul. Wschodnia 57,
- 9) Urząd Skarbowy.

W gminie Szydłowiec z sieci ciepłowniczej korzysta około 6000 osób, głównie mieszkańców miasta, co stanowi około 50% ogółu mieszkańców miasta Szydłowiec i około 30% mieszkańców Gminy Szydłowiec. Pozostałe gospodarstwa domowe korzystają z własnych systemów grzewczych bazujących na paliwach takich jak: węgiel kamienny i jego rodzaje, gaz ziemny, energia elektryczna, gaz płynny (LPG), olej opałowy lub paliwa ekologiczne (odnawialne).

Negatywne oddziaływanie na środowisko ma również spalanie paliw w silnikach spalinowych napędzających pojazdy mechaniczne. W skali gminy największym zagrożeniem jest droga ekspresowa S7 relacji Gdańsk – Rabka Zdrój, obciążona ruchem tranzytowym północ-południe oraz przebiegająca przez całe miasto, droga wojewódzka nr 727 relacji Wierzbica- Przysucha. Jednocześnie ruch na drogach powiatowych i gminnych jest niewielki i nie stanowi zagrożenia dla czystości powietrza. Substancje emitowane z silników pojazdów wpływają na jakość powietrza jedynie w najbliższym otoczeniu dróg.

Zwiększonego stopnia zanieczyszczeń można się spodziewać w okresie grzewczym, w granicach miasta Szydłowiec oraz w ośrodkach o skoncentrowanej zabudowie. Stan powietrza w Gminie jest dobry. Badania stanu powietrza przeprowadzane były dla całej strefy mazowieckiej w 2020 r. Strefa ta sklasyfikowana została pod kątem ochrony zdrowia w kategorii A (poziom stężenie nieprzekraczający wartości dopuszczalnej) i C stężenia substancji zanieczyszczającej powietrze na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne bądź poziomy docelowe, zaś pod kątem ochrony roślin w kategorii A.

Czynne zakłady przemysłowe oraz sieci dróg ekspresowych i wojewódzkich ulokowanych na terenie gminy sprawiają, że mieszkańcy są narażeni na zbyt wysoki poziom hałasu.

Na terenie Gminy nie występuje zagrożenie promieniowaniem jonizującym. Jedynymi źródłami promieniowania jonizującego jest stacja telefonii cyfrowej.

Źródeł zanieczyszczeń powietrza należy także upatrywać w rolnictwie - nasilenie erozji eolicznej, intensyfikacja pylenia z pól, kompostowanie, emisja produktów rozkładu materii organicznej, zanieczyszczenia powstające podczas użytkowania pojazdów i maszyn rolniczych oraz ogrzewania budynków, rozpylane pestycydy i cząstki nawozów sztucznych.

Innym zjawiskiem negatywnym, związanym z powietrzem jest zanieczyszczenie odorowe (gazami złowonnymi). Na terenie gminy odory mają charakter lokalny i wiążą się głównie z działalnością rolniczą, m. in.: zbiorniki bezodpływowe ścieków i oczyszczalnie przydomowe, źle użytkowana i przechowywana gnojowica, fermy hodowlane zwierząt, źle posadowiona kanalizacja, składowiska odpadów.

Ocenę stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Szydłowiec umożliwiają badania instalacji przeprowadzane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. O klasie jakości powietrza decydowały przede wszystkim wyniki pomiarów stężeń pyłu zawieszonego (PM_{2,5} i PM₁₀), NO₂, SO₂, CO, O₃.

Na terenie gminy w ramach sieci monitoringu zanieczyszczeń gazowych powietrza województwa, nie ma zlokalizowanych punktów pomiarowych wartości stężeń SO₂ i NO₂ z pasywnym poborem próby. Najbliższe punkty pomiarowe powietrza dla strefy mazowieckiej znajdują się w Belsku Dużym na Osiedlu PAN 1 (krajowy kod stacji: Belsk-IGFPAN).

Tabela 3.10.1. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia – klasyfikacja podstawowa

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy											
		SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	BaP	PM _{2,5}
Strefa mazowiecka	PL 1801	A	A	C	A	A	A	A ¹	A	A	A	C	C ¹²

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, wszystkie strefy uzyskały klasę D2

2) Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, wszystkie strefy uzyskały klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2020, WIOŚ w Warszawie

Wg oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim gmina Szydłowiec leży w strefie mazowieckiej obejmującej całe województwo oprócz miasta Radom, Płock oraz aglomeracji warszawskiej. Wg kryteriów ochrony zdrowia w 2020 r. stwierdzono w niej w przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu – klasa C oraz pyłu PM_{2,5} zaliczono do klasy C1.

Jest to poziom powyżej docelowego, co niesie dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych oraz opracowanie programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu, jeśli program nie był opracowany pod kątem określonej substancji.

Przekroczenie średniorocznego poziomu docelowego B(a)P w gminie Szydłowiec miało miejsce w centralnej części gminy – miasto Szydłowiec, Szydłówek, Sadek, Wola Korzeniowa oraz w jej południowej części w Hucisku, Ciechostowicach, Majdowie oraz Łazach.

Ze względu na ochronę roślin w strefie mazowieckiej nie występowało przekroczenie dopuszczalnych wartości stężeń (NO_x, SO₂) – zaliczono do klasy A. Jednocześnie nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego dla ozonu w kryterium ochrony roślin. Strefa mazowiecka zakwalifikowana została do klasy D2.

3.10.2 Stan czystości wód powierzchniowych

Ocenę stanu wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego, stanu chemicznego i ocenę stanu JCW.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny, jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych.

W 2017 r. monitoringiem objęte zostały dwie JCWP leżąca obrębie gminy Szydłowiec, wskazana w poniższej tabeli. Jednocześnie w programie Państwowego Monitoringu Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2016-2020 wyznaczono lokalizację punktu pomiarowego na rzece Kobyłka – Świniów, uj. do Szabasówki (kod punktu: PL01S0701_1079)

Praktycznie wszystkie JCWP oprócz RW200017252289 Jabłonica są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Stan wód jest zagrożony obszarowymi spływami rolniczymi, ze względu na rolniczy charakter gminy (spływ z pól nawozów sztucznych) oraz na presję komunalną – odprowadzanie ścieków przez oczyszczalnię. Należy jednak podkreślić, iż oczyszczalnię wprowadzają do rzek oczyszczone ścieki na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, które regulują m.in. warunki ilości i jakości zrzucanych ścieków. Są one objęte kontrolą.

Można zatem przyjąć, że na stan wód powierzchniowych przede wszystkim będą wpływać zanieczyszczenia bakteriami fekalnymi oraz fosforem i azotem. Związane jest to z słabo rozbudowaną siecią kanalizacyjną na terenie gminy (indywidualne odprowadzanie ścieków) oraz z jej rolniczym charakterem, szczególnie w północnej części gminy. Nieprawidłowo magazynowane i utylizowane ścieki przedostają się bowiem do wód powierzchniowych i podziemnych powodując ich zanieczyszczenie. W gospodarstwach domowych ścieki gromadzone są w przydomowych, często nieszczelnych zbiornikach, a takie ścieki jak np. gnojowica wylewane są na pola uprawne lub do rzek i rowów melioracyjnych.

Prawie wszystkie rzeki i ciekły na odcinkach, w których przepływają przez osady wiejskie oraz miasto, są odbiornikami ścieków o różnym stopniu oczyszczenia lub ścieków nieoczyszczonych. Poważnym zagrożeniem są również wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni.

Tabela 3.10.2. Wyniki ocen JCWP badanych w latach 2011-2017 (WIOŚ w Warszawie)

Rok badań	Nazwa ocenianej JCW	Kod ocenianej JCW	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan / potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCW
2017	Kobyłka	RW20006252249	3 - stan / potencjał umiarkowany	2 -stan db / potencjał db	PSD - poniżej stanu / potencjału dobrego	umiarkowany	b.d.	zły
2017	Szabasówka od Kobyłki do ujścia	RW20001925229	3 - stan / potencjał umiarkowany	1 - stan bdb / potencjał maks.	2 - stan db / potencjał db	umiarkowany	b.d.	zły
2014	Jabłonica	RW200017252289	3 - stan / potencjał umiarkowany	1- stan bdb / potencjał maks.	b.d.	umiarkowany	b.d.	dobry
b.d.	Szabasówka od źródeł do Kobyłki bez Kobyłki	RW20001725223	JCWP zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych			b.d.	b.d.	zły
b.d.	Oleśnica	RW20006234329	JCWP zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych			umiarkowany	dobry	zły
b.d.	Kamienna do Bernatki	RW20005234312	JCWP zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych			umiarkowany	dobry	zły

Źródło: Stan jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2011-2017, WIOŚ Warszawa

3.10.3. Stan czystości wód podziemnych

Ze względu na fakt, iż wody podziemne są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia, bardzo istotna jest kontrola zmian jakości tych wód oraz określenie ich trendów i dynamiki, m.in. poprzez prowadzenie monitoringu regionalnego.

Cały obszar gminy położony jest w obrębie dwóch JCWPd (Jednolitych części wód podziemnych):

Tabela 3.10.3. Wyniki ocen JCWPd badanych w 2012 roku

Rok badań	Nazwa ocenianej JCWPd	Kod ocenianej JCW	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ogólna ocena stanu JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
2012	JCWPd 86	PLGW200086	słaby	dobry	dobry	zagrożona
2012	JCWPd 102	PLGW2000102	dobry	słaby	słaby	zagrożona

Źródło: Karty informacyjne JCWPd, PGI

W przypadku **JCWPd nr 86** zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych związane jest z przyczynami antropogenicznymi i geogenicznymi: stwierdzono zniekształcenie stosunków wodnych siedliska typu 7140 na obszarze Natura 2000 Pakosław pod wpływem istotnego zmniejszenia jego zlewni podziemnej wskutek odwodnień górniczych.

Na obszarze **JCWPd nr 102** zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych związane jest z przyczynami antropogenicznymi: słaby stan chemiczny spowodowany oddziaływaniem lokalnym ognisk zanieczyszczeń, brak podstaw do wskazania bezpośredniej przyczyny zanieczyszczeń. Użytkowanie rolnicze, nieuregulowania gospodarka wodnościekowa, oddziaływanie ze strony przemysłu. Istniejące przekroczenia stężeń azotanów, chlorków, siarczanów i potasu. Presja na stan chemiczny związana jest głównie z Miastem Skarżysko-Kamienna (Zakłady Metalowe „Mesko”), Suchedniów (Zakłady Wyrobów Kamionkowych „Marywil” S.A.), Starachowice (zakłady metalowe), Ostrowiec Świętokrzyski (Huta „Ostrowiec”, hałdy), Bodzentyn (zakłady przetwórstwa owocowo-warzywnego), Kunów i Ćmielów (fabryka porcelany).

Niekorzystnie na stan wód podziemnych wpływają również inne ogniska zanieczyszczeń, wśród których możemy wyróżnić:

- 1) drogi publiczne – zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi i produktami ich spalania, zasolenie w czasie zimy, awaryjne wycieki substancji transportowych,
- 2) tzw. „dzikie” wysypiska śmieci;
- 3) nieodpowiednio zabezpieczone stacje paliw,
- 4) fermy hodowlane zwierząt.

Decydującymi źródłami zanieczyszczeń jest działalność rolnicza, w tym zagrody gospodarskie wyposażone w obiekty inwentarskie, a także płyty gnojowe, szamba i śmietniki. Ponadto dodatkowym źródłem zagrożenia jest chemikalizacja rolnictwa (w tym stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów). Wysoka dysproporcja między stopniem rozwoju sieci kanalizacyjnej i wodociągowej powoduje, iż istnieje poważne zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych ściekami odprowadzanymi bezpośrednio do gruntu.

3.10.4. Zagrożenie środowiska przez odpady

Efektom działalności gospodarczej i bytowej człowieka są odpady przemysłowe i komunalne. Główną metodą zagospodarowania odpadów jest ich składowanie na wysypiskach.

Odzysk odpadów w całości bądź w ich części stanowi pierwszy i najważniejszy, po unikaniu ich powstawania element systemu gospodarki odpadami.

Zasady gospodarowania odpadami w gminie zostały określone w „Planie gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024” oraz Uchwale Nr XLVI/311/18 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 14 czerwca 2018 r. w sprawie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Szydłowiec” wraz z Rozstrzygnięciem nadzorczym Nr LEX-R.4131.7.2018.MN Wojewody Mazowieckiego z dnia 19 lipca 2018 r..

W gminie Szydłowiec w zakresie gospodarki odpadami wprowadzony został system bezpośredniego usuwania odpadów tzn. oparty o regularną usługę zbierania odpadów przy użyciu znormalizowanego sprzętu do gromadzenia i wywozu odpadów. Stosowany jest system „umowny” polegający na przekazaniu obowiązków w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi przedsiębiorcom posiadającym stosowne zezwolenia. Systemem usuwania odpadów został objęty cały teren gminy.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami z zakresu gospodarki odpadami, gmina została zobligowana do zarządzania odpadami komunalnymi (odbiór, zagospodarowanie odpadów, wyznaczenie punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zapewnienie odpowiedniego poziomu recyklingu, działalność informacyjna). Na zlecenie gminy zadania te będzie wykonywać wyłonione w przetargu przedsiębiorstwo. Podstawą systemu stała się selektywna zbiórka odpadów w zlokalizowanych na każdej posesji pojemnikach do tego przeznaczonych. Opady zielone mogą być kompostowane także we własnym zakresie.

Zbiórka odpadów wielkogabarytowych w sposób zorganizowany odbywa się sporadycznie. Powszechne jest, tak jak w całym kraju wystawianie przez mieszkańców zużytych urządzeń przy pojemnikach na odpady. Powoduje to, że osoby trzecie rozbierają pozostawione urządzenia dla pozyskania surowców wtórnych, a do środowiska często przedostają się substancje niebezpieczne (freony, oleje).

Na terenie Gminy Szydłowiec został zorganizowany stacjonarny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany przy ul. Piaskowej 29. Do punktu każdy mieszkaniec może dostarczać odpady komunalne takie jak: sprzęt RTV i AGD, meble i odpady wielkogabarytowe, baterie i akumulatory, opony, odpady i gruz z drobnych prac remontowych i rozbiórkowych, leki, odpady biodegradowalne (gałęzie, liście, trawa), opakowania po farbach i lakierach oraz zużyte oleje silnikowe, przekładniowe itp.

Głównymi wytwórcami odpadów komunalnych są mieszkańcy gminy Szydłowiec. Ich ilość jest uzależniona od liczby mieszkańców oraz poziomu życia na danym terenie. Wzrost stopy życiowej mieszkańców powoduje zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wpływa na zmianę ich składu.

Składowanie odpadów stanowi zagrożenie dla jakości wód podziemnych, powierzchniowych oraz dla powietrza atmosferycznego. Szczególnie groźne są nielegalne składowiska (w tym „dzikie” wysypiska śmieci), które przyczyniają się do degradacji środowiska przyrodniczego. Jednak zgodnie z nowymi przepisami ryzyko powstawania nielegalnych wysypisk się zmniejszy.

Ponadto na terenie gminy znajduje się nieeksploatowane składowisko odpadów w Szydłowcu. Od 2014 r. zaprzestano w nim składowania odpadów. Składowisko zostało zamknięte 15.02. 2018 r., natomiast termin zakończenia rekultywacji przewidywany jest na 01.10.2023 r. Obszar rekultywowanej powierzchni wynosi 1,5 ha.

3.10.5. Zagrożenia środowiska przez hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Zgodnie z § 11 i § 325 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U.2019 poz.1065 t.j.), budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej należy sytuować w miejscach najmniej narażonych na występowanie hałasu i drgań, a jeżeli występuje przekroczenie wartości dopuszczalnych (określone w przepisach o ochronie przed hałasem i drganiami), należy stosować skuteczne zabezpieczenia np.: zachowanie odpowiednich odległości od źródeł uciążliwości, odpowiednie usytuowanie i ukształtowanie budynku, elementy amortyzujące drgania oraz osłaniające i ekranujące przed hałasem.

Obserwacja trendów zmian hałasu emitowanego przez zakłady wykazuje, że stopień zagrożenia tym rodzajem hałasu nieznacznie zmniejsza się. Nadal jednak obserwuje się powstawanie nowych, uciążliwych źródeł hałasu, pochodzących z niewielkich podmiotów gospodarczych zlokalizowanych wewnątrz osiedli mieszkaniowych. Dominującym źródłem hałasu są tu najczęściej urządzenia klimatyzacyjno-wentylacyjne zamontowane na zewnątrz budynku, pracujące w cyklu automatycznym, często całodobowo. Pracy klimatyzatorów towarzyszy ciągle, jednostajny szum, który zwłaszcza w porze nocnej może powodować dużą niedogodność dla mieszkańców.

Hałas przemysłowy w Gminie może powstawać w pobliżu istniejących zakładów: Huty Szkła Gracja, Zakładu Elektroniki Przemysłowej Profel Sp. z o.o. oraz szwalni PPUiH Aris. Funkcjonujący prawno-administracyjny sposób postępowania oraz sankcje ekonomiczne przyczyniają się do ograniczenia emisji ponadnormatywnych. Badania wielkości emisji takich podmiotów prowadzone są interwencyjnie, bez stałego monitoringu.

Wzrost zagrożenia hałasem drogowym związany jest przede wszystkim z gwałtownym przyrostem w ostatnich latach natężenia przewozów towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz tranzytowym

Najważniejsze źródło hałasu na terenie analizowanej jednostki stanowią źródła komunikacyjne - trasy ruchu samochodowego. Jest to związane z występowaniem w obrębie opisywanego obszaru drogi ekspresowej S7 oraz drogi wojewódzkiej nr 727.

Według raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko w ramach powtórnej oceny oddziaływania na środowisko pt. "Droga krajowa nr S7 o parametrach trasy ekspresowej na odcinku koniec obwodnicy Radomia - granica województwa maz. od km 487+104,15 do km 503+357,16 i od km 505+109,25 do km 506+802,18" opracowanego na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad po wybudowaniu drogi ekspresowej S7 (na odcinku koniec obwodnicy Radomia – granica województwa mazowieckiego/świętokrzyskiego/ klimat akustyczny w sąsiedztwie budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenach z nią sąsiadujących ulegnie pogorszeniu. W zasięgu negatywnego oddziaływania planowanej inwestycji w zakresie hałasu znajdują się budynki mieszkalne zaliczane do zabudowy jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej. W podsumowaniu analizy akustycznej do ww. raportu w ramach ochrony wskazano konieczność budowy ekranów koniecznych do zabezpieczenia istniejącej zabudowy mieszkaniowej przed hałasem. Prognoza wykazała również, że w przypadku ich budowy standardy w zakresie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku nie zostaną przekroczone.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem pól elektromagnetycznych występujących na omawianym terenie są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne oraz stacje bazowa telefonii komórkowej w Szydłowcu. W przypadku stacji bazowych emitowane pola elektromagnetyczne znajdują się na wysokości ponad 30 m n.p.t., nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców

Przez teren gminy przebiega linia energetyczna najwyższych napięć 220kV Kielce – Rożki oraz wysokiego napięcia (110kV) napięcia Szydłowiec–Różki, które zlokalizowane są z zachowaniem obszarów ograniczonego użytkowania. Linia 220kV koliduje z zabudową mieszkalną w miejscowości Jankowice, natomiast 110 kV w miejscowości Szydłówek. Energia elektryczna doprowadzana jest liniami napowietrznymi średniego napięcia 15kV, które wraz ze stacjami transformatorowymi są źródłem pól elektromagnetycznych. W przypadku linii energetycznych średniego oraz niskiego napięcia nie ma konieczności wyznaczenia pasa ochronnego.

Ewentualne oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza ustalonego i wyłączzonego spod zabudowy pasa technicznego, wyznaczanego dla prawidłowej obsługi i konserwacji linii.

Komunikacyjne zagrożenia środowiska

Ruch pojazdów samochodowych oddziałuje na środowisko poprzez:

- 1) emisję zanieczyszczeń do atmosfery,
- 2) emisję hałasu i wibracji,
- 3) zagrożenia wypadkowe.

Rozwój systemu transportowego bardzo utrudnia bytowanie i stanowi zagrożenie dla wielu gatunków zwierząt. Ciągi komunikacyjne przechodzące przez tereny leśne i w dolinach praktycznie wszystkich rzek utrudniają naturalną wędrówkę zwierząt.

Szczególnym zagrożeniem jest droga ekspresowa S7, dlatego też na odcinku przebiegającym przez gminę Szydłowiec zastosowano urządzenia ochrony środowiska w postaci:

- 1) ekranów akustycznych,
- 2) przejścia dla dużych ssaków,
- 3) W miejscowości Szydłowiec wykonano wykop o głębokości ok. 6 m w rejonie ul. Jastrzębskiej i o głębokości ok. 3 m w rejonie ul. Kolejowej,
- 4) na wylotach z systemu odwodnienia do rowów, cieków, zbiorników retencyjnych zastosowano urządzenia podczyszczające,
- 5) Przystosowano istniejące przepusty pod drogą tak, aby mogły pełnić funkcję przejść dla drobnych zwierząt w tym płazów,
- 6) obsadzono roślinnością przejścia dla zwierząt,
- 7) wprowadzono nowe nasadzenia w krajobrazie pozbawionym zadrzewień oraz nasadzenia dogęszczające drzewa i krzewy uzupełniające straty zieleni spowodowane budową drogi.

3.10.6. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Skążenia atmosfery

Na terenie gminy, poza lokalnymi kotłowniami, nie występują większe źródła zanieczyszczenia atmosfery. Stan aerosanitarny w gminie należy uznać za dobry. Pewne znaczenie dla stanu powietrza atmosferycznego mają rozproszone źródła emisji położone na obszarze gminy.

Zalicza się do nich:

- 1) kotłownie,
- 2) paleniska domowe,
- 3) środki transportu,
- 4) źródła wtórne np. wysypiska odpadów,
- 5) zanieczyszczenia napływające z sąsiednich terenów.

Zanieczyszczania wód

Do cieków na terenie Gminy Szydłowiec dopływają również ścieki ze źródeł rozproszonych czyli odpływy ścieków ze zwodociągowanych, a nie skanalizowanych miejscowości i z miejscowości nie posiadających oczyszczalni ścieków. Na stan czystości wód płynących mają wpływ źródła obszarowe tj. spływy z terenów upraw rolnych i innych terenów, z których odpływ kieruje się do rzek. Poważnym problemem związanym z zanieczyszczeniem wód jest skażenie wód pierwszego poziomu wodonośnego stanowiącego źródło wody ujmowane przez studnie głębinowe. Stanowią one m.in. źródła wody dla gospodarstw rolnych, domowych oraz zakładów przemysłowych. Główną przyczyną zanieczyszczenia wód pierwszego poziomu wodonośnego jest przesiąkanie ścieków z nieszczelnych szamb, budynków gospodarskich i innych. Sytuację w tym zakresie można poprawić poprzez likwidację szamb, a budowę zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni grupowych, które mają uzasadnienie ekonomiczne oraz większej ilości oczyszczalni przydomowych oraz przyzakładowych.

Zagrożenia wynikające z „produkcji” odpadów

Większość odpadów wytwarzanych na terenie miasta Szydłowiec stanowią odpady niejednorodne – zawierają m.in. papier, tworzywa sztuczne, opakowania plastikowe, szklane czy metalowe, odpady biodegradowalne (resztki żywności, ziemi), ale też farby, lakiery czy tusze. Nie ma w nich dominującej frakcji odpadów jednorodnych.

Jednocześnie odpady powstające na terenach wiejskich charakteryzują się pewnymi specyficznymi cechami. Po pierwsze, odpady powstające na terenach wiejskich są bardziej zróżnicowane pod względem pochodzenia i stopnia szkodliwości dla środowiska. W każdym gospodarstwie rolnym prowadzona jest produkcja przy użyciu maszyn i różnych substancji. Sprawia to, że powstające odpady zawierają m.in. substancje chemiczne używane w rolnictwie typu opakowania po środkach chemicznej ochrony roślin – pestycydach i insektycydach. Są to niewielkie ilości w odniesieniu do pojedynczego gospodarstwa, jednak ze względu na masowość występowania zjawiska jest to problemem. Inną cechą odpadów na terenach wiejskich jest ich duże przestrzenne rozproszenie. Na obszarach o zabudowie rozproszonej jest tyle źródeł powstawania odpadów ile gospodarstw.

Rozproszenie utrudnia gromadzenie odpadów w wyznaczonych miejscach oraz ich zagospodarowanie. Złożona sytuacja w gospodarce odpadowej na wsi polegająca na dużych odległościach do punktu składowania, koszty transportu oraz brak zrozumienia potrzeby gromadzenia odpadów i odpowiedniego składowania, powodują, że problem jest rozwiązywany w sposób najprostszy tj. wyrzucanie poza obręb gospodarstwa.

Zjawisko zaśmiecania terenów (dzikie wysypiska) jest zjawiskiem powszechnym i występuje również na obszarze gminy Szydłowiec. Dzikie wysypiska odpadów oddziałują na środowisko w różny sposób. W przypadku składowania odpadów organicznych, bez substancji szkodliwych, wysypisko oddziałuje głównie na pogorszenie wrażeń estetycznych, deformują naturalność i estetykę. Jeśli wyrzucane są odpady niebezpieczne, to nawet niewielkie ich ilości są groźne dla środowiska. Najbardziej szkodliwe jest wyrzucanie odpadów do „oczek wodnych”, bagienek lub składowanie na ich brzegu. Małe źródła wody, bagienka itp. pełnią bardzo ważną rolę w środowisku; urozmaicają krajobraz, wzbogacają bioróżnorodność krajobrazu rolniczego i leśnego. Są one miejscem bytowania, czasami rzadkich gatunków roślin i zwierząt, szczególnie charakterystycznych dla bagien.

3.11. Ochrona przyrody

Objęcie ochroną prawną obszarów o najwyższych walorach ekologicznych i zasobach przyrodniczych w gminie zabezpiecza je przed niewłaściwym użytkowaniem i chroni przed utratą cennych wartości.

Na terenie gminy Szydłowiec w myśl ustawy o ochronie przyrody powołano wskazana poniżej formy ochrony przyrody, mające na celu ochronę cennych zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych gminy.

3.11.1. Obszar Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011

Na sieć Natura 2000 składają się dwa typy obszarów: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). Podstawą programu Natura 2000 jest Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa. Wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków ma na celu protekcję populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk. Celem wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony siedlisk jest ochrona siedlisk przyrodniczych, populacji i siedlisk roślin oraz zwierząt, a także odtworzenie siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony gatunków roślin lub zwierząt.

Na terenie Gminy Szydłowiec najważniejszą, pod względem rangi, formą ochrony przyrody jest sieć NATURA 2000, a w jej ramach na omawianym terenie włączono do ochrony Lasy Skarżyskie PLH260011.

Podstawę prawną utworzenia obszaru stanowi opublikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej decyzja komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny.

Charakterystyczne cechy ukształtowania terenu to wzgórza i pagórki poprzecinane dolinami strumieni; występują także rozległe powierzchnie terenu równinnego i falistego. Przeważają twory geologiczne pochodzenia polodowcowego, zalegające na podłożu piaskowca dolnojurajskiego. Obszar zdominowany przez lasy. Duże powierzchnie zajmuje wyżynny jodłowy bór mieszany *Abietetum polonicum*, uważany za zbiorowisko endemiczne Polski. Poza nim odpowiednie warunki znajduje tutaj zbiorowisko występujące głównie w Karpatach, a mianowicie żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum*, stanowiąc ostoję dla wielu gatunków górskich. Na terenie ostoi mają swe obszary źródliskowe rzeki: Oleśnica i Bernatka (dopływy Kamiennej).

Występują ponadto liczne ciekły wodne nie posiadające nazw, zbierające wody stale lub okresowo. We wschodniej części ostoi, w zagłębieniu terenu pomiędzy wydmami śródlądowymi wykształciło się torfowisko wysokie z klasy *Oxycocco-Sphagneteta* (7110). Centralną część zajmują torfowiska wysokie i przejściowe położone w obniżeniu terenu przyległego od południa do Wzgórz Szydłowieckich. W górnej, zachodniej części dolinki miejscami występuje pło mszysto-turzycowe. Dużą rolę w systemie ochrony tej ostoi odgrywają ekstensywnie użytkowane łąki powstałe po osuszeniu rozlewisk rzeki Oleśnicy na północ i północny zachód od Podosin (część Skarżyska Książęcego), śródleśne łąki w pobliżu rezerwatów cisowych w okolicach Majdowa, przyleśne i śródleśne łąki na północ i północny wschód od Ubyszowa oraz na północny wschód od Mroczkowa i Barwinka.

Lasy Skarżyskie to obszar głównie leśny, zabezpieczający naturalne lasy bukowo-jodłowe o charakterze puszczańskim, jako pozostałość po prastarej Puszczy świętokrzyskiej. W obszarze występuje również siedlisko suche wrzosowiska (4030), zajmujące jedynie powierzchnię 0,33 ha. Dla tego siedliska stopień reprezentatywności został określony jako C (znaczący), w obszarze zajmuje 2 ha, powierzchnię względną oceniono jako C, a stan zachowania jako średni (C). Ocena ogólna wartościująca obszar pod kątem jego znaczenia dla ochrony siedliska w kraju określono jako C (znacząca). Ponadto na obrzeżach lasów występują bardzo dobrze zachowane zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*. Łąki te są doskonale wykształcone, niemalże "podręcznikowo" z całą plejadą gatunków charakterystycznych dla tego zbiorowiska, nie rzadko chronionymi i zagrożonymi, np.: *Gladiolus imbricatus*, *Gentiana pneumonanthe*, *Epipactis palustris*, czy gatunki z rodzaju *Dactylorhiza*. W ostoi stwierdzono występowanie kilku gatunków o znaczeniu europejskim: motyle - czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* i przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia* (wszystkie te gatunki związane są ze Środowiskami wilgotnych łąk, mokradel i torfowisk) oraz chrząszcz pachnica dębowa *Osmoderma eremita*.

Obszar ma istotne znaczenie dla ochrony przede wszystkim dla ochrony przeplatki aurinia i pachnicy dębowej. Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia* została stwierdzona na wielu nowych stanowiskach w granicach ostoi i w bezpośrednim jej sąsiedztwie. Najsilniejsze stanowisko zlokalizowane jest w okolicach Mroczkowa

i Barwinka w gminie Bliżyn, gdzie zlokalizowano ponad 200 gniazd i stwierdzono występowanie setek okazów imago. Nieco mniej wartościowymi terenami jej występowania są ekstensywnie użytkowane łąki powstałe po osuszeniu rozlewisk rzeki Oleśnicy na północ i północny zachód od Podosin (część Skarżyska Książęcego w gminie Skarżysko-Kamienna), śródleśne łąki w pobliżu rezerwatów cisowych w okolicach Majdów w gminie Szydłowiec, przyleśne i śródleśne łąkach na północ i północny wschód od Ubyszowa (gmina Bliżyn). Pachnica dębowa *Osmoderma eremita* związana jest ze starodrzewem modrzewiowym w okolicach rezerwatu Ciechostowice. Jest to jedno z niewielu leśnych, nieantropogenicznych stanowisk pachnicy w województwie rokujących dobrze na przyszłość. Szczególną wartość posiada torfowisko przejściowe i wysokie położone na północ od Lipowego Pola. "Lasy Skarżyskie" to również miejsce występowania wielu gatunków wymienionych w "Polskiej czerwonej księdze zwierząt" oraz objętych ochroną gatunkową. Spośród motyli wymienianych w "Polskiej czerwonej księdze zwierząt" stwierdzono występowanie 5 gatunków: z rodziny Papilionidae - paś żeglarski *Iphiclides podalirius*(Vu),, z rodziny Lycaenidae - modraszka alkon *Maculinea alcon* (Vu),, z rodziny Nymphalidae - dostojka akwilonaris *Boloria aquilonaris* (Vu). 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą - w trakcie prowadzonych badań nie potwierdzono występowania siedliska przyrodniczego 7110 na terenie objętym inwentaryzacją, nie odnaleziono również miejsc, w których mogło ono występować w niedawnej przeszłości. Umieszczenie torfowisk wysokich w SDF dla przedmiotowego obszaru wskazuje na wystąpienie tzw. błędu naukowego polegającego na błędnym zakwalifikowaniu niektórych zbiorowisk roślinnych występujących na torfowiskach do tego siedliska. W rzeczywistości fitocenozy te należy zaliczyć do torfowisk przejściowych (7140) - po uzyskaniu akceptacji Komisji Europejskiej siedlisko zostanie usunięte z listy przedmiotów ochrony.

Dla przedmiotowego obszaru nie sporządzono planu zadań ochrony ani planu ochrony.

3.11.2. Rezerваты przyrody

Rezerwat Cisowy Skarżysko

Na terenie Gminy Szydłowiec wyznaczono rezerwat przyrody „Rezerwat Cisowy Skarżysko” („Cis A”) o powierzchni 6,10 ha Położony na terenie Nadleśnictwa Skarżysko.

Podstawę prawną do utworzenia rezerwatu „Cis A” („Rezerwat Cisowy Skarżysko”) stanowi Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 27 kwietnia 1953 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1953 r. Nr A-44, poz. 531). „Rezerwat Cisowy Skarżysko” utworzony został w 1953 r. w celu zachowania ze względów dydaktycznych, naukowych oraz dla potrzeb badawczych naturalnego stanowiska cisa. Specyfiką rezerwatu jest jego położenie w sąsiedztwie wsi, co wpływa na niekontrolowaną penetrację i wynikające z niej zagrożenia antropogeniczne. Ponadto obniżenie poziomu wód gruntowych, rozwój kruszyny w warstwie podszytu oraz brak naturalnego odnowienia cisa są dodatkowymi czynnikami wpływającymi na kondycję chronionego gatunku. Postępowanie w celu zachowania przedmiotu ochrony na tym terenie wymaga ochrony czynnej, między innymi przez usuwanie kruszyny oraz inicjowanie odnowienia naturalnego lub wprowadzanie sztucznie cisa. Rezerwat tworzą drzewostany olszowe z domieszką jodły, buka, sosny i brzozy.

Rezerwat Cisowy Majdów

Rezerwat Cisowy Majdów” („Cis B”) o pow. 10,5 ha położony jest na terenie Nadleśnictwa Skarżysko. Podstawę prawną do utworzenia rezerwatu „Cis B” („Rezerwat Cisowy Majdów”) stanowi Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1953 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1965 r. Nr 60, poz. 312).

W zarządzeniu Ministra Leśnictwa z 1953 r. powołującym do życia niniejszy rezerwat nie została ustalona jego nazwa, Dlatego w oparciu o poprzednie plany gospodarcze opracowane dla rezerwatu w 1962 r. i 1974 r. przyjmuje się sztucznie utworzoną nazwę Rezerwat Cisa „B”. Omawiany rezerwat znajduje się w Leśnictwie Majdów obrębu Skarżysko, nadleśnictwa Skarżysko OZLP w Radomiu. Specyficzne uwarunkowania przyrodnicze i społeczne tego rezerwatu oraz wynikające z nich zagrożenia są takie same jak w przypadku rezerwatu „Cisowego

Skarżysko”. Charakter przyrodniczy Rezerwatu Majdów nieco różni się od poprzedniego, między innymi część rezerwatu stanowią tu młodsze drzewostany olszowe, ponadto występuje tu większy udział jodły.

Tabela: 3.11.2. Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i wewnętrznych oraz ich skutków.

L.p.	Identyfikacja zagrożeń wewnętrznych zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1.	Niekorzystne zmiany stosunków wodnych	Niedopuszczenie do działań melioracyjnych w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatu powodujących obniżenie poziomu wód gruntowych rezerwacie.
2.	Nadmierny rozwój kruszyny	Usuwanie kruszyny na terenie całego rezerwatu - szczególnie w obrębie występowania cisa.
3.	Brak naturalnego odnowienia cisa	1) Zainicjowanie owocowania i odnowienia naturalnego cisa - cięcia o charakterze odsłaniającym, grupowym obrębie wyznaczonych grup cisów; 2) wprowadzenie sztuczne cisa.
4.	Przegęszczenie drzewostanów - niekorzystne warunki świetlne dla cisa	Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych o charakterze cięć rozluźniających w dolnej i górnej warstwie drzewostanu.
5.	Małe zróżnicowanie strukturalne Drzewostanów z udziałem jodły	Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych we wszystkich warstwach drzewostanu zmierzających do stworzenia i utrzymania zróżnicowanej struktury wiekowej i piętrowej drzewostanu.
6.	Penetracja rezerwatu, wypalanie Pozostałości po zbiorze kory kruszyny	1) Ograniczenie penetracji wnętrza rezerwatu poprzez częstszy nadzór i okresowe kontrole Służby Leśnej, egzekwowanie przepisów ochrony rezerwatowej; 2) edukacja miejscowej ludności.

Źródło: Załącznik nr 1 do rozporządzenia nr 9 Wojewody Mazowieckiego z dnia 6 lutego 2008 r.

3.11.3. Stanowiska dokumentacyjne

Stanowisko dokumentacyjne „Łom Podkowiński”

„Łom Podkowiński” – stanowisko utworzone Rozporządzeniem nr 32 Wojewody Radomskiego z dnia 18.04.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Radomskiego z 1996 r. Nr 10, poz. 94), stanowi zespół nieczynnych łomików wgłębnych piaskowców szydlowieckich.

Szczególnym celem ochrony Stanowiska Dokumentacyjnego jest zachowanie ściany nieczynnego kamieniołomu wgłębnego piaskowców szydlowieckich - odsłonięcia geologicznego wraz z pasem gruntu i wyrobiska wypełnionego wodą szerokości po 1m w części górnej i dolnej ściany, ograniczającej wyrobisko od wschodu i północy. Położony jest w mieście Szydłowiec na działce nr 4511 w obrębie Szydłowiec i zajmuje powierzchnię 0,10 ha.

Stanowisko dokumentacyjne „Łom Pikiel”

„Łom Pikiel” – stanowisko utworzone Rozporządzeniem nr 33 Wojewody Radomskiego z dnia 18.04.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Radomskiego Nr 10, poz. 95), jest to nieczynny kamieniołom wgłębny piaskowców szydlowieckich - odsłonięcie geologiczne wraz z pasem gruntu szerokości 5 m w części górnej ściany i wyrobiska szerokości 1 m wypełnionego wodą, ograniczającym wyrobisko od północy (długość 20 m), wschodu (całość) i południa (długość 20 m). Położony jest w mieście Szydłowiec na działce nr 1794/4 w obrębie Szydłowiec i zajmuje powierzchnię 0,10 ha.

Stanowisko dokumentacyjne „Łom na Polankach”

„Łom na Polankach” – stanowisko utworzone Rozporządzeniem nr 32 Wojewody Radomskiego z dnia 18.04.1996 r. (Dz. Urz. Woj. Radomskiego z 1996 r. Nr 10, poz. 94), stanowi zespół nieczynnych łomików wglębnych piaskowców szydlowieckich. Posiada powierzchnię 0,20 ha i położone jest w mieście Szydłowiec na działkach nr 1588/2 oraz 1592 w obrębie Szydłowiec.

3.11.4. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to forma ochrony indywidualnej. Obejmuje ona pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno- pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Do pomników przyrody zaliczamy sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, grupy drzew, aleje, źródła, wodospady, skałki, jary, głązy narzutowe i inne.

Na terenie gminy, w Nadleśnictwie Skarżysko Obręb Skarżysko, Leśnictwo Majdów znajduje się 10 pomników przyrody ożywionej. Właścicielem obiektów jest Nadleśnictwo Skarżysko.

Tabela 3.11.4. Pomniki przyrody na terenie Gminy Szydłowiec

Lp.	Akt prawny obowiązujący (publikacja)	Blizsza lokalizacja	Obiekt poddany ochronie	Nazwa gatunkowa	Obwód (cm)	Wys (m)
1.	Rozporządzenie Nr 67 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu szydlowieckiego (DUWM.2008.194.702 8)	Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr 6b	drzewo	Dąb szypułkowy Quercus robur	450	28
2.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. Nr 22 f	drzewo	Buk pospolity Fagus silvatica	290	26
3.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. Nr 33 d	drzewo	Buk pospolity Fagus silvatica	380	28
4.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr40 g	drzewo	Buk pospolity Fagus silvatica	310	29
5.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr 40 g	drzewo	Buk pospolity Fagus silvatica	400	28
6.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr 55 b	drzewo	Dąb szypułkowy Quercus robur	340	30
7.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr 56 a	drzewo	Klon zwyczajny Acer platanoides	380	27
8.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr 56 b	drzewo	Klon jawor Acer pseudoplatanus	240	26
9.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr 56 b	drzewo	Klon jawor Acer pseudoplatanus	235	26
10.		Nadleśnictwo Skarżysko, Obręb Skarżysko, poddz. nr 56 c	drzewo	Buk pospolity Fagus silvatica	285	29

Źródło: Rejestry pomników przyrody stanowiących przez Wojewodę Mazowieckiego wg. powiatów, RDOŚ Warszawa, stan na dzień 29.01.2020 r.

3.11.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko- Szydłowieckie

Obszar chronionego krajobrazu (OChK) obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie Gminy Szydłowiec znajduje się Obszar chronionego krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie utworzony w roku 1983, obejmujący kompleks lasów Puszczy Rozwadowskiej i Świętokrzyskiej o pow. 43 580 ha. Podstawę prawną funkcjonowania OChK Lasy Przysusko-Szydłowieckie stanowi Uchwała nr 33/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy przysusko – szydłowieckie (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 4069).

W Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie zostały włączone obszary źródłiskowe rzeki Iłżanki wraz z jej doliną w górnym biegu, duże i bogate kompleksy leśne sosnowo- jodłowe, miejscami w wieku powyżej 100-130 lat. W składzie gatunkowym drzew dominują sosna i jodła w wieku powyżej 40 i 80 lat, na siedliskach boru mieszanego świeżego, boru świeżego i lasu mieszanego. W lasach tych spotykamy rośliny chronione takie jak: wawrzynek wilcze łyko, konwalia majowa, pierwiosnka wyniosła. Wśród drzewostanów występują: sosna zwyczajna, świerk pospolity, jodła pospolita, buk zwyczajny, grab zwyczajny, rzadziej dąb szypułkowy. W skład poszycia wchodzi: jeżyna fałdowana i popielica, kruszyna pospolita, bez czarna i koralowa, malina właściwa, głóg, jałowiec pospolity. Runo leśne składa się z borówek, turzycy orzęsionej i leśnej, fiołka leśnego oraz licznych gatunków mszaków i porostów.

3.11.6. Użytki ekologiczne

Użytek ekologiczny 155

Użytek 155 stanowi rynnowe zagłębienie terenu o powierzchni 0,78 ha. Położny jest w Omięcinie w Oddziale 156c w Nadleśnictwie Radom. Został utworzony Rozporządzeniem Nr 9 Wojewody Radomskiego z dn. 06.04.1998 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Radom. z dn. 30.04.1998 r. Nr 8 poz. 36).

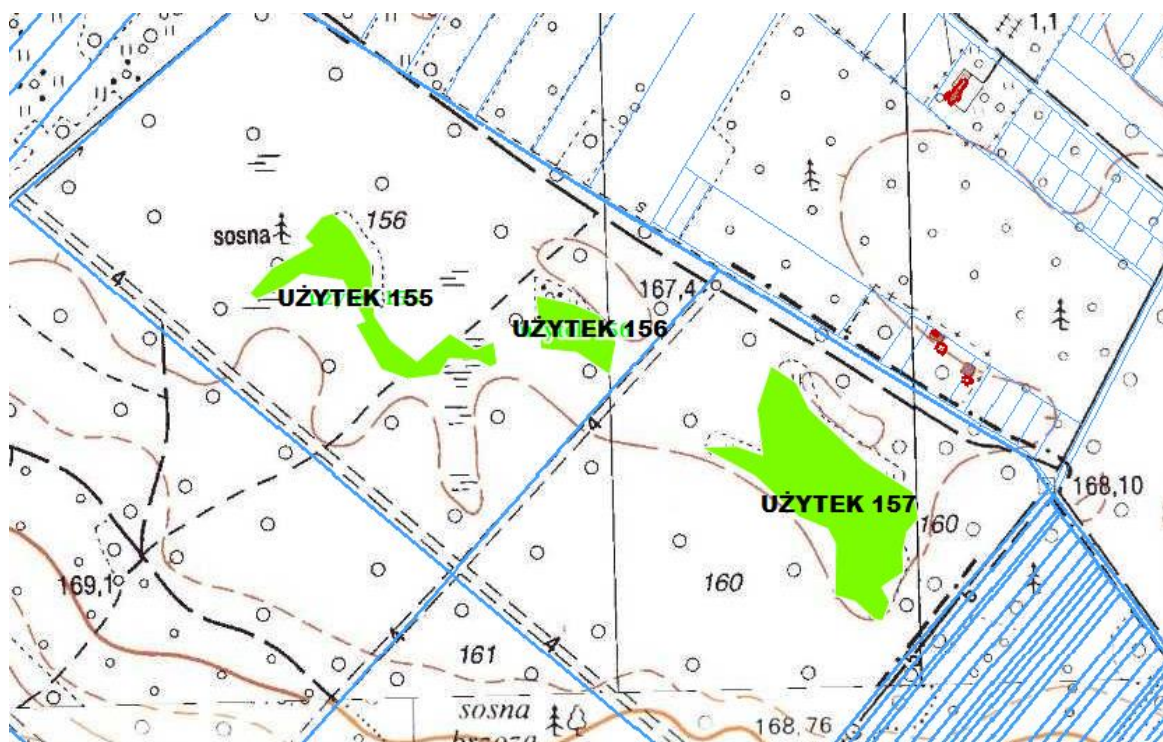
Użytek ekologiczny 156

Użytek 156 stanowi silnie wilgotne zagłębienie terenu o powierzchni 0,32 ha. Położny jest w Omięcinie w Oddziale 156d w Nadleśnictwie Radom. Został utworzony Rozporządzeniem Nr 9 Wojewody Radomskiego z dn. 06.04.1998 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Radom. z dn. 30.04.1998 r. Nr 8 poz. 36).

Użytek ekologiczny 157

Użytek 157 stanowi silnie wilgotny nieużytek o powierzchni 1,77 ha. Położny jest w Omięcinie w Oddziale 160c w Nadleśnictwie Radom. Został utworzony Rozporządzeniem Nr 9 Wojewody Radomskiego z dn. 06.04.1998 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Radom. z dn. 30.04.1998 r. Nr 8 poz. 36).

Rysunek. 3.11.6. Położenie użytków ekologicznych w gminie Szydłowiec

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://geoserwis.gdos.gov.pl/>

Powyższe obszary chronione zostały wskazane na Zał.2 oraz Zał.3.

3.12. Uwarunkowania przestrzenne związane z możliwościami turystycznego wykorzystania obszaru gminy

O atrakcyjności turystycznej obszaru gminy decydują trzy czynniki – ranga walorów turystycznych, stopień dostępności komunikacyjnej oraz stan zagospodarowania turystycznego.

Pierwszy ważny, lecz nie w pełni doceniany czynnik to znaczne walory krajobrazu i środowiska przyrodniczego przydatne do rozwoju funkcji turystycznych. Do tego typu walorów można zaliczyć:

- 1) osobliwości florystyczne na obszarze gminy Szydłowiec to przede wszystkim okazałe drzewa, zachowane w krajobrazie w formie pojedynczych okazów, grup bądź alei, ze względu na wiek i rozmiar, większość z nich została uznana za pomniki przyrody,
- 2) rezerваты przyrody, które stanowią bardzo atrakcyjne turystycznie enklawy pierwotnej przyrody, gdzie występuje 17 gatunków drzew i krzewów, razem 49 gatunków roślin, dziesięć gatunków objętych ochroną ścisłą, a cztery częściową.
użytki ekologiczne stanowiące osobliwość florystyczną,
- 3) łomy zlokalizowane w południowej części miasta Szydłowiec związane z eksploatacją piaskowców,
- 4) dwa zabytkowe parki – w Szydłowcu oraz Krzcięcinie odgrywające istotną rolę wśród krajoznawczych walorów przyrodniczych,
- 5) zrewitalizowany akwen wodny w postaci Zbiornika Szydłowiec,
- 6) występowanie w południowej części gminy dużych kompleksów leśnych w rejonie wsi Sadek, Wola Korzeniowa, Rybiana, Ciehostowice, Hucisko, Łazy, Majdów oraz miasta Szydłowca stanowiących pozostałość pierwotnej Puszczy Świętokrzyskiej,
- 7) roślinność szuwarowo-torfowiskowa w centralnej części kompleksu leśnego Nadleśnictwa Skarżysko, występująca wzdłuż silnie rozwiniętej sieci cieków i strumieni dorzecza Oleśnicy i Korzeniówki,

- 8) przechodzącą niemal przez środek gminy północną krawędź Gór Świętokrzyskich będącą przyczyną sporego zróżnicowania tutejszego krajobrazu w postaci łagodnie pofalowanych obszarów kontrastujących ze znacznie wybitniejszymi wzgórzami południowej części gminy z kulminującym Góry Altana (408 m n.p.m.).
- 9) szlaki turystyczne oraz ścieżki edukacyjne stanowiące wyjątkową formę linearnych systemów rekreacyjnych,
- 10) zabytki archeologiczne w postaci obiektów widocznych w terenie zyskujących miano zabytków archeologicznych, które obrazują „wszelkie pozostałości życia minionych pokoleń, przechowywane w ziemi” w postaci pozostałości osad i obozowisk prehistorycznych w Marywilu, Świniowie oraz cmentarzyska grobów z wczesnego średniowiecza w Zdziechowie.
- 11) zabytki architektury i urbanistyki reprezentujące podgrupy: założenia miejskie, pałace i dwory, obiekty i zespoły sakralne oraz obiekty użyteczności publicznej oraz zabytek techniki w postaci dawnej lodowni,

Gmina cechuje się stosunkowo dobrą dostępnością komunikacyjną. Zlokalizowana jest przy drodze ekspresowej S7 oraz drodze wojewódzkiej nr 727, w odległości około 30 km od Radomia. Ponadto na obszarze gminy poza ww. drogą ekspresową nie występują żadne znaczące bariery przestrzenne, które mogłyby utrudnić swobodne poruszanie się między poszczególnymi miejscowościami.

Kolejnym elementem atrakcyjności turystycznej jest zagospodarowanie turystyczne (infrastruktura turystyczna). Do tej grupy obiektów należą urządzenia turystyczne, które zabezpieczają turystom przyjeżdżającym na wypoczynek możliwość korzystania z uroków wybranego przez nich miejsca wczasowego. Infrastruktura turystyczna to m.in. baza noclegowa, baza gastronomiczna, obiekty sportowe, obiekty kultury, szlaki turystyczne, urządzenia rozrywkowe, punkty handlowe, usługowe i itp. Dobrze zagospodarowane ośrodki turystyczne prowadzą do wzrostu intensywności odwiedzania regionu przez turystów, powtarzania pobytu.

Gmina Szydłowiec dysponuje największą bazą noclegową i gastronomiczną w powiecie. Wszystkie obiekty gastronomiczne zlokalizowane na terenie gminy Szydłowiec są całoroczne i mają charakter otwarty, służąc zarówno turystom, jak i miejscowej ludności.

Dalszy rozwój promocji gminy – jej walorów kulturowych, historycznych oraz turystycznych – i budowanie wizerunku samorządu przyjaznego zarówno mieszkańcom, jak i inwestorom czy turystom, jest jednym z celów operacyjnych gminy na najbliższe lata. Gmina powinna więc poszukiwać kolejnych, nieszablonowych rozwiązań promocyjnych, a przede wszystkim pracować nad spójną komunikacją wizerunkową. Powstanie ujednoczonej identyfikacji wizualnej miasta, mającej na celu budowanie świadomości „marki miasta”, która mogłaby być, obok herbu, znakiem rozpoznawczym Szydłowca czy utworzenie (spójnej z miejską) marki turystycznej Szydłowca pozwoliłoby szerzej promować gminę na zewnątrz, a w dalszej perspektywie przyczyniłoby się do jej większej rozpoznawalności w regionie oraz do mocniejszej identyfikacji mieszkańców z ich małą ojczyzną.

4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

4.1. Rys historyczny i krajobraz kulturowy

Miasto Szydłowiec

Szydłowiec należy do licznej grupy miast możnowładczych, powstałych wśród leśnych obszarów otaczających pasmo łysogórskie. Drogą działów rodzinnych przypadł on bocznej linii rodziny Odrowążów, którzy odtąd nazywali się dziedzicami na Szydłowcu. Pierwszymi z Szydłowieckich byli Jakub i Sławko.

Z roku 1370 pochodzi wzmianka o nadaniu przez Kazimierza Wielkiego przywileju na założenie młyna we wsi Szydłowiec. Z dokumentów z 1427 oraz 1433 r. wiadomo, że obok lokowanego miasta istniał oddzielony odeń polami mieszczan i kmieci Szydłowiec zwany w dokumencie z 1525 r. Starą Wsią. Przyjmuje się, że był to Szydłowiec Stary, obok którego powstało późniejsze miasto. Z aktu z 1433 r. wiadomo ponadto, że kościół parafialny pw. Wszechmocnego Boga, NMP i św. Zygmunta fundowany i uposażony przez Jakuba i Sławka w 1401 r. stanął w rynku miasta, co pozwala na wniosek, że jego budowa była równoczesna z zasadzeniem miasta Szydłowiec, które wobec tego musiało mieć miejsce w końcu XIV w. Przywilej określający na wzór Sandomierza prawa i obowiązki mieszczan, poświadczający istnienie w tym czasie ośrodka już ukształtowanego, pochodzi z 1427 r. Mieszczanie otrzymali wówczas las zwany „Karwa” za sadzawką plebańską oraz dąbrowę i inne nieużytki na pastwisko. Dokument królewski z 1470 r. informuje, że miasto było osadzone na prawie magdeburskim, w oparciu o które wójt i ława miejska wyrokowały w sprawach sądowych. W roku 1401 wzmiankowana jest droga z Szydłowca do Skarżyska, będąca odcinkiem traktu z Radomia.

Mapa Szydłowca z 1820 r. dokładnie określa tereny, które zostały objęte przywilejem lokacyjnym z 1427 r. W okresie średniowiecza rozwój miasta przebiegał od rynku w kierunku północnym. W południowej części miasta nieco poza rynkiem usytuowany został górujący nad nim kościół parafialny. W północnej natomiast znajdował się prawdopodobnie pierwotny drewniany dwór Szydłowieckich. Pomiędzy tymi obiektami znajdował się zwarcie obudowany na wąskich parcelach rynek. Wzdłuż rzeki Korzeniówki ciągnęły się sady miejskie. Budowę murowanego kościoła parafialnego (w miejsce dawnego drewnianego) ukończono w ostatnim dwudziestoleciu XV w., a w 1526 r. zakończono budowę nowego magnackiego zamku Szydłowieckich, usytuowanego na północny zachód od miasta i otoczonego fosą. W roku 1512 Krzysztof Szydłowiecki ufundował mansjonarię przy parafii w Szydłowcu, a w 1529 i później wzmiankowany jest szpital wraz z kościołem szpitalnym pw. Świętego Ducha, powstały dzięki temu samemu fundatorowi (w miejscu domniemanego dawnego dworu drewnianego). Dokument z 1525 r. mówi o mieście w murach z wieżą, dworem dziedziców oraz o Starej Wsi. O zabudowie miasta nie ma bliższych informacji. Wiadomo, że na początku XVI w. powstał nowy rynek, stanowiący centrum dzielnicy w miejscu osady żydowskiej zlokalizowanej od strony drogi do Skrzywna i Radomia. Nieco później, ale jeszcze w pierwszej ćwierci tego stulecia doszła nowa część miasta – Składów, dzielnica, której funkcjonowanie opierało się na prawie składu żelaza. Przekazane przez źródła dane świadczą o tym, że Szydłowiec był miastem niedużym, nie przekraczającym zapewne 500 mieszkańców. W okresie lokacji byli to mieszczanie narodowości polskiej, następnie żydzi, a w XVII w. zaznaczyli swoją obecność Włosi i Szkoci.

Długosz zarejestrował w Szydłowcu łany mieszczkańskie oraz folwark dziedziców, a rejestr poborowy z 1569 r. podaje, że mieszczanie uprawiali 6 łanów roli. Jednak od początku istnienia miasta podstawowymi czynnikami jego rozwoju było rzemiosło i handel. Przywileje z 1427 i 1433 r. poświadczają istnienie w mieście rzemiosła tkackiego, młynarstwa i piwowarstwa. W roku 1512 miasto otrzymało prawo składu żelaza, związane z eksploatacją rudy w okolicznych wsiach. Najstarsza z zachowanych ksiąg miejskich zarejestrowała w latach 1583-1594, poza cechem szewskim, kuśnierzy, kuźników, kowali, ślusarzy, hutników (szkła?), konwisarzy, postrzygaczy, czapników, młynarzy, piwowarów, karczmarzy, także łaźiebniaka, chirurga i mydlarza. Rejestr poborowy z 1509 r. wykazuje w Szydłowcu furmanów, czeladników rzemieślniczych, gorzelników oraz komorników, a z wysokości czynszu widać, że w każdej z wymienionych grup było po kilkunastu przedstawicieli. Poświadczą to rozwinięty podział pracy w rzemiośle oraz znaczną liczbę warsztatów.

Zasady handlu w mieście średniowiecznym określały przywileje dni jarmarcznych i targowych. Szydłowiec posiadał przywileje targu tygodniowego (w piątki) oraz 5 dorocznych jarmarków (najstarszy z 1436 r. w dzień św. Zygmunta patrona miejscowej parafii). Dowodzi to pełnienia przez to miasto roli ośrodka rynku lokalnego, a dzięki prawu składu na żelazo, także znaczenia dla regionu.

Renesans zaznaczył się w rozwoju miasta głównie za sprawą budowy ratusza na środku rynku lokacyjnego (zakończony w 1626 r.; budowniczy Sebastian Fodyga) oraz przebudowy zamku.

Układ przestrzenny historycznej części miasta, zachowany w znacznym stopniu do dnia dzisiejszego, wykształcił się ostatecznie w XVII w. Istniał wówczas zespół dwu rynków: katolickiego i żydowskiego oraz zespół zamkowy z założeniem ogrodowym.

Rynek katolicki ukształtowany w okresie lokacji miasta w formie nieregularnego prostokąta rozszerzającego się od strony północnej, zabudowany był pierzejowo budynkami drewnianymi i murowanymi z podcieniami (prawdopodobnie w większości drewnianymi). Pośrodku rynku stał ratusz i kramy. Na południe od rynku, oddzielony od niego niewielkim kwartałem zabudowy, stoi gotycki kościół parafialny. Rynek katolicki połączony był z usytuowanym na północ od niego rynkiem żydowskim ulicą Radomską obudowaną zwartą zabudową przypominającą wyżej opisane pierzeje rynku katolickiego. Rynek żydowski, ukształtowany mniej regularnie od rynku lokacyjnego, również posiadał zwarte pierzeje i kramy po-środku. W jego północno-wschodnim narożniku wznosiła się bóżnica wspomniana w aktach z XVII w. Tereny zabudowane rozciągały się również na południe od rynku lokacyjnego, zwłaszcza wzdłuż ulicy Kieleckiej.

W XVIII wieku po upadku miasta spowodowanym jak w większości miast tego regionu potopem szwedzkim dokumenty zaświadcza o braku ruchu budowlanego innego niż związany z remontami istniejących obiektów lub osadnictwem żydowskim. W 1788 r. ze względu na znaczny napływ do miasta ludności żydowskiej pociągający za sobą wypieranie ludności katolickiej Mikołaj Radziwiłł wydał dekret dzielący miasto na części żydowską oraz katolicką z zakazem wykupu placów i domów przez ludność żydowską. Opis miasta z tego okresu mówi o upadku części katolickiej miasta, którego dawną świetność przypominają jedynie obiekty publiczne, wybrukowane ulice, pozostałości umocnień miejskich z bramami i wieżami oraz fakt że budynki w tej części miasta wznoszone były przeważnie z kamienia, w odróżnieniu od drewnianych domów w znacznie większej i dobrze prosperującej żydowskiej części miasta.

Rozwój miasta na początku XIX w. wiąże się w znacznym stopniu z rządami Anny z Zamoyskich Sapieżyny, w ręku której Szydłowiec pozostawał do 1828 r. W latach 1820 i 1824 sporządzano plany sytuacyjne miasta w celu przeprowadzenia regulacji i wybrukowania części ulic, wybudowania jatek, rzeźni oraz kilku studni. Spis z 1828 r. mówi o istnieniu w mieście kilku budynków użyteczności publicznej: szkoły parafialnej w zachodniej pierzei rynku katolickiego, dwu austerii, urzędu pocztowego, oraz szpitala parafialnego usytuowanego prawdopodobnie w zachodniej pierzei rynku u wylotu ul. Koneckiej. Na środku rynku żydowskiego powstały dwa równoległe, murowane parterowe budynki, mieszczące 41 sklepów. Istotnym elementem przestrzennego układu miasta w XIX w., choć leżącym poza jego ówczesnymi granicami administracyjnymi, były folwarki, które w 1828 r. na mocy aktu zamiany stały się własnością Skarbu Państwa. Na zachód od zamku zamienionego na lazaret wojskowy znajdował się folwark Stara Wieś. Natomiast na północ od niego usytuowany był folwark Podzamcze, którego znaczną część stanowiły okazałe ogrody o różnorodnych funkcjach (spacerowy, zwierzyniec, szkółki, inspekty itd.). Do folwarku Podzamcze należały zabudowania browaru usytuowane w sąsiedztwie zamku (na północny zachód).

Na początku XX w. wieku o układzie przestrzennym miasta zdecydowało przeniesienie traktu krakowskiego na wschód od centrum. Wzdłuż niego rozwijała się teraz zabudowa Szydłowca. Na jego południowym krańcu biegła na zachód do Chlewisk kolejka wąskotorowa. Ujemny wpływ miało usytuowanie w znacznej odległości, ok. 6 km od miasta, stacji kolejowej, która wobec tego nie mogła przyczynić się do jego rozwoju. Przemysł w mieście rozwinął się dopiero w 2 poł. XIX w.

W okresie 20-lecia międzywojennego rozwijała się eksploatacja piaskowca szydlowieckiego wysyłanego głównie do Warszawy na okładziny elewacyjne oraz detale architektoniczne.

W czasie okupacji zniszczona została całkowicie żydowska część miasta, a jej mieszkańcy poddani zostali eksterminacji. O jej skali świadczy fakt, że miasto osiągnęło poziom liczby ludności z 1940 r. dopiero w roku 1995. Rozwój miasta w okresie powojennym wiązał się głównie z jego uprzemysłowieniem. W jego efekcie wykształciły się dwie wyraźne strefy przemysłowe: starsza – usytuowana na północ od zamku oraz obecnie rozwijająca się – po wschodniej stronie drogi ekspresowej S7.

Gmina

Wiadomości na temat rozwoju osadnictwa wiejskiego są skąpe. Na mapie z końca XVII w. można odnaleźć następujące miejscowości: na północ od miasta – Omęcín, Wilcza Wola, Wysoka, Wysocko, Zastronie, Ziemaki (ob. Ziomaki), Krzęcin, Zygmuntów, Jankowice, Zdziechów, Chustki, Swiniów, Rybianka; na wschód – Szydłówek; na zachód – Stara Wieś; na południe: Sadek, Wola Korzeniowa, Huta Szydłowiecka (ob. Huciska), Ciechostowice, Majdów, Pogorzałe i Skurzycko Książęce (ob. Skarżysko Książęce). Według tejże mapy spośród wymienionych wsi najznacznější był nieistniejący obecnie Zygmuntów. Widać stąd, że już w tym okresie sieć osadnictwa na terenie dzisiejszej gminy Szydłowiec była ukształtowana w sposób, który przetrwał do dnia dzisiejszego z niewielkimi zmianami. Większość wsi posiada układ „ulicówki” lub pochodny.

4.2. Zasoby ochrony konserwatorskiej

4.2.1. Obiekty objęte ochroną

Na terenie gminy Szydłowiec znajduje się kilkanaście obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków. Zostały oznaczone na rysunkach studium jako „Obiekty wpisane do rejestru zabytków”, oraz „Obszary wpisane do rejestru zabytków” oznaczone na Załączniku Nr 2 oraz Nr 3.

Tabela 4.2.1. Obiekty i obszary wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Mazowieckiego.

L.p.	Miejscowość	Rodzaj obiektu/obszaru	Numer rejestru
1.	Krzęcin	park pałacowy	463/A z 02.09.1991
2.	Szydłowiec	kościół par. p.w. św. Zygmunta	272/A/56 z 16.10.1956,
3.		dzwonnica	393 z 21.06.1967 oraz
4.		ogrodzenie	160/A z 18.03.1982
5.		cmentarz rzym.-kat., pocz. XIX,	377/A z 29.02.1988
6.		cmentarz żydowski, k. XVII,	845 z 2.04.1959 oraz 406/A z 08.05.1989
7.		ratusz	273/A/56 z 16.10.1956, 395 z 23.06.1967 oraz 55/A z 07.05.1980
8.		zajazd, ul. Radomska 60, XIX	840/A z 15.03.1975
9.		d. szkoła, Rynek / Świerczewskiego 5, 1820	452/A z 06.09.1972
10.		Szydłowiec	zespół zamku, XVI-XIX, zamek, d. ogród z fosą
11.	lodownia (w d. browarze Stumpfów), 2 poł. XIX		344/A z 18.06.1986
12.	Świerczek	dróżniczka, 1840, ob. adres Szydłowiec, ul. Kościuszki 297	398/A z 03.04.1989

Źródło: Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków – Delegatura w Radomiu (stan na 24.09.2021 r.)

Wyżej wymieniony wykaz i zestawienie obiektów oraz stref objętych ochroną są listami otwartymi, które mogą ulec zmianie w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w wyniku kolejnych analiz.

4.2.2. Stanowiska archeologiczne

Na terenie Gminy Szydłowiec znajduje się kilkadziesiąt stanowisk archeologicznych będących świadectwem wielowiekowego osadnictwa. Stanowią one świadectwo obecności osiedli ludzkich na przestrzeni wieków. Spośród zabytków archeologicznych największe znaczenie dla odtworzenia historii miejscowego osadnictwa mają osady. Wszystkie zaewidencjonowane stanowiska podlegają ochronie prawnej.

Stanowiska archeologiczne zostały oznaczone na Załączniku Nr 2 studium jako „Orientacyjne granice stanowisk archeologicznych wraz z numerem” oraz jako „Wieś historyczna – stanowisko archeologiczne”.

Tabela 4.2.2. Stanowiska archeologiczne na obszarze Gminy Szydłowiec

L.p.	Miejscowość i numer	Numer AZP	Funkcja	Kultura	Chronologia
1.	Stanisławów st.1	76-65/3	Ślad osadniczy	-	Epoka kamienia
2.	Stanisławów st.2	76-65/4	Ślad osadniczy osada	-	Epoka brązu XI-XIII w.
3.	Wysoka st.3	76-65/5	Ślad osadniczy	-	-
4.	Świniów st.1	76-65/10	Punkt osadniczy Osada Osada /?/	- Łużycka -	Epoka kamienia – epoka brązu - -
5.	Ziomaki st.1	76-65/11	Ślad osadniczy	-	Epoka kamienia/neolit – epoka brązu
6.	Wysoka Stara st.2	76-65/12	Ślad osadnictwa	-	Późne średniowiecze
7.	Zastronie st.1	76-65/13	Obozowisko	-	Epoka kamienia
8.	Świniów st.2	76-65/14	Osada /?/ Osada /?/ Punkt osadniczy	Kultura łużycka?	Epoka brązu - -
9.	Świniów st.3	76-65/15	Ślad osadniczy	Kultura trzcieniecka /?/	Epoka brązu
10.	Świniów st.4	76-65/16	Ślad osadniczy	-	-
11.	Świniów st.5	76-65/17	Obozowisko Ślad osadnictwa	-	Epoka kamienia – epoka brązu

			Osada		Epoka brązu -
12.	Krzcięcin st.1	76-65/27	Ślad osadniczy	Kultura łużycka /?/	Epoka brązu
13.	Krzcięcin st.2	76-65/28	Ślad osadniczy	-	Mezolit /?/
14.	Zastronie st.2	76-65/29	Ślad obozowiska	-	Epoka kamienia
15.	Omięcín st.1	76-65/30	Ślad osadniczy	-	Epoka kamienia
16.	Omięcín st.2	76-65/31	Ślad osadniczy	-	Neolit /?/
17.	Korzyce st.1	76-64/28	-	-	-
18.	Korzyce st.2	76-64/30	Osada	Kultura przeworska	Okres wpływów rzymskich
19.	Korzyce st.3	76-64/40	Wieś historyczna	-	nowożytność
20.	Pawłów st.1	77-65/1	-	-	-
21.	Wysocko st.1	77-65/2	-	-	-
22.	Rybianka st.1	77-65/3	-	-	-
23.	Rybianka st.2	77-65/4	-	-	-
24.	Świerczek st.1 (karta z 07.12.2010 r.)	77-65/5	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Polska polska	XVI-XVII w. XVIII-XIX w.
25.	Świerczek st.1** (karta z 11.04.2017 r.)	77-65/5	-	-	-
26.	Zdziechów st.1	77-65/8	Osada	-	Wczesne średniowiecze
27.	Zdziechów st.2	77-65/9	Ślad osadniczy	?	pradzieje
28.	Chustki st.1**	77-65/9	Ślad osadnictwa	?	EK-WEB
29.	Jankowice st.1	77-65/10	Ślad osadniczy	?	pradzieje
30.	Świerczek st.2	77-65/10	Osada Osada osada	polska polska polska	XIV-XV w. XVI-XVII w. XVIII-XIX w.
31.	Zdziechów st.3	77-65/11	Wieś historyczna	-	Późne średniowiecze - nowożytność

32.	Świerczek st. 3	77-65/11	Ślad osadnictwa Osada osada	polska polska polska	XIV-XV w. XVI-XVII w. XVIII-XIX w.
33.	Jankowice st. 2	77-65/12	Wieś historyczna	-	Późne średniowiecze/ nowożytność
34.	Szydłówek st. 2*	77-65/12	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	? polska	EK-WEB XVIII-XIX w.
35.	Szydłowiec st.3*	77-65/13	Ślad osadnictwa Ślad osadnictwa	Polska polska	XVI-XVII w. XVIII-XIV w.
36.	Świerczek st. 2	77-65/14	Wieś historyczna	-	nowożytność
37.	Chustki st. 1	77-65/15	Wieś historyczna		Późne średniowiecze/ nowożytność
38.	Szydłówek pod Świerczkiem st.1	77-65/16	Wieś historyczna	-	-
39.	Rybianka st. 3	77-65/17	Wieś historyczna	-	Późne średniowiecze/ nowożytność
40.	Rybianka st. 4	77-65/18	Wieś historyczna	-	nowożytność
41.	Wysocko st. 2	77-65/19	Wieś historyczna	-	Późne średniowiecze/ nowożytność
42.	Koszorów st.3	78-64/9	Ślad osadnictwa	-	Epoka kamienia – wczesna Ep. brązu
43.	Budki Nowe st. 1	78-64/10	Ślad osadnictwa	-	Epoka kamienia – wczesna Ep. brązu
44.	Szydłówek Kolonia st.1 (Edwardów)	78-65/1	Ślad obozowiska Osada	-	-
45.	Szydłówek pod lasem st.1	78-65/2	Obozowisko	-	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu
46.	Wola Korzeniowa st.1	78-65/5	Ślad obozowiska	-	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu
47.	Szydłowiec st.1	78-65/6	Osada	-	-

48.	Sadek st. 1	78-65/7	Ślad obozowiska	-	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu
49.	Szydłowiec st. 2	78-65/8	Ślad obozowiska	-	Epoka kamienia – wczesna epoka brązu
50.	Szydłowiec st.4	78-64/9	Ślad osadnictwa	polska	XVI-XVII w.

*stanowiska archeologiczne przeznaczone do nadzoru archeologicznego w trakcie realizacji inwestycji (budowa drogi ekspresowej S7)

**stanowiska archeologiczne przeznaczone do ratowniczych badań wykopaliskowych

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków – Delegatura w Radomiu.

Stanowiska archeologiczne o funkcji wsi historycznej zostały oznaczone na Zał.3 jako „Wieś historyczna”.

4.2.3. Gminna Ewidencja Zabytków

Wykaz zabytków architektury i budownictwa na terenie gminy Szydłowiec, figurujących w gminnej ewidencji zabytków.

Tabela 4.2.3. Obiekty i obszary wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

L.p.	ID	Miejscowość	Obiekt	Ulica	Nr
1.	4	Łazy	dom mieszkalny	-	102
2.	7	Łazy	kapliczka	-	-
3.	8	Łazy	dom mieszkalny	-	20
4.	9	Łazy	dom mieszkalny	-	51
5.	10	Łazy	dom mieszkalny	-	53
6.	11	Łazy	dom mieszkalny*	-	59
7.	12	Majdów	dom mieszkalny*	-	41
8.	13	Majdów	dom mieszkalny	-	47
9.	14	Majdów	dom mieszkalny*	-	49
10.	15	Majdów	dom mieszkalny	-	57
11.	16	Majdów	dom mieszkalny*	-	106
12.	17	Hucisko	dom mieszkalny	-	35
13.	18	Hucisko	dom mieszkalny	-	26
14.	19	Wola Korzeniowa	kapliczka	-	-
15.	20	Wola Korzeniowa	dom mieszkalny	-	54
16.	21	Wola Korzeniowa	dom mieszkalny	-	36
17.	22	Wola Korzeniowa	kapliczka	-	-
18.	23	Sadek	dom mieszkalny	-	270
19.	24	Długosz	dom mieszkalny	-	20
20.	25	Długosz	dom mieszkalny	-	19
21.	26	Rybianka	dom mieszkalny	-	14
22.	27	Rybianka	kapliczka	-	-
23.	28	Długosz	krzyż	-	-
24.	29	Marywil	dom mieszkalny	-	5

25.	30	Wysocko	dom mieszkalny*	-	16
26.	31	Wysocko	stodoła*	-	16
27.	32	Krzcięcin	ruiny pałacu wraz z parkiem i murem	-	-
28.	36	Omięcín	dom mieszkalny	-	14
29.	37	Omięcín	krzyż	-	-
30.	38	Omięcín	dom mieszkalny	-	54
31.	39	Omięcín	kapliczka Św. Jana	-	-
32.	41	Wilcza Wola	krzyż	-	-
33.	42	Wysocko	kapliczka	-	-
34.	43	Krzcięcin/Wysoka	kapliczka	-	-
35.	44	Wysoka	kapliczka	-	-
36.	45	Zastronie	młyn wodny	-	-
37.	46	Wysoka	kapliczka	-	-
38.	47	Wysoka	kościół pw. św. Mikołaja	-	-
39.	48	Wysoka	dzwonnica	-	-
40.	49	Wysoka	kapliczka	-	-
41.	50	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
42.	51	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
43.	52	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
44.	53	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
45.	54	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
46.	55	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
47.	56	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
48.	57	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
49.	58	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
50.	59	Wysoka	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
51.	60	Zdziechów	kapliczka	-	-
52.	61	Świniów	kapliczka	-	-
53.	62	Świniów	dom mieszkalny	-	9
54.	65	Świniów	obora	-	18
55.	66	Zdziechów	kapliczka	-	-
56.	67	Zdziechów	dom mieszkalny	-	68
57.	68	Zdziechów	dom mieszkalny	-	67
58.	69	Zdziechów	dom mieszkalny	-	65
59.	70	Zdziechów	kapliczka	-	-

60.	71	Zdziechów	kapliczka	-	-
61.	72	Szydłowiec	kapliczka	Sowińskiego	-
62.	73	Szydłowiec	magazyn RSP Szydłowiec	Sowińskiego	-
63.	74	Szydłowiec	zamek oraz ogród zamkowy z fosą	Zamkowa	-
64.	75	Szydłowiec	pomnik Tadeusza Kościuszki	-	-
65.	76	Szydłowiec	ratusz	Rynek Wielki	-
66.	77	Szydłowiec	figura przed ratuszem	Rynek Wielki	-
67.	78	Szydłowiec	pręgierz	Rynek Wielki	-
68.	79	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	10
69.	80	Szydłowiec	dom mieszkalny**	Rynek Wielki	6
70.	81	Szydłowiec	hotel d. szkoła	Rynek Wielki	5
71.	82	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	3
72.	83	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	2
73.	84	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kamienna	2
74.	85	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kamienna	4
75.	86	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kamienna	10
76.	87	Szydłowiec	dom mieszkalny**	Kamienna	14
77.	88	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kamienna	77
78.	89	Szydłowiec	dom mieszkalny***	Kamienna/ róg Źródlanej	-
79.	90	Szydłowiec	d. wikariat	Kamienna	-
80.	91	Szydłowiec	ogrodzenie murowane	Źródłana	18
81.	92	Szydłowiec	dom mieszkalny	Źródłana	20
82.	93	Szydłowiec	młyn	Źródłana	-
83.	94	Szydłowiec	dom mieszkalny przy młynie	Źródłana	-
84.	95	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kamienna	30
85.	96	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kamienna	37
86.	97	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kamienna	-
87.	98	Szydłowiec	kościół pw. św. Zygmunta	-	-
88.	99	Szydłowiec	dzwonnica kościoła pw. św. Zygmunta	-	-
89.	100	Szydłowiec	mur kościoła św. Zygmunta	-	-
90.	101	Szydłowiec	dom mieszkalny połączony z budynkiem gospodarczym	Zakościelna	3
91.	102	Szydłowiec	pompa wraz z obmurowaniem	-	-
92.	103	Szydłowiec	dom mieszkalny*	Kielecka róg Kościuszki 163	-
93.	104	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kielecka	11
94.	105	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kielecka	12
95.	106	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kielecka	5
96.	107	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kielecka	2
97.	108	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	24

98.	109	Szydłowiec	budynek gospodarczy z fragmentem murów	Rynek Wielki	24
99.	111	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	23
100.	112	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	22
101.	113	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	20
102.	114	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	19
103.	115	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	-
104.	116	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki	-
105.	117	Szydłowiec	dom mieszkalny	Rynek Wielki, róg Kilińskiego	-
106.	118	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kilińskiego	3
107.	119	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kilińskiego	6
108.	120	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	2
109.	121	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	4
110.	123	Szydłowiec	dom mieszkalny (zegarmistrz)	Radomska	-
111.	124	Szydłowiec	dom mieszkalny (sklep komputerowy)	Radomska	-
112.	125	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	17
113.	126	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	19
114.	127	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	21
115.	128	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	27
116.	129	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	26
117.	131	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	30
118.	132	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	32
119.	133	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	37
120.	135	Szydłowiec	dom mieszkalny (biuro rachunkowe)	Plac M. Konopnickiej	-
121.	137	Szydłowiec	dom mieszkalny	Piać M. Konopnickiej	14
122.	138	Szydłowiec	dom mieszkalny	Widok	-
123.	140	Szydłowiec	dom mieszkalny	1 Maja	33
124.	141	Szydłowiec	dom mieszkalny	1 Maja	35
125.	142	Szydłowiec	dom mieszkalny	1 Maja	9
126.	143	Szydłowiec	dom mieszkalny	1 Maja	14
127.	144	Szydłowiec	dom mieszkalny	1 Maja	6
128.	145	Szydłowiec	dom mieszkalny	1 Maja	2
129.	148	Szydłowiec	dom mieszkalny*	Kościuszki	166
130.	149	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	164
131.	150	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	162
132.	151	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	160
133.	152	Szydłowiec	dom mieszkalny	Północna	5
134.	153	Szydłowiec	dom mieszkalny*	Radomska	63
135.	154	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	61
136.	155	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	59
137.	156	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	57
138.	157	Szydłowiec	dom mieszkalny*	Radomska	55

139.	158	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	53
140.	159	Szydłowiec	dom mieszkalny*	Radomska	49
141.	160	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	47
142.	161	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	45
143.	162	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	77
144.	163	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	75
145.	164	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	73
146.	165	Szydłowiec	dom mieszkalny	Radomska	71
147.	167	Szydłowiec	dom mieszkalny	Północna	-
148.	168	Szydłowiec	budynek gospodarczy	Północna	-
149.	169	Szydłowiec	budynek gospodarczy	Północna	-
150.	170	Szydłowiec	stodoła	Północna	-
151.	171	Szydłowiec	budynek gospodarczy	Północna	-
152.	172	Szydłowiec	cmentarz żydowski - kirkut	-	-
153.	173	Szydłowiec	dom mieszkalny	Wschodnia	40
154.	174	Szydłowiec	kapliczka	Kościuszki	-
155.	175	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	146/148
156.	176	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	150
157.	177	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	152
158.	178	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	156
159.	179	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kościuszki	134
160.	180	Szydłowiec	kapliczka	Kościuszki	-
161.	181	Szydłowiec	kapliczka i nagrobki	Róg Zamkowej i Północnej	-
162.	182	Jankowice	dom mieszkalny	-	33
163.	183	Jankowice/ Wysoka	krzyż drewniany umieszczony w starodrzewie	-	-
164.	184	Chustki	kapliczka Matki Boskiej	-	-
165.	185	Świerczek	kapliczka	-	-
166.	186	Świerczek	krzyż	-	-
167.	187	Szydłówek	dom mieszkalny	-	70
168.	188	Szydłowiec	usługowy d. skład soli	Kościuszki	132
169.	189	Szydłowiec	d. poczta	Kościuszki	128 A
170.	190	Szydłowiec	dom mieszkalny	Folwarczna	1
171.	191	Szydłowiec	cmentarz rzymskokatolicki	-	-
172.	203	Szydłowiec	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
173.	206	Szydłowiec	pomnik nagrobny (Ignacy Holewiński)	-	-
174.	207	Szydłowiec	pomnik nagrobny (napis nieczytelny)	-	-
175.	212	Szydłowiec	pomnik nagrobny rodziny Jedlińskich	-	-
176.	217	Szydłowiec	pomnik nagrobny Kacpra Stefańskiego	-	-

177.	218	Szydłowiec	pomnik nagrobny Kacpra Misztala	-	-
178.	221	Szydłowiec	pomnik nagrobny rodziny Piłat	-	-
179.	234	Szydłowiec	pomnik nagrobny Kazimierza Winiarskiego	-	-
180.	235	Szydłowiec	cmentarz wojenny żołnierzy z 36 Dywizji Piechoty	-	-
181.	236	Szydłowiec	figura św.	-	-
182.	240	Szydłowiec	dom mieszkalny	Książek Nowy	12
183.	241	Szydłowiec	dom mieszkalny	Książek Nowy	-
184.	242	Szydłowiec	dom mieszkalny	Książek Nowy	-
185.	243	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	152
186.	244	Szydłowiec	kapliczka	Narutowicza	81
187.	245	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	83
188.	246	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	81
189.	247	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	75
190.	248	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	73
191.	250	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	76
192.	251	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	25
193.	252	Szydłowiec	dom mieszkalny	Narutowicza	13
194.	253	Szydłowiec	kapliczka	Narutowicza (skrzyżowanie)	-
195.	254	Szydłowiec	dom mieszkalny	Kąpielowa	9
196.	255	Wysoka	cmentarz rzymskokatolicki	-	-

* Wykreślono Zarządzeniem Nr 82/18 z dnia 23 Maja 2018 r.

** Wykreślono Zarządzeniem Nr 89/16 z dnia 9 czerwca 2016 r.

*** Wykreślono Zarządzeniem Nr 77/19 z dnia 20 maja 2019 r.

Źródło: Urząd Miejski w Szydłowcu

5. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM ORAZ OKREŚLONE PRZEZ AUDYT KRAJOBRAZOWY GRANICE KRAJOBRAZÓW PRIORYTETOWYCH

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015 poz. 774) Sejmiki poszczególnych województw uchwały audyty krajobrazowe w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 11 września 2018 r.

Klasyfikację krajobrazów i metodologię audytu określić określono w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych. W związku z tym na obszarze województwa mazowieckiego na chwilę obecną nie obowiązuje audyt krajobrazowy, natomiast termin jego opracowania w związku z późniejszym wejściem w życie rozporządzenia uległ wydłużeniu.

W dniu opracowania projektu Studium na obszarze województwa mazowieckiego nie obowiązuje audyt krajobrazowy oraz nie określono granic krajobrazów priorytetowych.

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA

6.1. Szkolnictwo

Na terenie gminy funkcjonują obecnie następujące publiczne placówki oświatowe:

- 1) Publiczna Szkoła Podstawowa im. gen. Stefana Grota Roweckiego w Wysokiej,
- 2) Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Sadku,
- 3) Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana III Sobieskiego w Szydłowcu,
- 4) Publiczna Szkoła Podstawowa im. Biskupa Jana Chrapka w Majdowie,
- 5) Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Jana Pawła II w Szydłowcu,
- 6) Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Henryka Sienkiewicza w Szydłowcu,
- 7) Zespół Szkół Im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu

Ponadto w gminie Szydłowiec funkcjonują 2 przedszkola publiczne:

- 1) Przedszkole Samorządowe Nr 1 im. Tęczowego Misia w Szydłowcu,
- 2) Przedszkole Samorządowe Nr 2 "Mali Odkrywczy" z Oddziałami Integracyjnymi w Szydłowcu.

6.2. Zasoby kulturowe

Rozwojem kultury patronuje Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek. Siedzibą główną Centrum jest Zamek w Szydłowcu. Szydłowieckie Centrum Kultury – Zamek jest organizatorem cyklicznych przedsięwzięć artystycznych o zasięgu ponadlokalnym. Ważniejsze z nich to:

- 1) Zamkowe Spotkania Teatralne „O Laur Złotego Gargulca” – Ogólnopolski Przegląd Teatralny,
- 2) Ogólnopolski Przegląd Kapel i Zespołów Ludowych Stylizowanych im. Jana Derlety,
- 3) Szydłowiecki Plener Malarski Artystów Mazowsza im. Władysława Aleksandra Maleckiego,
- 4) Szydłowiecka Gala Taneczna,
- 5) Szydłowieckie Spotkania Chóralne im. Zofii Stachowskiej,
- 6) Szydłowieckie Spotkania Orkiestr Dętych,
- 7) „Wianki” z widowiskami plenerowymi i koncertami na wyspie oraz dziedzińcu zamkowym,
- 8) Dzień Kultury Żydowskiej „Mazel Tow”,
- 9) Noc na Zamku,
- 10) Noc Bibliotek,
- 11) koncerty sylwestrowe w szydłowieckim zamku i wystawy w Galeriach Zamkowych.

W Szydłowieckim Centrum Kultury – Zamek działają liczne grupy twórcze:

- 1) Miejska Orkiestra Dęta,
- 2) Klub Tańca Towarzyskiego „Zamek”,
- 3) Chór Miasta Szydłowca „Gaudium Canti”,
- 4) Teatr Poezji i Muzyki „U Radziwiła”,
- 5) Grupa Teatralna „Zamczysko”,
- 6) Zamkowa Pracownia „Olśnienie i wzruszeń”,
- 7) Klub Seniora,
- 8) Szydłowiecki Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- 9) Szydłowieckie Pasjonatki.

Na terenie miasta znajduje biblioteka publiczna w Szydłowcu w ramach Regionalnego Centrum Bibliotecznego-Multimedialnego. W strukturze Szydłowieckiego Centrum Kultury – Zamek funkcjonuje również Miejska Informacja Turystyczna.

6.3. Stowarzyszenia

Mocną stroną gminy jest aktywna działalność licznych stowarzyszeń funkcjonujących w sferze społecznej. W gminie działa szereg stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji pozarządowych aktywizujących i integrujących lokalną społeczność. Obecnie zarejestrowanych na terenie gminy jest 52 organizacji pozarządowych, w tym 45 stowarzyszeń i 7 fundacji. Władze gminy starają się wspierać inicjatywy podejmowane przez organizacje działające zarówno na rzecz poprawy jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, jak i na rzecz rozwoju kultury czy podtrzymania pamięci o historii regionu. Są to poniższe stowarzyszenia i fundacje:

- 1) Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых w Szydłowcu,
- 2) Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich Wzajemnej Pomocy w Szydłowcu,
- 3) Klub Inteligencji Katolickiej w Szydłowcu,
- 4) Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Szydłowcu,
- 5) Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Szydłowca,
- 6) Stowarzyszenie Szydłowieckie Forum Gospodarcze w Szydłowcu,
- 7) Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Szydłowcu,
- 8) Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów w Szydłowcu,
- 9) Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Szydłowcu,
- 10) Polski Związek Filatelistów w Szydłowcu,
- 11) Miejski Klub Sportowy „Szydłowianka”,
- 12) Stowarzyszenie „AGRO-EKO-PARK Doliny Radomki” w Szydłowcu,
- 13) Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „DOMINO” w Szydłowcu,
- 14) Stowarzyszenie na rzecz Bezrobotnych Ziemi Szydłowieckiej,
- 15) Wspólnota Ziemi Szydłowieckiej,
- 16) Szydłowieckie Stowarzyszenie na rzecz Integracji z Europą „SINTEURO”,
- 17) Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Szydłowieckiej,
- 18) Lokalna Grupa Działania „Na Piaskowcu”,
- 19) Stowarzyszenie Partnerstwa i Rozwoju,
- 20) Towarzystwo Aktywnych Kulturalnie „PROJEKTORIAT” Szydłowiec,
- 21) Klub Sportowy Kickboxingu „VIKTORIA” Szydłowiec,
- 22) Stowarzyszenie Wspólnota Wiejska Sadek,
- 23) Porozumienie Samorządowo-Gospodarcze,
- 24) Szydłowieckie Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne „LOGOS”,
- 25) Stowarzyszenie „Przyjaciele Zespołu Szkół JP II – Szydłowiec”,
- 26) Stowarzyszenie Nasz Dom – Szydłówek,
- 27) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Powiatowy,
- 28) Stowarzyszenie „Honorowi Dawcy Krwi Ziemi Szydłowieckiej”,
- 29) Stowarzyszenie „NASZA WIEŚ”,
- 30) Stowarzyszenie „AKADEMIA ZABAWY”,
- 31) Rodzinna Akademia Sportu,
- 32) Mazowieckie Stowarzyszenie „Integracja”,
- 33) Uczniowski Klub Sportowy REKORD,
- 34) Uczniowski Klub Sportowy OLIMPIA,

- 35) Uczniowski Klub Sportowy TĘCZA,
- 36) Uczniowski Klub Sportowy OLIMP,
- 37) Uczniowski Klub Sportowy JUNIOR,
- 38) Uczniowski Klub Sportowy GRANICA,
- 39) Uczniowski Klub Sportowy KORONA,
- 40) Uczniowski Klub Sportowy SPARTAKUS,
- 41) Stowarzyszenie „Wszyscy Razem dla Zaborowa”,
- 42) Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży,
- 43) Parafialny Zespół CARITAS i świetlica środowiskowa NAZARET,
- 44) Klub Sportowy Akademia Piłkarska Szydłowiec,
- 45) Szydłowieckie Towarzystwo Sportowe.

oraz fundacje:

- 1) Fundacja „Ocalmy od zapomnienia”,
- 2) Fundacja „Jest jeszcze na Ciebie czas” im. Andrzeja Siewierskiego,
- 3) Fundacja Osiem Marzeń,
- 4) Fundacja „Bliżej Siebie”,
- 5) Fundacja Aktywizacji Społecznej,
- 6) Fundacja Strefa JP 2 w Szydłowcu,
- 7) Fundacja Wspierania Kyokushin Karate Matsushima Polska „MUSHIN” Honbu Dojo Szydłowiec,
- 8) Fundacja Pro Edu Cadis.

6.4. Ochrona zdrowia

Gmina Szydłowiec posiada rozwinięty system ochrony zdrowia, leczenia i rehabilitacji. Na terenie gminy Szydłowiec działa Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Szydłowcu, w ramach którego funkcjonują następujące placówki:

- 1) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wysokiej,
- 2) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Majdowie,
- 3) Przychodnia Rejonowa w Szydłowcu,
- 4) Przychodnia Specjalistyczna w Szydłowcu,
- 5) Ośrodek Lekarza Rodzinnego w Szydłowcu,
- 6) nocna i świąteczna ambulatoryjna opieka lekarska i pielęgniarska (świadczona bezpłatnie i bez skierowania) w Szydłowcu,
- 7) Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Szydłowcu,
- 8) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Szydłowcu.

Oprócz tego w Szydłowcu istnieje sześć aptek pełniących dyżur całodobowy.

6.5. Sport i rekreacja

W gminie Szydłowiec funkcjonują następujące obiekty sportowe, umożliwiające aktywny wypoczynek zarówno mieszkańcom, jak i turystom odwiedzającym te tereny:

- 1) Ośrodek Rekreacyjny – „Zalew”,
- 2) boisko sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana III Sobieskiego ul. Folwarczna,
- 3) boisko sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana III Sobieskiego ul. Wschodnia,
- 4) „Orlik” Majdów,
- 5) boisko przy byłej szkole w Zdziechowie,

- 6) boisko przy PSP w Wysokiej,
- 7) boisko sportowe przy byłej PSP w Wysocku,
- 8) boiska do piłki plażowej przy Ośrodku Rekreacyjnym – „Zalew”,
- 9) korty tenisowe w Szydłowcu,
- 10) kompleks boisk sportowych „Orlik 2012” w Szydłowcu,
- 11) boisko sportowe KS „Szydłowianka” w Szydłowcu.

Na terenie gminy działają również następujące kluby sportowe:

- 1) MKS Szydłowianka – sekcja piłki nożnej,
- 2) KS Viktoria – sekcja kickboxingu,
- 3) I.K.O. MATSUSHIMA Szydłowiecki Klub Karate „MUSHIN” – sekcja karate,
- 4) Klub Sportowy Akademia Piłkarska Szydłowiec,
- 5) Uczniowski Klub Sportowy REKORD,
- 6) Uczniowski Klub Sportowy OLIMPIA,
- 7) Uczniowski Klub Sportowy TĘCZA,
- 8) Uczniowski Klub Sportowy OLIMP,
- 9) Uczniowski Klub Sportowy JUNIOR,
- 10) Uczniowski Klub Sportowy GRANICA,
- 11) Uczniowski Klub Sportowy KORONA,
- 12) Uczniowski Klub Sportowy SPARTAKUS.

Turystyka na terenie gminy odgrywa obecnie niewielką rolę w gospodarce. Obecnie brak jest rozbudowanej bazy turystycznej ograniczający możliwość wykorzystania walorów turystycznych gminy. Potrzebne jest opracowanie kompleksowej koncepcji rozwoju ruchu turystycznego (wypoczynek rodzinny, wypoczynek dla seniorów, turystyka piesza i rowerowa, agroturystyka), rozwój turystyki weekendowej.

6.6. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Szydłowiec działa Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu, której funkcjonariusze dbają o bezpieczeństwo całego powiatu, w tym gminy Szydłowiec.

W Szydłowcu ma siedzibę także Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej. W skład komendy wchodzi jednostka ratowniczo-gaśnicza, wydział operacyjno-szkoleniowy i poza samodzielnymi stanowiskami administracyjnymi sekcja do spraw kwatermistrzowsko-technicznych.

Poza tym na terenie gminy działają następujące jednostki ochotniczej straży pożarnej:

- 1) jednostki działające w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym:
 - a) OSP Majdów,
 - b) OSP Wola Korzeniowa ,
- 2) jednostki działające poza Krajowym Systemem Ratowniczo-Gaśniczym:
 - a) OSP Szydłowiec,
 - b) OSP Jankowice,
 - c) OSP Wysoka,
 - d) OSP Ciehostowice,
 - e) OSP Sadek.

6.7. Działalność gospodarcza, bezrobocie

Sytuacja gospodarcza w gminie Szydłowiec sukcesywnie się poprawia. Rośnie liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy. Obszar ten ma duże możliwości rozwoju: z jednej strony w mieście Szydłowiec zlokalizowany jest obszar inwestycyjny dzielnicy przemysłowej S2, korzystnie pod względem komunikacyjnym położony w pobliżu trasy S7 i stacji PKP Szydłowiec, z drugiej strony istnieje możliwość rozwoju działalności rolniczej oraz sadowniczej na terenach wiejskich.

W gminie Szydłowiec dominują przedsiębiorstwa małe, zatrudniające do 50 pracowników (1 894, dane BDL, GUS 2020 r.). Zaledwie 0,6% przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy zatrudnia większą liczbę pracowników, lecz w żadnym z nich liczba zatrudnionych nie przekracza 1000 pracowników. Dlatego też jednym z najważniejszych wyzwań na najbliższe lata jest pozyskanie terenów pod inwestycje oraz inwestorów, co przyczyni się do rozwoju gospodarczego gminy i co za tym idzie – powstania nowych miejsc pracy. Najwięcej przedsiębiorstw zarejestrowanych w gminie Szydłowiec działa w branżach handlowej, przetwórstwie przemysłowym i budownictwie.

Do najważniejszych przedsiębiorstw działających na terenie gminy Szydłowiec należą:

- 1) Zakład Elektroniki Przemysłowej PROFEL sp. z o.o.,
- 2) Trend Grup sp. z o.o. – dawniej Huta Szkła Gospodarczego "Gracja"
- 3) Toolmex Truck,
- 4) PPUiH ARIS,
- 5) Comes sp.j.,
- 6) Spółdzielnia Inwalidów Elektron,
- 7) "Zbyszko" Zakład Przetwórstwa Mięsnego,
- 8) Tolmex Truck.,
- 9) Jarbur Eurochem sp.j.,

Charakterystyczna i ważna dla struktury gospodarczej gminy jest branża kamieniarska. W województwie mazowieckim kamień bloczny wydobywa się tylko w okolicach Szydłowca. Obszar ten obfituje w złoża piaskowca z okresu jurajskiego o różnym uwarstwieniu bloków, dochodzących powyżej 1 m, ułożonych poziomo lub pod niewielkimi kątami. Kamień charakteryzuje się strukturą droбноziarnistą i dużą odpornością na działanie czynników atmosferycznych oraz trwałością przy stosunkowo dużej podatności na obróbkę mechaniczną i ręczną. W okolicach Szydłowca udokumentowanych jest ponad 30 złóż, z których kamień bloczny, droбноziarnisty biały lub jasnożółty piaskowiec, znany jest pod nazwami Krawara, Śmiłów, Szydłówek czy Szydłowiec. Piaskowiec szydłowiecki jest wykorzystywany w kamieniarstwie budowlanym – głównie jako kamień elewacyjny – i jest ważnym elementem historycznej architektury Mazowsza, a w szczególności Warszawy. Zdobi budowle zarówno w kraju, jak i za granicą.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szydłowcu na dzień 31.12.2019 r. wyniosła 734 osoby, z czego 352 stanowiły kobiety. Niestety powiat szydłowiecki ma bardzo wysoki odsetek bezrobotnych – jeden z najwyższych w kraju. Stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 23% (BDL GUS, stan na koniec 2019 r.). Powiatowy Urząd Pracy nie prowadzi statystyki dotyczącej stopy bezrobocia na terenie gminy. Dane dostępne są na poziomie powiatu.

Charakterystyka rynku pracy na obszarze gminy Szydłowiec jest powiązana zarówno z charakterem gospodarczym gminy, jak i z uwarunkowaniami regionu. Biorąc pod uwagę wspomniane czynniki, należy podkreślić, że wskaźniki dotyczące rynku pracy odbiegają od przeciętnych wartości w tym zakresie odnotowywanych w skali ogólnokrajowej. Mimo korzystnych uwarunkowań i pozytywnych zmian aktualnym pozostaje nadal problem bezrobocia (szczególnie wśród osób młodych i zamieszkałych na terenach wiejskich).

Najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych jest w grupie ludzi młodych (25–34 lata), co odzwierciedla ogólnokrajową tendencję. Jest to jeden z czynników wpływających na ujemne saldo migracji w gminie – coraz więcej osób, nie znajdując dla siebie możliwości rozwoju zawodowego, migruje do ośrodków regionalnych, takich jak Radom czy Kielce oraz dalej – do Warszawy i za granicę. Dotyczy to zarówno osób bez wyższego wykształcenia, jak i młodych specjalistów różnych branż.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU WŁASNOŚCI TERENÓW

Powierzchnia gruntów wchodzących w skład gminnego zasobu nieruchomości w 2019 r. wynosiła ok. 267 ha. Na podstawie analizy lokalizacji terenów komunalnych można stwierdzić, iż zasoby te są nieliczne. W związku z tym nieznacznie wpływają na kształtowanie polityki przestrzennej gminy. Pojedyncze działki gminne posiadają większą powierzchnię. Są to tereny w miejscowości Korzyce, Sadek, Wola Korzeniowa oraz mieście Szydłowiec. W większości stanowią one tereny wskazane urbanizacji.

Z analizy terenów własności Skarbu Państwa wynikają, iż zasoby terenów Skarbu Państwa są znacznie większe w porównaniu z komunalnymi. W części południowej znajdują się działki o dużych arealach, stanowiące kompleksy leśne oraz pojedyncze działki w postaci cienkich smug znajdujących się na terenach łąk, pastwisk oraz w dolinach rzek. Z punktu kształtowania polityki przestrzennej są to obszary wyłączone oraz z ograniczoną możliwością wprowadzania zabudowy.

Pozostałe działki stanowiące własność komunalną lub Skarbu Państwa (w przyszłości po przeprowadzeniu komunalizacji) wolne od zabudowy i położone na obrzeżach dzisiaj zurbanizowanych terenów są nieliczne. Tak więc w tym zakresie, ich lokalizacja i udział w ogólnej strukturze własności stanowi znikome uwarunkowanie dla przyszłego zagospodarowania przestrzennego gminy.

8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

8.1. Zagrożenie powodziowe

Status obszarów szczególnego zagrożenia powodzią został uregulowany w art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tym przepisem, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy określone w ustawie Prawo wodne są:

- 1) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- 2) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- 3) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 własność wysp i przymulisk powstałych w sposób naturalny, stanowiące działki ewidencyjne,
- 4) pas techniczny.

Na terenie gminy Szydłowiec nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Jednocześnie na obszarze gminy mogą wystąpić podtopienia związane z lokalnymi warunkami gruntowo-wodnymi, wiosennymi roztopami, czy wezbrzeniami opadowo-nawalnymi m.in. w dolinach rzek: Korzeniówki, Wilczanki, Szabasówki Lewej oraz Młynówki.

8.2. Zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych

W granicach administracyjnych gminy Szydłowiec nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych. Na rysunkach Studium (Zał. nr 2, 3) zaznaczono jednak obszary predysponowane do występowania ruchów masowych – wyznaczone zgodnie z projektem „System Osłony Przeciwoświsłkowej”.

8.3. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego

Za bezpieczeństwo publiczne w gminie Szydłowiec odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Szydłowcu.

Za ochronę przeciwpożarową odpowiada Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Szydłowcu. W gminie funkcjonuje ponadto 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

Zagrożenie pożarowe stwarza zwartość zabudowy budynków drewnianych i budynków o pokryciu łatwopalnym. Na terenach leśnych w rejonach zagrożonych pożarami przestrzennymi prowadzony jest monitoring zagrożeń, sprawowany przez służby nadleśnictw będących w kontakcie z jednostkami straży pożarnej. Do tego celu wykorzystywane są wieże obserwacyjne.

9. UWARUNKOWANIA WNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

W gminie Szydłowiec nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU WĘGLA

Gmina Szydłowiec jest zasobna w złoża kopalin . Na obszarze gminy udokumentowano 37 złóż surowców naturalnych.

Tabela 10. Złoża kopalin na obszarze Gminy Szydłowiec

L.p.	ID złoża z bazy Midas	Nazwa Złoża	Kierunek zastosowań	Rodzaj kopaliny
1.	15156	Chustki 3	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
2.	10902	Chustki-Staszewscy	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
3.	9287	Chustki-Zagórski (Pole 1)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
4.	9287	Chustki-Zagórski (Pole 3)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
5.	15649	Chustki-Zagórski 3A	Kruszywa naturalne	Piaski i żwiry czwartorzędowe
6.	15095	Chustki-Zagórski II	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
7.	16182	Długosz III	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
8.	14188	Jankowice („Pole 1”)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
9.	14188	Jankowice („Pole 2”)	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
10.	7594	Jankowice	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
11.	10490	Jankowice 2	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
12.	10556	Jankowice 3	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
13.	11002	Jankowice 4	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
14.	11976	Jankowice 5	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
15.	16495	Jankowice 6	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
16.	10137	Jankowice I	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
17.	14265	Mszadla	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie

18.	8302	Omięcin	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
19.	1623	Szydłowiec	Kruszywa naturalne	Piaski, piaski i żwiry czwartorzędowe
20.	6704	Szydłowiec	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
21.	4870	Szydłówek	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
22.	10847	Szydłówek - Saspol	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
23.	15908	Szydłówek III	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
24.	10438	Szydłówek Maślikowski	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
25.	18430	Szydłówek Saspol I	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
26.	7127	Szydłówek-Bielecki	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
27.	13817	Szydłówek- Laskowski	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
28.	7125	Szydłówek- Mrozowski	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
29.	9132	Szydłówek-Skopek I	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
30.	8913	Szydłówek- Wojciech	Kamienie drogowe i budowlane	Piaskowce jurajskie
31.	6035	Wysoka	Kruszywa naturalne	Piaski i żwiry, piaski czwartorzędowe
32.	11881	Wysoka 5	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
33.	7489	Wysoka II	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
34.	13712	Wysoka VI	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
35.	16116	Wysoka- Zagórski	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe
36.	19001	Zdziechów IV	Kruszywa naturalne	Piaski i żwiry czwartorzędowe
37.	17919	Zdziechów- Błaszczuk	Kruszywa naturalne	Piaski czwartorzędowe

Źródło: PSG, Warszawa, 2019, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg. stanu na 31 XII 2018 r.

Powyższe złoża zostały wskazane na Zał.2 oraz Zał.3 jako „Granice udokumentowanych złóż surowców naturalnych”

Uwarunkowania wynikające z występowania zasobów wód podziemnych zostały wskazane w podrozdziale „3.5. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne „

Na obszarze gminy nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

11. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Obecnie na obszarze gminy eksploatowane są złoża, dla których wyznaczono poniższe tereny górnicze:

L.p.	ID złoża z bazy Midas	Nazwa terenu górniczego	Data ważności koncesji	Znak decyzji	Organ wydający
1.	15156	Chustki 3A	2032-06-30	91/14/PŚ.G z dnia 2014-05-30	Marszałek Województwa Mazowieckiego
2.	15095	Chustki-Zagórski II/1	2027-01-10	307/13/PŚ.G z dnia 2013-11-29	Marszałek Województwa Mazowieckiego
3.	10490	Jankowice 2	2036-07-10	RO-7512/9-5/06 z dnia 2006-07-10	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
4.	16495	Jankowice 6	2038-04-30	RO.6522.4.2013 z dnia 2013-04-30	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
5.	8302	Omięcin	2035-05-20	RO-7512-9-3/00 z dnia 2000-06-06	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
6.	6704	Szydłowiec-Długosz II	2035-11-12	RO-7512/34-6/09 z dnia 2009-11-12	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
7.	4870	Szydłówek 2	2047-06-17	RO.6522.17.5.2018.SK z dnia 2018-09-05	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
8.	10847	Szydłówek - SASPOL	2032-06-09	RO-7512/6-5/07 z dnia 2007-05-25	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
9.	15908	Szydłówek III	2032-10-12	RO.6522.15.2012 z dnia 2012-10-12	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
10.	13712	Wysoka VI B	31.12.2026	229/20/PE.I	Marszałek Województwa Mazowieckiego
11.	18430	Szydłówek Saspol II	2031-07-18	6/2019/G/RO z dnia 2019-07-18	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
12.	7127	Szydłówek-Bielecki	2028-05-12	RO-7512/1-4/08 z dnia 2008-05-12	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
13.	9132	Szydłówek-Skopek I	2022-10-10	RO-7512-6/4/02 z dnia 2002-10-10	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
14.	8913	Szydłówek-Wojciech	2026-12-31	RO-7512-14-4/01 z dnia 2001-12-20	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec
15.	11881	Wysoka 5	2027-12-31	7/09/PŚ.G z dnia 2009-02-12	Marszałek Województwa Mazowieckiego
16.	19001	Zdziechów IV	2024-08-10	RO.6522.5.7.2018.SK z dnia 2018-08-10	Starosta Powiatowy - pow. Szydłowiec

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, stan na 20 września 2020 r.

Granice powyższych terenów zostały wskazane na Zał.3 jako „Granice terenów górniczych”. Ponadto na Zał.3 wskazano „Granice obszarów górniczych”.

12. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy Prawo wodne – Obszar gminy leży w zasięgu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) nr 412.– Zbiornik Goszczewice oraz : Zbiornik Szydłowiec - Goszczewice nr 413. Szczegółowy opis GZPW znajduje się w „Podrozdziale 3.5. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne”.

Obszary chronione przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych są grunty rolne II i III klasy oraz lasy. Wyżej wymienione obszary zostały opisane w „Podrozdziale 3.7. Warunki glebowe i rolnicza przestrzeń produkcyjna” oraz” Podrozdziale 3.8. Lasy i szata roślinna”.

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy o ochronie przyrody zostały opisane w „Podrozdziale 3.11. Ochrona Przyrody”.

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zostały opisane w „Podrozdziale 4.2. Zasoby ochrony konserwatorskiej”.

Obszary i obiekty chronione przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze zostały opisane w „Rozdziale 10. Uwarunkowania wynikające z występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla”.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

13.1. Uwarunkowania wynikające ze stanu komunikacji

Gmina posiada stosunkowo gęstą sieć dróg gminnych i powiatowych. Układ dróg na obszarze gminy stanowią gminne, powiatowe oraz droga wojewódzka i droga ekspresowa. Głównym elementem układu drogowego realizującym zewnętrzne powiązania gminy Szydłowiec jest droga ekspresowa S7 relacji Warszawa-Kielce, droga wojewódzka Nr 727 relacji Wierzbica-Przysucha oraz drogi powiatowe. Drogi te tworzą południkowo-równoleżnikowy układ krzyżowy przecinający się w mieście Szydłowiec.

Układ drogowy na terenie gminy jest dostosowany do istniejącego ciągu zabudowy. Zaletą istniejącego układu drogowego gminy Szydłowiec jest przejrzysty układ dróg powiatowych.

Przez teren gminy Szydłowiec przebiega również linia I rzędna zelektryfikowana Warszawa-Radom-Kielce-Kraków.

Tabela 13.1.1. Wykaz dróg wojewódzkich i powiatowych na terenie gminy Szydłowiec

Numer drogi	Przebieg	Długość odcinka (km) w gminie Szydłowiec	Rodzaj nawierzchni
Droga ekspresowa			
S7	Gdańsk – Warszawa – Radom – Kielce – Kraków –Chyżne	14,84	Utwardzona z węzłami drogowymi: 1) Węzeł „Szydłowiec Północ” 2) Węzeł „Szydłowiec Centrum” 3) Węzeł "Szydłowiec Południe"

Droga wojewódzka			
727	Wierzbica-Przysucha	5,54	Utwardzona
Drogi powiatowe			
3339W	Kochanów – Smagów – Krzcięcin	b.d	Utwardzona
3341W	Jabłonica – Pogroszyn – Chustki	b.d	Utwardzona
3561W	Mniszek – Omięcín – Szydłowiec	b.d	Utwardzona
4001W	Korzyce – Broniów – Zaława – Chlewiska	b.d	Utwardzona
4003W	Szydłowiec – Aleksandrów – Antoniów – gr. woj. /Niekłań/	b.d	Utwardzona
4007W	Hucisko – Budki II	b.d	Utwardzona
4009W	Świerczek – Szydłówek	b.d	Utwardzona
4015W	Szydłowiec – Mirów n. – gr. woj. /Osiny/	b.d	Utwardzona
4016W	Szydłowiec - Sadek – Zbijów – gr. woj. /Trębowiec/	b.d	Utwardzona
4017W	Barak – Sadek – St. PKP Szydłowiec	b.d	Utwardzona
4018W	Szydłowiec – Majdów – gr. woj. /Bliżyn/	b.d	Utwardzona
4019W	Ciehostowice – Łazy	b.d	Utwardzona
4020W	Zaborowie – Omięcín – gr. powiatu	b.d	Utwardzona
4021W	Łaziska – Zaborowie – Zastronie	b.d	Utwardzona
4022W	Łaziska – Zdziechów – Szydłowiec	b.d	Utwardzona

Źródło: Zestawienie Dróg Powiatowych Powiatu Szydłowieckiego

Tabela 13.1.2. Wykaz dróg w granicach administracyjnych miasta Szydłowca zaliczonych do kategorii dróg gminnych.

L.p.	Przebieg drogi (ulica)	Rodzaj nawierzchni (dł. w mb)	
		Ogółem	Twarda
1.	ul. Armii Krajowej	115	115
2.	ul. Bankowa	108	108

3.	ul. Brzozowa	406	-
4.	ul. Chopina	201	201
5.	ul. Dworska	508	-
6.	ul. Górna /od ul. Narutowicza do ul. Sportowej/	1041	594
7.	ul. Jagiellończyka	302	302
8.	ul. Kamienna	1471	906
9.	ul. Kochanowskiego	385	385
10.	ul. Kopernika	186	186
11.	ul. Kusocińskiego	174	174
12.	ul. Kwiatowa	734	-
13.	ul. Langiewicza	198	198
14.	ul. Lipowa	140	-
15.	ul. Maleckiego	361	361
16.	ul. Metalowa (od drogi powiatowej nr 4022W)	254	254
17.	ul. Mickiewicza	490	490
18.	ul. Polanki	948	234
19.	ul. Polna	847	470
20.	ul. Poprzeczna	153	153
21.	ul. Powstania Listopadowego	270	270
22.	ul. Powstania Styczniowego	128	128
23.	ul. Powstania Warszawskiego	156	156
24.	ul. Przechodnia	145	145
25.	ul. Różana	707	211
26.	ul. Rieczna	82	-
27.	ul. Sikorskiego	156	156
28.	ul. Słomiana	195	195
29.	ul. Spacerowa	356	356

30.	ul. Sportowa	304	304
31.	ul. Szydłowieckiego	231	231
32.	ul. Świętokrzyska	185	185
33.	ul. Waryńskiego	201	201
34.	ul. Wiejska	267	267
35.	ul. Willowa	75	75
36.	ul. Witosa	364	364
37.	ul. Zakościelna	170	170
38.	ul. Żeromskiego	280	280
39.	ul. Żołnierzy Września 1939 roku	511	511
40.	ul. Podzamcze	237	-
41.	ul. Źródłana	130	-
42.	Droga -od ul. Iłżeckiej nr dr.400534W do ul. Staszica nr dr. 400556W	331	-
43.	Droga- od ul. Książek Stary nr dr.4003W do ul. Książek Majdowski nr dr. 4018W	1012	-
44.	Droga – od drogi powiatowej nr dr. 4022W do ul. Kościuszki	262	-
45.	Droga- od drogi wojewódzkiej nr 727 do oczyszczalni ścieków	441	44

Źródło: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr X/74/19 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 17 lipca 2019 r

Tabela 13.1.3. Wykaz Placów na terenie miasta

L.p.	Nazwa	Rodzaj nawierzchni (dł. w mb)	
		Ogółem	Twarda
1.	Marii Konopnickiej	2170	2170
2.	Rynek Wielki	8134	8134
3.	Wolności	1078	1078

Źródło: Uchwała Nr 220/XXXV/2001 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 26 czerwca 2001 r.

Tabela 13.1.4. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Szydłowiec

L.p.	Numer drogi	Przebieg	Rodzaj nawierzchni (dł. w mb)	
			Ogółem	Twarda
1.	400501W	Długosz-Rybianka- dr. wojewódzka nr 727	2700	2700
2.	400502W	Ziomaki-Świniów	2900	-
3.	400503W	Jankowice-Zastronie	2100	2100
4.	400504W	Sadek Mały-dr. krajowa nr 7	6430	6430
5.	400505W	Świerczek-dr. powiatowa nr 4009W-Orłów-gr.gminy Szydłowiec	500	500
6.	400506W	Szydłówek-dr. wojewódzka nr 727-stacja PKP Szydłowiec	1500	1500
7.	400507W	(Leszczyny)-gr. gminy Szydłowiec-Hucisko-dr. powiatowa nr 4007W	1030	1030
8.	400508W	Ciechowice-gr. gminy Szydłowiec-Hucisko- dr. powiatowa nr 4007W	2920	-
9.	400509W	Łazy-dr. powiatowa nr 4018W	1950	-
10.	400510W	Barak-dr. krajowa nr 7-Wola Korzeniowa	4100	4100
11.	400511W	Szydłowiec-Wola Korzeniowa	1000	925
12.	400512W	Chustki-dr. krajowa nr 7-Wysocko- dr.powiatowa nr 3561W	4250	4250
13.	400513W	Zdziechów Kolonia-dr. powiatowa nr 3341W- Zdzichów Lisica-dr. powiatowa nr 4022W	1000	1000

14.	400514W	Wysoka- dr. powiatowa nr 3341W-Świnów	1530	-
15.	400515W	Ziomaki-dr. powiatowa nr 4021W - Omięcin- dr. powiatowa nr 3561W	2950	-
16.	400516W	Chustki-dr. krajowa nr 7- gr.gminy Szydłowiec(Orłów)	1350	-
17.	400517W	Krzęcin-dr. powiatowa nr 3561W-Korzyce	2450	-
18.	400518W	Rybianka-dr. gminna nr 400501W-Mszadla- dr.powiatowa nr 3561W	2360	-
19.	400519W	Wysocko-dr. powiatowa nr 3561W-gr.gminy Szydłowiec(Krawara)	870	-
20.	400520W	Szydłowiec-(ul. Polanki)- Sadek-dr. powiatowa nr 4017W-gr.gminy Szydłowiec(Skarżysko- Kościelne)	2510	-
21.	400521W	Zdziechów Kolonia-dr. powiatowa nr 3341W- Zdziechów Mętków-dr. krajowa nr 7	3120	3120
22.	400522W	Chustki-dr. krajowa nr 7- gr.gminySzydłowiec (Jastrząb)	1000	-
23.	400523W	Chustki-dr. krajowa nr 7- Chustki-gr.gminy Szydłowiec	1000	-
24.	400524W	Korzyce-dr. powiatowa nr 3341W-Omięcin- dr.powiatowa nr 3561W	4750	-
25.	400525W	Szydłowiec-(ul. Kamienna)- Wola Korzeniowa- dr. gminna nr 400510W	2775	1475
26.	400526W	Szydłowiec-dr. krajowa nr 7- Szydłówek-dr.powiatowa nr 4009W	1300	-
27.	400527W	Szydłowiec-Szydłówek Kolonia- dr. wojewódzka	1670	1120

		nr 727		
28.	400528W	Świniów-dr. powiatowa nr 4022W- gr. gminy Szydłowiec (Walsnów)	800	-
29.	400529W	Chustki-dr. gminna nr 400512W przez wieś	750	-
30.	-	Droga dojazdowa łącząca się bezpośrednio z drogą powiatową nr 3561 W Mniszek – Omięcin – Szydłowiec, zakończona pętlą o średnicy 12 m.	158,08	b.d.
31.	-	Droga dojazdowa łącząca się bezpośrednio z drogą powiatową nr 3561 W Mniszek – Omięcin – Szydłowiec, zakończona pętlą o średnicy 12 m.	73,57	b.d.
32.	-	Droga o znaczeniu lokalnym niezaliczoną do innych kategorii dróg. Przebieg drogi stanowi uzupełnienie sieci dróg służących miejscowym potrzebom mieszkańców. Droga składa się z działek 836/3, 836/13, 837	b.d	b.d.

Źródło: Uchwała 1695/89/19 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 10 grudnia 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie nadania numerów dla dróg gminnych na obszarze Województwa Mazowieckiego - Załącznik nr 6 - Wykaz dróg gminnych (powiat siedlecki, powiat sierpecki, powiat sochaczewski, powiat sokołowski, powiat szydłowiecki, powiat warszawski zachodni)

Do mocnych stron gminy Szydłowiec w zakresie infrastruktury komunikacyjnej należy zaliczyć:

- 1) położenie strategiczne na trasie Warszawa – Kraków (S7),
- 2) niewielka odległość od centrum regionu – Radomia,
- 3) gęsta sieć dróg gminnych i powiatowych,
- 4) stała modernizacja infrastruktury technicznej, zwłaszcza drogowej,
- 5) przebieg trasy kolejowej.

System komunikacyjny uzupełniają ścieżki rowerowe. Do oznakowanych tras rowerowych można zaliczyć:

- 1) Szlak rowerowy zielony R-50z – „Zielona Pętla”, o przebiegu: Orońsko – Ruda Wielka – Jastrząb – Gaśawy Rządowe – Hucisko – Huta – Chlewiska – Skłoby – Rzuców – Koryciska – Łaziska – Orońsko,
- 2) Szlak rowerowy czerwony R-20c, biegnący przez miejscowości: Gniazdków – Iłża – Mirów Nowy – Chlewiska – Nadolna – Ruski Bród – Szydłowiec.

Szlaków rowerowych nieoznakowanych jest 10. Wszystkie swój początek mają w miejscowości Szydłowiec.

Transport publiczny oparty jest przede wszystkim na prywatnych przewoźnikach. Dotarcie do przystanków autobusowych zajmuje średnio 30 minut z każdej części gminy. Na terenie Szydłowca znajduje się dworzec PKS. Przez teren gminy Szydłowiec przebiega również linia kolejowa (trasa Warszawa – Radom – Kielce – Kraków). Jedyna zlokalizowana na tym obszarze stacja kolejowa Szydłowiec znajduje się na granicy z gminą Jastrząb. Ze względu na usytuowanie stacji kolejowej na granicy gminy nie pełni ona istotnej roli w transporcie towarowym oraz pasażerskim.

13.2. Zaopatrzenie w wodę

Długość wodociągowej czynnej sieci rozdzielczej wynosiła w 2020 r. 146,8 km (w tym 45,8 km w mieście Szydłowiec). Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wg. GUS w 2020 r. wynosiła 4067 szt.. Liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej na terenie gminy w 2020 r. wynosiła 17 751 osoby, z czego 11 087 to mieszkańcy miasta Szydłowiec. Oznacza to, że ponad 96,2% mieszkańców gminy ma dostęp do sieci wodociągowej. Stan techniczny sieci ocenia się jako dobry. Cała sieć rur jest typu PCV.

Łączna aktualna wielkość produkcji wody pitnej wynosi 494,8 dam³/rok (2020 r.). Zużycie wody na 1 mieszkańca w 2020 r. wyniosło 26,6 m³.

Tabela 13.2. Ujęcia wody wraz z wydajnością/Informacje o strefach ochrony ujęć wody

L.p.	Ujęcia		Wydajność wg. pozwolenia wodnoprawnego w m ³ /h		Strefy ochrony ujęć ustanowiono w pozwoleniu wodnoprawnym
1	Szydłowiec	Wschodnia	160	40	bezpośrednia w kształcie kwadratów o boku 20 m i w granicach wygradzonego terenu stacji wodociągowej
		Piękna		80	
		Iłżecka		40	
2	Sadek		47,3	Bezpośrednia w kształcie koła o promieniu 20 m (studnia nr 1) i w kształcie prostokąta o wymiarach 106,5 m x 82 m (studnia nr 2)	
3	Zdziechów		24,5	Bezpośrednia o wymiarach 20 m x 20 m, licząc od obrysu budynku SUW	
4	Majdów		20	Bezpośrednia o promieniu 8 m wokół studni	
5	Hucisko		3,4	bezpośrednia w kształcie prostokąta o wymiarach 27,5 m na 32,5 m	

Źródło: Urząd Miejski w Szydłowcu

Siecią wodociagową i kanalizacyjną na obszarze gminy Szydłowiec zarządza wydzielona w tym celu gminna jednostka organizacyjna Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. . Firma eksploatuje wodociągi w: Szydłowcu, Sadku, Baraku, Woli Korzeniowej, Majdowie, Łazach, Ciehostowicach, Zdziechowie, Chustkach, Lesicy, Jankowicach, Wysokiej, Świerczku, Szydłowku, Hucisku, Długoszu, Rybiance, Korzycach, Krzcięcinie, Marywilu, Omięcinie, Świniowie, Wilczej Woli, Wysocku, Zastroniu oraz obsługuje ujęcia wody i SUW w miejscowościach Szydłowiec, Sadek, Zdziechów, Majdów i Hucisko.

13.3. Gospodarka ściekowa

Wysoki stopień zwodociągowania gminy jest niewspółmierny ze stopniem skanalizowania. Wskaźnik ten w ciągu ostatnich kilku lat nieznacznie się zmienił. Na koniec 2019 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 59,8% ogółu ludności gminy z czego tylko 12,1% na wsi. Do końca 2020 r. zrealizowano 42,1 km sieci kanalizacyjnej (w tym 29,3 km w mieście). Sieć kanalizacyjna gminy zbudowana jest w 70% z PCV, zaś w 30% z kamionki.

Na terenie gminy Szydłowiec funkcjonuje jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości do 3500 m³/dobę, która zlokalizowana jest na terenie miasta. W skład mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków typu wchodzi:

- 1) Przepompownia ścieków,
- 2) Sito ślimakowe,
- 3) Dwukomorowy piaskownik z mechanicznym zgarniaczem piasku,
- 4) Zwężkę pomiarową,
- 5) Osadnik Imhoffa,
- 6) Reaktor biologiczny,
- 7) Pompownię recyrkulacyjną,
- 8) Osadnik wtórny z mechanicznym zgarnianiem osadu,
- 9) Grawitacyjny zagęszczacz osadu nadmiernego,
- 10) Prasę taśmową do odwadniania osadów,
- 11) Stację trzech filtrów pośpiesznych,
- 12) Instalację PIX ze zbiornikiem magazynowym,
- 13) Punkt zlewny ścieków dowożonych,
- 14) Kanał odprowadzający ścieki do rzeki Korzeniówki.

Oczyszczone ścieki odprowadzane będą do rzeki Korzeniówki za pośrednictwem kanału sanitarnego o \varnothing 300mm usytuowanego w km 2+250 /brzeg prawy/.

Właściciele nieruchomości na terenie Gminy Szydłowiec obowiązują przepisy Regulaminu utrzymania czystości na terenie Gminy Szydłowiec który nakłada na właścicieli i zarządców nieruchomości obowiązki związane z nieczystościami ciekłymi. Najczęstszą formą odprowadzania ścieków jest odprowadzenie ich do przydomowych zbiorników bezodpływowych, jak również osadników przepływowych z zrzutem ścieków do najbliższych rowów i cieków. Większość rolników wykorzystuje ścieki gospodarczo do nawożenia pól. Taki sposób usuwania odpadów płynnych powoduje zanieczyszczenie środowiska a zwłaszcza degradację gleb.

Istotne jest przystosowanie procesu technologicznego oczyszczalni ścieków w celu pomniejszenia kosztów eksploatacji. W miejscowościach, gdzie przewidziany jest zorganizowany system odprowadzania ścieków, ważne jest wybranie lokalizacji oczyszczalni w rejonach, które zapewniają łatwy odpływ wód pościekowych do odbiorników oraz grawitacyjny dopływ ścieków do oczyszczalni.

Na terenie gminy istnieje konieczność stworzenia zorganizowanego systemu kanalizacji przewodowej i oczyszczalni ścieków na obszarach zabudowy o intensywnej urbanizacji, dzięki czemu będzie możliwa likwidacja osadników i szamb bezodpływowych

Jednak część miejscowości w gminie to miejscowości rozproszone, tak więc dla nich budowa w przyszłości sieci kanalizacyjnej ze względów ekonomicznych jest bardzo kosztowna i nieuzasadniona ekonomicznie. Alternatywnym rozwiązaniem dla nich jest dalsze budowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

13.4. Zaopatrzenie w gaz

W 2019 r. z sieci gazowej mieście Szydłowiec korzystało 58,6% mieszkańców, natomiast na wsi jedynie 1,3%. Na terenie Gminy Szydłowiec zlokalizowana jest następująca infrastruktura gazowa eksploatowana przez Polską Spółkę Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Warszawie:

- 1) Sieć gazowa średniego ciśnienia na terenie miasta o łącznej długości 24,18 km,
- 2) Sieć gazowa średniego ciśnienia na terenie gminy poza obszarem miasta o łącznej długości 5,97 km,
- 3) Sieć gazowa wysokiego ciśnienia DN 100 relacji Bzinek- Szydłowiec:
 - a) na terenie miasta o łącznej długości 2,7 km,
 - b) na terenie gminy poza obszarem miasta o łącznej długości 3,9 km,
- 4) Przyłącza gazowe na terenie miasta 492 szt. o łącznej długości 9,9 m,
- 5) Przyłącza gazowe na terenie gminy poza obszarem miasta 30 szt. o łącznej długości 0,8 km,
- 6) stacja redukcyjno – pomiarowa wysokiego ciśnienia w Szydłowcu,
- 7) stacja pomiarowa na wysokim ciśnieniu w Woli Korzeniowej.

Gaz ziemny nie jest dołączony do wszystkich miejscowości, stopień gazyfikacji jest niski w porównaniu do województwa mazowieckiego (53,6 %), jednakże udział osób korzystających z sieci gazowej w Gminie jest większy niż w powiecie (16,6 %) - dane na 2019 r.. Duży stopień zgazyfikowania ma pozytywny wpływ na jakość powietrza, dlatego należy dążyć do rozbudowy i podłączania kolejnych gospodarstw do sieci gazowej.

Według danych PSG do sieci gazowej podłączone jest miasto Szydłowiec oraz miejscowości Szydłówek i Wola Korzeniowa. Pozostałe obszary nie są zgazyfikowane. Zużycie gazu ziemnego w 2020 r. na terenie miasta i gminy wyniosło 13 352,8 MWh.

Obecnie planowana jest przebudowa i modernizacja sieci gazowej podwyższonego ciśnienia relacji Pogorzałe – Szydłowiec, do istniejących stacji redukcyjno- pomiarowych „Szydłowiec” oraz pomiarowej na wysokim ciśnieniu w Woli Korzeniowej.

Stan techniczny opisywanej infrastruktury gazowej ocenia się jako dobry, gwarantujący stabilność dostaw gazu do odbiorców w dłuższej perspektywie. Rozbudowę sieci gazowej determinuje pojawienie się nowych klientów.

Przebieg gazociągu został wyznaczony na Zał.2 oraz Zał.3 jako „Istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia”.

13.5. Elektroenergetyka

Obszar Gminy Szydłowiec jest w pełni zelektryfikowany. Przez obszar gminy przebiega linia energetyczna najwyższych napięć NN 220 kV Kielce – Rożki.

Linie tą ukazano na Zał.2 oraz Zał.3 jako „ Istniejąca linia elektroenergetyczna 2200 kV wraz z pasem technologicznym”.

Jednocześnie najważniejszym punktem zasilania gminnej sieci energetycznej SN jest stacja 110/15 kV z GPZ Szydłowiec wzmocniana liniami 110 kV relacji Szydłowiec –Rożki. Stacja ma do dyspozycji dwa transformatory, których moce wynoszą po 16 MVA. Obciążenie każdego z nich wynosi odpowiednio 4,6 MW oraz 6,0 MW.

Linie tą ukazano na Zał.2 oraz Zał.3 jako „ Istniejąca linia elektroenergetyczna 110kV wraz z pasem technologicznym”.

Na obszarze gminy istnieje 95 stacji trafo SN/nn, w tym 24 z nich stanowią stacje napowietrzne, natomiast 71 z nich to stacje wewnętrzne. Warto zaznaczyć, że 1 stacja jest na słupach drewnianych, 14 sztuk stanowią ŻH (stacje na żerdziach żelbetonowych z poprzeczką), 15 sztuk stacji działa na żerdziach wirowych oraz 41 sztuk słupowych stacji transformatorowych typu STS na żerdziach żelbetonowych – typu ŻN.

Stacje transformatorowe 15/04 kV są zasilane przez sieć średniego napięcia kablową oraz napowietrzną. Energia elektryczna jest dostarczana do użytkowników dzięki tym właśnie stacjom. Do zadań Rejonowego Zakładu Energetycznego Skarżysko-Kamienna należy eksploatacja sieci rozdzielczej SN/nn, linii nn oraz SN.

Na terenie Szydłowca nie znajdują się żadne linie SN, których wiek nie przekracza 15 lat. Istnieje jednak 24,7 km linii działających od 15 do 30 lat oraz 4,4 km linii, których długość użytkowania jest większa niż 30 lat.

Dla porównania na terenie całej gminy funkcjonuje 18 km linii SN, które istnieją do 15 lat, 55,2 km ma od 15 do 30 lat, a 25,3 km linii działa dłużej niż 30 lat.

Przebiegające przez obszar gminy napowietrzne linie elektroenergetyczne najwyższych i wysokich napięć wymagają stref ochronnych w obrębie których nie należy lokalizować obiektów kubaturowych ze względu na ochronę ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego. W strefie ochronnej możliwe jest natomiast prowadzenie gospodarki rolnej (uprawy polowe, wypasy).

Przebiegające przez obszar gminy napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV zasilające stacje transformatorowe również wymagają zachowania odległości od projektowanych budynków zgodnie z obowiązującymi przepisami ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego.

Linie te ukazano na Zał.3 jako „Linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15kV”.

13.6. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy funkcjonuje także zorganizowana sieć ciepłownicza. Ciepłownia Miejska Sp. z o.o. dysponuje obecnie:

- 1) centralnym źródłem ciepła dla miasta Szydłowca – ciepłownią wysokoparametrową przy ul. Kolejowej 21, wyposażoną w wodne kotły ciepłownicze typu WR-10 o mocy cieplnej zapewniającej pokrycie obecnego i przewidywanego na najbliższe lata zapotrzebowania na ciepło.
- 2) miejską siecią ciepłowniczą o dł. 12 km, obejmującą swoim zasięgiem całe centrum miasta. Zdolności przesyłowe zasadniczych odcinków tej sieci są większe niż obecne potrzeby, istnieje więc rezerwa możliwa do wykorzystania bez znacznych nakładów finansowych na rozbudowę sieci magistralnej i rozdzielczej.
- 3) węzłami ciepłowniczymi umożliwiającymi zasilanie instalacji ciepłowniczych w obiektach gorącą wodą o wymaganych parametrach.

Zasięg sieci ciepłowniczej w Szydłowcu obejmuje:

- 1) budynki mieszkalne wielorodzinne stanowiące zasoby Szydłowieckiej Spółdzielni Mieszkaniowej i Wspólnot Mieszkaniowych,
- 2) budynki użyteczności publicznej,
- 3) siedziby instytucji, placówki handlowe, obiekty produkcyjne,
- 4) prywatne domy jednorodzinne.

W gminie Szydłowiec z sieci ciepłowniczej korzysta około 6 000 osób, głównie mieszkańców miasta, co stanowi około 50% ogółu mieszkańców miasta Szydłowiec i około 30% mieszkańców Gminy Szydłowiec. Pozostałe gospodarstwa domowe korzystają z własnych systemów grzewczych bazujących na paliwach takich jak: węgiel kamienny i jego rodzaje, gaz ziemny, energia elektryczna, gaz płynny (LPG), olej opałowy lub paliwa ekologiczne (odnawialne). Dominującym paliwem w gospodarstwach domowych (zamieszkujących budynki jednorodzinne) pozostaje węgiel (ok. 70% energii pochodzi z tego nośnika).

13.7. Uwarunkowania wynikające z diagnozy telekomunikacji i łączności publicznej

W zakresie usług telekomunikacyjnych na terenie gminy Szydłowiec znajdują się sieci telekomunikacyjne, linie światłowodowe oraz radiowe łącza telekomunikacyjne. Mieszkańcy gminy posiadają nieograniczony dostęp do telefonii stacjonarnej. Stacje bazowe znajdujące się w miejscowości Szydłowiec zlokalizowane są przy ulicach:

- 1) ul. Kolejowa 21 (komin Ciepłowni Miejskiej); sieci T-Mobile, Orange, Plus,
- 2) ul. Piaskowa - dz. nr 2333/7 (maszt własny); sieci T-Mobile, Orange,
- 3) ul. Józefa L. Sowińskiego 51/52 (miejska oczyszczalnia ścieków), sieć Plus.

Stacje bazowe telefonii komórkowych są obiektami istotnymi z punktu widzenia ochrony środowiska. W otoczeniu anten stacji bazowych GSM, znajdujących się w Gminie, pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych w praktyce występują w odległości do 25 metrów od anten na wysokości ich zainstalowania. Ponieważ anteny są instalowane na dachach wysokich budynków lub na specjalnie stawianych wieżach, nie stwarzają one zagrożenia dla mieszkańców.

11.8. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne z terenu gminy Szydłowiec odbierane są przez wyspecjalizowaną firmę, która wyłoniona została do realizacji niniejszego zadania w drodze przetargu. Zebrane odpady przekazywane są następnie do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) dla regionu południowego wskazanej w Planie gospodarki odpadami województwa mazowieckiego 2024.

Decyzją Rady Gminy, odbiór nieczystości komunalnych od mieszkańców następuje według ustalonego harmonogramu. Ponadto, na terenie gminy Szydłowiec istnieje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Punkt mieści się w Szydłowcu przy ul. Piaskowej 29 (na terenie nieczynnego składowiska odpadów).

Tabela 15.6. Zestawienie odpadów komunalnych zebranych na terenie miasta i gminy Szydłowiec w latach 2017 – 2020.

Lata	2017	2018	2019	2020
Odpady zebrane w tonach	3 734,56	4 055,04	3 518,74	4 063,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, wrzesień 2021 r.

Ponadto na terenie gminy znajduje się nieeksploatowane składowisko odpadów w Szydłowcu. Od 2014 r. zaprzestano w nim składowania odpadów. Składowisko zostało zamknięte 15.02.2018 r., natomiast termin zakończenia rekultywacji przewidywany jest na 01.10.2023 r. Obszar rekultywowanej powierzchni wynosi 1,5 ha.

14. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY SZYDŁOWIEC

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 7, w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniając w szczególności:

- 1) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- 2) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje na obszarach funkcjonalnych w rozumieniu art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,

- 3) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- 4) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,

Szczegółowo zagadnienia te zostały omówione w części IV przedmiotowego studium pt. „**Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę dla Gminy Szydłowiec**”

IV. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ DLA GMINY SZYDŁOWIEC

1. WPROWADZENIE

Ustawa o rewitalizacji (Dz. U z 2015 r. poz. 1777) wprowadzającą zmianę w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakłada obowiązek sporządzenia dla projektu studium m.in. dodatkowych analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, prognoz demograficznych oraz bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wprowadzenie instytucji bilansu wynikało ze stwierdzonej w licznych badaniach statystycznych nadpodaży terenów przeznaczonych pod nową zabudowę w dokumentach planistycznych gminy w stosunku do rzeczywistego zapotrzebowania

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę opracowano w oparciu o ustalenia obecnie obowiązującego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Szydłowiec przyjętego Uchwałą Nr 97/XVI/12 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 26 marca 2012 roku, uzupełnione o ustalenia projektu zmiany z 2021 r.

1.1. Cel opracowania

Celem niniejszej analizy jest:

- 1) Wykonanie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych.
- 2) Wykonanie prognozy demograficznej.
- 3) Zbadanie możliwości finansowych Gminy Szydłowiec.
- 4) Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy i miasta Szydłowiec, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.
- 5) Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy i miasta Szydłowiec, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.
- 6) Określenie zapotrzebowania na nową zabudowę i wskazanie maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę na terenie gminy i miasta Szydłowiec w perspektywie nie dłuższej niż 30 lat.

1.2. Przepisy regulujące

Sporządzając przedmiotowe studium uwzględniono wymagania określone w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z wymogiem określonym w art. 1 ust. 3 te same ustawy ustawodawca wskazuje na możliwość dokonywania zmian w zagospodarowaniu terenów z uwzględnieniem analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych, przy czym to w ust. 4 art. 1 wskazuje katalog przesłanek, którymi mają się kierować organy publiczne przy określaniu przeznaczenia terenu, sposobów zagospodarowania i korzystania z terenu, w tym sytuowania nowej zabudowy przy jednoczesnym zrealizowaniu wymagań wynikających z zasad: ładu przestrzennego, efektywnego gospodarowania przestrzenią i walorów ekonomicznych przestrzeni. Organy gminy zobowiązane zatem zostały do minimalizowania transportochłonności układu przestrzennego, maksymalnego wykorzystania przez mieszkańców publicznego transportu zbiorowego, zapewnienia rozwiązań przestrzennych ułatwiających przemieszczanie się pieszych i rowerzystów, a także

planowania i lokalizowania nowej zabudowy na obszarach już zurbanizowanych, bądź przeznaczonych w planach miejscowych na takie cele.

Powyższe oznacza, iż nowe przesądzenia planistyczne mogą nastąpić tylko i wyłącznie w drodze wyjątku w odniesieniu do innych obszarów, co wynika wprost z dyspozycji. 1 ust. 4 pkt 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w brzmieniu: „ W przypadku sytuowania nowej zabudowy, uwzględnienie wymagań ładu przestrzennego, efektywnego gospodarowania przestrzenią oraz walorów ekonomicznych przestrzeni następuje poprzez: (...) 4) dążenie do planowania i lokalizowania nowej zabudowy:

- a) na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. poz. 1612 oraz z 2005 r. poz. 141), w szczególności poprzez uzupełnianie istniejącej zabudowy,
- b) na terenach położonych na obszarach innych niż wymienione w lit. a, wyłącznie w sytuacji braku dostatecznej ilości terenów przeznaczonych pod dany rodzaj zabudowy położonych na obszarach, o których mowa w lit. a; przy czym w pierwszej kolejności na obszarach w najwyższym stopniu przygotowanych do zabudowy, przez co rozumie się obszary charakteryzujące się najlepszym dostępem do sieci komunikacyjnej oraz najlepszym stopniem wyposażenia w sieci wodociągowe, kanalizacyjne, elektroenergetyczne, gazowe, ciepłownicze oraz sieci i urządzenia telekomunikacyjne, adekwatnych dla nowej, planowanej zabudowy.”.

Powyższe wartości planowania przestrzennego zawarte zostały w sposób szczególny w art. 10 ust. 1 pkt 7, art. 10 ust. 2 pkt 1 i art. 10 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, kolejno:

- 1) formułuje się, na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. a-c, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- 2) szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- 3) szacuje się chłonność, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienione w pkt 2, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy;
- 4) porównuje się maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1, oraz sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, o której mowa w pkt 2 i 3, a następnie, gdy maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, o którym mowa w pkt 1:
 - a) nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy – nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3,
 - b) przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy - bilans terenów pod zabudowę uzupełnia się o różnicę tych wielkości wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, i przewiduje się lokalizację nowej

zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt 2 i 3, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu;

- 5) określa się:
 - a) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
 - b) potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy na obszarach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz w przypadku, o którym mowa w pkt 4 lit. a, poza tymi obszarami;
- 6) w przypadku gdy potrzeby inwestycyjne, o których mowa w pkt 5 lit. b, przekraczają możliwości finansowania, o których mowa w pkt 5 lit. a, dokonuje się zmian w celu dostosowania zapotrzebowania na nową zabudowę do możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej oraz społecznej.”.

2. ANALIZA EKONOMICZNA

Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat gmina odnotowała systematyczny wzrost dochodów, które w 2018 r. osiągnęły poziom 38 589 056,57 zł. Na dochód ogółem składają się subwencja ogólna, dochody własne, dotacje celowe z budżetu państwa oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej i inne środki określone w odrębnych przepisach.

Tabela 1. Dochody ogólne gminy w latach 2009-2019.

Rok	Kategoria dochodu		
	Dochody ogółem	Dochody własne	Subwencja ogólna
2009	42 529 972,37 zł	14 733 060,53 zł	18 139 635,00 zł
2010	45 692 545,99 zł	15 413 921,86 zł	19 004 410,00 zł
2011	49 824 845,70 zł	15 447 635,96 zł	19 888 345,00 zł
2012	59 188 168,13 zł	17 455 120,82 zł	19 793 101,00 zł
2013	52 539 897,31 zł	17 930 686,93 zł	20 337 113,00 zł
2014	59 864 439,86 zł	20 065 694,77 zł	19 334 274,00 zł
2015	55 421 261,74 zł	20 023 652,82 zł	20 474 660,00 zł
2016	65 040 558,95 zł	21 288 433,39 zł	21 810 239,00 zł
2017	71 198 544,97 zł	22 802 646,37 zł	22 067 346,00 zł
2018	73 482 395,80 zł	24 361 873,33 zł	22 653 793,00 zł
2019	61 378 378,00*	26 070 648,00 zł*	22 382 017,00*

* Dane prognozowane na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Szydłowiec na lata 2014-2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2020.

Subwencje ogólne są przekazywane przez organy państwowe na zadania własne gmin i stanowią, łącznie z dochodami własnymi, podstawę do planowania wydatków budżetowych na dany rok. O przeznaczeniu środków przekazanych w ramach subwencji decyduje organ stanowiący – Rada Miejska w Szydłowcu.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2020. r. poz. 23, 374) źródłami dochodów gminy są:

- 1) wpływy z podatków:
 - a) od nieruchomości,
 - b) rolnego,
 - c) leśnego,
 - d) od środków transportowych,
 - e) dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej
 - f) od spadków i darowizn,
 - g) od czynności cywilnoprawnych;

- 2) wpływy z opłat:
 - a) skarbowej,
 - b) targowej,
 - c) miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów,
 - d) reklamowej,
 - e) eksploatacyjnej
 - f) innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów.

Wydatki ponoszone przez jednostki samorządu terytorialnego podzielić można pod względem przeznaczenia na dwie duże grupy:

- 1) wydatki bieżące – związane z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania poszczególnych obiektów jednostek samorządu terytorialnego i zaspokajaniem bieżących potrzeb wynikających z realizacji zadań,
- 2) wydatki inwestycyjne – służące podwyższaniu standardów i zakresu usług oraz szeroko rozumianemu rozwojowi jednostki samorządu terytorialnego.

Mediana wydatków bieżących w Gminie Szydłowiec w latach 2008-2018 kształtowała się na poziomie 83,9%, natomiast wydatki inwestycyjne stanowiły przeważnie 16,1% i były nieznacznie wyższe niż dla powiatu szydlowieckiego – 16 %.

Tabela 2. Wydatki gminy Szydłowiec w latach 2008-2018.

Rok	Wydatki					
	Wydatki ogółem (zł)	%	Wydatki bieżące (zł)	%	Wydatki inwestycyjne (zł)	%
2008	44 014 053,98	100	36 463 221,78	82,8	7 550 832,20	17,2
2009	48 286 964,27	100	39 543 503,78	81,9	8 743 460,49	18,1
2010	54 375 996,94	100	42 480 141,73	78,1	11 895 855,21	21,9
2011	53 075 417,28	100	44 527 938,01	83,9	8 547 479,27	16,1

2012	60 439 251,36	100	46 921 442,73	77,6	13 517 808,63	22,4
2013	51 108 377,41	100	46 886 964,84	91,7	4 221 412,57	8,3
2014	59 016 109,34	100	46 378 176,54	78,6	12 637 932,80	21,4
2015	54 621 370,19	100	47 379 435,40	86,7	7 241 934,79	13,3
2016	62 558 815,63	100	58 500 890,83	93,5	4 057 924,80	6,5
2017	70 804 517,55	100	63 707 164,84	90	7 097 352,71	10,0
2018	76 761 570,20	100	65 373 564,59	85,2	11 382 468,79	14,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2020.

W strukturze wydatków bieżących największy udział mają wydatki przeznaczone na oświatę i wychowanie, transport i łączność oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska które od kilku lat wzrastają.

Tabela 3. Wydatki bieżące gminy Szydłowiec w latach 2016-2018 wg. wybranych działów Klasyfikacji Budżetowej

Kategoria wydatków	2016	2017	2018	2019
Oświata i wychowanie	22 290 987,44	23 126 316,68	24 144 494,51	26 823 794,52
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 863 012,29	6 281 149,68	5 959 553,46	9 258 099,72
Administracja publiczna	5 494 003,41	6 562 787,34	7 705 051,90	7 548 514,18
Transport i łączność	2 263 635,78	3 321 790,93	5 459 536,19	2 719 627,56
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 121 606,36	1 324 638,75	1 397 725,61	2 228 646,18
Gospodarka mieszkaniowa	720 676,18	1 190 335,05	562 354,48	886 569,95
Pomoc Społeczna	21 954 855,46	4 282 476,46	4 272 046,89	4 445 627,02
Rolnictwo i łowiectwo	256 817,97	225 136,45	244 487,50	207 528,72
Kultura fizyczna	692 174,07	448 656,71	2 400 467,23	2 648 326,40
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	512 125,41	496 580,95	771 424,25	1 036 437,35
Edukacyjna opieka wychowawcza	981 442,60	953 971,02	852 111,29	1 023 137,03
Obsługa długu publicznego	768 864,69	788 092,18	767 712,52	772 731,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, sierpień 2019.

Spośród wydatków na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Gminy Szydłowiec w latach 2008-2018 w poniższej tabeli pokazano najistotniejsze koszty poniesione przez gminę, związane z uzbrajaniem terenów przeznaczonych pod zabudowę.

W zestawieniu nie wzięto pod uwagę kosztów stałych ponoszonych przez gminę w związku z funkcjonowaniem już istniejącej infrastruktury, jak to ma miejsce w przypadku danych GUS. Wyjątek stanowią wydatki na drogi do których zaliczono: ułożenie nakładek asfaltowych na istniejących dywanikach, ułożenie nowych dywaników, naprawa dróg asfaltowych po zimie, zakup kruszywa oraz destruktu na wyrównanie i utwardzenie dróg gminnych, zakup masy asfaltowej na zimno, budowa spowalniaczy.

Tabela 4. Wydatki Gminy Szydłowiec związane z inwestycjami w zakresie, wodociągów, kanalizacji, oświetlenia oraz dróg poniesione w latach 2008-2018.

Rok	Wydatki inwestycyjne związane z budową, rozbudową wg. kategorii w zł					
	Wodociągi	Kanalizacja	Oświetlenie	Drogi gminne	Drogi powiatowe	Wykup gruntów pod drogi i ulice
2008	478 743,57	82 658,14	865 711,89	b.d	-	-
2009	232 177,54	155 775,85	2 039 308,33	b.d	-	-
2010	191 921,94	25 981,09	496 378,61	b.d	-	-
2011	72 042,83	25 728,95	496 571,60	b.d	-	-
2012	112 965,86	10 205,19	556 641,15	3 313 273,03	1 000 000,00	3 313 273,0
2013	264 522,48	35 249,47	511 960,03	575 997,57	5 462,10	575 997,57
2014	107 424,48	13 881,92	450 398,70	388 611,20	105 809,20	388 611,20
2015	569 077,24	21 038,95	529 938,73	665 760,63	5 752,95	665 760,63
2016	290 135,29	164 356,56	706 084,77	2 014 081,10	249 399,95	2 014 081,10
2017	235 220,25	72 342,66	634 031,04	3 096 237,25	180 380,95	3 096 237,25
2018	751 474,07	70 980,77	493 782,24	5 083 384,76	376 052,95	5 083 384,76
Średnia	311 834,60	65 806,41	765 993,12	482 304,38	428 730,05	2 108 380,98

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów Gminy Szydłowiec w latach 2008-2018, Urząd Gminy Szydłowiec

Realizacja inwestycji przez gminę stanowi podstawowe narzędzie jej rozwoju, które wyraża się przede wszystkim we wzroście konkurencyjności i zaspokajaniu potrzeb społeczności. Zasadnicze znaczenie w tym kontekście mają wydatki inwestycyjne, który w istotny sposób determinują zarówno skalę, jak i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych. W tym kontekście wnioskować można, że niezbędność realizacji inwestycji przez gminę w kluczowy sposób wpływa na strukturę ponoszonych przez nią wydatków.

W poniższych tabelach przedstawiono wydatki inwestycyjne dla wybranych działów Klasyfikacji Budżetowej: Dział 600 - Transport i łączność oraz Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa poniesione przez Gminę Szydłowiec w latach 2008-2018.

Tabela 5. Wydatki majątkowe inwestycyjne Gminy Szydłowiec poniesione w latach 2008-2018 wg. wybranych działów Klasyfikacji Budżetowej: Dział 600 - Transport i łączność oraz Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa.

Rok	Ogółem wydatki inwestycyjne (zł)	Transport i łączność (zł)	%	Gospodarka mieszkaniowa (zł)	%
2008	7 550 832,20	2 627 630,88	34,7	235 000,00	3,1
2009	8 743 460,49	2 659 323,54	30,4	49 596,25	0,6
2010	11 895 855,21	7 000 394,13	58,8	115 672,00	1
2011	8 547 479,27	289 418,63	3,4	74 370,00	0,9
2012	13 517 808,63	4 019 218,24	29,7	607 866,91	4,5
2013	4 221 412,57	69 282,84	1,64	454 743,80	10,8
2014	12 637 932,80	195 634,36	1,55	307 218,80	2,4
2015	7 241 934,79	365 015,98	6	192 568,00	2,6
2016	4 057 924,80	1 741 231,28	42,9	357 359,00	8,8
2017	7 097 352,71	2 769 266,42	39	773 147,37	10,9
2018	11 388 005,61	4 787 984,93	42	20 570,94	0,2
Średnia w latach 2008-2018	8 809 090,82	2 254 333,20	26,4	260 582,90	4,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2020

Tabela 6. Wydatki majątkowe inwestycyjne Gminy Szydłowiec poniesione w latach 2008-2018 wg. wybranych działów Klasyfikacji Budżetowej: Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska oraz Dział 801 - Oświata i wychowanie.

Rok	Ogółem wydatki inwestycyjne	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	%	Oświata i wychowanie	%
2008	7 550 832,20	760 193,59	10	1 657 762,63	21,9
2009	8 743 460,49	2 952 360,27	33,7	1 757 839,67	20,1
2010	11 895 855,21	696 097,99	5,8	905 261,12	7,6

2011	8 547 479,27	2 009 379,00	23,5	605 879,50	7
2012	13 517 808,63	89 983,17	0,6	400 916,24	2,9
2013	4 221 412,57	288 427,95	6,8	4 830,00	0,11
2014	12 637 932,80	233 798,04	1,84	30 367,24	0,24
2015	7 241 934,79	1 712 751,93	23,6	13 368,99	0,2
2016	4 057 924,80	1 091 829,91	26,9	151 812,50	3,7
2017	7 097 352,71	2 703 284,34	38	293 900,19	4,1
2018	11 388 005,61	1 990 169,72	17,5	552 192,11	4,8
Średnia w latach 2008-2018	8 809 090,83	1367930,07	17,1	674095,67	6,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2020

Na powyższych przykładach można zauważyć, że wydatki inwestycyjne w Gminie Szydłowiec mają charakter zmienny w czasie i są uwarunkowane sytuacją gospodarczą kraju oraz ustawodawstwem dotyczącym samorządów lokalnych. Jednocześnie wielkość inwestycji traktowana jest jako ważny wskaźnik rozwoju i kondycji finansowej gminy, gdyż jest ono możliwe dopiero po pokryciu przez gminę koniecznych wydatków bieżących.

3. ANALIZA ŚRODOWISKOWA

Uwarunkowania wynikające z przeprowadzonej analizy stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, predyspozycji geograficzno-klimatycznych oraz wyników inwentaryzacji poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, które warunkują rozwój przestrzenny, pozwalają określić predyspozycje i ograniczenia dla rozwoju określonych funkcji związanych z nowymi terenami przeznaczonymi pod zabudowę w gminie i mieście Szydłowiec.

1) Tereny wyłączone z zabudowy:

- a) rzeki, mniejsze ciekі, kanały, rowy stałe lub okresowe,
- b) zbiorniki wodne,
- c) tereny podmokłe, zabagnione,
- d) tereny izolowanych zagłębień bezodpływowych,
- e) tereny leśne i większe skupiska zadrzewień,
- f) tereny łąk i pastwisk pełniących funkcje ekologiczne,

2) Tereny z ograniczeniami w zagospodarowaniu:

- a) tereny położone w granicach Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie, Obszaru Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH 260011, rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych.
- b) tereny charakteryzujące się płytkim poziomem wód gruntowych (do 1,0 m p.p.t.),
- c) grunty niespoiste, średnio zagęszczone i zagęszczone,
- d) obszarach o spadkach powyżej 12% w obrębie pagórów wodnolodowcowych i wałów wydmych,
- e) tereny predysponowane do wyznaczenia rolniczej przestrzeni produkcyjnej o korzystnych warunkach glebowych (wysokie klasy bonitacyjne gleb I-III),

- f) tereny ochrony bezpośredniej oraz pośredniej ujęć wody,
 - g) tereny stanowisk archeologicznych,
 - h) grunty zmeliorowane,
 - i) obszary występowania surowców naturalnych, z wyjątkiem obiektów związanych z pozyskiwaniem kopalin,
 - j) tereny przeznaczone pod liniowe układy infrastruktury technicznej (drogi, linie energetyczne itp.).
- 3) Pozostałe tereny korzystne dla zainwestowania:
- a) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piasków luźnych i gliniastych) o dużym zróżnicowaniu warunków gruntowo-wodnych i geotechnicznych, korzystne dla zabudowy z ograniczeniami,
 - b) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piasków gliniastych i glin), o warunkach gruntowo-wodnych umożliwiających zainwestowanie oraz stosunkowo korzystnych warunkach geotechnicznych,
 - c) tereny zbudowane z gruntów mineralnych (piaszczysto-żwirowych), bez ograniczeń geotechnicznych, bardzo korzystne dla zabudowy,
 - d) tereny częściowo już zabudowane, w większości posiadające uzbrojenie techniczne, korzystne do kontynuowania na nich nowych inwestycji.

Obszar gminy Szydłowiec praktycznie w całości stanowi przykład krajobrazu kulturowego, ukształtowanego przez człowieka, z wyraźną dominacją roślinności łąk i pól uprawnych. Położony jest w przeważającej większości na Wyżynie Kieleckiej z dominacją pól i łąk w centralnej i północnej części gminy oraz lasów w części południowej.

Gmina Szydłowiec charakteryzuje się różnorodnością krajobrazu, związaną z budową geologiczną, rzeźbą terenu i użytkowaniem gruntów. Większość gminy wyróżnia się znaczącą harmonią krajobrazu pomimo ogromnych przekształceń antropogenicznych. Wrażenie to sprawiają liczne zadrzewienia, aleje przydrożne, łąki i stawy, a także urozmaicona rzeźba terenu w południowej i południowo-wschodniej części gminy. Obszary najbardziej przekształcone, ubogie w elementy wzbogacające krajobraz występują w otoczeniu drogi ekspresowej S7 oraz silnie zdegradowanego rejonu masowej eksploatacji kruszywa - rejon Chustek i rejon południowo-wschodnich okolic Szydłowca..

Wyróżniające się walory krajobrazowe występują przede wszystkim w południowej części gminy w Obszarze Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko-Szydłowieckie (wsie Hucisko, Ciehostowice, Majdów, Łazy). Jednocześnie wyróżniający się krajobraz zasługujący na uwagę i ochronę stanowi mozaika zadrzewień, zakrzewień, łąk i pól oraz niewielkich kompleksów leśnych okalających doliny strugi Korzeniówki, Jabłownicy oraz Kobyłki (dopływy rzeki Szabasówki). Ponadto elementem podnoszącym znacząco walory krajobrazu jest duży kompleks leśny w miejscowości Omięcin (północna część gminy).

Niewielkie pogorszenie stanu sanitarnego powietrza atmosferycznego wynika z lokalnej emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych z indywidualnych palenisk domowych, zakładów produkcyjno-usługowych oraz emisji spalin ze środków transportu wzdłuż najbardziej uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. Nieznaczne pogorszenie stanu wód powierzchniowych jest wynikiem zrzutu ścieków, przede wszystkim pochodzących z gospodarstw domowych.

Powyższe uwarunkowania nie stwarzają szczególnych ograniczeń dla rozwoju przestrzennego.

Przy wyznaczaniu nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie istotne jest jednak uwzględnienie wymagań wynikających z uwarunkowań przyrodniczych, a zwłaszcza obszarów objętych formami ochrony przyrody, lasów, trwałych użytków zielonych, zadrzewień i dolin rzecznych oraz terenów rolniczych najwyższych klas bonitacyjnych. Należy również pamiętać, iż nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede

wszystkim na obszarach, które z obiektywnych przyczyn są najbardziej atrakcyjne dla zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.

4. ANALIZA SPOŁECZNA

4.1. Liczba ludności i jej zmiany

Gmina Szydłowiec należy do obszarów gęsto zaludnionych na tle powiatu szydłowieckiego. Wskaźnik gęstości zaludnienia kształtuje się powyżej przypadającej na gminy powiatu i w 2018 roku wynosił 136 osób/km² (średnia dla powiatu to 88 osób/km²). Gęstość zaludnienia w gminie jest niższa od średniej dla województwa (152 osoby/km²) i wyższa od średniej krajowej wynoszącej 123 osoby/km². Jednocześnie analizując gęstość zaludnienia w gminie na przestrzeni lat 2010-2018 obserwujemy tendencję spadkową.

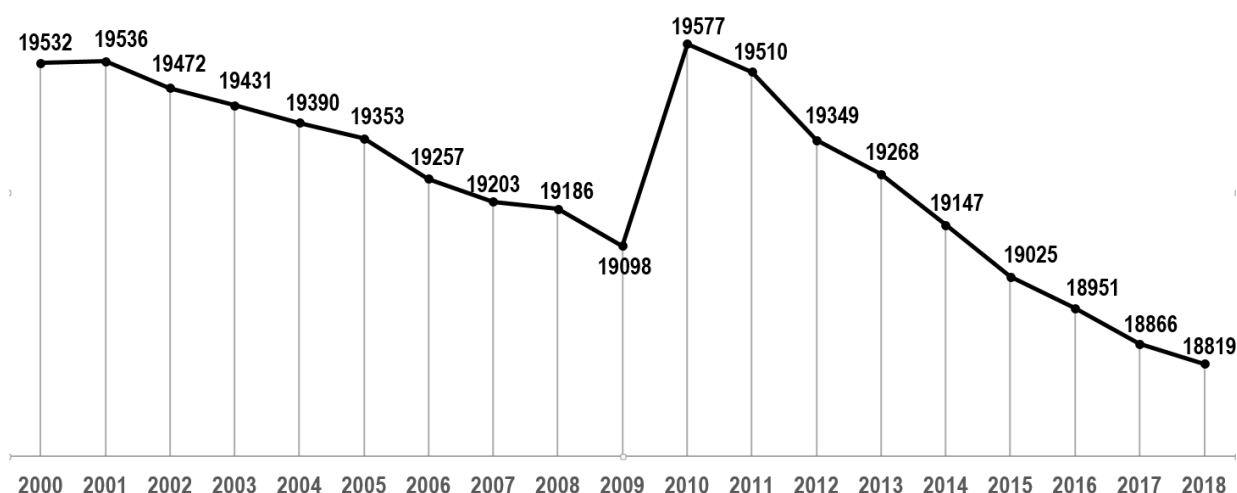
Tabela 7. Gęstość zaludnienia w os./km²

Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
gmina Szydłowiec	142	141	140	139	138	138	137	136	136
pow. szydłowiecki	90	90	90	89	89	89	89	88	88
woj. mazowieckie	148	149	149	150	150	150	151	151	152
Polska	123	123	123	123	123	123	123	123	123

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2020.

Według danych GUS na dzień 31.12.2018 r. gminę zamieszkiwało 18 819 mieszkańców. W gminie obserwuje się zjawisko spadku liczby mieszkańców postępujące od 2002 r. W ciągu 18 lat liczba ludności gminy zmalała o 717 osób. Spowodowane jest to głównie ujemnym saldem migracji, gdyż przyrost naturalny w latach 1995-2013 był dodatni, wyjątek stanowią lata 2014-2018.

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Szydłowiec w latach 2000-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2020

Największy przyrost liczby mieszkańców w badanym okresie miał miejsce w 2010 r. – wzrost o 2,5%. Spadek liczby mieszkańców gminy wystąpił we wszystkich latach za wyjątkiem 2010 r.. Nieznaczący wzrost miał ponadto miejsce w 2001 r.. Średni spadek liczby ludności w latach 2001-2018 wyniósł około 39 mieszkańców każdego roku.

Analizując strukturę wieku mieszkańców pod kątem wieku produkcyjnego, a nieprodukcyjnego, okazuje się, że w wieku produkcyjnym w 2018 r. było w Gminie Szydłowiec 61,2% ogólnej liczby mieszkańców, zaś w wieku przedprodukcyjnym 17,2% i poprodukcyjnym 21,6% mieszkańców. Dla porównania w 2003 r. udział grupy przedprodukcyjnej był znacznie wyższy i wynosił 23,8%, grupy produkcyjnej 62,5% i grupy w wieku poprodukcyjnym 13,6%.

Tabela 8. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Szydłowiec

Rok	Wiek						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny		
	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	
2003	19431	9824	12149	5834	2649	1793	59,9
2008	19186	9752	12445	5919	2801	1946	54,2
2013	19268	9761	12339	5699	3360	2370	56,2
2018	18819	9527	11524	5220	4060	2762	63,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, marzec 2020

Tabela 9. Ruch naturalny i migracje ludności w Gminie Szydłowiec

Rok	Ruch naturalny				Migracje wewnętrzne na pobyt stały			
	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny	Napływ	Odływ	Napływ z miast do gminy	Saldo migracji
		ogółem	w tym niemowląt					
1998	258	205	3	53	251	341	170	-90
1999	243	210	1	33	254	340	147	-86
2000	243	164	1	79	207	243	88	-36
2001	223	169	0	54	173	240	97	-67
2002	222	167	1	55	123	240	100	-117
2003	191	183	1	8	195	281	126	-86
2004	194	174	1	20	217	278	146	-61

2005	202	164	1	38	192	218	96	-26
2006	193	163	0	30	175	303	142	-128
2007	200	193	1	7	236	328	143	-92
2008	217	199	1	18	133	207	82	-74
2009	214	167	1	47	124	261	124	-137
2010	209	201	0	8	146	207	85	-61
2011	184	183	1	1	203	271	114	-68
2012	197	192	1	5	99	246	106	-147
2013	185	177	1	8	171	277	119	-106
2014	166	183	0	-17	152	283	101	-131
2015	165	183	1	-18	b.d.	b.d.	125	b.d.
2016	182	175	1	7	107	196	74	-89
2017	173	182	0	-9	138	216	88	-78
2018	163	186	0	-23	177	246	120	-69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Banku Danych Lokalnych, wrzesień 2019

Przyrost naturalny w 2018 r. w gminie był ujemny i wynosił -23. Liczba ludności w gminie powoli spada. Liczba ludności w wieku produkcyjnym wykazuje spadek, wzrasta jednak liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to powolny wzrost średniego wieku mieszkańców gminy.

Tabela 10. Liczba mieszkańców w Gminie Szydłowiec według miejscowości w latach 2008-2019.

OBREB	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	ROZNICA
SZYDŁOWIEC	12489	12403	12366	12314	12196	12092	12014	11869	11816	11714	11597	11486	-1003
BARAK	229	225	217	213	206	221	198	194	190	198	191	188	-41
CHUSTKI	418	418	415	433	431	425	434	442	444	432	435	432	14
CIECHOSTOWICE	885	892	886	880	874	873	857	855	836	834	832	833	-52
DŁUGOSZ	80	82	87	86	86	86	92	100	100	103	102	96	16
HUCISKO	213	208	212	206	202	200	208	203	193	189	189	189	-24
JANKOWICE	202	194	195	192	193	192	194	195	195	204	205	198	-4
KORZYCE	110	109	107	109	110	112	116	115	112	108	108	103	-7
KRZCIĘCIN	81	81	85	88	87	86	84	86	88	88	89	88	7
ŁAZY	400	392	393	390	390	386	376	368	358	359	358	353	-47
MAJDÓW	609	601	589	577	575	573	572	563	568	556	549	544	-65
MARYWIL	18	18	17	18	17	16	16	16	15	14	14	13	-5
MSZADLA	4	4	4	4	3	3	3	3	3	1	1	1	-3
OMIĘCIN	146	142	144	139	134	123	125	120	120	117	115	111	-35
RYBIANKA	107	107	108	109	109	111	107	104	104	102	103	106	-1
SADEK	968	970	957	953	940	942	926	920	907	887	877	864	-104
SZYDŁÓWEK	736	732	735	743	749	748	719	731	729	724	725	733	-3
ŚWIERCZEK	335	343	344	350	343	343	349	344	346	343	339	334	-1
ŚWINIÓW	70	71	73	71	71	76	74	74	75	75	75	77	7
WILCZA WOLA	132	127	125	119	116	111	112	108	110	117	122	119	-13
WOLA KORZENIOWA	451	452	459	452	453	451	448	454	449	453	456	447	-4
WYSOCKO	166	164	164	160	159	169	166	162	167	166	162	163	-3
WYSOKA	172	170	171	168	169	169	166	163	167	164	165	162	-10
ZASTRONIE	251	249	250	251	247	246	239	240	239	228	229	229	-22
ZDZIECHÓW	581	590	596	588	585	590	585	594	586	594	596	612	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Szydłowiec (marzec 2020)

4.2. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe gminy Szydłowiec, według banku danych lokalnych GUS w 2018 r. obejmowały łącznie 6319 mieszkań z 24 739 izbami. Własność osób fizycznych stanowi większość mieszkań. W skład mieszkaniowego zasobu gminy, według stanu na dzień 1 stycznia 2019 r. wchodziło 105 lokali mieszkalnych (o łącznej powierzchni użytkowej 3464 m²).

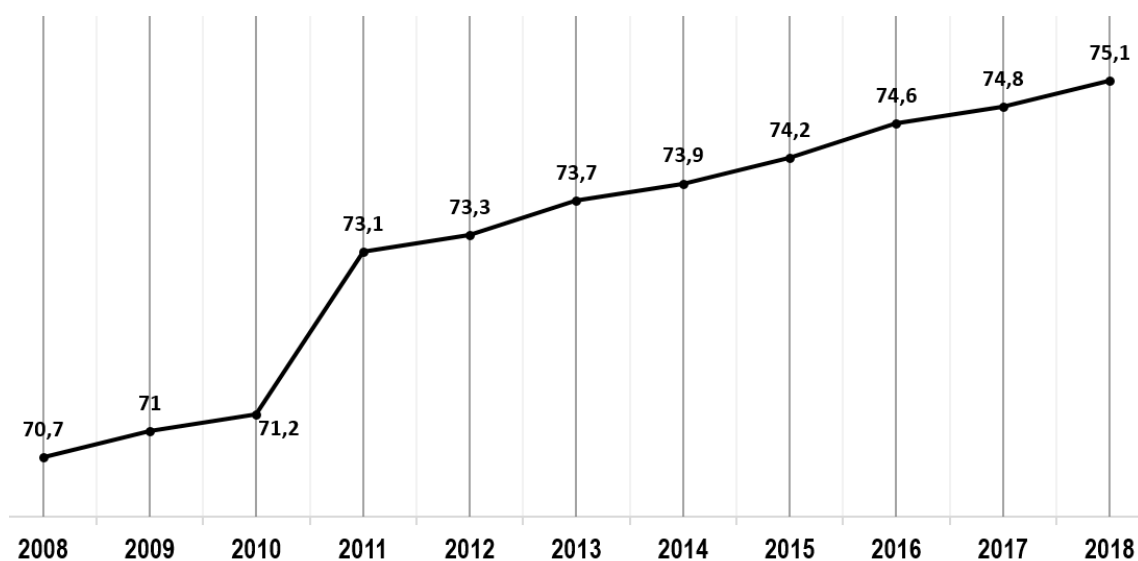
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu wynosiła w 2018 r. 3,92 natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 75,5 m² i była większa o 4,5 m² w stosunku do okresu sprzed 10 lat.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie Szydłowiec w latach 2008-2018 r.

Rok	Mieszkania		Izby		Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
2008	3 737	2 088	14 634	7 346	264 243	149 231
2009	3 753	2 097	14 726	7 396	266 223	150 401
2010	3 846	2 160	15 252	7 866	278 160	161 024
2011	3 860	2 170	15 326	7 924	279 892	162 283
2012	3 877	2 180	15 432	7 975	283 066	163 384
2013	3 886	2 196	15 484	8 057	284 344	165 135
2014	3 903	2 219	15 569	8 175	286 610	167 907
2015	3 919	2 240	15 654	8 286	288 785	170 730
2016	3 930	2 252	15 714	8 355	290 223	172 210
2017	3 996	2 282	15 987	8 514	295 895	175 601
2018	4 012	2 307	16 080	8 659	298 571	178 765

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2020.

Rysunek 5. Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w gminie Szydłowiec w latach 2008-2018 (wartości podane w m²)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2020

Na podstawie analizy zmian cech ilościowych zasobów mieszkaniowych w latach 2008 -2018, prognozuje się dalszy systematyczny przyrost liczby mieszkań, a także wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań w założonej perspektywie planistycznej (do 2050 roku). Związane jest to przede wszystkim z bogaceniem się społeczeństwa i potrzebą poprawy warunków zamieszkania mieszkańców gminy i miasta.

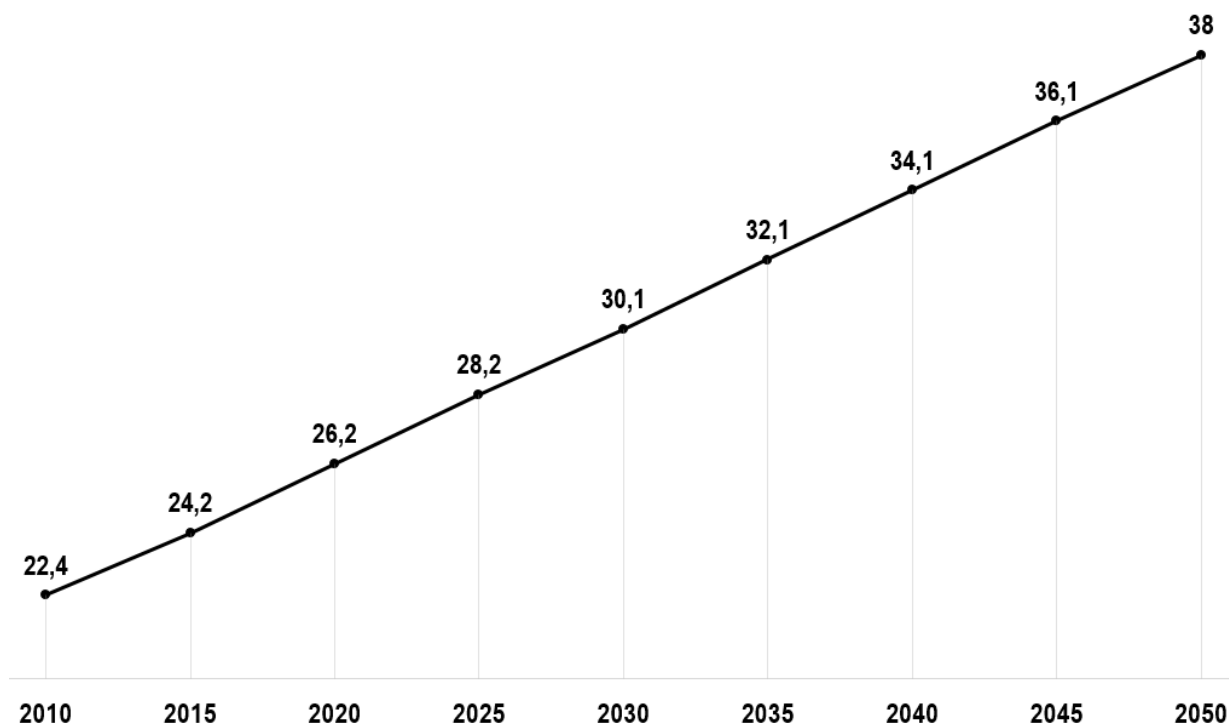
Istotna jest też zmiana wzorów życia rodzinnego – dotyczy ona problematyki zaniku domów wielopokoleniowych (obejmujących trzy lub więcej pokoleń), jako formy zamieszkania dla rodzin. Obecna przemiana modelu rodziny w której dzieci opuszczają dom, zostawiając rodziców na dużej powierzchni mieszkania, przyczynia się do wzrostu wymienionych w powyższej tabeli cech.

Do innych czynników wpływających na powyższy stan możemy zaliczyć:

- 1) starzenie się społeczeństwa,
- 2) samotność starszych ludzi,
- 3) migracje młodych ludzi,
- 4) większa liczba rodziców samotnie wychowujących dzieci,
- 5) wzrost liczby tzw. singli,
- 6) pary bezdzietne.

Powyższe czynniki, w zdecydowanie większym stopniu, wpływają na wzrost wartości wskaźnika przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę. Prognozuje się, wzrost jego wartości o około 45% w stosunku do roku 2020.

Rysunek 6. Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na jedną osobę w gminie Szydłowiec w latach 2010-2050 (wartości podane w m²)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS, marzec 2020

5. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Prognoza demograficzna obejmuje przewidywanie kształtowania się w przyszłości zjawisk i procesów demograficznych, ich kierunków oraz tempa rozwoju, jak również przemian strukturalnych. Przewidywanie przyszłych kierunków zmian procesów demograficznych zawsze jest obciążone dużą niepewnością.

Prognozę demograficzną dla Gminy Szydłowiec oparto na danych Głównego Urzędu Statystycznego z opracowania „Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030”. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014 – 2050 oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014 – 2050”.

Prognoza ludności gmin do 2030 r. jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31.12.2016 r. w obowiązującym wówczas podziale administracyjnym. Ze względu na dużą zmienność współczynników demograficznych w czasie w poszczególnych gminach, w GUS podjęto decyzję o skróceniu horyzontu prognozy. Ostatnim rokiem prognozy ludności gmin jest rok 2030, a nie 2050 jak we wspomnianych na wstępie prognozach opracowanych dla kraju, województw i powiatów.

Szczegółowe wyniki prognozy ludności (w podziale na ekonomiczne i biologiczne grupy wieku) oraz wartości zdarzeń ruchu naturalnego i wędrownego zostały udostępnione w formie tabel dla poszczególnych gmin oraz tabeli zbiorczej, która umożliwia analizy porównawcze.

W przedmiotowym „Bilansie” prognozę demograficzną dla Gminy Szydłowiec przedstawiono w założonym horyzoncie czasowym obejmującym lata 2020 - 2050. Na podstawie prognozy GUS określono prognozowaną zmianę liczby ludności w latach 2020-2050 w ujęciu procentowym (Tabela 12). Następnie uzyskane wartości wskaźników odniesiono do aktualnej liczby ludności na obszarze Gminy Szydłowiec (Rysunek 7). W Tabeli 13 zaprezentowano uzyskane wyniki dotyczące prognozowanej liczby ludności na obszarze gminy w 2049 roku.

Tabela 12. Prognozowana procentowa zmiana liczby ludności w latach 2020-2050

Nazwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Gmina Szydłowiec	-19,12 %	-18,75%	-19,52 %

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS oraz Prognozy ludności gmin na lata 2018-2030 - tablica zbiorcza, marzec 2020.

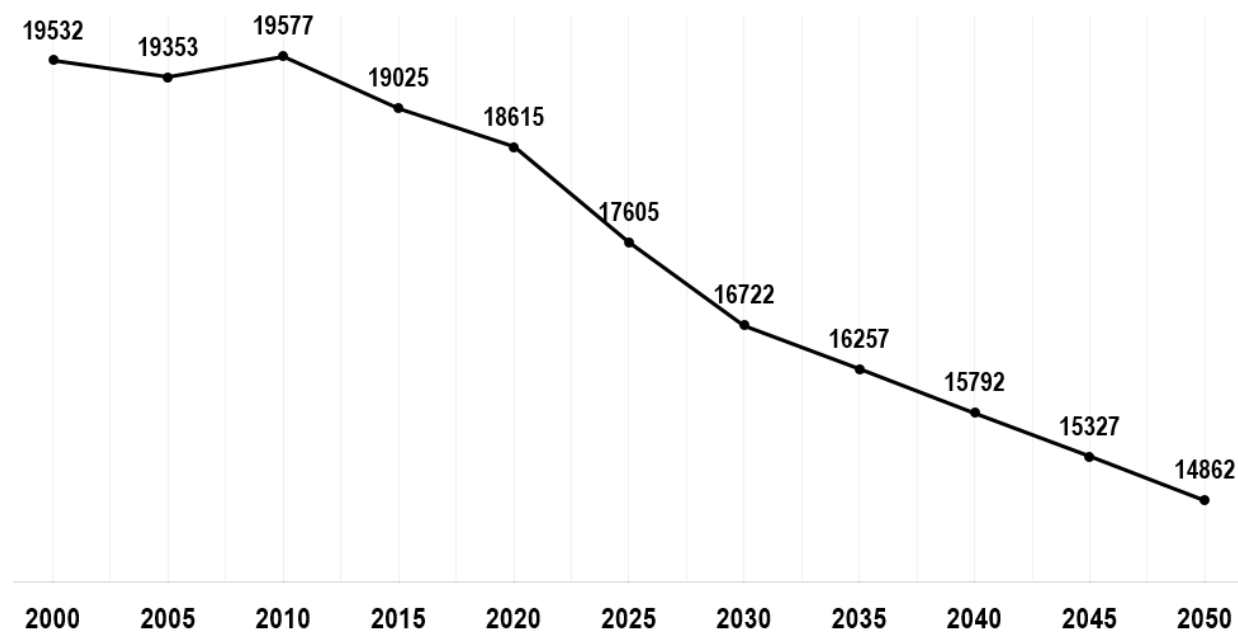
Tabela 13. Prognozowana liczba ludności w Gminie Szydłowiec w 2050 r.

Nazwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Gmina Szydłowiec	14862	7403	7459

Źródło: Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS oraz Prognozy ludności gmin na lata 2018-2030 - tablica zbiorcza, marzec 2020.

Prognozowana liczba ludności na obszarze Gminy Szydłowiec zmniejszy się w stosunku do 2020 r. o 3 517 osób. Związane będzie to przede wszystkim, ze ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem wewnętrznym.

Rysunek 7. Liczba ludności w Gminie Szydłowiec w ujęciu 5-letnim wraz z prognozą do roku 2050 r.

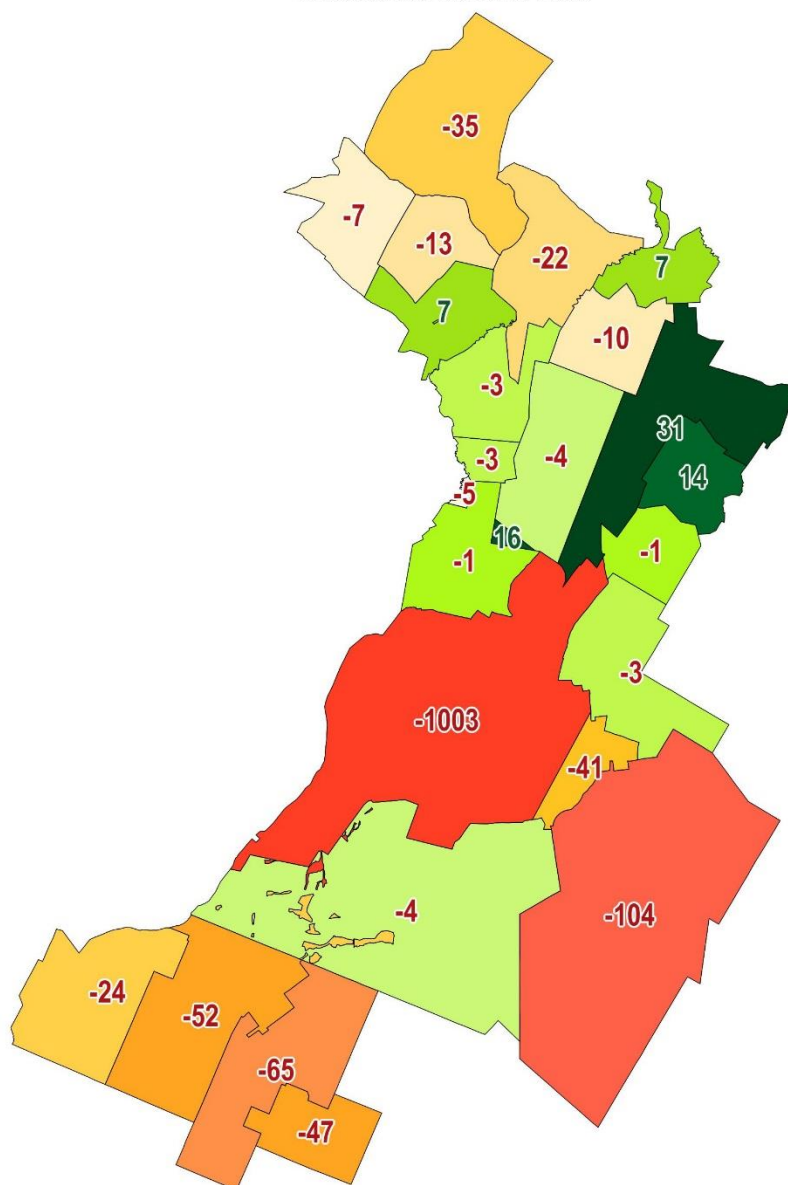
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030 - tablica zbiorcza, marzec 2020.

Analizując dane zamieszczone w powyższych tabelach i wykresach należy stwierdzić, iż w badanym okresie perspektywnym, ludność Gminy Szydłowiec zmniejszy się średnio o 19,12 % w stosunku do stanu ludności w 2020 r.

Rysunek 8. Zmiana liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w stosunku do roku 2008

Analiza demograficzna

- zmiana liczby mieszkańców poszczególnych miejscowości w 2019 r.
w stosunku do roku 2008

w stosunku do 2008 roku:

-24 spadek liczby mieszkańców

+31 wzrost liczby mieszkańców

1 0 1 2 km

SKALA 1:110 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Szydłowcu, marzec 2020.

6. GŁÓWNE CZYNNIKI DETERMINUJĄCE ROZWÓJ I POLITYKĘ PRZESTRZENNĄ GMINY

Uwarunkowania demograficzne stanowią istotny argument przemawiający za racjonalizacją polityki przestrzennej. Nowe tereny przeznaczone pod zainwestowanie, przede wszystkim pod zabudowę mieszkaniową, powinny uwzględniać faktyczne zmiany w zakresie przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, tendencje w zakresie wzrostu średniej powierzchni mieszkań i potrzebę poprawy warunków zamieszkania w zakładanej perspektywie planistycznej, biorąc pod uwagę prognozowany wzrost populacji gminy.

Kształtowanie polityki przestrzennej gminy powinno być nastawione na wielofunkcyjny rozwój. Zapewnienie odpowiedniej ilości terenów mieszkaniowych powinno nastąpić przy równoległym dbaniu o poprawę struktury funkcjonalno-przestrzennej. Mieszkańcom gminy należy zagwarantować możliwość dostępu do podstawowych usług, miejsc użyteczności publicznej, terenów zieleni, rekreacji i wypoczynku.

Wyżej wymienione uwarunkowania, są również korzystne dla rozwoju lokalnego rynku pracy. Pod względem ewentualnych bodźców rozwojowych dla gminy największe znaczenie ma przebieg drogi ekspresowej S7. W bezpośrednim sąsiedztwie węzłów lokalizują się przedsiębiorstwa określane mianem logistycznych, tzn. firmy dysponujące powierzchnią magazynową i produkcyjną. Obecność drogi ekspresowej i towarzyszące im funkcje produkcyjne generować będą szereg uciążliwości. W przypadku rozwoju tego rodzaju zagospodarowania mieszkańcy będą musieli się zmagać z hałasem, spalinami, czy ciężkim transportem kołowym. Nowe tereny przeznaczone pod aktywność gospodarczą należy wyznaczać w sposób jak najmniej kolidujący z funkcją mieszkaniową.

Celem nadrzędnym w planowaniu przestrzennym jest zrównoważony rozwój, a jednym z jego 3 filarów, obok kwestii społecznych i gospodarczych, jest kształtowanie środowiska. Na obszarze gminy tereny rolne, pełnią obok funkcji produkcyjnych także przyrodnicze. Wraz z rozwojem funkcji pozarolniczych na obszarach wiejskich, następuje systematyczne uszczuplenie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zmiany krajobrazowe w jej obrębie. Nawet na obszarach, na których występują bardzo dobre warunki naturalne do prowadzenia działalności rolniczej, rolnictwo ustępuje innym funkcjom lub całkowicie zanika. Perspektywicznie, tam gdzie produkcja rolna jest nieekonomiczna, obszary rolne, mogą stanowić miejsca wypoczynku i rekreacji. Poważnym problemem może być niekontrolowany rozwój zabudowy i wzrost gęstości zaludnienia naruszający ciągłość ekologiczną obszarów oraz krajobraz kulturowy. Istniejący krajobraz i stan środowiska jest jednym z czynników zachęcających ludzi do opuszczenia zatłoczonego, głośnego i zanieczyszczonego miasta. Dlatego też wartości krajobrazowe i walory przyrodnicze powinny być chronione w ustaleniach polityki przestrzennej gminy.

7. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - podstawą wyznaczenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów oraz kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz terenów wyłączonych z zabudowy jest bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Zgodnie z wymogami ww. ustawy bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę obejmuje cztery główne etapy:

1. Określenie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę - na podstawie analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.
2. Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej - rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.
3. Oszacowanie chłonności, położonych na terenie gminy, obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej - rozumianą jako możliwość lokalizowania

na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy (obszary rozwoju zabudowy w planach miejscowych).

4. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

7.1. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkaniowej

W pierwszym etapie prac, maksymalne zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową należy określić w oparciu o prognozowaną liczbę ludności. Wymagany ustawowo sposób wymiarowania zapotrzebowania zakłada konieczność przejścia na m² powierzchni użytkowej zabudowy. W związku z tym, na podstawie analizy zmian zaobserwowanych w ostatnich latach prognozuje się dalszy wzrost ilości mieszkań oraz ich przeciętnej powierzchni użytkowej w założonej perspektywie planistycznej (do roku 2050).

Wykorzystując wyniki przeprowadzonych prognoz i analiz można szacunkowo określić wielkość zapotrzebowania na nowe budownictwo mieszkalne, wyrażone w powierzchni użytkowej zabudowy. Danymi wejściowymi do określenia zapotrzebowania są:

- Prognozowana liczba ludności gminy **14 862** mieszkańców w 2050 r.
- Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę: **38 m²**
- Prognozowana powierzchnia użytkowa ogółu mieszkań w gminie: **564 756 m²** (wynikająca z dwóch ww. wartości)

Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m² w 2020 r.

487 713 m²

Prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m² w 2050 r.

564 756 m²

Prognozowany wzrost ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań w 30 letniej perspektywie planistycznej

77 043 m²

(564 756 – 487 713)

W związku z prognozowaną zmianą liczby ludności gminy oraz przy uwzględnieniu rosnącej powierzchni użytkowej zabudowy na jednego mieszkańca do roku 2050 r., należy stwierdzić, iż w ciągu następnych 30 lat, zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyniesie **77 043 m²** powierzchni użytkowej (tj. około **163,92 ha** terenów zabudowy mieszkaniowej).

Ustalenia Studium powinny łącznie wyznaczyć około **1 210,32 ha** terenów zabudowy mieszkaniowej (**1046,4 ha** obecnie zabudowanych i zainwestowanych + **163,92 ha** wynikających z prognozowanego zapotrzebowania).

7.2. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej

Podstawową potrzebę w zakresie terenów zabudowy stanowi zapewnienie dostępu do usług, w szczególności usług podstawowych. Usługi są niezwykle ważną gałęzią gospodarki, wpływającą na tworzenie nowych miejsc pracy, a tym samym na szeroko rozumiany rozwój. Poprawiając komfort życia mieszkańców, należy zadbać o łatwy dostęp do różnego rodzaju usług.

Biorąc pod uwagę wzrost zamożności społeczeństwa oraz stopień korzystania z różnego rodzaju usług, zapotrzebowanie na nowe tereny usługowe w aktualnej proporcji do terenów mieszkaniowych (zaledwie 3,9%)

może okazać się niewystarczające dla zabezpieczenia potrzeb przyszłych mieszkańców, w szczególności z uwagi na zmiany w zakresie struktury zatrudnienia – rosnąca liczba jednoosobowych działalności gospodarczych oraz rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw. W ustaleniach Studium należy zapewnić odpowiednią podaż terenów przeznaczonych pod funkcje usługowe. Rozwój usług w gminie będzie również wynikał z dobrego połączenia komunikacyjnego z głównymi ośrodkami kraju i regionu (droga ekspresowa S7).

W celu oszacowania zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej przeanalizowany został aktualny stosunek powierzchni terenów usługowych do powierzchni terenów mieszkaniowych, który wynosi około 3.9% (1046,4 ha terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz 41,81 ha terenów istniejącej zabudowy usługowej).

Zakłada się, że powierzchnia terenów usług powinna posiadać możliwości rozwoju w sposób proporcjonalny do terenów zabudowy mieszkaniowej, a stosunek ten powinien wynosić minimum 5% powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.

$$5\% \times 1\,210,32 \text{ ha} = 60,51 \text{ ha}$$

(5% x prognozowana powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej = prognozowana powierzchnia ogółu terenów o funkcji usługowej)

Zapotrzebowania na zabudowę usługową będzie wynikiem różnicy prognozowanej powierzchni ogółu terenów o funkcji usługowej i terenów istniejącej zabudowy w 2020 r.

$$60,51 \text{ ha} - 41,81 \text{ ha} = 18,7 \text{ ha}$$

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wymagane jest przejście na m² powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb opracowania przyjęto wartość **0,5** jako wskaźnik intensywności zabudowy dla terenów o funkcji usługowej.

$$187\,000 \text{ m}^2 \times 0,5 = 93\,500 \text{ m}^2$$

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji usługowej ustala się w wysokości **93 500 m²** powierzchni użytkowej (**18,7 ha** terenów zabudowy usługowej).

7.3. Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy o funkcjach produkcyjnych

Funkcją inicjującą rozwój gminy będzie działalność produkcyjno-wytwórcza, której dalszy rozwój stymulować będzie bezpośredni dostęp do drogi ekspresowej S7. Obecnie na obszarze wyznaczono już tereny inwestycyjne, ujęte w zwarte, urządzone obszary, częściowo objęte ustaleniami miejscowych planów. Jednym z podstawowych kierunków polityki przestrzennej gminy winno być tworzenie warunków dla rozwoju zakładów produkcyjnych i produkcyjno-usługowych pozwalających na powstawanie nowych miejsc pracy. W Studium należy wskazać obszary inwestycyjne pod przedmiotowe funkcje, zlokalizowane w sąsiedztwie węzłów komunikacyjnych oraz już istniejącej bazy produkcyjnej gminy.

Dla potrzeb bilansu zakłada się, że powierzchnia terenów produkcyjno-usługowych powinna wynosić około 25% powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej.

$$25\% \times 1\,210,32 \text{ ha} = 302,58 \text{ ha}$$

Zapotrzebowania na zabudowę usługową będzie wynikiem różnicy prognozowanej powierzchni ogółu terenów o funkcji usługowej i terenów istniejącej zabudowy w 2020 r.

$$302,58 \text{ ha} - 56,92 \text{ ha} = 245,66 \text{ ha}$$

Dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę wymagane jest przejście na m² powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb opracowania przyjęto wartość **0,75** jako wskaźnik intensywności zabudowy dla terenów o funkcji produkcyjnej.

$$2\,456\,600 \times 0,75 = 1\,842\,450 \text{ m}^2$$

Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji produkcyjnej ustala się w wysokości **1 842 450 m²** powierzchni użytkowej (**245,66 ha**).

8. CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

Kolejnym etapem sporządzanego bilansu jest oszacowanie chłonności obszarów zabudowy. W celu przedstawienia chłonności obszarów, rozumianej jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyznaczone zostały obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (granice obszarów prezentuje załącznik nr 1).

Następnie przeanalizowano tereny leżące poza obszarem o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, przeznaczone w miejscowych planach pod zabudowę.

Podział na funkcje zabudowy wynika ze sposobu w jaki określono prognozowane zapotrzebowanie. Funkcje zabudowy podzielono na trzy podstawowe, według wiodącego przeznaczenia terenu:

- 1) **Zabudowę mieszkaniową** w skład której wchodzi następujące jednostki planistyczne Studium:
 - Tereny miejskiej zabudowy wielofunkcyjnej,
 - Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej o wysokiej intensywności ,
 - Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zagrodowej o niskiej intensywności,
- 2) **Zabudowę usługową** w skład której wchodzi następujące jednostki planistyczne Studium:
 - Tereny zabudowy usługowej,
- 3) **Zabudowę produkcyjno-usługową** w skład której wchodzi następujące jednostki planistyczne Studium:
 - Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej, składów i magazynów,
 - Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych,

Tabela 14. Chłonność zabudowy w podziale na funkcje zabudowy o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o pizp (ha).

Wiodąca funkcja terenu	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (ha)
Zabudowa mieszkaniowa	314,71
Zabudowa usługowa	5,77
Zabudowa produkcyjna	7,29

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15. Chłonność „planistyczna” obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy o pizp (ha)

Wiodąca funkcja terenu	Powierzchnia obszarów chłonności planistycznej (ha)
Zabudowa mieszkaniowa	292,09
Zabudowa usługowa	17,53
Zabudowa produkcyjno-usługowa	102,05

Źródło: Opracowanie własne

W oparciu o powyżej wskazane powierzchnie oraz przyjęte współczynniki intensywności zabudowy, wyliczono wartość chłonności w wyrażoną powierzchni użytkowej zabudowy. Dla potrzeb bilansu założono następujące współczynniki intensywności zabudowy:

- dla zabudowy mieszkaniowej: obliczono faktyczne współczynniki intensywności jedynie dla budynków mieszkalnych (bez zabudowy gospodarczej, garażowej i innej towarzyszącej). Współczynnik obliczono na podstawie dostępnych danych statystycznych z GUS – powierzchnia użytkowa mieszkań w m² w gminie. Wartość tą podzielono przez powierzchnię terenów zabudowanych i zainwestowanych o dominującej funkcji mieszkaniowej. Tak obliczony współczynnik intensywności (o wartości w przybliżeniu **0,047**) wykorzystano do przeliczenia chłonności zabudowy w m². Przyjęta wartość współczynnika zapewnia proporcjonalność i porównywalność uzyskanych obliczeń z wynikami analiz sporządzonych na podstawie danych GUS.
- dla pozostałych funkcji zabudowy przyjęto współczynniki intensywności zabudowy zgodnie z określonymi w części określającej zapotrzebowanie tj.:
 - zabudowa usługowa: **0,5**
 - zabudowa produkcyjno-usługowa: **0,75**

Tabela 16. Chłonność zabudowy w podziale na funkcje zabudowy o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 ustawy o pizp (w m² powierzchni użytkowej)

Wiodąca funkcja terenu	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (ha)	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (m ²)
Zabudowa mieszkaniowa	314,71	147 791,4
Zabudowa usługowa	5,77	28 850
Zabudowa produkcyjna	7,29	54 675

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17. Chłonność „planistyczna” obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 3 ustawy o pizp (w m² powierzchni użytkowej)

Wiodąca funkcja terenu	Powierzchnia terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę w ha	Powierzchnia terenów przeznaczonych w mpzp pod zabudowę w m ²
Zabudowa mieszkaniowa	292,09	137 282,3
Zabudowa usługowa	17,53	87 650
Zabudowa produkcyjna	102,05	765 375

Źródło: Opracowanie własne

Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę należy traktować jedynie orientacyjnie, ze świadomością, iż o rzeczywistym „obciążeniu” teren, decyduje przede wszystkim jego faktyczne zainwestowanie. Prawdopodobnie nie dojdzie do sytuacji, w której wszystkie możliwe tereny zostaną zabudowane zgodnie z założonymi wskaźnikami. Wpływ na to będą miały następujące czynniki:

- 1) wraz z postępującą urbanizacją chęć posiadania działki większej, aniżeli wskazuje minimalny „normatyw” powierzchniowy określony w planach miejscowych, w celach wypoczynkowych, rekreacyjnych, alienacji od sąsiadów,
- 2) moda na duże powierzchniowo działki i budynki,
- 3) potrzeba lub konieczność posiadania większej działki, z uwagi na uwarunkowania rodzinne, bądź z uwagi na prowadzoną działalność gospodarczą np. w formie nieuciąźliwych usług, które wymagają dodatkowej powierzchni pod zabudowę budynku usługowego, kolejnych miejsc parkingowych itp.;
- 4) sentymentalne, rozumiane jako przywiązanie do ziemi („ojcowizna”);
- 5) nieuregulowane stany prawne, własnościowe;
- 6) inne czynniki.

9. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ ORAZ SUMY POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ ZABUDOWY (SUMY CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ ORAZ CHŁONNOŚCI OBSZARÓW POZA W PEŁNI WYKSZTAŁCONĄ ZWARTĄ STRUKTURĄ FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNĄ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ, PRZEZNACZONYCH W PLANACH MIEJSCOWYCH POD ZABUDOWĘ)

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz zapobiec nadmiernemu wyznaczaniu terenów, dla których ustalenia Studium przewidują już wystarczającą do rozwoju powierzchnie zabudowy.

Tabela 18. Tok postępowania przy sporządzaniu bilansu objął kolejno następujące fazy pracy:

Oznaczenie w ustawie	Fazy pracy	Rodzaj czynności – określa się	Wymagany sposób wymiarowania
pkt 1	„A”	maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę wyrażone: - w liczbie ludności - w hektarach	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy
pkt 2	„B”	chłonność obszarów „o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej - obszary wymiarowane w hektarach	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy
pkt 3	„C”	chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych innych niż wymienione wyżej - obszary wymiarowane w ha	konieczność przejścia na m ² powierzchni użytkowej zabudowy
pkt 4	„D”	Wynik bilansu: A – (B+C) = wynik ujemny: nie przewiduje się nowej zabudowy A – (B+C) = wynik dodatni: przewiduje się nową zabudowę	konieczność przejścia na powierzchnię terenu zabudowy w ha

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 19. Suma chłonności zabudowy i chłonności „planistycznej” (B+C)

Wiodąca funkcja terenu	Powierzchnia obszarów chłonności zabudowy (m²) „B”	Powierzchnia obszarów chłonności planistycznej (m²) „C”	Suma chłonności obszarów
Zabudowa mieszkaniowa	147 791,4	137 282,3	285 074
Zabudowa usługowa	28 850	87 650	116 500
Zabudowa produkcyjna	54 675	765 375	820 050

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 20. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp

Wiodąca funkcja terenu	Suma chłonności obszarów „B”+”C”	Zapotrzebowanie wyrażone w powierzchni użytkowej „A”	Wynik bilansu A-(B+C)
Zabudowa mieszkaniowa	285 074	77 043	-208 031
Zabudowa usługowa	116 500	93 500	-23 000
Zabudowa produkcyjna	820 050	1 842 450	1 022 400

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 21. Wynik bilansu przeliczony na hektary (powierzchnia terenów do wyznaczenia w Studium)

Wiodąca funkcja terenu	Wynik bilansu A-(B+C) w m ²	Wynik bilansu w ha (podzielony przez wskaźnik intensywności)
Zabudowa mieszkaniowa	-208 031	-442,62
Zabudowa usługowa	-23 000	-4,6
Zabudowa produkcyjna	1 022 400	136,32

Źródło: Opracowanie własne

Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę, przekracza sumę chłonności obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp (wynik dodatni) wyłącznie dla terenów zabudowy produkcyjnej. W związku z powyższym zasadne jest wyznaczenie w Studium nowych terenów rozwoju zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej o powierzchni nie większej niż 136,32 ha.

W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę, nie przekracza sumy chłonności obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 2 i 3 ustawy o pizp (wynik ujemny). W związku z powyższym nie wyznacza się nowych terenów rozwoju zabudowy dla ww. funkcji poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Ustalenia dotychczas obowiązującego Studium (sporządzonego przed opracowaniem bilansu) wyznaczają tereny rozwoju zabudowy poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, dla których nie został jeszcze opracowany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Poniższa tabela przedstawia ich zestawienie.

Tabela 22. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością obszarów o których mowa w art. 10 ust. 5 pkt 4 lit a i b ustawy o pizp

Wiodąca funkcja terenu	Obszary przeznaczone pod zabudowę poza obszarami chłonności, dla których nie opracowano miejscowego planu	Wynik bilansu	Wynik bilansu powiększony o tereny rozwoju zabudowy
Zabudowa mieszkaniowa	39,95	-442,62	-482,57
Zabudowa usługowa	0	-4,6	-4,6
Zabudowa produkcyjno-usługowa	117,9	136,32	18,42

Źródło: Opracowanie własne

Po uwzględnieniu powierzchni wszystkich terenów przeznaczonych w Studium pod zabudowę, jedynie funkcja produkcyjna wykazała niedomiar w odniesieniu do przyjętych założeń. Wynik bilansu należy interpretować następująco:

1. dla terenów zabudowy mieszkaniowej wyznaczono o 482,57 ha więcej niż wykazało określone zapotrzebowanie (-442,62 ha w ramach chłonności i ustaleniach miejscowych planów, 39,95 ha w ramach rozwoju zabudowy wskazanego w Studium),
2. dla terenów zabudowy usługowej wyznaczono o 4,6 ha więcej niż wykazało określone zapotrzebowanie,
3. dla terenów zabudowy produkcyjnej dopuszcza się wyznaczenie nowych terenów o powierzchni nie przekraczającej kolejno: 18,42 ha.

Zgodnie z art. 10 ust 7 pkt. 2 Burmistrz Gminy ma możliwość zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%. Związane jest to z niepewnością przewidywania procesów rozwojowych.

Zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową określone na poziomie **163,92 ha** można zwiększyć o 30%, co daje nam wynik **213,1 ha**.

$$163,92 \times 30\% = 213,1 \text{ ha}$$

$$213,1 \text{ ha} - 163,92 \text{ ha} = 49,18 \text{ ha}$$

(zapotrzebowanie zwiększone o 30% daje dodatkowych 49,18 ha)

$$- 481,33 \text{ ha} + 49,18 \text{ ha} = - 432,15 \text{ ha}$$

(wynik bilansu uwzględniający powiększone zapotrzebowanie)

Podmiana wartość prognozowanego zapotrzebowania na większe o 30% nadal nie uzasadni wyznaczenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej. Nawet przy przyjęciu wariantu 130% prognozowanego rozwoju, ustalenia obecnego Studium i tak wykazują nadwyżkę wyznaczonych terenów mieszkaniowych o **432,15 ha**.

Zapotrzebowanie na zabudowę usługową określone na poziomie **18,7 ha** można zwiększyć o 30%, co daje nam wynik **24,31 ha**.

$$18,7 \times 30\% = 24,31 \text{ ha}$$

$$24,31 \text{ ha} - 18,7 \text{ ha} = 5,61 \text{ ha}$$

(zapotrzebowanie zwiększone o 30% daje dodatkowych 5,61 ha)

$$- 4,6 \text{ ha} + 5,61 \text{ ha} = 1,01 \text{ ha}$$

(wynik bilansu uwzględniający powiększone zapotrzebowanie)

Podmiana wartość prognozowanego zapotrzebowania na większe o 30% daje możliwość wyznaczenia **1,01 ha** nowych terenów zabudowy usługowej. Biorąc pod uwagę szacunkowy charakter określonego zapotrzebowania oraz wypełnienie zakładanego zapotrzebowania w 104,3%, stwierdza się, że ustalenia Studium uzupełniają wskazane zapotrzebowanie na nową zabudowę usługową w dostatecznej ilości.

W przypadku zapotrzebowania na tereny zabudowy produkcyjnej nie zachodzi potrzeba zwiększenia jego wartości, gdyż zgodnie z wynikami bilansu występuje ich niedomiar w wysokości **18,42 ha**. Biorąc pod uwagę szacunkowy charakter określonego zapotrzebowania oraz wypełnienie zakładanego zapotrzebowania w 86,5% oraz 117,9 ha wolnych terenów produkcyjnych, stwierdza się, że ustalenia Studium uzupełniają wskazane zapotrzebowanie na nową zabudowę produkcyjną w dostatecznej ilości.

10. POTRZEBY INWESTYCYJNE WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH FINANSOWANIA Z BUDŻETU GMINY

Zadania własne gminy, determinujące możliwości rozwoju przestrzennego wynikają wprost z ustawy o samorządzie gminnym. Dotyczyć one będą przede wszystkim wydatków inwestycyjnych, związanych z przygotowaniem terenów pod nowe inwestycje oraz realizację zadań komunalnych, tj.:

- 1) budowę dróg publicznych wraz z odwodnieniem i oświetleniem;
- 2) budowę uzbrojenia technicznego w zakresie sieci wodociągowych i kanalizacji sanitarnej;
- 3) realizację inwestycji z zakresu podstawowej infrastruktury społecznej;

10.1. Koszty związane z budową nowych dróg gminnych

Większość terenów zabudowy wskazanych w Studium (ponad 80%) posiada możliwość obsługi komunikacyjnej w oparciu o obecny układ drogowy (wymagane są jedynie remonty i modernizacja istniejącego układu drogowego). Projektowane uzupełnienie układu drogowego na obszarach rozwoju zabudowy zostało w całości uwzględnione w zapisach obowiązujących miejscowych planów. Możliwości finansowe gminy związane z realizacją nowych dróg gminnych należy uznać za wystarczające -zgodnie ze sporządzonymi prognozami skutków finansowych uchwalenia planów.

10.2. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury technicznej

Uruchamianie przez gminę nowych terenów zabudowy wiąże się z koniecznością rozbudowy infrastruktury technicznej – sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Przy uwzględnieniu faktu, iż gmina posiada rozwiniętą sieć infrastruktury technicznej (z sieci wodociągowej korzysta ponad 94% mieszkańców gminy), nie przewiduje się, aby wydatki na cele własne gminy związane z wprowadzeniem nowej zabudowy w studium, w istotny sposób obciążąły budżet. Rozwój sieci kanalizacyjnej zostanie rozłożony w bardzo długim okresie wykraczającym poza założoną perspektywę czasową i będzie przebiegać etapowo. Odprowadzanie ścieków komunalnych do czasu realizacji sieci kanalizacyjnej będzie odbywało się do przydomowych oczyszczalni ścieków.

10.3. Koszt inwestycji gminnych w zakresie infrastruktury społecznej

Poza drogami i w części uzbrojeniem inżynierskim gmina poniesie wydatki inwestycyjne związane z infrastrukturą społeczną i zagospodarowaniem przestrzeni publicznych. Dotyczyć to będzie głównie wykonania parkingów publicznych, zagospodarowania terenów sportu i rekreacji oraz terenów zieleni urządzonej. Co do inwestycji kubaturowych z zakresu oświaty, obecna baza szkolnictwa jest wystarczająca. Pozostałe zadania, jak przedszkola, żłobki, przychodnie mogą być realizowane przez podmioty prywatne, co również nie będzie obciążać budżetu gminy.

V.KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

Określeniu kierunków zmian struktury przestrzennej powinna przyświecać zasada zrównoważonego rozwoju. Wprowadzane zmiany mają na celu zwiększanie konkurencyjności gminy w regionie, co przekłada się na szeroko rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy i podnosi jakość życia jego mieszkańców. Z tego powodu należy dążyć do porządkowania struktur przestrzennych poprzez tworzenie czytelnie wyodrębnionych stref zabudowy (mieszkaniowej, usługowej, przemysłowej) oraz terenów rolnych i leśnych.

Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego i kulturowego, położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy. Uwzględnienie wytycznych zawartych w dostępnych opracowaniach oraz w bilansie potrzeb i możliwości rozwoju gminy, pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Na postawie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, Studium wyznacza zasięgi rozwoju przestrzennego osadnictwa w obrębie poszczególnych miejscowości, zobrazowany na planszy „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”. Rozwój zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjno-usługowej odbywać się będzie poprzez lokalizację zabudowy w obrębie obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na nowo wyznaczonych obszarach rozwoju zabudowy wynikających z określonego zapotrzebowania.

Ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w znacznej mierze uwzględniają dotychczasowy sposób użytkowania terenów. Z drugiej strony, przewiduje obszary na których nastąpi rozwój oraz zmiany istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. W największym stopniu zmiany te będą dotyczyć powiększania się terenów zabudowy kosztem terenów wykorzystywanych rolniczo.

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna będzie charakteryzować się następującymi obszarami:

Obszary przekształceń i rozwoju zabudowy w skład których wchodzi:

- 1) Tereny miejskiej zabudowy wielofunkcyjnej – M
- 2) Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej – MU;
- 3) Tereny osadnictwa wiejskiego – MN,
- 4) Tereny zabudowy usługowej U;
- 5) Tereny usług turystyki – UT;
- 6) Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej – PU
- 7) Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych – RU;
- 8) Tereny obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej – IT.
- 9) Tereny obsługi komunikacji – KS;
- 10) Tereny obsługi kolei – KK;
- 11) Tereny zieleni urządzonej – ZP;
- 12) Tereny ogrodów działkowych – ZO;
- 13) Tereny cmentarzy – ZC;

Obszary otwarte i leśna przestrzeń produkcyjna

- 1) Tereny lasów - ZL;
- 2) Tereny wskazane do zalesień - ZLz;
- 3) Tereny rolnicze - R;
- 4) Tereny dolinne wykluczone z zabudowy - ZD;

5) Tereny wód powierzchniowych śródlądowych - W;

Określone w niniejszej edycji Studium kierunki zagospodarowania stanowią uaktualnienie, kontynuację i rozwinięcie wytycznych zawartych we wcześniejszych edycjach studium oraz w opracowaniach dotyczących obszaru gminy. Tereny przeznaczone pod zabudowę w generalnym ujęciu koncentrują się wokół historycznej zabudowy miejscowości z wykorzystaniem elementów istniejącego układu drogowego oraz istniejącej sieci infrastruktury technicznej.

2. REKOMENDACJE I WNIOSKI ZAWARTE W AUDYCIE KRAJOBRAZOWYM

Z uwagi na to, że prace nad audytem krajobrazowym dla województwa mazowieckiego są w dalszym ciągu w toku, nie formułuje się rekomendacji i wniosków do niniejszego studium.

3. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w elaboracie Studium, zarówno w części tekstowej, jak i na rysunkach wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy, które nie są jednak ścisłymi przesądzeniami o granicach zainwestowania i użytkowaniu terenów.

W Studium przedstawiono zgeneralizowany obraz użytkowania obszaru gminy. Oznacza to, że określone na planszy kierunków zagospodarowania przestrzennego przeznaczenie terenów oznacza funkcje wiodące (dominujące), a nie wyłączne. Przeznaczenie może być uzupełnione innymi funkcjami, które jednak nie mogą wchodzić w kolizję lub w konflikt z funkcją podstawową oraz pogarszać warunków koegzystencji. Ostateczne uszczegółowienie zasad zagospodarowania terenów oraz granic terenów funkcjonalnych będzie dokonywane w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Niezależnie od określonego przeznaczenia oraz określonego sposobu zagospodarowania na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego konieczne jest przeanalizowanie uwarunkowań przestrzennych w celu odpowiedniego uszczegółowienia zapisów i dostosowania podanych wielkości do konkretnych zamierzeń planistycznych. W związku z powyższym, uznając za zgodne z ustaleniami Studium, dopuszcza i ustala się:

- 1) korygowanie przebiegu granic między poszczególnymi funkcjami w przypadku konieczności dostosowania ich do:
 - a) faktycznych granic nieruchomości,
 - b) faktycznych granic użytków,
 - c) rzeczywistego sposobu użytkowania działek i budynków,
 - d) istniejącego i projektowanego przebiegu dróg,
 - e) ukształtowania terenu oraz innych fizycznych barier przestrzennych,
- 2) określenie relacji między funkcją wiodącą, a dopuszczalną (ustalenie przewagi jednej z funkcji, bądź ich równorzędność),
- 3) funkcje uzupełniające i dopuszczalne można zrealizować w planach miejscowych poprzez wyznaczenie ich liniami rozgraniczającymi, w sposób zapewniający niwelację kolizji i konfliktów z funkcją wiodącą,

- 4) w sąsiedztwie istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej zasadność wprowadzenia obiektów o nowej uciążliwej funkcji wymaga szczególnej analizy, tak aby nie doprowadzić do konfliktów przestrzennych (wykluczenie niepożądanego sposobu zagospodarowania w zapisach planu),
- 5) możliwość wprowadzenia zakazu lokalizowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- 6) przyjęte wytyczne oraz wskaźniki są minimalnymi i maksymalnymi, a ich dokładna wartość będzie doprecyzowana na etapie miejscowego planu,
- 7) odstępstwa oraz korygowanie parametrów i wskaźników urbanistycznych w zależności od:
 - a) lokalnych uwarunkowań uniemożliwiających zagospodarowanie działki budowlanej zgodnie z wyznaczonym przeznaczeniem,
 - b) istniejącego sposobu zagospodarowania bądź aktualnego użytkowania terenu,
- 8) parametry wysokości zabudowy nie dotyczą dominant wysokościowych, które dopuszcza się do realizacji. Ich lokalizację oraz wysokość należy przewidzieć w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, nawiązując do kompozycji przestrzennej i skali zabudowy poszczególnych miejscowości oraz sąsiedztwa istniejących dominant
- 9) określone maksymalne wysokości zabudowy nie dotyczą inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, masztów oraz innych obiektów wynikających z technologii produkcji. Zaleca się ich maksymalną wysokość – do 50 m n.p.t. Dla obiektów i urządzeń o wysokości równej lub większej niż 50 m n.p.t. obowiązują przepisy odrębne,
- 10) w przypadku działek i budynków użytkowanych zgodnie z prawem oraz działek, w stosunku do których wydano ostateczne pozwolenia na budowę, ustalenie przeznaczenia oraz sposobu zagospodarowania innego niż określony w studium – zgodnego ze stanem faktycznym, nie dotyczą inwestycji publicznych,
- 11) lokalizację nie wyznaczonych w studium funkcji uzupełniających, zapewniających możliwość użytkowania i zagospodarowania terenów zgodnie z ich przeznaczeniem, takich jak m.in.:
 - a) sieci, urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej związanych z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną, ciepło i gaz, gospodarką ściekową oraz telekomunikacją,
 - b) dróg publicznych, wewnętrznych, dojazdów i dojazdów, szlaków turystycznych oraz ścieżek rowerowych,
 - c) miejsc postojowych, garaży,
 - d) lokalnych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej i rekreacji (skwery i place zabaw),
 - e) obiektów małej architektury,
 - f) zabudowy gospodarczej,
 - g) istniejącego sposobu zagospodarowania bądź aktualnego użytkowania terenu

3.1. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji mieszkaniowej

Niekorzystne ze względów krajobrazowych komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych jest wprowadzanie zabudowy rozproszonej, wykorzystującej tereny bardzo oddalone zarówno od siebie, jak i od istniejącej jednostki osadniczej. Podstawowym celem przy zagospodarowaniu terenów jest dążenie do porządkowania przestrzeni poprzez uzupełnienie istniejącej struktury, wypełnianie luk w zabudowie oraz kontynuowanie zabudowy wokół istniejących jednostek osadniczych w sposób nawiązujący do jej charakteru. Dopuszcza się zachowanie istniejącej zabudowy, jej rozbudowę, przebudowę i nadbudowę, z uwzględnieniem potrzeby jej dostosowania do wyższych standardów.

Zakłada się kształtowanie zabudowy mieszkaniowej poprzez wydzielenie następujących kategorii obszarów:

- 1) Tereny miejskiej zabudowy wielofunkcyjnej - M;
- 2) Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej - MU;

3) Tereny osadnictwa wiejskiego - MN;

Tabela 3.1.1. Charakterystyka terenów miejskiej zabudowy wielofunkcyjnej (M)

TERENY MIEJSKIEJ ZABUDOWY WIELOFUNKCYJNEJ (M)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- mieszkaniowa wielorodzinna - mieszkaniowa jednorodzinna - usługowa
	Dopuszczalna	- produkcyjna
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	do 2,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	5%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, • dopuszczalna forma zabudowy produkcyjnej: <ul style="list-style-type: none"> – produkcja będąca kontynuacją istniejącego sposobu użytkowania terenu, – rzemiosło, drobna wytwórczość produkcyjna, składy i magazyny, – produkcja bazująca na nowych, wysokospecjalistycznych technologiach, z wykluczeniem przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, kształtowana w sposób niekolidujący z zabudową mieszkaniową, • dla zabudowy plombowej tworzącej pierzeje nie ustala się wskaźnika terenu biologicznie czynnego, • dla działek budowlanych o powierzchni 100 m² lub mniejszej, dopuszcza się powierzchnię zabudowy równą 100% oraz nie ustala się powierzchni biologicznie czynnej, • w granicach terenów miejskiej zabudowy wielofunkcyjnej obowiązują dopuszczenia i odstępstwa właściwe dla zabudowy śródmiejskiej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2019 r. poz. 1065) 	

Tabela 3.1.2. Charakterystyka terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej (MU)

TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ (MU)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- mieszkaniowa jednorodzinna, - usługowa
	Dopuszczalna	- produkcyjna
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	do 1,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	50%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	30%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, • dopuszczalna forma zabudowy produkcyjnej: <ul style="list-style-type: none"> – produkcja będąca kontynuacją istniejącego sposobu użytkowania terenu, – rzemiosło, drobna wytwórczość produkcyjna, składy i magazyny, – produkcja bazująca na nowych, wysokospecjalistycznych technologiach, <p>z wykluczeniem przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, kształtowana w sposób niekolidujący z zabudową mieszkaniową,</p>	

Tabela 3.1.3. Charakterystyka terenów osadnictwa wiejskiego (MN)

TERENY OSADNICTWA WIEJSKIEGO (MN)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- zabudowa zagrodowa (siedliskowa), - mieszkaniowa jednorodzinna,
	Dopuszczalna	- usługowa - letniskowa i rekreacyjna
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	do 1,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	30%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	40%
	Maksymalna wysokość zabudowy	10 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> rozgraniczenie zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, w sposób nie powodujący konfliktów przestrzennych, nastąpi na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dopuszczalna forma zabudowy usługowej: usługi lokalizowane w bryle budynku mieszkalnego lub w formie wolnostojącej, zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, 	

3.2. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji usługowych

Tereny usług obejmują tereny przeznaczone dla usług publicznych i komercyjnych, służących zaspokojeniu podstawowych potrzeb ludności.

W zakresie usług handlu powierzchnia sprzedaży lokalizowanych obiektów nie może przekroczyć 2 000 m². Należy przy tym zaznaczyć, że powierzchnia sprzedaży jest to część lokalu handlowego przeznaczona na ekspozycję i sprzedaż towarów z wyłączeniem powierzchni technologicznej, magazynowej, biurowej, zaplecza socjalnego dla pracowników, usług serwisowych, gastronomicznych, toalet publicznych i innych usług nie związanych ze sprzedażą towarów. Usługi handlu powinny mieć także zapewnione miejsca dostaw towaru. Nakłada się obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych.

Tabela 3.2.1. Charakterystyka terenów zabudowy usługowej (U)

TERENY ZABUDOWY USŁUGOWEJ (U)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- usługowa
	Dopuszczalna	- produkcyjno-usługowa, - obsługa komunikacji, - mieszkaniowa (zgodnie z wytycznymi)
Wskaźniki	Intensywność zabudowy usługowej i produkcyjno-usługowej	do 4,0
	Intensywność zabudowy mieszkaniowej	do 1,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości dla budynków sakralnych, w szczególności dla takich jak dzwonnice, kościoły z wieżą, • dopuszczalna forma zabudowy produkcyjnej: <ul style="list-style-type: none"> – produkcja będąca kontynuacją istniejącego sposobu użytkowania terenu, – rzemiosło, drobna wytwórczość produkcyjna, składy i magazyny, – produkcja bazująca na nowych, wysokospecjalistycznych technologiach, z wykluczeniem przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, kształtowana w sposób niekolidujący z zabudową mieszkaniową, • dopuszcza się wydzielanie lokali mieszkalnych w budynkach usługowych, • dopuszcza się lokalizację budynków mieszkalnych, gospodarczych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu (m.in. plebania, internat) • dopuszczone funkcje związane z obsługą komunikacji obejmują m.in.: myjnie, stacje paliwowe, 	

Tabela 3.2.2. Charakterystyka terenów usług turystyki (UT)

TERENY USŁUG TURYSTYKI (UT)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- usługi związane z turystyką, rekreacją i sportem
	Dopuszczalna	- obiekty socjalne w tym szalety publiczne oraz związaną z nimi infrastruktura,
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	30%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	50%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości dla obiektów budowlanych związanych z turystycznym wykorzystaniem terenu (np. dla wież widokowych). 	

3.3. Tereny przeznaczone do zagospodarowania z przewagą funkcji produkcyjnych

Tereny produkcyjno-usługowej obejmować będą zabudowę przeznaczoną na cele produkcyjne, magazynowo - składowe i usługowe, jednak z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m². W granicach tych terenów zakazuje się lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii oraz przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko.

Wprowadza się dopuszczenie lokalizowania urządzeń i obiektów zaopatrzenia w wodę i energię elektryczną oraz gospodarki ściekowej, nakaz zastosowania zabezpieczeń eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko oraz zalecenie wprowadzenia przez zakłady o produkcji wodochłonnej zamkniętego obiegu wody.

Tabela 3.3.1. Charakterystyka terenów zabudowy produkcyjno-usługowej (PU)

TERENY ZABUDOWY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE (PU)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- produkcyjna, składy i magazyny, - usługowa,
	Dopuszczalna	- obsługa komunikacji, - zabudowa związana z obsługą rolnictwa i przetwórstwem artykułów spożywczych,
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	do 4,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki/terenu	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	25%
	Maksymalna wysokość zabudowy	35 metrów
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> • zakaz lokalizacji funkcji związanych z hodowlą i ubojem zwierząt. • na oznaczony na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu • dopuszczone funkcje związane z obsługą komunikacji obejmują m.in.: myjnie, stacje paliwowe, lakiernie; • zakaz lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii; • z uwagi na indywidualne wymagania techniczne i technologiczne procesu produkcji dla obiektów budowlanych dopuszcza się zwiększenie maksymalnej wysokości. 	

3.4. Tereny przeznaczone do zagospodarowania o funkcji obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych

Jako tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych rozumie się obszar, na którym zlokalizowano bądź planuje się lokalizację obiektów i urządzeń związanych z produkcją rolniczą wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Tabela 3.4.1. Charakterystyka terenów obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych (RU)

TERENY OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH ROLNYCH (RU)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENÓW		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	- produkcja rolnicza; - obsługa produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych;
	Dopuszczalna	- nie ustala się
Wskaźniki	Intensywność zabudowy	do 1,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	70%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	15 metrów
Wytyczne i ograniczenia dotyczące zagospodarowania	- na oznaczony na rysunku Studium obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; - zakaz lokalizacji przedsięwzięć zawsze znacząco oddziałujących na środowisko	

3.5. Tereny przeznaczone do zagospodarowania związane z obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej, obsługą komunikacji

Na terenach infrastruktury technicznej ustala się lokalizację obiektów i urządzeń służących grupowemu zaopatrzeniu w energię elektryczną, wodę i gaz oraz związanych z gospodarką ściekową, zbieraniem, przetwarzaniem i składowaniem odpadów.

Tabela 3.5.1. Charakterystyka terenów obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (IT)

TERENY OBIEKTÓW I URZĄDZEŃ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ (IT)		
CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
Funkcja	Podstawowa/wiodąca	Tereny infrastruktury technicznej: – elektroenergetyka (m.in. GPZ) – gazownictwo – kanalizacja (oczyszczalnia ścieków) – wodociągi (ujęcia wód podziemnych) – gospodarowanie odpadami (PSZOK)
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	do 2,0
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	80%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	10%
	Maksymalna wysokość zabudowy	12 metrów
	Kształtowanie geometrii dachów	dachy płaskie lub jednospadowe, dwuspadowe, wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	<ul style="list-style-type: none"> dla obiektów budowlanych dopuszcza się zwiększenie maksymalnej dopuszczalnej wysokości, dla działek budowlanych o powierzchni 100 m² lub mniejszej, dopuszcza się powierzchnię zabudowy równą 100% oraz nie ustala się powierzchni biologicznie czynnej, 	

Tabela 3.5.2. Charakterystyka terenów obsługi komunikacji (KS)

CHARAKTERYSTYKA PRZEZNACZENIA TERENU		
TERENY OBSŁUGI KOMUNIKACJI (KS)		
Przeznaczenie	Podstawowe/wiodące	Tereny obsługi komunikacji obejmujące w szczególności: - parkingi, - place manewrowe - miejsca obsługi podróżnych, - myjnie - stacje paliwowe - usługi gastronomii oraz handlu Tereny przeznaczone pod pas drogowy trasy S7 wraz z urządzeniami i obiektami służącymi do utrzymania, konserwacji i naprawy elementów drogi ekspresowej
Wskaźniki i parametry urbanistyczne	Intensywność zabudowy	do 0,5
	Maksymalna powierzchnia zabudowy w stosunku do powierzchni działki	25%
	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej	20%
	Maksymalna wysokość zabudowy	9 metrów
	Kształtowanie geometrii dachów	dachy płaskie lub jednospadowe, dwuspadowe, wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45°
Wytyczne dotyczące zagospodarowania	- nie ustala się	

3.6. Tereny wyłączone spod zabudowy i o ograniczonych możliwościach zabudowy dla których nie określa się parametrów i wskaźników urbanistycznych

Tereny wymagające ograniczeń lub ścisłego wyłączenia spod zabudowy obejmują kilka kategorii, wiążących się m.in. z koniecznością zachowania zasobów środowiska, wymogami ładu przestrzennego, uciążliwością obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, zagrożeniem bezpieczeństwem ludności jej mienia, czy brakiem przydatności gruntów dla zabudowy.

Wyżej wymienione tereny to m.in:

- 1) tereny występowania gruntów I-III klasy bonitacyjnej (za wyjątkiem gruntów dla których wydano już decyzję o wyłączeniu gruntów rolnych z produkcji rolnej),
- 2) tereny na których występują gleby organiczne,
- 3) tereny leśne (z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej),
- 4) tereny wód powierzchniowych i projektowanych zbiorników wodnych,
- 5) tereny dolinne wykluczone z zabudowy,
- 6) tereny powierzchniowej eksploatacji kopalni, w tym udokumentowanych złóż surowców naturalnych ,
- 7) tereny zamknięte,
- 8) strefy oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej,
- 9) powierzchniową eksploatacją kopalni
- 10) strefy oddziaływania od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- 11) strefy sanitarne od cmentarzy,

12) strefy ochronne ujęć wody.

3.6.1. Tereny rolne - kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Rolnicza przestrzeń produkcyjna jest dominującym sposobem użytkowania gruntów w gminie Szydłowiec. Zakłada się kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez wydzielenie następujących kategorii terenów:

- 1) tereny rolnicze (**R**),
- 2) tereny dolinne wykluczone z zabudowy (**ZD**),

Główne kierunki kształtowania terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej to:

- 1) ochrona przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze gruntów I-III klasy bonitacyjnej;
- 2) wykorzystanie terenu na cele produkcji rolniczej i ograniczaniu przeznaczenia na cele nierolnicze,
- 3) poprawianie ich wartości użytkowej oraz zapobieganie obniżania ich produktywności,
- 4) w miarę możliwości osłanianie istniejącej zabudowy uciążliwej dla środowiska, dysharmonijnej w krajobrazie pasmami zadrzewień i zakrzewień,
- 5) przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- 6) dopuszcza się budowę obiektów związanych funkcjonalnie z podniesieniem efektywności gospodarki rolnej,
- 7) dopuszcza się budowę obiektów budowlanych i urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarstw rolnych – z wykluczeniem budynków inwentarskich i zabudowy siedliskowej,
- 8) dopuszcza się realizację działań z zakresu retencji wodnej,
- 9) postuluje się utrzymanie istniejących zbiorników wodnych, łąk i pastwisk;
- 10) przeznaczanie pod zalesienie gruntów nieprzydatnych i mało przydatnych dla produkcji rolnej, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody według przepisów odrębnych;
- 11) utrzymanie i wprowadzanie nowych zadrzewień śródpolnych oraz zachowanie w stanie naturalnym miedz w celu ograniczenia erozji wietrznej gleb;
- 12) utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej, z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,
- 13) modernizacja systemu melioracji w nawiązaniu do systemu nawadniania użytków rolnych,
- 14) utrzymania istniejącej zabudowy nie wskazanej na Rysunku Studium, z możliwością powiększenia jej powierzchni użytkowej o ok. 20% poprzez przebudowę, rozbudowę, nadbudowę dla poprawy standardów mieszkaniowych;
- 15) kształtowanie korytarzy ekologicznych, w tym m.in.: utrzymanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość przyrodniczą, w tym m.in. przy wyznaczaniu ponadlokalnej infrastruktury komunikacyjnej i energetycznej,
- 16) ochrona gleb pochodzenia organicznego, przed ich osuszeniem i zmianą sposobu użytkowania (zakaz ich przeznaczania na cele nierolnicze),
- 17) ochrona lub odtworzenie strefy buforowej wzdłuż cieków i rowów, stanowiących element lokalnego i regionalnego korytarza ekologicznego,
- 18) przeznaczenie części gruntów (oznaczonych na rysunku Kierunków) pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii.

3.6.2. Tereny lasów - kierunki i zasady kształtowania lasów i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Lasy i leśną przestrzeń produkcyjną w gminie tworzą rozproszone na całym obszarze gminy tereny kompleksów leśnych za wyjątkiem południowej części gminy oraz ok. 200-hektarowego kompleksu koło Omięcina. Zakłada się kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej poprzez wydzielenie:

- 1) terenów lasów (ZL),
- 2) terenów wskazanych do zalesień (ZLz).

Na obszarach leśnych powinno prowadzić się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną zmierzającą do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji, bez szkody dla innych ekosystemów. Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu.

Określa się następujące zasady zagospodarowania w kompleksach leśnych, terenach lasów ochronnych oraz terenach przeznaczonych pod dolesienia:

- 1) ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych lasów;
- 2) prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z obowiązującym Planem Urządzenia Lasu sporządzonym dla Nadleśnictwa Radom oraz Nadleśnictwa Skarżysko oraz obowiązującymi uproszczonymi planami urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa,
- 3) utrzymanie zadrzewień śródpolnych, kształtowanie granicy polno-leśnej
- 4) zmniejszanie rozdrobnienia kompleksów leśnych poprzez powiększanie powierzchni leśnej - dolesienia (granice zasięgu terenów leśnych i zalesień, wyznaczonych na rysunku Studium należy uściślić na etapie projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mając na uwadze przepisy z zakresu ochrony środowiska, przyrody, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz ustawy o lasach);
- 5) dopuszcza się realizację dodatkowych zalesień nie wyznaczonych na rysunku studium z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody według przepisów odrębnych – na glebach najniższych (V i VI) klas bonitacyjnych, w szczególności przyległych do lasów i stanowiących korytarze powiązań przyrodniczych;
- 6) zalesianie należy dostosować do lokalnych warunków siedliskowych i krajobrazowych, wykorzystując przy tym istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia
- 7) zalesienie terenów zmeliorowanych może nastąpić tylko w sytuacjach wyjątkowych przy braku alternatywnych rozwiązań po uprzednim dokonaniu przebudowy urządzeń melioracyjnych, w sposób umożliwiający ich prawidłowe funkcjonowanie na terenach oddziaływania, zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne;
- 8) przy zagospodarowaniu wyznaczonych w Studium obszarów leśnych, przyjmuje się zasadę utrzymania dotychczasowego leśnego przeznaczenia gruntów, które uznaje się jednocześnie, jako wyłączone z zabudowy (za wyjątkiem obiektów, budynków oraz urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej);
- 9) dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (najlepiej z wykorzystaniem istniejących dróg, duktów i przecinek);
- 10) w odniesieniu do dróg i szlaków stosuje się odpowiednio przepisy jak dla dróg dojazdowych i pożarowo-leśnych,
- 11) eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów oraz zapewnienie lasom bezpieczeństwa pożarowego,

- 12) prowadzenie właściwej gospodarki leśnej na terenie lasów ochronnych oraz w ich otoczeniu, nie powodującej osuszenia tych terenów oraz degradacji gleb;
- 13) racjonalne udostępnienie lasów uwzględniające wymogi ochrony przyrody według przepisów odrębnych, dla celów rekreacji i turystyki – wyznaczenie tras i szlaków turystycznych, w tym umieszczenie pojemników na śmieci, ław, stołów, tablic informacyjno-edukacyjnych, wiat turystycznych itp.,
- 14) rozwój urządzeń związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

3.6.3. Tereny cmentarzy (ZC)

Tereny przeznaczone na cmentarze obejmują tereny istniejących oraz projektowanych poszerzeń cmentarzy. Dla terenów czynnych cmentarzy obowiązuje - zgodnie z przepisami odrębnymi - wprowadzenie stref ochrony sanitarnej, obejmujących pas terenu wokół cmentarza o szerokości 50,0 m lub 150 m, w obrębie których obowiązują ograniczenia w zainwestowaniu terenów określone w przepisach odrębnych.

3.6.4. Tereny zieleni urządzonej (ZP)

Tereny zieleni urządzonej obejmują różnego typu zieleni ogólnodostępną, urządzoną w formie parków, zieleńców lub skwerów. Ustala się zachowanie aktualnego użytkowania poprzez rewaloryzację istniejących założeń parkowych oraz możliwość rozbudowy, przebudowy, nadbudowy i remontu istniejących obiektów budowlanych. Ponadto dopuszcza się lokalizację placów zabaw oraz obiektów małej architektury oraz obiektów budowlanych niepołączony trwale z gruntem.

3.6.4. Tereny ogródków działkowych (ZO)

Ogrody działkowe stanowią przede wszystkim tereny intensywnej produkcji sadowniczo-warzywnej z występującymi elementami rekreacji indywidualnej (obiekty budowlane niepołączone trwale z gruntem). Ustala się utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenu.

3.6.5. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (W)

Tereny wód powierzchniowych śródlądowych obejmują istniejące rzeki, cieki i zbiorniki wodne przeznaczone na cele gospodarki wodnej. Działania inwestycyjne ich dotyczące regulują przepisy Prawa wodnego. Tereny wód powierzchniowych wymagają zachowania i ochrony, w tym:

- 1) zapewnienia pasa gruntu wolnego od trwałych naniesień i nasadzeń od rzek oraz rowów melioracyjnych w celu umożliwienia prawidłowej eksploatacji,
- 2) użytkowanie wód otwartych do celów rekreacyjnych i sportowych, urządzenie łowisk komercyjnych i stawów hodowlanych musi być poprzedzone zgodą zarządcy wód i terenów przyległych,
- 3) możliwość lokalizacji urządzeń służących regulacji rzeki oraz ochrony przeciwpowodziowej,
- 4) dopuszczenie urządzeń wodnych i obiektów budowlanych służących gospodarce wodnej,
- 5) kolizje planowanego zagospodarowania z rzekami powinny być rozwiązane zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.

3.6.6. Tereny obsługi kolei (KK)

Szczegółowe ustalenia dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów obsługi kolei znajdują się w rozdziale „Kierunki rozwoju komunikacji kolejowej”.

4. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

4.1. Ogólne kierunki i zasady ochrony środowiska przyrodniczego

Przepisy o ochronie środowiska określają wytyczne odnośnie zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska. Z tego powodu należy dążyć do eliminowania i ograniczenia zagrożeń oraz podejmowania działań, które będą temu zapobiegać. Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych powinno uwzględniać racjonalne wykorzystanie przestrzeni co wiąże się z lokalizowaniem funkcji i odpowiednim sposobem zagospodarowania terenu zgodnym z jego predyspozycjami przyrodniczymi (walorami i wrażliwością na degradację). W związku z tym, rozwój układów zabudowy powinien maksymalnie wykorzystywać już istniejące zainwestowanie (w szczególności sieć drogową i systemy infrastruktury technicznej) i zagospodarowanie terenów.

Podstawą do określania kierunków ochrony środowiska przyrodniczego jest zasada zrównoważonego i trwałego rozwoju wskazująca na konieczność określania kierunków zagospodarowania pozwalających na zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego, przy jednoczesnym racjonalnym wykorzystaniu jego walorów. Nadrzędnym celem środowiskowym polityki przestrzennej Gminy Szydłowiec jest zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez:

- 1) utrzymanie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego wszystkich obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności tych objętych prawną ochroną przyrody,
- 2) zachowanie terenów o wyraźnych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- 3) zachowanie lokalnej różnorodności biologicznej,
- 4) ochronę walorów krajobrazowych, zieleni we wsiach, w tym zadrzewień i zakrzewień śródpolnych,
- 5) zachowanie i zwiększenie istniejących zasobów leśnych,
- 6) racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych,
- 7) ochronę wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę ich jakości,
- 8) wyłączenie spod zabudowy terenów położonych w zagłębieniach dolinnych cieków,
- 9) ochronę lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych, tworzących system przyrodniczy gminy, stanowiących jego główne powiązania ekologiczne,
- 10) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody,
- 11) kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych w gminie,
- 12) zmniejszanie uciążliwości akustycznych dla mieszkańców i środowiska,
- 13) usprawnienie gospodarki odpadami.
- 14) sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest,
- 15) podkreślanie terenów eksponowanych, punktów widokowych i panoram poprzez włączanie ich w system połączeń pieszych i rowerowych,
- 16) nadawanie budynkom, budowlą oraz naziemnym urządzeniom infrastruktury technicznej formy architektonicznej harmonizującej z otoczeniem,
- 17) porządkowanie przebiegu linii energetycznych i likwidacja kolizji z zabudową mieszkaniową,
- 18) unikania wytyczania linii przesyłowych infrastruktury technicznej i dróg przez obszary chronione, tereny przeznaczone na cele zabudowy mieszkaniowej, tereny wypoczynku i rekreacji, tereny na których znajdują się obiekty przeznaczone na pobyt ludzi;
- 19) wprowadzanie zieleni izolacyjnej w strefach granicznych obszarów o różnych funkcjach, w których może wystąpić konflikt przestrzenny,
- 20) stosowanie zieleni izolacyjnej lub innej formy osłony zielenią elementów negatywnie oddziałujących na walory krajobrazowe środowiska.

Ochrona środowiska wyrażona poprzez ustalenia i rozwiązania planistyczne, które należy uwzględnić przy sporządzaniu Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego ma na celu poprawę warunków życia ludzi poprzez poprawę jakości środowiska oraz proekologiczny rozwój przestrzenny oparty o minimalizację konfliktów wywołanych w skutek postępującej urbanizacji. Cele te powinny być realizowane w szczególności poprzez ochronę niżej określonych elementów środowiska.

4.2. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych

Ochrona wód podziemnych jest jednym z najważniejszych kierunków działań, ze względu na wykorzystywanie ich do zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Ochrona wód musi być realizowana poprzez maksymalne ograniczenie zrzutu zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych. W celu ochrony wód ustala się następujące zasady:

- 1) dążenie do konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną, służącą ochronie środowiska, w szczególności poprzez realizację gminnej kanalizacji sanitarnej;
- 2) eliminowanie zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do gruntu i wód otwartych;
- 3) budowę oczyszczalni przydomowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych lub technicznych,
- 4) kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- 5) dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych;
- 6) stosowanie rozwiązań zmierzających do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej o charakterze lokalnym (w ramach wyznaczonych na rysunku kierunków „Strefy możliwej lokalizacji obiektów służących małej retencji wodnej”) oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody m.in. prowadzenie wodochronnej gospodarki w zlewniach, poprzez wprowadzanie zalesień i zadrzewień;
- 7) ochronę obrzeży rzek i cieków przed groźbami i zabudową poprzez pozostawianie pasa terenu – bufora zieleni jako niezbędnego filtra biologicznego;
- 8) zakaz niszczenia lub uszkodzenia brzegów śródlądowych wód powierzchniowych, a także gruntów pokrytych śródlądowymi wodami powierzchniowymi,
- 9) zagospodarowanie terenów w sąsiedztwie rzek i cieków nie może ograniczać ich administratorom możliwości wykonywania obowiązków w zakresie utrzymania ich w należytym stanie,
- 10) dla celów zaopatrzenia w wodę, oprócz głównego korzystania z gminnej sieci wodociągowej, dopuszcza się korzystanie z indywidualnych ujęć wód po spełnieniu warunków określonych w przepisach prawa w tym zakresie,
- 11) przy zagospodarowaniu terenów obowiązuje wymóg przestrzegania wszystkich zakazów i nakazów dotyczących stref ochronnych ujęć wód.

4.3. Ochrona zasobów glebowych

Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb przed degradacją studium ustala:

- 1) ochronę przed zabudową nie związaną z produkcją rolną gruntów wysokich klas bonitacyjnych;
- 2) eksploatację złóż wyłącznie w ramach wyznaczonych terenów znajdujących się w granicach udokumentowanych złóż surowców naturalnych lub poprzez określone przepisami odrębnymi wydobywanie piasków i żwirów w celu zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności,
- 3) rekultywację gleb zdegradowanych;

- 4) kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 5) racjonalne użycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin na terenach rolnych i leśnych oraz stosowanie technik naturalnych (fito i agromelioracyjnych) w celu zwiększenia udziału materii organicznej w glebie;
- 6) przeciwdziałanie degradacji chemicznej gleb poprzez ochronę powietrza i wód powierzchniowych;
- 7) prowadzenie monitoringu jakości gleby i ziemi;
- 8) przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne;
- 9) stosowanie naturalnych metod regulacji odczynu gleb.

4.4. Ochrona powietrza atmosferycznego

W zakresie ochrony atmosfery celem jest zachowanie norm czystości określonych stosownymi przepisami prawa. Stan czystości powietrza na terenie gminy przedstawia się jako zadowalający, ze względu na brak lokalnych, dużych źródeł emisji oraz położenie w otoczeniu kompleksów leśnych wpływających na zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza. Jednocześnie głównym źródłem przekroczeń jest emisja napływowa z województwa świętokrzyskiego.

Formułuje się następujące kierunki działań w zakresie ochrony warunków aerosanitarnych:

- 1) stosowanie niskoemisyjnych nośników energii cieplnej (gaz, olej opałowy) zwłaszcza w obiektach użyteczności publicznej i obiektach nowoprojektowanych, co wiąże się z koniecznością kontynuacji gazyfikacji całej gminy (do sieci gazowej podłączone jest miasto Szydłowiec oraz miejscowości Szydłówek i Wola Korzeniowa);
- 2) realizacja przedsięwzięć związanych z modernizacją izolacji termicznej budynków,
- 3) wykorzystanie wymogu sporządzania ocen wpływu na środowisko przyrodnicze obiektów szczególnie uciążliwych i mogących pogorszyć stan środowiska,
- 4) prowadzenie działalności kontrolnej higieny atmosfery w celu podejmowania przeciwdziałań,
- 5) zachowanie szczególnych warunków ochrony w zakresie lokalizacji obiektów mogących lokalnie negatywnie oddziaływać na stan czystości powietrza

4.5. Ochrona klimatu akustycznego

Podstawowymi źródłami hałasu w gminie są drogi. W związku z tym, zasadniczym zadaniem, mającym na celu poprawę klimatu akustycznego gminy, jest zmniejszenie uciążliwości komunikacyjnych. Dlatego też przyjmuje się następujące kierunki podejmowanych działań ograniczających hałas u źródła poprzez:

- 1) poprawę stanu nawierzchni dróg,
- 2) w przypadku natężonego hałasu wywołanego ruchem komunikacyjnym na drodze ekspresowej S7 oraz drodze wojewódzkiej Nr 727 należy przewidzieć realizację m.in. zieleni izolacyjnej, bądź w szczególnych przypadkach ekranów akustycznych,
- 3) sytuowanie budynków mieszkalnych z zachowaniem odpowiednich odległości od dróg publicznych w zależności od kategorii drogi,
- 4) rozbudowę ekologicznych form transportu - ścieżki rowerowe.

W przypadku pojawienia się uciążliwości, związanej z hałasem przemysłowym/produkcyjnym, potwierdzonej pomiarami natężenia hałasu, niezbędna będzie jej eliminacja poprzez zastosowanie zieleni izolacyjnej, osłon, ekranów i wyciszeń.

4.6. Ochrona zieleni urządzonej i zadrzewień

Zaleca się ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, poprzez wprowadzenie zakazu ich likwidowania lub niszczenia z innych powodów niż dla zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.7. Ochrona lasów

Dla ochrony zasobów leśnych przed niekorzystnymi zmianami w środowisku studium ustala:

- 1) ochronę i powiększanie zasobów leśnych poprzez wprowadzanie zalesień na gruntach wyłączanych z produkcji rolniczej, nieużytków i terenów zdegradowanych;
- 2) wdrażanie krajowego Programu Zwiększenia Lesistości;
- 3) użytkowanie zasobów leśnych przez prowadzenie funkcji produkcyjnych na zasadzie racjonalnej gospodarki leśnej;
- 4) udostępnianie i zagospodarowanie lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej w porozumieniu z zarządcami gruntów leśnych, poprzez budowę obiektów związanych z turystyką, rekreacją;
- 5) dopuszczenie budowy dróg oraz obiektów i sieci infrastruktury technicznej dla potrzeb gospodarki leśnej oraz w innych przypadkach określonych przepisami szczególnymi.

Kierunki rozwoju produkcji leśnej na terenach pozostających we władaniu Lasów Państwowych ustalane są przez okresowo sporządzone plany urzędniowe gospodarstwa leśnego, zarządzanego przez Nadleśnictwo Radom oraz Nadleśnictwo Skarżysko. W myśl założeń studium gospodarka leśna powinna być prowadzona zgodnie z ich zapisami oraz z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i wartościowych komponentów miejscowego krajobrazu, w szczególności na obszarach objętych przestrzennymi formami ochrony przyrody w granicach gminy.

W myśl ustawy o lasach szczególnej ochronie podlegają kompleksy leśne posiadające status lasów ochronnych. W obrębie lasów ochronnych, ustala się podporządkowanie funkcji produkcyjnej funkcjom ochronnym. Gospodarka winna być prowadzona w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nich celów dla których zostały wydzielone, w szczególności poprzez:

- 1) dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów,
- 2) preferowanie naturalnego odnowienia lasu,
- 3) dbałość o utrzymanie naturalnych stosunków wodnych,
- 4) ograniczenie stosowania zrębów zupełnych.

4.8. Obszary występowania surowców mineralnych chronionych przed innym niż eksploatacja zagospodarowaniem

Dopuszcza się możliwość przeprowadzania rozpoznania zasobów i dokumentacji złóż oraz, w przypadku pozytywnego rozpoznania, prowadzenia eksploatacji złóż kopalin w granicach ustanowionych obszarów górniczych. W granicach obszarów górniczych ustala się zakaz zabudowy, z dopuszczeniem do realizacji obiektów kubaturowych, urządzeń komunikacyjnych oraz urządzeń pomocniczych bezpośrednio związanych z eksploatacją kopaliny.

Ustanowienie nowych obszarów i terenów górniczych dopuszcza się na glebach o niskiej przydatności rolniczej (gleby klas V - VI) oraz na terenach leśnych i przeznaczonych do zalesień, po przeprowadzeniu sporządzeniu wymaganych badań, zgodnie z przepisami odrębnymi. Lokalizację nowych obszarów górniczych ogranicza się w zasięgu obszarowych form ochrony przyrody.

Eksploatacja złóż powinna być prowadzona z zachowaniem wymogów ochrony środowiska. Po zakończeniu eksploatacji należy przeprowadzić rekultywację w kierunkach określonych w wydanych koncesjach.

Jak wynika z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 Prawo geologiczne i górnicze, jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Powinien on zapewniać integrację wszelkich działań podejmowanych w granicach terenu górniczego w celu:

- 1) wykonania działalności określonej w koncesji,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego,
- 3) ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony wód podziemnych oraz obiektów budowlanych.

4.9. System powiązań ekologicznych – tereny otwarte

Na terenie gminy tworzą go korytarze ekologiczne dolin rzecznych i ich dopływów w postaci zarośli łąkowych, ekosystemy łąkowe oraz mniejsze ekosystemy leśne. Obszary te winny być chronione przed zainwestowaniem, gdyż posiadają predyspozycje do pełnienia funkcji biotycznej – systemu terenów otwartych w gminie dla zapewnienia pożądanego przewietrzania, migracji gatunków, zachowania enklaw roślinności i ostoi zwierząt.

4.10. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym ustala się zasadę honorowania, określonych stosownymi przepisami obszarów ograniczonego użytkowania dla źródeł promieniowania tj. linii energetycznych i punktów zasilania.

4.11. Kierunki i zasady ochrony przyrody na obszarach prawnie chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ochrona wartości przyrodniczych i krajobrazowych jest realizowana poprzez objęcie określonych obszarów i obiektów ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Na terenie gminy Szydłowiec występują następujące obszary podlegające ochronie na mocy tej ustawy:

4.11.1. Obszary Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011

W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w stosunku do obszarów Natura 2000 należy brać pod uwagę zakazy określone w obowiązujących przepisach dotyczących ochrony przyrody oraz indywidualne zapisy dla każdego z obszarów zawarte w planach zadań ochronnych, ustanawianych w drodze zarządzenia przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz w planach ochrony ustanawianych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego ds. środowiska. Plany zadań ochronnych oraz plany ochrony zawierają ustalenia konieczne do uwzględnienia w projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obszar Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011 o powierzchni ok. 2383,5 ha. Lasy Skarżyskie to obszar głównie leśny, zabezpieczający naturalne lasy bukowo-jodłowe o charakterze puszczańskim, jako pozostałość po prastarej Puszczy Świętokrzyskiej.

Na obszarze objętym, ochroną w ramach sieci Natura 2000 należy ograniczać uciążliwość prowadzonej gospodarki i polityki przestrzennej tak, aby zachować siedliska chronionych gatunków roślin i zwierząt, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Obecnie dla Obszaru Natura 2000 Lasy Skarżyskie PLH260011 sporządzany jest plan zadań ochronnych. Wskazane w zarządzeniu działania ochronne będą miały na celu utrzymanie właściwego stanu zachowania siedlisk gatunków dla ochrony, których powołano obszar Natura 2000.

4.11.2. Rezerваты przyrody

Rezerwat Cisowy Skarżysko

Rozporządzeniem Nr 8 Wojewody mazowieckiego z dnia 6 lutego 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 17 z dnia 16 lutego 2008 r., poz. 676) ustanowiono obowiązujący plan ochrony dla tego rezerwatu, zgodnie z którym wprowadza się ustalenia dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych takich jak:

- 1) zachowanie dotychczasowych sposobów użytkowania gruntów w granicach rezerwatu;
- 2) utrzymanie dotychczasowych form użytkowania sąsiadujących z rezerwatem wydzieleń drzewostanowych; dopuszcza się prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej;
- 3) na terenach przyległych do rezerwatu nie dopuszcza się prowadzenia działań mogących przyczynić się do obniżenia poziomu wód gruntowych w rezerwacie.

Rezerwat Cisowy Majdów

Rozporządzeniem Nr 9 Wojewody mazowieckiego z dnia 6 lutego 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 17 z dnia 16 lutego 2008 r., poz. 677) ustanowiono obowiązujący plan ochrony dla tego rezerwatu, zgodnie z którym wprowadza się ustalenia dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych takich jak:

- 1) zachowanie dotychczasowych sposobów użytkowania gruntów w granicach rezerwatu;
- 2) utrzymanie dotychczasowych form użytkowania sąsiadujących z rezerwatem wydzieleń drzewostanowych; dopuszcza się prowadzenie standardowej gospodarki leśnej;
- 3) na terenach przyległych do rezerwatu nie dopuszcza się prowadzenia działań mogących przyczynić się do obniżenia poziomu wód gruntowych w rezerwacie.

4.11.3. Stanowiska dokumentacyjne

Stanowisko dokumentacyjne „Łom Podkowiński”

Dla ww. stanowiska obowiązują cele ochrony wskazane w Rozporządzeniu Nr 65 Wojewody Mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie Stanowiska Dokumentacyjnego „Łom Podkowiński” (Urz. Dz. Woj. Maz. z 2005 r. Nr 154, poz. 4844). W zakresie ochrony czynnej stanowiska ustala się:

- 1) bieżącą likwidację nielegalnych wysypisk odpadów;
- 2) utrzymanie obecnego stanu wyrobiska i odsłoneń skalnych;
- 3) eliminację roślinności bezpośrednio porastającej ścianę kamieniołomu i niszczącej go.

Na terenie Stanowiska Dokumentacyjnego zakazuje się:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych i obszarów wodno-błotnych;
- 6) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 7) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

- 8) umieszczania tablic reklamowych.

Stanowisko dokumentacyjne „Łom Pikiel”

Dla ww. stanowiska obowiązują cele ochrony wskazane w Rozporządzeniu Nr 64 Wojewody Mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie stanowiska dokumentacyjnego "Łom Pikiel". W zakresie ochrony czynnej stanowiska ustala się:

- 1) bieżącą likwidację nielegalnych wysypisk odpadów;
- 2) utrzymanie obecnego stanu wyrobiska i odsłoneń skalnych;
- 3) eliminację roślinności bezpośrednio porastającej ścianę kamieniołomu i niszczącej go.

Na terenie Stanowiska Dokumentacyjnego zakazuje się:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych i obszarów wodno-błotnych;
- 6) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 7) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 8) umieszczania tablic reklamowych.

Stanowisko dokumentacyjne „Łom na Polankach”

Dla ww. stanowiska obowiązują cele ochrony wskazane w Rozporządzeniu Nr 63 Wojewody Mazowieckiego z dnia 7 czerwca 2005 r. w sprawie stanowiska dokumentacyjnego "Łom na Polankach". W zakresie ochrony czynnej stanowiska ustala się:

- 1) bieżącą likwidację nielegalnych wysypisk odpadów;
- 2) utrzymanie obecnego stanu wyrobiska i odsłoneń skalnych;
- 3) eliminację roślinności bezpośrednio porastającej ścianę kamieniołomu i niszczącej go.

Na terenie Stanowiska Dokumentacyjnego zakazuje się:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych i obszarów wodno-błotnych;
- 6) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 7) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 8) umieszczania tablic reklamowych.

4.11.4. Pomniki przyrody

Ochrona pomników przyrody polega przede wszystkim na zapewnieniu możliwości ich istnienia aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu, jeśli nie stanowią zagrożenia dla ludzi bądź mienia. Dla drzew, stanowiących pomniki przyrody obowiązują działania ochronne określone przepisami szczególnymi.

4.11.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Przysusko- Szydłowieckie

Dla ww. obszaru chronionego krajobrazu obowiązują ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów, leśnych, nieleśnych, wodnych oraz zakazy wskazane w Uchwale nr 33/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy przysusko – szydłowieckie (Dz. Urz. z 2019 r. poz. 4069

4.11.6. Użytki ekologiczne

Na podstawie Art. 21 pkt 4 ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie Dz. U.z 2009 r. Nr 92,poz. 753, Nr 99,poz. 826, z 2011 r. Nr 291, poz. 1707, z 2016 r. poz. 2260) Rada Miejska przejęła kompetencje sprawującego nadzór nad użytkami ekologicznymi występującymi na jej obszarze.

Użytek ekologiczny 155

Na obszarze użytku ekologicznego obowiązują ustalenia zawarte w Rozporządzeniu Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dn. 8.07.2005 w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 28.07.2005 Nr 175 poz 5572) zmienione Rozporządzeniem Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dn. 13.07.2007 zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 19.07.2007 Nr 138 poz 3651).

Użytek ekologiczny 156

Na obszarze użytku ekologicznego obowiązują ustalenia zawarte w Rozporządzeniu Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dn. 8.07.2005 w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 28.07.2005 Nr 175 poz 5572) zmienione Rozporządzeniem Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dn. 13.07.2007 zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 19.07.2007 Nr 138 poz 3651).

Użytek ekologiczny 157

Na obszarze użytku ekologicznego obowiązują ustalenia zawarte w Rozporządzeniu Nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dn. 8.07.2005 w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 28.07.2005 Nr 175 poz 5572) zmienione Rozporządzeniem Nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dn. 13.07.2007 zmieniające rozporządzenie w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Maz. z dn. 19.07.2007 Nr 138 poz 3651).

4.12. Krajobraz kulturowy

Ochrona krajobrazu przyrodniczo-kulturowego gminy Szydłowiec następuje poprzez realizację zasad uwzględnionych w ramach obowiązujących:

- 1) form ochrony przyrody,
- 2) form ochrony zabytków.

Ustalenia studium dotyczące zasad zagospodarowania poszczególnych terenów, wraz z określeniem parametrów i wskaźników zabudowy rekomendowanych do wprowadzenia w planach miejscowych oraz w połączeniu z otoczeniem prawnym dotyczącym ochrony zabytków, zapewniających właściwą i wystarczającą ochronę krajobrazu kulturowego.

5. STREFY UZDROWISKOWE

Na obszarze gminy nie występują uzdrowiska oraz strefy ochrony związane z ich funkcjonowaniem.

6. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami stanowi konstytucyjny obowiązek każdego obywatela, zaś samorząd terytorialny jest zobowiązany do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych. Na mocy przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się w szczególności ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz wszelkie inne zinventaryzowane wartości kulturowe, nie zawsze mające charakter i przymioty zabytku (np. krajobraz). Najważniejszy sposób ochrony zabytków należy ustalić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Obiekty o szczególnych wartościach kulturowych i historycznych należy chronić poprzez odpowiednie działania konserwatorskie. Studium określa podstawowy kierunek tych działań.

Ochrona konserwatorska ma na celu głównie:

- 1) zachowanie walorów historycznych,
- 2) wyeksponowanie regionalnych odrębności,
- 3) usuwanie elementów zagrażających ochronie i ekspozycji zabytków,
- 4) zachowanie dóbr kultury współczesnej,
- 5) zachowanie równowagi pomiędzy ochroną dóbr kultury a rozwojem cywilizacyjnym i przestrzennym.

6.1. Obszary i obiekty wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Mazowieckiego:

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami prawnymi, wynikającymi z przepisów odrębnych. W odniesieniu do obszarów i obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Województwa Mazowieckiego obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań konserwatorskich we wszystkich działaniach planistycznych, projektowych i inwestycyjnych. Wszelkie działania dotyczące obiektów i obszarów posiadających wpis do rejestru zabytków winny być prowadzone w oparciu o wytyczne właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków i zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją. Działania te regulują przepisy odrębne.

Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków zostały oznaczone na załącznikach graficznych Nr 2 oraz Nr 3 jako:

- 1) „Obszary wpisane do rejestru zabytków”
- 2) „Obiekty wpisane do rejestru zabytków”.

6.2. Ochrona zespołów budowlanych oraz obiektów architektury i budownictwa wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków

Wszystkie obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem charakterystycznych dla lokalnej tradycji budowlanej form i faktur. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy ustalać ochronę zabytków architektury i budownictwa poprzez zapisy dotyczące m.in.:

- 1) określenia chronionych wartości zabudowy istniejącej (historyczna linia zabudowy, forma i gabaryt obiektów, forma dachów, opracowanie elewacji, kolorystyka, materiały, itp.) i ustalenie zakazu ich zmiany lub nakazu przywrócenia,

- 2) zasad zagospodarowania posesji - działki budowlanej (lokalizacja elementów zabudowy nie może pogorszyć stanu zachowania zabytku ani naruszać jego wartości),
- 3) określenia dopuszczalnych zmian i warunków ich realizacji,
- 4) określenia gabarytów oraz parametrów estetycznych, technicznych i użytkowych dla zabudowy nowej (przebieg linii zabudowy, forma i gabaryt obiektów, forma dachów, opracowanie elewacji, kolorystyka, materiały, itp.),
- 5) utrzymania, przywrócenia lub zmiany podziału parcelacyjnego (podstawowego elementu organizacji i fizjonomii przestrzeni),
- 6) określenia innych elementów kontekstu krajobrazowego (w tym zieleni urządzonej, nawierzchni i towarzyszącej obiektowi małej architektury) dla utrzymania lub przywrócenia wartości chronionych.

Rozbiórkę budynków zabytkowych można dopuścić po wyłączeniu z ewidencji zabytków, jedynie w sytuacjach uzasadnionych ich stanem zachowania i przy braku możliwości technicznych dla ich remontu – Wojewódzki Konserwator Zabytków może nałożyć obowiązek wykonania dokumentacji inwentaryzacyjnej obiektu likwidowanego.

6.3. Strefy ochrony archeologicznej

Wprowadza się strefy ochrony archeologicznej obejmujące stanowiska archeologiczne zdefiniowane w art. 3, pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i objęte ochroną prawną na podstawie art. 6 ust. 1, pkt 3 cyt. ustawy, ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP).

W wyżej wyznaczonych strefach przy realizacji robót ziemnych lub dokonaniu zmiany dotychczasowej działalności wiążącej się z naruszeniem struktury gruntu, należy przeprowadzić badania archeologiczne zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

Strefy te zostały przedstawione na Zał.3 Kierunki zagospodarowania przestrzennego jako „Strefy ochrony archeologicznej” oraz „Wieś historyczna – strefa ochrony archeologicznej”. Przedmiotowe strefy zostały wyznaczone w odległości 30 m od orientacyjnych granic stanowisk archeologicznych.

6.4. Obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną

Zgodnie z zapisem „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego –, przyjętego Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 19 grudnia 2018 r. postuluje się rozszerzenie listy miejsc objętych statusem pomnika historii o „historyczny układ urbanistyczny miasta Szydłowca”. **Jego granice zostały oznaczone na Zał.3 jako „Historyczny układ urbanistyczny miasta Szydłowca”.**

Jako, że jedną z kategorii obiektów, które mogą zostać poddane ochronie przepisami ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami są układy urbanistyczne miast, niniejsze studium wskazuje te elementy historycznego układu urbanistycznego miasta Szydłowca, które powinny być chronione w procesach inwestycyjnych.

Ochrona polegać powinna na zachowaniu, wyeksponowaniu lub odtwarzaniu następujących elementów krystalizujących układ przestrzenny miasta:

- 1) historycznego układu komunikacyjnego miasta, złożonego z placów, ulic i przejść;
- 2) linie pierzei ulic i placów;
- 3) istniejących podziałów własnościowych;
- 4) charakterystyczne cechy architektury budynków (gabaryty, kształt dachów, wielkość, proporcje i gęstość otworów okiennych, zastosowanie materiałów budowlanych i wykończeniowych, nawiązujących do lokalnej tradycji);
- 5) ekspozycja zamku – ochrona ekspozycji;

- 6) ekspozycja sylwety miasta;
- 7) podkreślenie roli dominant przestrzennych i wysokościowych ratusza, zamku i kościoła parafialnego.

7. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

7.1. Kierunki rozwoju systemów komunikacji drogowej

Układ komunikacyjny oprócz pełnienia funkcji obsługi komunikacyjnej jest również elementem kształtującym strukturę przestrzenną obszaru gminy Szydłowiec. Poprzez dostępność komunikacyjną wyznacza wartość terenu, a poprzez zapewnienie odpowiedniego standardu obsługi komunikacyjnej, stymuluje jego rozwój.

Generalnym celem polityki komunikacyjnej gminy winno być tworzenie poprawnych warunków podróżowania, zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej mieszkańcom gminy, stworzenie warunków do rozwoju przestrzennego i ekonomicznego gminy oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Celami tej polityki winny być:

- 1) utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi),
- 2) zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie,
- 3) zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym,
- 4) odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami,
- 5) poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania,
- 6) obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich,
- 7) preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych,
- 8) zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych.

7.1.1. Utrzymanie istniejącej hierarchii dróg publicznych i stopniowe doposażanie ich zagospodarowania (w stopniu odpowiednim do klasy i przeznaczenia drogi)

W zakresie kształtowania systemu komunikacyjnego dróg publicznych w obszarze gminy planowane jest utrzymanie istniejącej hierarchii dróg. W zakresie inwestycji drogowych jest planowane rozbudowanie gminnego systemu dróg publicznych o nowe odcinki, przewidziane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Istniejący system dróg publicznych wymaga modernizacji oraz doposażenia. Działania w tym zakresie będą obejmować:

- 1) dla dróg publicznych utrzymanie lub poszerzenie istniejących pasów drogowych oraz przyjmowanie dla odcinków projektowanych parametrów technicznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2.03.1999r. w/s warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie,
- 2) rozbudowę o chodniki, ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe,
- 3) doposażenie w obiekty i urządzenia zagospodarowania dróg m.in. oświetlenie uliczne, chodniki, zatoki dla autobusów oraz inne elementy małej architektury użytkowej,
- 4) przy planowaniu przeznaczenia terenów w sąsiedztwie dróg wojewódzkiej i powiatowych ograniczenie budowy nowych publicznych i indywidualnych zjazdów oraz respektowanie normatywnych odstępów między skrzyżowaniami, a także zasad rozbudowy skrzyżowań i zjazdów o dodatkowe pasy ruchu,

7.1.2. Zapewnienie obsługi komunikacyjnej terenów zurbanizowanych i przeznaczonych pod zainwestowanie

Działania w zakresie rozwoju systemu komunikacji dotyczą terenów zainwestowanych lub planowanych do zainwestowania. Utrzymuje się dotychczasowe przebiegi dróg gminnych i zakłada się rozbudowę układu dróg gminnych wynikającą z potrzeb rozwoju przestrzennego, w związku z tym w planie miejscowym dopuszcza się wyznaczanie nie wskazanych na rysunku studium dróg gminnych dojazdowych i lokalnych. Główny system dróg publicznych uzupełniany będzie systemem dróg wewnętrznych, obsługujących zabudowę, w obszarach zwartych struktur zainwestowania. Szczegółowy przebieg dróg wewnętrznych określają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Wytyczne do planów miejscowych:

- 1) ustala się nakaz uwzględnienia w ustaleniach planów miejscowych przebiegów dróg publicznych i gminnych dróg wewnętrznych,
- 2) klasyfikację techniczną dróg publicznych należy przyjmować zgodnie z przepisami odrębnymi, w uzgodnieniu z zarządcą drogi,
- 3) za dopuszczalne uznaje się korekty przebiegu drogi wynikające ze skali opracowania planu miejscowego, uwzględnienia uwarunkowań lokalnych jak również z przyjętych w nim rozwiązań przestrzennych,
- 4) dopuszcza się wyznaczanie nie wskazanych na rysunku studium dróg gminnych dojazdowych i lokalnych,
- 5) układ podstawowy uzupełnić należy o układy bezpośredniej obsługi tworzone na bazie ulic lokalnych, dojazdowych, ciągów pieszo – jezdnych oraz dróg wewnętrznych z maksymalnym ograniczaniem obsługi komunikacyjnej terenów mieszkaniowych na zasadzie służebności przejazdu.

7.1.3. Zapewnienie sprawnych powiązań z zewnętrznym układem drogowym

Podstawowym priorytetem w polityce komunikacyjnej jest kształtowanie ładu komunikacyjnego zapewniającego sprawne i wygodne połączenia między różnymi obszarami gminy oraz obszarem zewnętrznym, minimalizujące kolizje między ruchem tranzytowym i lokalnym.

W ramach realizacji celu, działania skierowane będą na budowę północnej obwodnicy Szydłowca, uzupełnianie luk w sieci drogowej i podnoszenie standardów technicznych dróg o niskich parametrach technicznych i zniszczonych nawierzchniach, poprzez ich budowę, przebudowę i modernizację.

Przebieg obwodnicy ukazano na Zał. 3 jako „Wariant projektowanej obwodnicy miasta Szydłowiec w ciągu drogi wojewódzkiej nr 727”

7.1.4. Odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych zgodnie obowiązującymi normami;

Lokalizacja nowej zabudowy wzdłuż podstawowych ciągów drogowych winna być usytuowana w bezpiecznej odległości tak by umożliwić realizację docelowych parametrów i uzbrojenia oraz zapewnić bezpieczeństwo dla uczestników ruchu.

Przyłącza infrastruktury technicznej (energetyczne, wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe) winny być projektowane poza pasem drogowym, w szczególnie uzasadnionych przypadkach w pasie drogowym za zezwoleniem zarządcy drogi wydanym w drodze decyzji administracyjnej.

7.1.5. Poprawa parametrów dróg oraz bezpieczeństwa i komfortu podróżowania

Poprawa parametrów użytkowych dróg powinna być dostosowana do wielkości ruchu pojazdów. Zakłada się sukcesywną poprawę techniczną i funkcjonalną układu dróg gminnych (m.in. poszerzanie jezdni, przebudowy skrzyżowań).

W planach miejscowych należy zapewnić realizację dróg pożarowych zapewniających swobodny dojazd dla jednostek straży pożarnej w przypadku obiektów tego wymagających. Podczas modernizacji dróg zaleca się przebudowę poboczy gruntowych mającą na celu fizyczne oddzielenie ruchu pieszego od ruchu pojazdów.

7.1.6. Obniżenie uciążliwości dróg dla obszarów sąsiednich

Działania w zakresie modernizacji istniejącego systemu dróg dotyczyć będą wprowadzania ograniczeń uciążliwości istniejących dróg dla obszarów zainwestowanych lub podlegających rozwojowi zainwestowania. Dotyczy to w szczególności drogi przebiegających przez tereny poszczególnych miejscowości, stanowiące zarazem główne przestrzenie publiczne dla zabudowy skoncentrowanej wzdłuż jednej drogi (wsie ulicowe). Przewidziane są działania w zakresie ograniczenia uciążliwości, w tym akustycznych drogi, poprzez realizację zieleni izolacyjnej: szpalery drzew wzdłuż dróg, wraz z budową infrastruktury rowerowej, towarzyszącej komunikacji drogowej. Działania w tym zakresie będą realizowane na zasadzie etapowania inwestycji, w porozumieniu z zarządcą drogi.

7.1.7. Preferowanie ruchu rowerowego w przemieszczeniach na bliskie odległości w tym rozbudowa systemu ścieżek rowerowych;

Gmina dążyć będzie do uzupełnienia systemu komunikacyjnego o ścieżki rowerowe lub pieszo-rowerowe, w celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom przemieszczającym się rowerem oraz rozbudowy gminnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Ścieżki rowerowe należy uwzględniać przy przebudowie istniejących fragmentów układu komunikacyjnego.

7.1.8. Zapewnienie odpowiednich ilości miejsc parkingowych;

Ważnym elementem sieci drogowej są miejsca wyznaczone dla postoju pojazdów samochodowych. Parkowanie pojazdów samochodowych ze względu na bezpieczeństwo ruchu powinno odbywać się na wyznaczonych do tego celu placach.

W pobliżu punktów usługowych, szkół, miejsc kultu religijnego, urzędów itp. niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania tych obiektów jest zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych. Polityka parkingowa powinna być zróżnicowana w zależności od rejonu miasta i gminy oraz występujących uwarunkowań komunikacyjnych. Na obszarach silnie zurbanizowanych, charakteryzujących się zwiększoną gęstością celów podróży i występującymi deficytami przestrzeni publicznej, niezbędne jest limitowanie dostępu dla samochodów indywidualnych realizowane np. poprzez ograniczanie ilości miejsc postojowych i stosowanie opłat za parkowanie. Z kolei na terenach oddalonych od centrum, wolnych od ograniczeń przestrzennych, powinny być zapewnione dobre warunki parkowania.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wskazywać sposób urządzania miejsc postojowych lub budowy garaży oraz określać minimalne wskaźniki programowe miejsc parkingowych dla samochodów osobowych w poszczególnych kategoriach zainwestowania. Dopuszcza się lokalne odstępstwa od tej zasady, jeżeli obecne zagospodarowanie wyklucza taką możliwość.

7.2. Kierunki rozwoju komunikacji kolejowej

Przez teren gminy Szydłowiec przebiega linia kolejowa Nr 8 (Warszawa Zachodnia – Kraków Główny). Tereny kolejowe stanowią tereny zamknięte i zostały opisane na rysunku studium jako „Tereny obsługi kolei”.

Tereny te przeznacza się pod funkcjonowanie komunikacji kolejowej rozumianej jako teren infrastruktury kolejowej i technicznej wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi służącymi obsłudze kolejowego przewozu towarów i pasażerów z dopuszczeniem terminali towarowych oraz obiektów infrastruktury usługowej o przeznaczeniu transportowo – logistycznym, masztów telekomunikacyjnych służących obsłudze tegoż terenu,

dróg wewnętrznych, skrzyżowań, przejazdów dróg publicznych i związanych z nimi obiektów infrastruktury technicznej. Utrzymuje się przebieg tras kolejowych z możliwością ich rozbudowy i modernizacji pod względem technicznym, z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu.

W bezpośrednim sąsiedztwie terenów kolejowych, należy uwzględnić wymagania w zakresie odległości projektowanego zagospodarowania od obszaru kolejowego. Dla terenów znajdujących się w obszarze narażonym na hałas i drgania powodowane ruchem pociągów po czynnej linii kolejowej należy, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dostosować nieprzekraczalną linię zabudowy do negatywnego oddziaływania lub dla nowej zabudowy ustalić stosowanie rozwiązań technicznych ograniczających uciążliwości akustyczne poniżej poziomów ustalonych w przepisach odrębnych.

Przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy mieć na uwadze, że zagospodarowanie terenów sąsiadujących z terenami kolejowymi winno uwzględniać postanowienia przepisów odrębnych m.in.:

- 1) Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz. U. nr 151 z 1998r, poz.987),
- 2) Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 26 lutego 1996r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowej z drogami publicznymi i ich usytuowanie (Dz. U. nr 33 z 1996r, poz. 144),
- 3) Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2002r, nr 75 poz.690 z późn. zm.),
- 4) Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014r poz. 112 z późn. zm.).

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

8.1. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w wodę

Zakładany rozwój gminy spowoduje potrzebę rozbudowy sieci wodociągowej w szczególności dla terenów planowanych usług logistycznych i nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej. W Studium przyjmuje się następujące kierunki rozwoju i funkcjonowania sieci wodociągowej:

- 1) wymóg rozbudowy sieci wodociągowej na terenach dopuszczonych w Studium do zabudowy;
- 2) sukcesywną modernizację istniejących wodociągów w celu utrzymania obiektów w dobrym stanie technicznym
- 3) ochronę zasobów wód podziemnych, a w szczególności Głównego Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) Szydłowiec-Goszczewice oraz wód powierzchniowych.
- 4) wymóg przestrzegania przy zagospodarowaniu terenów wszystkich zakazów i nakazów dotyczących stref ochronnych ujęć wód podziemnych;
- 5) obowiązek podłączenia do sieci wodociągowej wszystkich korzystających z wody budynków, zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 150 m od granic cmentarzy,
- 6) rozbudowany system zaopatrzenia w wodę winien zapewniać również wymaganą ilość wody na wypadek pożaru oraz w warunkach specjalnych (hydranty nadziemne, dwustronne zasilanie stacji wodociągowych, studnie awaryjne),
- 7) projektując sieć rozdzielczą należy dążyć do tworzenia układów pierścieniowych,

8.2. Kierunki rozwoju systemów odprowadzania ścieków sanitarnych

Wysoki stopień zwodociągowania gminy jest niewspółmierny ze stopniem skanalizowania. Podstawowym celem polityki w zakresie gospodarki ściekowej jest w miarę możliwości rozbudowa, przebudowa, modernizacja systemu kanalizacyjnego oraz oczyszczalni ścieków.

Przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju i sieci kanalizacji sanitarnej:

- 1) rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach zwartej zabudowy przy uwzględnieniu uwarunkowań ekonomicznych takich inwestycji;
- 2) rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w miejscowości Szydłowiec,
- 3) budowa indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązania alternatywnego;
- 4) obiekty z których ścieki odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, po wybudowaniu sieci kanalizacji sanitarnej winny być do niej podłączone;
- 5) wywóz nieczystości z szamb do oczyszczalni ścieków, za pośrednictwem wyspecjalizowanych firm;
- 6) zakaz odprowadzania ścieków do gruntu, wód powierzchniowych i podziemnych;
- 7) nieczystości pochodzenia zwierzęcego z budynków inwentarskich powinny być gromadzone w dostosowanych do tego zbiornikach;
- 8) uruchomienie zasobów optymalizujących koszty energetyczne w ujęciach wody i oczyszczalni ścieków w postaci źródeł odnawialnych (OZE) np. fotowoltaika.

8.3. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło

Na obszarze miasta Szydłowiec sprawami dotyczącymi użytkowania i wykorzystywania systemu ciepłowniczego oraz zarządzaniem nim zajmuje się wydzielona w tym celu gminna jednostka organizacyjna Ciepłownia Miejska Spółka z o.o., której celem jest dostarczanie energii cieplnej. Przyjmuje się następujące kierunki w rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło:

- 1) zastosowanie technologii grzewczych pozwalających na zmianę obecnie stosowanego paliwa na przyjazne dla środowiska i energooszczędne;
- 2) rozbudowa sieci ciepłowniczej (m.in. magistrali oraz sieci rozdzielczej);
- 3) wymiana odcinków sieci tradycyjnej na preizolowaną;
- 4) wymiana instalacji wewnętrznych CO i CWU oraz wyposażenie w regulatory pogodowe, regulatory ciśnień oraz liczniki indywidualnego zużycia energii cieplnej;
- 5) docieplenie budynków;
- 6) automatyka węzłów ciepłych;
- 7) modernizacja indywidualnych kotłowni węglowych;
- 8) likwidacja systemu ogrzewania piecami węglowymi w budynkach wielorodzinnych,
- 9) systematyczna modernizacja systemu ciepłowniczego gminy wraz z ewentualnym wprowadzeniem proekologicznych źródeł energii.

8.4. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w gaz

W zakresie ogólnych ustaleń dotyczących rozwoju sieci gazowej przewiduje się:

- 1) zaopatrzenie w gaz ziemny do celów gospodarczych i grzewczych z istniejących, jak i sukcesywnie projektowanych i realizowanych gazociągów średniego ciśnienia na podstawie przepisów odrębnych;
- 2) usytuowanie gazociągów zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe;
- 3) lokalizację gazociągów średniego i niskiego ciśnienia w liniach rozgraniczających dróg lub poza pasami jezdni, na podstawie przepisów odrębnych, w uzgodnieniu z właściwym zarządcą drogi; dopuszcza się lokalizację gazociągu średniego i niskiego ciśnienia poza pasami dróg w sposób nie kolidujący z istniejącym i projektowanym zainwestowaniem;
- 4) utrzymanie przebiegu istniejących gazociągów;
- 5) zachowanie odpowiednich odległości podstawowych, względnie stref kontrolowanych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Przy projektowaniu sieci gazowych należy uwzględnić obowiązujące przepisy prawa oraz normy branżowe. Lokalizacja obiektów budowlanych względem zarówno istniejącej, jak i planowanej sieci gazowej w/c, powinna być zgodna z wymaganiami zawartymi w przepisach. Ponadto doprowadzenie gazu ziemnego do potencjalnych odbiorców na przedmiotowym rejonie może nastąpić, jeżeli zaistnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i dostarczenia paliwa gazowego, zgodnie z zachowaniem przepisów odrębnych

8.5. Kierunki rozwoju systemów zaopatrzenia w energię elektryczną

Rozwój sieci i urządzeń energetycznych, tzn. budowa nowych lub przebudowa istniejących sieci oraz stacji transformatorowych, jest uzależniona głównie od zapotrzebowania wynikającego ze szczegółowego zagospodarowania terenów gminy i przyłączaniem do sieci energetycznej nowych podmiotów.

Ustala się zasady rozbudowy i użytkowania sieci elektroenergetycznej w sposób niekolidujący z przeznaczeniem terenu, przy uwzględnieniu następujących ogólnych wytycznych:

- 1) budowa nowych urządzeń elektroenergetycznych SN i nN będzie wynikać z potrzeby przyłączenia odbiorców, zgodnie z ustawą Prawo energetyczne i aktami wykonawczymi oraz celem zaspokojenia wzrostu zużycia energii istniejących odbiorców,
- 2) zaopatrzenie w energię elektryczną nowych odbiorców odbywać się będzie z istniejących i planowanych sieci elektroenergetycznych oraz stacji transformatorowych SN/nN na podstawie Warunków Przyłączenia określonych przez zarządcę sieci,
- 3) zakaz nasadzeń trwałej zieleni wysokiej pod liniami elektroenergetycznymi w odległościach wynikających z przepisów odrębnych,
- 4) budowa i rozbudowa budynków i budowli wymaga zachowania warunków bezpieczeństwa w tym minimalnych dopuszczalnych odległości od elementów znajdujących się pod napięciem oraz zachowania wymagań dotyczących dopuszczalnego natężenia pola elektromagnetycznego,
- 5) lokalizacja nowych budynków i budowli nie może ograniczać dostępu sprzętem budowlanym do stanowisk słupowych,
- 6) dla istniejących oraz planowanych urządzeń elektroenergetycznych należy zapewnić możliwość dojazdu oraz dostępu dla ich zarządcy celem prowadzenia eksploatacji, modernizacji i przebudowy,
- 7) dla istniejącej i projektowanej sieci elektroenergetycznej należy w miejscowych planach wyznaczyć strefy oddziaływania pól elektromagnetycznych dwustronnie od osi poszczególnych linii energetycznych, w których powinien obowiązywać zakaz lokalizacji zabudowy,
- 8) dla linii elektroenergetycznych w terenach przewidzianych do zalesienia przewidzieć pasy bez zadrzewień,

- 9) przy zmianie rzędnych wysokościowych terenu, przy istniejącej infrastrukturze elektroenergetycznej należy zachować odległości pionowe od istniejących urządzeń elektroenergetycznych zgodnie z obowiązującymi normami,
- 10) w na terenach przeznaczonych pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznych dla przebiegających sieci elektroenergetycznych, należy zachować wymogi wynikające z Polskich Norm. W obrębie 4 m od zewnętrznego obrysu słupa - naziemnych części fundamentów nie należy montować paneli fotowoltaicznych, ponadto powinien zostać zachowany nieutrudniony dostęp do słupów związany z bieżącą eksploatacją oraz usuwaniem awarii,
- 11) w przypadku zaistnienia kolizji planowanych obiektów z sieciami elektroenergetycznymi, sieci te mogą podlegać przebudowie w uzgodnieniu z przedsiębiorstwem sieciowym na koszt inicjatora zmian.

8.6. Kierunki rozwoju i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami

Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016 – 2021 z uwzględnieniem lat 2022 – 2027 zakłada utworzenie systemu rozwiązań regionalnych tzw. Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi, w ramach, których funkcjonować winny wszelkie niezbędne urządzenia i instalacje, w tym istniejące na terenie województwa składowiska odpadów, spełniające w zakresie technicznym kryteria najlepszej dostępnej techniki i posiadające przepustowość wystarczającą do przyjmowania i przetwarzania odpadów.

Gminę Szydłowiec zakwalifikowano do Regionu 4 - POŁUDNIOWEGO (radomskiego). W regionie funkcjonować będą instalacje regionalne w zlokalizowane w Radomiu, tj. instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, kompostownia oraz składowisko odpadów komunalnych.

Obowiązujący Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Mazowieckiego nie wyznaczył ponadregionalnej instalacji do przetwarzania odpadów. Zgodnie z tym Planem Gmina Szydłowiec znajduje się w Regionie Północnym gospodarki odpadami komunalnymi.

Zasady gospodarowania odpadami na terenie Miasta i Gminy Szydłowiec zostały określone zgodnie z planem wojewódzkim w Uchwale nr XLVI/311/18 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 14 czerwca 2018 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szydłowiec, która ustala szczegółowe zasady utrzymania porządku i czystości na terenie gminy.

Na terenie Miasta i Gminy Szydłowiec funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Piaskowej 29 w Szydłowcu. Do punktu mieszkańcy miasta i gminy bezpłatnie mogą dostarczać odpady tj. zielone i ogrodowe, papier i tektura, tworzywa sztuczne, metal, szkło, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, wielkogabarytowe, zużyte baterie i akumulatory, zużyte opony, przeterminowane leki i inne odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych.

8.7. Kierunki rozwoju telekomunikacji

W zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej jak i wykorzystując nowe technologie, postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych.

Ustala się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych przewodowych i bezprzewodowych stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

W zakresie telekomunikacji zakłada się pełną dostępność do łączy telekomunikacyjnych, rozwój sieci teleinformatycznych. Dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwoju społeczeństwa informacyjnego,

wskazuje się rozwój szerokopasmowego dostępu do Internetu, urządzenie ogólnodostępnych kawiarenek internetowych, rozwój sieci bezprzewodowych - budowę systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu - np. za pomocą sieci Hotspotów.

Szczegółowe zasady lokalizacji obiektów infrastruktury sieciowej na terenach planowanej zabudowy zostanie określona w ramach stosownych pozwoleń administracyjnych. Linie telekomunikacyjne należy projektować jako podziemne z rozprowadzeniem w terenach przeznaczonych pod ciągi komunikacyjne. Dopuszcza się lokalizację sieci i urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej na terenach przeznaczonych pod zabudowę.

Rozwój obszarów zabudowy mieszkaniowej i terenów aktywności gospodarczej oraz przewidywany wzrost poziomu życia mieszkańców tworzy także dynamiczny rynek konsumentów usług dla systemów telefonii cyfrowej komórkowej. Lokalizacja, wiążących się z systemami telefonii komórkowej, systemów typowych bazowych stacji przekąźnikowych (BTS) będzie określona w ramach stosownych pozwoleń administracyjnych na wniosek zainteresowanych operatorów.

9. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

W gminie Szydłowiec istnieją i przewiduje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym (gminnym):

- 1) w zakresie komunikacji - modernizacji dróg gminnych,
- 2) w zakresie infrastruktury technicznej – sieci i urządzenia, służące do zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych, odprowadzenia wód opadowych, zaopatrzenia w energię elektryczną, obsługi telekomunikacyjnej, odzysku odpadów (np. punkt selektywnej zbiórki odpadów), czy gazyfikację gminy,
- 3) obiekty dla potrzeb oświaty, ochrony zdrowia, kultury, administracji i bezpieczeństwa publicznego,
- 4) tereny rekreacyjne i obiekty sportowe,
- 5) remonty obiektów użyteczności publicznej,
- 6) inne wg przepisów odrębnych.

Wymienione inwestycje nie wyczerpują katalogu możliwych do realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Przyjęto więc nadrzędną zasadę, że ewentualne nowe, obecnie trudne do przewidzenia, inwestycje celu publicznego mogą być zlokalizowane w granicach gminy pod warunkiem podjęcia działań minimalizujących ewentualne kolizje z istniejącymi i docelowymi funkcjami terenów.

Z uwagi na ilość i skalę obszarów lokalizacji inwestycji celu publicznego nie wprowadza się oznaczeń graficznych na rysunku Studium.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Ustalenia dotyczące inwestycji ponadlokalnych przyjęto w Studium zgodnie z zapisem „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego –, przyjętego Uchwałą Nr 22/18 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 19 grudnia 2018 r.).

Za inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym uznano:

- 1) Inwestycja w zakresie dróg wojewódzkich – zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego na Drodze Wojewódzkiej nr 727 Klwów - Szydłowiec,

- 2) Inwestycja w zakresie dróg wojewódzkich – budowa obwodnicy Szydłowca w nowym przebiegu drogi wojewódzkiej nr 727 (w klasie „G”),
- 3) Inwestycja w zakresie systemu kolejowego – przebudowa/remont linii kolejowej nr 8 na odcinku Czachówek – Radom – Kielce,
- 4) Inwestycja z zakresu kultury – Budowa nowej siedziby Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szydłowcu – Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych w Szydłowcu (inwestycja zrealizowana),
- 5) Inwestycja w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w ramach aglomeracji ściekowej Szydłowiec,

11. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W Studium nie wyznacza się obszarów wskazanych do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

W ramach gospodarowania przestrzenią, na terenie gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W Studium nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej z obowiązkiem sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Nie nakłada się obowiązku sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wydobywania kopalin.

W granicach gminy Szydłowiec nie występują obszary na których utworzono park kulturowy.

12. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Studium nie wyznacza obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Uchwały w sprawie sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinny być podejmowane w zależności od potrzeb, zgodnie z wnioskami mieszkańców i zainteresowaniem potencjalnych inwestorów oraz popytem na działki budowlane.

W procesie rozwoju gminy plany miejscowe są podstawowym narzędziem tworzenia reguł zagospodarowania oraz przygotowania terenów dla różnych nowych zamierzeń inwestycyjnych. Jednocześnie są narzędziem, które w świetle obowiązującego prawa może nakładać na gminę szereg zobowiązań o charakterze finansowym i inwestycyjnym. Określa się poniżej zalecane zasady polityki, odnoszące się sporządzania miejscowych planów:

- 1) Warto obejmować planami miejscowymi obszary, dla których zaplanowano funkcje produkcyjno-magazynowe oraz istnieje zainteresowany jej realizacją wiarygodny inwestor. W takich sytuacjach plan miejscowy będzie narzędziem, które dopasuje zamierzenia inwestora do interesów gminy i uzasadnionych potrzeb sąsiadów,

- 2) Wskazane jest przystępowanie do planów miejscowych na obszarach, na których będzie to skuteczna metoda ochrony określonych walorów przyrodniczych (np. dla obszarów otwartych, które warto zabezpieczyć przed wkraczaniem zainwestowania, w tym dla ochrony walorów krajobrazowych) oraz kulturowych (np. objętych ochroną konserwatorską),
- 3) Zaleca się objęcie planami miejscowymi terenów rolnych i leśnych, które nie posiadają obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu ich ochrony przed antropopresją,
- 4) sugeruje się także sporządzenie miejscowych planów dla terenów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW,
- 5) w sytuacji braku dostatecznej ilości terenów przeznaczonych pod dany rodzaj zabudowy dopuszcza się miejscowych planach lokalizację nowej zabudowy na gruntach wymagających zgody na przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- 6) Należy sukcesywnie dokonywać ocen aktualności planów, nie rzadziej niż raz w czasie kadencji Rady i w razie stwierdzenia nieaktualności wprowadzać zmiany dla fragmentów lub całych planów. Harmonogram sporządzenia zmiany planów należy dostosować do potrzeb i możliwości finansowych i organizacyjnych gminy,
- 7) Istotne jest aby przed podjęciem decyzji o przystąpieniu do sporządzenia lub zmiany planu miejscowego dokonywać szczegółowej analizy ekonomicznej zasadności przystąpienia do sporządzenia lub zmiany.

Biorąc pod uwagę fakt, iż procedura uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest bardzo złożona, czasochłonna i dość kosztowna, istnieje prawdopodobieństwo, iż poszczególne plany będą opracowywane w dość dużej odległości czasowej, gdyż uzależnione będzie to przede wszystkim od budżetu, jakim będzie dysponowała gmina w danym roku. Nie zmienia to faktu, iż cele polityki władz gminy powinny być ukierunkowane nie tylko na dziedziny związane z zaspokojeniem podstawowych potrzeb mieszkańców, ale również na problem kształtowania przestrzeni gminy i zrównoważony rozwój poprzez narzędzia planistyczne, jakimi są MPZP.

Obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele i nieleśne - opisano na rysunku Studium jako „Granice obszarów wymagających zmian przeznaczenia gruntów rolnych leśnych na cele nierolnicze i nieleśne”.

13. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy Szydłowiec nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) Prawa wodnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.).

W granicach administracyjnych gminy Szydłowiec nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych. Na rysunku Studium (zał. nr 2) zaznaczono jednak obszary predysponowane do występowania ruchów masowych – wyznaczony zgodnie z projektem „System Osłony Przeciwoświsiskowej”.

14. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

W granicach administracyjnych gminy Szydłowiec nie występują obszary i obiekty, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

15. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 r. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY

W granicach administracyjnych gminy Szydłowiec nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne.

16. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

W studium nie wyznacza się obszarów wskazanych do przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

17. OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Na terenie gminy Szydłowiec nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

18. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Tereny wymagające rekultywacji na terenie gminy Szydłowiec to tereny, które uległy przekształceniu w wyniku eksploatacji górniczej lub wydobywczej podlegają obowiązkowej rekultywacji wynikającej z ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2126).

W granicach gminy Szydłowiec nie wyznacza się obszarów wymagających rehabilitacji i remediacji.

19. OBSZARY ZDEGRADOWANE

W myśl ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

Rada Miejska w Szydłowcu podjęła uchwałę nr XXXIII/213/17 z dnia 21 kwietnia 2017 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Szydłowiec na lata 2016 – 2023, delimitującego obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji oraz określającego najważniejsze założenia procesu rewitalizacji w gminie. Obszary te wyznaczone zostały na podstawie diagnozy gminy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, stanowiącej załącznik do Uchwały nr 149/XXIII/16 Rady Miejskiej z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Szydłowiec.

Obszar zdegradowany został wskazany na Zał.2 „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego”, natomiast obszar rewitalizacji na Zał. 3 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

20. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarze gminy znajdują się tereny zamknięte, do których należą grunty linii kolejowa Nr 8 (Warszawa Zachodnia – Kraków Główny). Oznaczone są na rysunku studium jako „Tereny zamknięte”.

Sposób zagospodarowania terenów przyległych do obszaru kolejowego winien być podporządkowany przepisom rozdziału 9 ustawy z dnia 28 marca 2003 roku o transporcie kolejowym.

21. WYMOGI OBRONNOŚCI I OCHRONY CYWILNEJ

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- 1) realizowanie zadań związanych z zapewnieniem ochrony i dostaw wody, produktów żywnościowych na terenie gminy uwzględniających sytuacje szczególne,
- 2) zapewnienie ochrony sanitarnej w strefach ujęć wody pitnej,
- 3) uzbrojenie istniejącej sieci wodociągowej w hydranty naziemne lub odpowiednie zbiorniki wodne z możliwością wykorzystania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów przeciwpożarowych,
- 4) rozwijanie łączności informatycznej i radiowej pomiędzy wszystkimi służbami technicznymi i ratowniczymi na terenie gminy,
- 5) współpracowanie jednostek organizacyjnych samorządu ze służbami, inspekcjami, strażami, instytucjami oraz organizatorami w celu zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych,
- 6) uwzględnienie możliwości wykorzystania terenów zielonych, pól, boisk, placów w sytuacjach szczególnych na cele obronności i ewentualne budowle ochronne w przypadkach szczególnych zagrożeń,

22. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCYCH W GMINIE

Obszar funkcjonalny jest to obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

Na terenie gminy Szydłowiec nie określono obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

23. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (W TYM O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 KW), A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU.

Studium zakłada możliwość rozwoju działalności związanych z pozyskaniem energii ze źródeł odnawialnych mocy przekraczającej 100 kW w granicach terenów oznaczonych na rysunku Studium (załącznik Nr 3) - „Tereny przeznaczone pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania”. Miejsce lokalizacji takiej inwestycji wraz ze strefą oddziaływania ponadnormatywnego, powinna zamknąć się w granicach ww. terenów.

Na terenach przeznaczonych pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW wraz z maksymalną dopuszczalną strefą oddziaływania zakazuje się lokalizacji biogazowni. Warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z pozostałych rodzajów urządzeń i instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii – zgodnie z przepisami odrębnymi.

24. WPŁYW UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST.1 USTAWY, NA USTALENIE KIERUNKÓW I ZASAD ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 2 USTAWY

Koncepcję rozwoju gminy Szydłowiec określoną w niniejszym studium opracowano na podstawie uwarunkowań o zakresie problemowym wyczerpującym zagadnienia wyszczególnione w art. 10 ust.1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przeanalizowano uwarunkowania przyrodniczo-ekologiczne, kulturowe, lokalne i zewnętrzne powiązania komunikacyjne, elementy infrastruktury technicznej i społeczno-gospodarczej, a także zamierzenia regionalnych organów administracji publicznej i wskazania władz samorządu lokalnego.

Wskutek rozwoju rolnictwa i osadnictwa, rejon opracowania uległ znacznym przemianom antropogenicznym. Przekształceniu uległy najcenniejsze struktury przyrodnicze terenu opracowania związane z ciągami ekologicznymi wzdłuż cieków. Jednocześnie w południowej części gminy zachowały się bogate kompleksy leśne które pełnią funkcje środowiskotwórcze, posiadają najwyższą bioróżnorodność oraz stanowią jedne z najcenniejszych struktur przyrodniczych. W pozostałej części gminy naturalne i seminaturalne zbiorowiska roślinne zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie, przeważnie są wykształcone fragmentarycznie i w znacznym stopniu są zniekształcone lub zdegradowane.

Obszar gminy Szydłowiec wykazuje stosunkowo silne zróżnicowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej. Dają się w nim wyodrębnić następujące strefy:

- 1) I strefa zainwestowania związanego ze średniointensywnym rolnictwem – północna część gminy (sołectwa: Omęciny, Korzyce, Wysoka, Zastronie, Wilcza Wola, Krzycięcin, Wysocko, Świniów, Zdziechów, Jankowice, Chustki, Rybianka, Świerczek). W tej części gminy występuje zainwestowanie w formie zabudowy zagrodowej wsi o charakterze ulicówek; jedynym dającym się wyodrębnić ośrodkiem usług publicznych jest wieś Wysoka. Część wsi tej strefy jest słabo skomunikowana z ośrodkami obsługi ludności ze względu na brak nawierzchni utwardzonej dróg, dotyczy to jednak niewielkich zespołów zabudowy lub pojedynczych zagród. Północna część gminy jest praktycznie pozbawiona infrastruktury technicznej. Charakterystyczną cechą tego obszaru jest rozbudowana sieć systemu ekologicznego o znaczeniu lokalnym, na który składają się ciek wodny z przyległymi terenami łąk i zadrzewień. Zagrożeniem dla jego walorów jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych przez leżące powyżej miasto. Przez południowo-wschodnią część strefy przebiega droga ekspresowa S7.
- 2) II strefa zainwestowania miejskiego m. Szydłowiec – w centralnej części miasta występuje zainwestowanie w postaci historycznej tkanki miejskiej śródmieścia z zabudową mieszkalno-usługową oraz zabudową historyczną związaną z dawną funkcją ośrodka. W strefie śródmiejskiej dominuje zabudowa usługowa (handel, bankowość itp.). Strefę osiedli obrzeżnych stanowi w przewadze mieszkalnictwo jednorodzinne wolnostojące lub zagrodowe, reszta terenów wolna od zabudowy (funkcja rolna). Przez wschodnią część miasta przebiega droga ekspresowa S7 z dwoma węzłami drogowymi. Tereny przemysłowe występują we wschodniej części miasta w rejonie ul. Kolejowej przy węźle „Szydłowiec Centrum”, a także na północ od zamku oraz w północnej części miasta oraz wzdłuż ul. Metalowej przy węźle „Szydłowiec Północ”. Strefy systemu przyrodniczego miasta i śródmiejskich terenów zielonych tworzą tereny produkcji rolnej, cmentarzy, zieleń urządzonej, zieleń łąkowa na północ od zamku w głównym ciągu ekologicznym miasta, ogródki działkowe, w północnej części mieszkalnictwo i produkcja ogrodnicza pod szkłem. Obszary peryferyjne miasta tworzą tereny rolne wraz z zabudową zagrodową i jednorodzinna wolnostojąca w różnym stopniu wypełniająca te tereny.
- 3) III strefa zainwestowania aktywowanego powiązania z ośrodkami miejskimi – obszary przyległe do miasta Szydłowiec (Szydłówek i Wola Korzeniowa) oraz południowo-wschodnia część gminy przyległa do miasta Skarżysko-Kamienna. We wsiach tej strefy (poza Wolą Korzeniową) poza zabudową zagrodową

występuje zainwestowanie związane z funkcjami produkcji pozarolniczej oraz wyraźnie większe niż w strefie I nasycenie usługami publicznymi i komercyjnymi. Także wyposażenie w infrastrukturę techniczną jest tutaj lepsze.

- 4) IV strefa zainwestowania uwarunkowanego systemem przyrodniczym – południowa część gminy (tereny Lasów Państwowych Nadleśnictwa Skarżysko oraz sołectwa Huciska, Ciechostowice, Majdów i Łazy); Istotną determinantą procesów osadniczych w tej strefie jest izolacja wchodzących w jej skład sołectw powodująca konieczność wykształcenia własnego ośrodka obsługi ludności (Łazy). Ponadto inwestowanie w tej strefie podporządkowane jest funkcji przyrodniczej terenów wchodzących w skład obszaru krajobrazu chronionego.

Wyznaczone kierunki rozwoju przestrzennego zakładają sukcesywny rozwój istniejących funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych w sąsiedztwie terenów już zainwestowanych przy założeniu równoczesnej rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz stopniowego przekształcania zabudowy siedliskowej w różne formy aktywności gospodarczej wspomagające rozwój społeczno-gospodarczy oraz wykorzystanie gospodarcze terenów rolnych. Dla zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych wskazano istniejące oraz postulowane do objęcia ochroną obiekty i tereny. Przy projektowaniu nowych elementów zagospodarowania uwzględniono natomiast występowanie cennych pod względem przyrodniczym obiektów i obszarów, aby w możliwie najmniejszym stopniu naruszyć wartościowe elementy środowiska przyrodniczego.

25. INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest aktem prawa miejscowego, lecz jedynie dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie ustalenia zawarte w studium są wiążące dla organów gminy sporządzających plany miejscowe. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają jedynie kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów.

Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i dopuszczalnych rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne uzupełniające formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawiania w sprzeczności z formami określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zieleń publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu. Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym dokumencie.

26. OBJAŚNIENIE ZMIAN W NOWYM OPRACOWANIU W STOSUNKU DO POPRZEDNIEJ EDYCJI STUDIUM

Pierwotna wersja studium przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Szydłowcu Nr 169/XXVIII/2000 z dnia 14 listopada 2000 r. była opracowana według nieaktualnej na dzień dzisiejszy ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 7 lipca 1994 r. W 2012 r. Rada Miejska w Szydłowcu uchwałą Nr 97/XVII/12 z dnia 26 marca 2012 r. przyjęła zmianę częściową Studium obejmującą zachodnią część miasta Szydłowiec.

Obecne opracowane studium sporządzana jest zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2021, poz. 741 z późn. zm) i Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 Nr 118, poz. 1233).

Zakres zmian dotyczący ogółu ustaleń studium i nowe uwarunkowania prawne skłoniły sporządzającego studium do opracowania go na nowo oraz zredagowania całości dokumentu zgodnie z wymaganiami obecnie obowiązujących przepisów.

W związku ze zmianą redakcji studium, przyjęto inne niż dotychczas oznaczenia terenów (jednostek funkcjonalno-przestrzennych), nieco inną ich strukturę, odpowiadającą wymogom nowych przepisów i praktyce sporządzania planów zagospodarowania przestrzennego.

Dokument zawiera zaktualizowaną i uzupełnioną część dotyczącą uwarunkowań w zakresie wymaganym przepisami prawa. Zaktualizowano ustalenia dotyczące systemów infrastruktury, komunikacji, środowiska przyrodniczego, w tym form ochrony przyrody, dziedzictwa kulturowego, procesów społeczno-gospodarczych oraz oceniono stan ładu przestrzennego.

W części kierunkowej zracjonalizowano obszary przeznaczone pod zabudowę z uwzględnieniem bilansu terenów, potrzeb i możliwości finansowych gminy, ustalono wytyczne określania w planach miejscowych zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów wraz z dopuszczalnym ich zakresem i ograniczeniami oraz kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Wskazano także tereny ograniczania zabudowy i wyłączenia spod zabudowy, obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego.

Wykaz najważniejszych zmian nowej edycji dokumentu w stosunku do Studium z 2000 i jego częściowej zmiany z 2012 r.:

- 1) dostosowanie całości Studium do aktualnych wymogów ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- 2) aktualizacji danych dotyczących uwarunkowań środowiskowych, kulturowych oraz infrastrukturalnych,
- 3) opracowanie bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- 4) scharakteryzowanie na nowo struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- 5) wyznaczenie terenów przeznaczonych pod lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- 6) wyznaczenie strefy możliwej lokalizacji obiektów służących małej retencji wodnej,
- 7) wyznaczenie nowych terenów produkcyjno-usługowych,
- 8) wyznaczenie nowych terenów mieszkaniowych w ramach chłonności zabudowy,
- 9) naniesienie istniejącej zabudowy nie wyznaczonej w dotychczasowej edycji Studium.

VI. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ

Celem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest wyznaczenie kierunków rozwoju przestrzennego Gminy Szydłowiec. Studium stanowi podstawowy dokument systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy mimo, iż nie jest ono aktem prawa miejscowego.

W określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego dążono do utrzymania pozytywnych cech dotychczasowego zagospodarowania przy usprawnieniu funkcjonowania układów, możliwości ich rozwoju przestrzennego oraz stworzeniu warunków eliminujących niekorzystne przejawy tego zagospodarowania, w szczególności w środowisku przyrodniczym i krajobrazie. W rozwiązaniach funkcjonalno-przestrzennych przyjęto podstawową zasadę nie rozpraszania zabudowy (tak pojedynczych obiektów, jak i większych ich zespołów) poza ukształtowane skupione zespoły osadnicze. Dalszy rozwój przestrzenny osadnictwa polegać ma głównie na dopełnieniu (lub intensyfikacji) istniejących terenów zabudowanych lub na dodawaniu nowych terenów bezpośrednio przylegających do granic układów osadniczych (utrzymanie kontinuum tych układów).

VII. SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Opracowany dokument zawiera informacje wynikające z inwentaryzacji aktualnego stanu zagospodarowania i funkcjonowania gminy, istniejących uwarunkowań ekologicznych, społecznych, gospodarczych, kulturowych i przestrzennych oraz barier i ograniczeń rozwoju. Dokument wyznacza kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowe zasady polityki przestrzennej. Jednocześnie stwarza podstawy do koordynacji sporządzania planów miejscowych, integruje politykę przestrzenną państwa i województwa z interesami samorządu gminy, a także promuje walory i możliwości inwestycyjne gminy.

Podczas kolejnych etapów sporządzania studium analizie poddano istniejące dokumenty planistyczne i strategiczne, opracowania statystyczne oraz wnioski złożone przez mieszkańców, lokalnych inwestorów i zawiadomione instytucje. W ten sposób zidentyfikowane zostały potrzeby społeczności lokalnej, przedsiębiorców i organów władzy publicznej.

Zebrane informacje posłużyły do ustalenia stanu środowiska przyrodniczego i kulturowego, stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną, transportową i społeczną, potencjału demograficznego, ekonomicznego i gospodarczego gminy oraz sytuacji na rynku pracy i problemów związanych z bezrobociem.

Przeprowadzona analiza dokonanych ustaleń pod kątem możliwości kształtowania zagospodarowania przestrzennego Gminy Szydłowiec stanowi podstawę do określenia kierunków jej rozwoju oraz rozpoznania predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Wyznaczone nowe tereny inwestycyjne stanowią spełnienie potrzeb mieszkańców w zakresie zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze, produkcyjne uwzględniają uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy, przy jednoczesnym zachowaniu wymogów ochrony wszystkich elementów środowiska. Studium zawiera ponadto wytyczne dotyczące zagospodarowania terenów rolnych i leśnych w sposób zapewniający ich ochronę przed degradacją.

Przeprowadzona w przedmiotowym dokumencie wieloaspektowa analiza stanu i funkcjonowania przestrzeni Gminy Szydłowiec wskazuje na możliwość kontynuacji dotychczasowych funkcji i kierunków rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności zapewnienia zrównoważonego rozwoju oraz wzrostu aktywizacji dotychczas słabo rozwiniętych funkcji (działalność pozarolnicza, rekreacyjna, turystyczna) w celu zagwarantowania całościowego rozwoju Gminy Szydłowiec.